

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego 2022

Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Ewy Tomczyk

Zespół autorski

Editorial team

Magdalena Baran-Wojtachnio, Iwona Boksza-Nowak, Roksana Czaja, Rafał Młynik, Ewa Morąg, Mateusz Orzechowski,
Aldona Paliwoda, Ireneusz Rusak, Magdalena Szczepanek, Olga Szymocha, Sylwia Świtoń

Prace redakcyjne

Editorial work

Iwona Boksza-Nowak, Aneta Królik, Mateusz Orzechowski

Tłumaczenie

Translation

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Tomasz Bochenek, Dominik Górski, Aneta Łyżwa

ISSN 2084-7092

Publikacja dostępna na:
Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.
When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu kolejne wydanie „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego”. Publikacja ta jest kompleksowym opracowaniem analitycznym odnoszącym się do wyzwań rozwojowych kraju i województw zawartych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Układ tematyczny publikacji pozwala na skuteczną identyfikację potrzeb rozwojowych województwa świętokrzyskiego i stanowi wsparcie przy monitorowaniu realizacji założeń polityk publicznych. Analizy dokonano w różnych przekrojach terytorialnych, co umożliwiło przedstawienie zróżnicowania rozwoju społecznego i gospodarczego województwa. Tekst analityczny opracowania wzbogacono tablicami oraz prezentacją graficzną w postaci map i wykresów.

Zaprezentowane w Raporcie dane dotyczą roku 2021 lub ostatniego dostępnego. W celu zilustrowania zmian w czasie niektóre zagadnienia przedstawiono w retrospekcji wieloletniej. Dla większości tematów prezentacja zjawisk sięga 2010 r. Wybrane dane odniesiono do przeciętnych wielkości dla kraju.

Mam nadzieję, że publikacja dostarczy wielu interesujących informacji o województwie świętokrzyskim i będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich osób realizujących zadania długookresowych strategii rozwoju.

p.o. Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach

Ewa Tomczyk

Kielce, maj 2022 r.

Preface

Statistical Office in Kielce presents You the next edition of publication "Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship". It is the complex analytical elaboration referring to development challenges of the country and voivodships included in the National Strategy of Regional Development 2030.

The thematic layout of the publication allows for the effective identification of development needs of the Świętokrzyskie Voivodship and provides support in monitoring of the realization of public policies' assumptions. The analysis was made in different territorial cross-sections which allowed for the presentation of social and economic development differentiation of the voivodship. The analytical text was enriched by the tables and graphical presentation in the form of maps and charts.

Data presented in the Report refer to 2022 or the last accessible year. To illustrate the changes in time selected issues were shown in the multi-year retrospection. The presentation reaches 2010 for the majority of issues. Selected data were referred to the average magnitudes in Poland.

I hope that this publication will provide wide range of interesting information of Świętokrzyskie Voivodship and will be the useful source of knowledge for all persons performing the tasks of long range development strategies.

Acting Director
of the Statistical Office
in Kielce

Ewa Tomczyk

Kielce, May 2022

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	17
Symbols	17
Ważniejsze skróty	17
Major abbreviations.	17
Skróty i pełne nazwy sekcji PKD stosowane w publikacji	18
Abbreviations and full names NACE Rev. 2 sections used in the publication	18
Synteza	19
Executive summary	29
Rozdział 1 Województwo na tle kraju	39
Chapter 1 Voivodship against the background of the country	39
Rozdział 2 Województwo na tle pozostałych województw	42
Chapter 2 Voivodship against the background of other voivodships	42
Rozdział 3 Powierzchnia i podział terytorialny województwa	50
Chapter 3 Area and territorial division of voivodship	50
Rozdział 4 Środowisko	51
Chapter 4 Environment	51
4.1. Warunki meteorologiczne	51
4.1. Meteorological conditions	51
4.2. Powierzchnia ziemi.	53
4.2. Ground surface	53
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	55
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	55
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	61
4.4. Pollution and protection of air.	61
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	63
4.5. Nature protection. Forests	63
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	67
4.6. Industrial and municipal waste	67
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska.	72
4.7. Economic aspects of environmental protection.	72
Rozdział 5 Społeczeństwo	75
Chapter 5 Society	75
5.1. Kapitał ludzki	75
5.1. Human capital	75
Demografia	75
Demography	75
Edukacja	89
Education	89

	Str. Page
Zasoby pracy	99
Labour resources	99
5.2. Jakość życia	110
5.2. Quality of life	110
Zamożność mieszkańców	110
Inhabitant's wealth	110
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny.	123
Social welfare and family suport.	123
Warunki mieszkaniowe.	133
Housing conditions	133
Ochrona zdrowia	141
Health care	141
Kultura	153
Culture	153
Bezpieczeństwo publiczne	160
Public safety	160
Społeczeństwo informacyjne.	164
Information society	164
Aktywność społeczna	166
Social activity.	166
Rozdział 6 Gospodarka	170
Chapter 6 Economy	170
6.1. Produkt krajowy brutto	170
6.1. Gross domestic product.	170
6.2. Koniunktura gospodarcza	174
6.2. Business tendency	174
6.3. Przedsiębiorczość	177
6.3. Entrepreneurship	177
Podmioty gospodarki narodowej	177
Entities of the national economy	177
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	182
Research and development as well as innovation activity	182
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	192
Use of information and communication technologies in enterprises.	192
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	195
Financial results of non-financial enterprises.	195
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	200
Investment outlays of enterprises.	200
6.4. Produkcja i usługi	205
6.4. Production and services.	205
Rolnictwo	205
Agriculture	205
Przemysł	211
Industry	211

	Str. Page
Budownictwo	218
Construction	218
Rynek wewnętrzny	225
Internal market.	225
Transport	228
Transport	228
Energia	233
Energy	233
Rozdział 7 Finanse jednostek samorządu terytorialnego	237
Chapter 7 Finances of local government units	237
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	237
7.1. Revenue of local government units.	237
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.	243
7.2. Expenditure of local government units	243
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	247
7.3. Result of budgets of local government units.	247
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich.	248
7.4. Projects co-financed by the European funds	248
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	254
Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	254
Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach	260
Chapter 9. Selected data on Kielce.	260

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Województwo na tle kraju	39
Table 1. Voivodship against the background of the country	39
Tablica 2. Warunki meteorologiczne	51
Table 2. Meteorological conditions	51
Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	53
Table 3. Geodetic area by land use.	53
Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	56
Table 4. Consumption of water by needs during the year	56
Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	59
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	59
Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	61
Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	61
Tablica 7. Odpady przemysłowe	68
Table 7. Industrial waste	68

	Str. Page
Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	70
Table 8. Municipal waste collected separately during the year	70
Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej	73
Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management	73
Tablica 10. Ludność	76
Table 10. Population	76
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne	90
Table 11. Pre-primary education	90
Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	97
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam	97
Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL	102
Table 13. Economic activity of the population aged 15-89 years in the 4th quarter by LFS	102
Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	117
Table 14. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	117
Tablica 15. Świadczenia społeczne	118
Table 15. Social benefits	118
Tablica 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	120
Table 16. Average monthly available income	120
Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej	124
Table 17. Social assistance benefits	124
Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	126
Table 18. Beneficiaries of social assistance at domicile	126
Tablica 19. Świadczenie wychowawcze	129
Table 19. Child-rising benefit	129
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	130
Table 20. Nurseries and children's clubs	130
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	133
Table 21. Dwelling stocks	133
Tablica 22. Wodociągi	136
Table 22. Water supply system	136
Tablica 23. Kanalizacja	138
Table 23. Sewage system	138
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	140
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	140
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej	142
Table 25. Health care facilities	142
Tablica 26. Instytucje kultury	154
Table 26. Culture institutions	154
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	163
Table 27. Road accidents and their results	163
Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	164
Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users	164
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	166
Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	166

	Str. Page
Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	174
Table 30. General business climate indicator by kind of activity	174
Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	178
Table 31. Entities of the national economy in the REGON register	178
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	184
Table 32. Intramural expenditure on research and development by source of funds (current prices).	184
Tablica 33. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)	185
Table 33. Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices).	185
Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji.	188
Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations	188
Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	199
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	199
Tablica 36. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące).	204
Table 36. Investment outlays (current prices)	204
Tablica 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	207
Table 37. Yields of selected agricultural crops	207
Tablica 38. Przemysł	215
Table 38. Industry	215
Tablica 39. Budownictwo.	219
Table 39. Construction	219
Tablica 40. Budownictwo mieszkaniowe.	222
Table 40. Residential construction.	222
Tablica 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	226
Table 41. Indices of retail sales of goods (current prices)	226
Tablica 42. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	228
Table 42. Public roads by types of surface	228
Tablica 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	229
Table 43. Hard surface public roads	229
Tablica 44. Komunikacja miejska	233
Table 44. Urban transport	233
Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.	235
Table 45. Consumers and consumption of electricity in households	235
Tablica 46. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	238
Table 46. Revenue budgets of local government units	238
Tablica 47. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	244
Table 47. Expenditure of local government units budgets.	244
Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	247
Table 48. Result of budgets of local government units	247
Tablica 49. Wartość całkowita projektów, w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2021 r.	250
Table 49. The total project value including the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014-2020 in voivodship to end the 2021	250

	Str. Page
Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	254
Table 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	254
Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach	260
Table 51. Selected data on Kielce.	260

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2020 r.	42
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2020.	42
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.	43
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2021	43
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.	43
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2021	43
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2021 r.	48
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2021	48
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)	48
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2020 (current prices)	48
Wykres 6. Temperatury powietrza	52
Chart 6. Air temperatures	52
Wykres 7. Opady atmosferyczne	52
Chart 7. Atmospheric precipitation	52
Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku	54
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year	54
Wykres 9. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	58
Chart 9. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground.	58
Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.	65
Chart 10. Area of special nature value under legal protection in 2020	65
Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	68
Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita	68
Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	70
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita	70
Wykres 13. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2020 r.	72
Chart 13. Municipal waste collected separately in 2020	72
Wykres 14. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania	74
Chart 14. Outlays on fixed assets by source of financing	74
Wykres 15. Ludność w latach 2000-2021 oraz prognoza do 2040 r.	76
Chart 15. Population in 2000-2021 and projection until 2040	76
Wykres 16. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2021 i 2040	80
Chart 16. Population by sex and age in 2010, 2021 and 2040	80

	Str. Page
Wykres 17. Indeks starości	82
Chart 17. Ageing index	82
Wykres 18. Mediana wieku ludności	83
Chart 18. Median age of population	83
Wykres 19. Małżeństwa zawarte i rozwody	84
Chart 19. Marriages contracted and divorces	84
Wykres 20. Ruch naturalny ludności.	86
Chart 20. Vital statistics	86
Wykres 21. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności	87
Chart 21. Net internal and international migration per 1000 population.	87
Wykres 22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	91
Chart 22. Children in pre-primary establishments	91
Wykres 23. Ludność według poziomu wykształcenia.	93
Chart 23. Population by level of education attainment	93
Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	93
Chart 24. Pupils and graduates of primary schools	93
Wykres 25. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2020/21	95
Chart 25. Students of post-primary schools by types in the 2020/21 school year	95
Wykres 26. Uczniowie szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2020/21	96
Chart 26. Students of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2020/21 school year	96
Wykres 27. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2019/20.	97
Chart 27. Graduates by broad fields of education in the 2019/20 academic year	97
Wykres 28. Miejsca pracy nowo utworzone i zlikwidowane.	101
Chart 28. Newly created and liquidated jobs	101
Wykres 29. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	103
Chart 29. Activity rate by quarters	103
Wykres 30. Stopa bezrobocia rejestrowanego	107
Chart 30. Registered unemployment rate	107
Wykres 31. Wynagrodzenia według zawodów	114
Chart 31. Wages and salaries by occupations	114
Wykres 32. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.	117
Chart 32. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector.	117
Wykres 33. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2020 r.	121
Chart 33. Subjective evaluation of material situation of household in 2020.	121
Wykres 34. Rodziny, którym przyznano pomoc społeczną według przyczyn w 2020 r.	125
Chart 34. Families to which social assistance was granted by reasons in 2020	125
Wykres 35. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	132
Chart 35. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	132
Wykres 36. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2020 r.	147
Chart 36. Responses of emergency medical services by place of accident in 2020	147
Wykres 37. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	150
Chart 37. Doctors and nurses per 10 thousand population	150

	Str. Page
Wykres 38. Lekarze specjaliści	151
Chart 38. Doctors specialists	151
Wykres 39. Struktura imprez i uczestników imprez zorganizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2020 r.	157
Chart 39. Structure of events and participants events organised by centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2020.	157
Wykres 40. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	165
Chart 40. Individuals using e-government services during the last 12 months	165
Wykres 41. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	165
Chart 41. Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	165
Wykres 42. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	171
Chart 42. Indices of gross domestic product (current prices)	171
Wykres 43. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	172
Chart 43. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value	172
Wykres 44. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące).	173
Chart 44. Gross value added by kind of activity (current prices)	173
Wykres 45. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące).	173
Chart 45. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	173
Wykres 46. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	175
Chart 46. General business climate indicator by kind of activity	175
Wykres 47. Podmioty gospodarki narodowej	178
Chart 47. Entities of the national economy	178
Wykres 48. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD	180
Chart 48. Entities of the national economy by selected PKD sections	180
Wykres 49. Spółki handlowe według rodzaju kapitału (w %)	181
Chart 49. Commercial companies by type of capital (in %)	181
Wykres 50. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	183
Chart 50. Intramural expenditure on research and development per capita	183
Wykres 51. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	184
Chart 51. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	184
Wykres 52. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	186
Chart 52. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons	186
Wykres 53. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	190
Chart 53. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue	190
Wykres 54. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	191
Chart 54. Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	191
Wykres 55. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	193
Chart 55. Enterprises with Internet access	193

	Str. Page
Wykres 56. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	194
Chart 56. Enterprises receiving orders via computer networks	194
Wykres 57. Przedsiębiorstwa kupujące usługi w chmurze obliczeniowej	195
Chart 57. Enterprises buying cloud computing services	195
Wykres 58. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	197
Chart 58. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials	197
Wykres 59. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	198
Chart 59. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	198
Wykres 60. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	203
Chart 60. Indices of investment outlays (current prices)	203
Wykres 61. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2021 r.	207
Chart 61. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2021	207
Wykres 62. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	208
Chart 62. Cattle density per 100 ha of agricultural land	208
Wykres 63. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych.	209
Chart 63. Pigs density per 100 ha of agricultural land.	209
Wykres 64. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej).	210
Chart 64. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight).	210
Wykres 65. Dynamika skupu mleka	210
Chart 65. Indices of cows' milk procurement	210
Wykres 66. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe).	216
Chart 66. Indices of sold production of industry (constant prices).	216
Wykres 67. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące).	217
Chart 67. Sold production of industry by PKD sections (current prices).	217
Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	217
Chart 68. Indices of average paid employment in industry	217
Wykres 69. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	218
Chart 69. Average paid employment in industry by PKD sections	218
Wykres 70. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	219
Chart 70. Indices of sold production of construction (current prices)	219
Wykres 71. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	220
Chart 71. Indices of construction and assembly production (current prices)	220
Wykres 72. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)	221
Chart 72. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices).	221
Wykres 73. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie.	221
Chart 73. Indices of average paid employment in construction	221
Wykres 74. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	222
Chart 74. Indices of the number of dwellings completed	222
Wykres 75. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	223
Chart 75. Dwellings completed by forms of construction	223

	Str. Page
Wykres 76. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	227
Chart 76. Indices of retail sales of goods (current prices)	227
Wykres 77. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	229
Chart 77. Structure of hard surface public roads	229
Wykres 78. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2020 r.	232
Chart 78. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2020.	232
Wykres 79. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	234
Chart 79. Structure of electricity consumption by economy sectors	234
Wykres 80. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2020 r.	246
Chart 80. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2020	246
Wykres 81. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2020 r.	248
Chart 81. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2020.	248
Wykres 82. Wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorzady na realizację projektów europejskich	250
Chart 82. Total value of subsidies received by local governments for the implementation of European projects	250

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2020 r.	42
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2020	42
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)	44
Map 2. Employment rate by LFS in 2021 (annual average)	44
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku).	44
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2021 (annual average)	44
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r.	45
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2020.	45
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2020 r.	45
Map 5. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020.	45
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.	46
Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2020	46
Mapa 7. Płacówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r.	46
Map 7. Out-patient health care units in 2020	46
Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)	47
Map 8. Gross domestic product per capita in 2020 (current prices)	47
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r.	47
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021	47
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r.	49
Map 10. Hard surface public road per 100 km ² of total area in 2020.	49

	Str. Page
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 r.	49
Map 11. Energy from renewable sources in 2020.	49
Mapa 12. Podział województwa świętokrzyskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r.	50
Map 12. Division of the Świętokrzyskie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021.	50
Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r.	57
Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2020.	57
Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2020 r.	60
Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2020.	60
Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.	64
Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2020	64
Mapa 16. Lesistość w 2020 r.	67
Map 16. Forest cover in 2020	67
Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2020 r.	71
Map 17. Municipal waste collected in 2020	71
Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2021	78
Map 18. Population changes in 2010-2021	78
Mapa 19. Przyrost/ubytek naturalny ludności w 2021 r.	85
Map 19. Natural increase/decrease in 2021	85
Mapa 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2021 r.	88
Map 20. Net internal and international migration for permanent residence in 2021	88
Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2020/21	92
Map 21. Pre-primary education in the 2020/21 school year	92
Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/21	94
Map 22. Pupils in primary schools in the 2020/21 school year	94
Mapa 23. Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25-64 lata) w 2020 r. – dane średnioroczne	98
Map 23. Share of adults participating in education or training (aged 25-64) in 2020 – average annual data.	98
Mapa 24. Pracujący w 2020 r.	106
Map 24. Employed persons in 2020	106
Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.	108
Map 25. Registered unemployment rate in 2021.	108
Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2020 r.	116
Map 26. Average monthly gross wages and salaries in 2020	116
Mapa 27. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 r.	127
Map 27. Scope of use of social assistance at domicile in 2020.	127
Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r.	131
Map 28. Nurseries and children's clubs in 2020	131
Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2020 r.	135
Map 29. Housing conditions of population in 2020	135
Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2020 r.	137
Map 30. Population using water supply system in 2020	137
Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2020 r.	139
Map 31. Population using sewage system in 2020	139

	Str. Page
Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2020 r.	141
Map 32. Population using gas supply system in 2020.	141
Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2020 r.	144
Map 33. Out-patient health care in 2020	144
Mapa 34. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2020 r.	153
Map 34. Expenditures of gminas and city with powiat status in division “Health care” in 2020.	153
Mapa 35. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2020 r.	159
Map 35. Expenditure of gminas and city with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2020.	159
Mapa 36. Zagrożenie przestępczością w 2021 r.	162
Map 36. Crime risk in 2021	162
Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2021 r.	163
Map 37. Road safety in 2021	163
Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2021 r.	167
Map 38. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2021	167
Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej w 2021 r.	179
Map 39. Entities of the national economy in 2021	179
Mapa 40. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2020 r.	202
Map 40. Investment outlays per capita in 2020.	202
Mapa 41. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2020 r.	213
Map 41. Sold production of industry (current prices) in 2020	213
Mapa 42. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r.	214
Map 42. Average paid employment in industry in 2020	214
Mapa 43. Mieszkania oddane do użytkowania w 2021 r.	224
Map 43. Dwellings completed in 2021	224
Mapa 44. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2020 r.	230
Map 44. Improved hard surface communal and district roads in 2020	230
Mapa 45. Drogi dla rowerów (ścieżki rowerowe) w 2020 r.	231
Map 45. Cycle tracks (cycle lanes) in 2020	231
Mapa 46. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r.	236
Map 46. Consumption of electricity in households in 2020	236
Mapa 47. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	240
Map 47. Own revenue of gminas budgets per capita in 2020	240
Mapa 48. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	242
Map 48. Grants for gminas per capita in 2020.	242
Mapa 49. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	245
Map 49. Investment expenditure of budgets of gminas per capita in 2020	245
Mapa 50. Dotacje na projekty europejskie uzyskane przez gminy na 1 mieszkańca w 2020 r.	251
Map 50. Subsidies for European projects obtained by gminas per capita in 2020	251
Mapa 51. Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w gminach w 2020 r.	252
Map 51. Ratio of the value of subsidies for European projects to’ own revenue of gminas in 2020	252
Mapa 52. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w gminach w 2020 r.	253
Map 52. Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas in 2020	253

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (Δ)	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys. thousand	tysiąc thousand
mln	milion million
mld bn	miliard billion
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
l	litr litre
ha	hektar hectare
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
kWh	kilowatogodzina kilowatt hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt hour
wol. vol	wolumin volume
szt. pcs	sztuka piece
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
r/r y/y	rok do roku year on year
dok. cont.	dokończenie continued

Skróty i pełne nazwy sekcji PKD stosowane w publikacji

Abbreviations and full names NACE Rev. 2 sections used in the publication

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

Synteza

Powierzchnia w 2020 r.

grunty zrekultywowane	-50,0% r/r	Mniejsza niż w roku poprzednim była powierzchnia gruntów zrekultywowanych i zagospodarowanych.
grunty zagospodarowane	-50,0% r/r	

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2020 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	-24,8% r/r	W 2020 r. znacznie zmalało zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, przy czym do spadku przyczynił się przede wszystkim przemysł, który stanowił 89,7% całkowitego zużycia w województwie.
do wód i do ziemi odprowadzono 991,1 hm ³ ścieków	-25,2% r/r	Odnotowano spadek ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi, co przełożyło się na mniejszą ilość ścieków wymagających oczyszczania. W dalszym ciągu największa część ścieków oczyszczana była z podwyższonym usuwaniem biogenów (37,9%), przy czym odsetek ten zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego.
liczba oczyszczalni:		W latach 2010-2020 liczba oczyszczalni przemysłowych zmniejszyła się o 5. Wzrosła natomiast (o 6) liczba oczyszczalni komunalnych.
przemysłowych	36	Zwiększył się w stosunku do ubiegłych lat udział osób korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych. W 2020 r. było to 65,9% ogółu mieszkańców województwa.
komunalnych	114	

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2020 r.

emisja zanieczyszczeń pyłowych	-23,5% r/r	W 2020 r. wypuszczono do atmosfery 1,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 6,1% krajowej emisji pyłów. Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wyniosła 62,9 tys. ton.
emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla)	-1,9% r/r	Spośród 85 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza - 64 wyposażonych było w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych.
		Większość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (58,9% ogólnej emisji pyłów w województwie), natomiast głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) był tlenek węgla - 51,5%.
		W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano 99,9% pyłów i 37,8% gazów.

Ochrona przyrody. Lasy w 2020 r.

udział powierzchni prawnie chronionej w powierzchni ogółem	64,9%	Na koniec 2020 r. powierzchnia prawnie chroniona była o 0,6% większa niż w 2010 r. W ciągu dziesięciu lat wzrosła powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych.

Odpady przemysłowe i komunalne w 2020 r.

zbiór odpadów komunalnych	+10,0% r/r	W 2020 r. zebrano więcej odpadów komunalnych ogółem w porównaniu do 2019 r. W przeciągu roku zebrano więcej odpadów zmieszanych oraz zbieranych selektywnie.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2019 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	+17,1% r/r	W 2020 r. wzrosły nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska, w tym nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Większe niż w 2019 r. były nakłady na gospodarkę wodną, w tym na obwałowania przeciwpowodziowe, na ujęcia i doprowadzenia wody oraz na stacje pomp.

Ludność w 2021 r.

liczba ludności na koniec grudnia	1212,6 tys.	W latach 2010-2021 obserwowano coroczny spadek liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Na koniec 2021 r. liczba ludności była o 5,5% mniejsza niż w 2010 r.
przyrost naturalny na 1000 ludności	-7,9	Na obniżenie przyrostu rzeczywistego wpłynęły zarówno mocny spadek ruchu naturalnego, jak i migracyjnego. Przyczynę stanowiła przede wszystkim wyraźnie mniejsza liczba urodzeń. Pogorszeniu uległy współczynniki obciążenia grupy produkcyjnej oraz zwiększył się indeks starości, przyspieszając proces demograficznego starzenia się społeczeństwa.
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności	-1,9	

Edukacja w roku szkolnym 2020/21

liczba uczniów szkół dla dzieci i młodzieży:		
wychowanie przedszkolne	-0,1% r/r	W roku szkolnym 2020/21 odnotowano spadek liczby placówek wychowania przedszkolnego. Zmniejszona sieć placówek przełożyła się na spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.
szkoły podstawowe	-0,3% r/r	
szkoły ponadpodstawowe	-0,9% r/r	Nieznacznie zmalała grupa kształcących się w szkołach podstawowych. Spadek dotyczył również uczniów szkół ponadpodstawowych. Mniejsza liczba uczniów szkół tego typu była przede wszystkim efektem ubytku kształcących się w liceach ogólnokształcących i szkołach policealnych. Wzrost wystąpił wśród osób kształcących się w szkołach branżowych i ogólnokształcących artystycznych dających uprawnienia zawodowe.
liczba studentów	-0,8% r/r	Kolejny rok z rzędu zmniejszyła się liczba studentów. Spadek odnotowano jedynie na uczelniach publicznych.

Zasoby pracy

liczba pracujących w 2020 r.	387,5 tys.	Liczba pracujących wzrosła w relacji do 2010 r. o 1,6%. Pracujący w województwie świętokrzyskim stanowili 3,2% tej populacji w kraju.
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.	7,3%	W końcu 2021 r. stopa bezrobocia rejestrowanego była niższa o 1,2 p.proc. w stosunku do obserwowanej rok wcześniej oraz o 7,9 p.proc. w porównaniu do 2010 r.
nowe miejsca pracy utworzone w 2021 r.	+46,0% r/r	Więcej niż przed rokiem, ale mniej niż w 2010 r. utworzono nowych miejsc pracy, przy czym zdecydowaną większość w sektorze prywatnym. Blisko połowę wykreowały jednostki małe.
współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 4 kw. 2021 r.	56,0%	Wyniki BAEL wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r., zwiększyła się aktywność zawodowa badanej subpopulacji, odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia i znaczny spadek stopy bezrobocia. Nadal wyższą aktywnością zawodową charakteryzowali się mężczyźni i mieszkańcy wsi. Wyłączając rok 2019, malała liczebność subpopulacji biernych zawodowo.
wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kw. 2021 r.	54,1%	
stopa bezrobocia według BAEL w 4 kw. 2021 r.	3,5%	

Zamożność mieszkańców

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2020 r.	+6,5% r/r	W 2020 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej wzrosło do 4538,11 zł. W skali roku wzrost odnotowano zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. W 2020 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 86,8% średniej krajowej, podczas gdy zarówno przed rokiem, jaki i w 2010 r. – 86,6%. Pomimo wzrostu, płace w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim pozostały jednymi z najniższych w kraju. Mniej zarabiano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim.
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w październiku 2020 r.	+17,0% w relacji do 2018 r.	Zgodnie z wynikami badania struktury wynagrodzeń w październiku 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto dla jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób wzrosło do 4949,41 zł. Pomimo wzrostu przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto w województwie było niższe niż przeciętne w kraju (w 2020 r. o 13,9%, a w 2018 r. o 15,5%). Nadal więcej zarabiali mężczyźni oraz zatrudnieni w sektorze publicznym.
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r.	+7,6% r/r	W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 4855,22 zł. W skali roku wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcyjnej, jak również w większości sekcji sektora usług. Pomimo wzrostu, płace w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim pozostały niskie. Dystans przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie do średniej krajowej wahał się od 15,4% w 2010 r. do 17,6% w 2021 r. O ile w 2010 r. i 2020 r. mniej zarabiano w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim, to w 2021 r., było to najniższe wynagrodzenie w kraju.
przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w 2021 r.	-1,0% r/r	W 2021 r. odnotowano spadek w skali roku zarówno przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS (o 0,1% do 253,4 tys. osób), jak i przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń (o 4,7% do 56,3 tys. osób).
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto:		Przeciętne emerytury i renty wypłacane w 2021 r. były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS były nadal wyższe niż świadczenia rolników indywidualnych (2301,63 zł wobec 1422,24 zł).
wypłacona przez ZUS w 2021 r.	+6,9% r/r	
wypłacona przez KRUS w 2021 r.	+4,1% r/r	
dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w 2020 r.	+6,2% r/r	Na przestrzeni lat 2010-2020 w województwie świętokrzyskim poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Rosnącym dochodom towarzyszył wzrost oszczędności i od 2019 r. spadek wydatków. W 2020 r. dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym wzrósł do 1726,92 zł, w tym dochód do dyspozycji do 1695,50 zł. Choć w ostatnim 11-leciu poprawiła się sytuacja dochodowa, to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju.
w tym dochód do dyspozycji w 2020 r.	+7,2% r/r	W 2020 r. mniejsze wartości odnotowano w województwach podkarpackim, lubelskim oraz opolskim.

wydatki ogółem w gospodarstwach domowych	-6,0% r/r	Choć w 2020 r. wydatki były mniejsze niż w 2019 r., to wzrost dochodów przy jednoczesnym zwiększeniu oszczędności gospodarstw domowych wpłynął na pozytywne postrzeganie subiektywnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W 2020 r. 42,3% gospodarstw oceniło swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą, 52,7% postrzegało swoją sytuację jako przeciętną, 5,0% jako raczej złą albo złą.	
w tym wydatki na towary i usługi konsumpcyjne	-5,1% r/r		
odsetek gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną w 2020 r. jako:			
dobrą	+2,3 p.proc. r/r		
raczej dobrą	+1,2 p.proc. r/r		
przeciętną	-0,1 p.proc. r/r		
raczej złą	-3,1 p.proc. r/r		
złą	-0,3 p.proc. r/r		
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2020 r.			
rzeczywista liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej	-10,0% r/r		2020 r. był kolejnym rokiem, w którym odnotowano spadek rzeczywistej liczby osób, którym świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji (bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania). W 2020 r. skorzystało z tej formy wsparcia 46,0 tys. osób.
osoby, którym decyzją przyznano świadczenia w tym	-9,3% r/r	Zmniejszyła się również liczba osób, którym przyznano decyzją poszczególne rodzaje świadczeń. W 2020 r. świadczenia w formie pieniężnej przyznano na podstawie decyzji 39,7 tys. osób, natomiast w formie niepieniężnej otrzymało je 22,6 tys. osób.	
pieniężne	-4,5% r/r		
niepieniężne	-16,5% r/r		
udzielone świadczenia pomocy społecznej w tys. zł	-1,3% r/r	W skali roku odnotowano spadek kwot udzielonych świadczeń, niezależnie od formy w jakiej zostały przyznane. W efekcie w 2020 r. kwota świadczeń ogółem wyniosła 152534 tys. zł, w tym w formie pieniężnej 87795 tys. zł, a niepieniężnej 64740 tys. zł.	
w tym			
pomoc pieniężna	-0,6% r/r		
pomoc niepieniężna	-2,3% r/r		
gospodarstwa domowe korzystające ze śro- dowiskowej pomocy społecznej	-9,6% r/r	Kolejny rok z rządu środowiskowa pomoc społeczna została skierowana do mniejszej liczby gospodarstw domowych, jak również zmniejszyła się liczba jej beneficjentów. W efekcie w 2020 r. z pomocy korzystało 33,4 tys. gospodarstw, przy czym liczba beneficjentów wyniosła 69,0 tys. osób.	
beneficjenci środowisko- wej pomocy społecznej	-12,0% r/r		
zasięg korzystania z po- mocy społecznej	-0,7 p.proc. r/r	Pomimo kolejnego spadku w 2020 r. zasięgu korzystania z pomocy społecznej do 5,6%, województwo świętokrzyskie obok warmińsko-mazurskiego (7,2%) i kujawsko-pomorskiego (6,0%) nadal plasowało się w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.	
udzielone świadczenia rodzinne w tys. zł	+5,9% r/r	Kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem wzrastała z roku na rok (poza latami 2013, 2014 i 2018), by osiągnąć w 2020 r. 430760 tys. zł.	
w tym			
zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	-13,2% r/r	Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi. W 2020 r. kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami zmniejszyła się do 132033 tys. zł.	

wydatki na świadczenia wychowawcze „Rodzina 500 plus”	+26,3% r/r	W 2020 r. po raz kolejny odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie, jak również liczebności dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek. Pomimo tego, odsetek dzieci w wieku 17 lat i młodszych, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (29,4%), wyższy był jedynie w województwie lubelskim (30,2%). W 2020 r. w ramach programu „Rodzina 500 plus” uruchomiono w województwie świętokrzyskim 1149,1 mln zł, co w skali kraju stanowiło 2,9%. W 2020 r. średnio miesięcznie świadczenie wypłacano na 182,0 tys. dzieci.

Warunki mieszkaniowe w 2020 r.

liczba mieszkań w województwie	454,1 tys.	Według stanu na 31 grudnia 2020 r. mieszkania w województwie stanowiły 3,0% zasobów mieszkaniowych kraju. Liczba mieszkań od 2010 r. wzrasta, a więcej nowych mieszkań powstaje w miastach niż na wsi.
przeciętna powierzchnia mieszkania	75,3 m ²	
korzystający z sieci:		Na przestrzeni lat 2010-2020 na terenie województwa rozwinęła się także infrastruktura komunalna. W 2020 r. sieć wodociągowa była rozwinięta bardziej niż sieć kanalizacyjna, jednak ta druga miała większą dynamikę wzrostu w analizowanym okresie. Zużycie wody w województwie w porównaniu do 2010 r. wzrosło, jednak nadal było niższe niż średnie w kraju. Najmniej rozwinięta w województwie była sieć gazowa, która wykazała się niewielką dynamiką wzrostu w stosunku do 2010 r.
wodociągowej	91,6%	
kanalizacyjnej	59,8%	
gazowej	39,5%	

Ochrona zdrowia w 2020 r.

przychodnie praktyki lekarskie udzielone porady w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	-8 placówek r/r -24 placówki r/r -15,4% r/r	W 2020 r., w którym panował stan pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 odnotowano spadek zarówno liczby placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, jak i udzielonych porad. Według stanu na koniec 2020 r. działały 634 przychodnie i 174 praktyki lekarskie. Na przestrzeni 2020 r. liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej w opiece zdrowotnej zmniejszyła się do 8367,4 tys.
szpitale ogólne (stacjonarne)	24	Nie uległa zmianie liczba stacjonarnych szpitali ogólnych udzielających świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym.
szpitale dzienne	11	Podobnie nie zmieniła się liczba szpitali udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym (tzw. szpitali jednego dnia).
leczeni w trybie stacjonarnym	-25,9% r/r	W stacjonarnej opiece zdrowotnej (bez ruchu międzyoddziałowego) odnotowano spadek hospitalizacji (w 2020 r. leczono 195,9 tys. osób).
leczeni w ramach opieki dziennej	-14,8% r/r	Mniej osób leczono w ramach opieki dziennej (z ruchem międzyoddziałowym) realizowanej w szpitalach ogólnych stacjonarnych i dziennych (w 2020 r. leczono 26,5 tys. osób).
łóżka na 10 tys. mieszkańców	+0,8 r/r	W skali roku wzrosła dostępności łóżek szpitalnych (do 44,1), przy wyraźnym ograniczeniu ich wykorzystania (do 56,3%).
wykorzystanie łóżek	-18,5 p.proc. r/r	

Kultura w 2020 r.

liczba placówek bibliotecznych	-2,2% r/r	Świętokrzyskie placówki kultury stanowiły 3,1% ogółu podmiotów prowadzących działalność w Polsce. Spośród podmiotów działających w obszarze kultury większość stanowiły placówki biblioteczne.
liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic	-3,3% r/r	Ze względu na panujący stan pandemii w 2020 r. odnotowano spadek odwiedzających instytucje kultury. Mniejszej liczbie korzystających z oferty placówek bibliotecznych, muzeów oraz klubów i świetlic towarzyszył spadek liczby tych placówek.

liczba osób na 1 placówkę kultury	2,8 tys.	Zmniejszyła się także liczba widzów i słuchaczy w centrach, domach i ośrodkach kultury, teatrach i instytucjach muzycznych, galeriach oraz kinach.

W 2020 r. przeciętnie na 10000 mieszkańców województwa świętokrzyskiego przypadało 3,6 podmiotu działającego w obszarze kultury. Na przestrzeni lat 2010-2020 zwiększyła się dostępność do placówek kultury. W 2020 r. na 1 podmiot świadczący usługi w tym zakresie przypadało przeciętnie o 0,9 tys. mniej osób niż w 2010 r.

Bezpieczeństwo publiczne w 2021 r.

przestępstwa stwierdzone	-0,9% r/r

Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była niższa niż w 2020 r. Zmniejszył się wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw do 77,5%. Na drogach województwa Policja odnotowała mniej wypadków.

wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	-4,8 p.proc. r/r

wypadki drogowe	-6,1% r/r

Społeczeństwo informacyjne w 2021 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	86,5%

Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu był o 4,4 p.proc. niższy niż w 2020 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 7,8 p.proc. odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej.

osoby w wieku 16-74 lata korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu	41,6%

Aktywność społeczna w 2021 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	+2,5% r/r

W 2021 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na przestrzeni lat 2010-2021 ich liczba zwiększyła się o 47,3%.

Produkt krajowy brutto w 2020 r.

wstępny szacunek	+1,8 r/r

Według wstępnego szacunku w 2020 r. kolejny rok z rządu notowano realny wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Jego dynamika znacznie zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego.

PKB na 1 mieszkańca	43646 zł

Wartość PKB na 1 mieszkańca lokowała świętokrzyskie na 13. miejscu w Polsce. W relacji do średniej krajowej była większa niż w roku poprzednim, ale mniejsza niż w 2010 r.

W latach 2010-2020 odnotowano wzrost PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu w Unii Europejskiej. Na koniec tego okresu relacja ta wyniosła 54%.

Koniunktura gospodarcza w kwietniu 2022 r.

wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury:

przetwórstwo przemysłowe	-8,2

Przedsiębiorstwa w większości badanych obszarów gospodarki oceniają koniunkturę gorzej niż przed rokiem. Znaczny spadek wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury wystąpił w informacji i komunikacji, a także handlu detalicznym i przetwórstwie przemysłowym. Największą poprawę odnotowano w handlu hurtowym.

budownictwo	-12,2	Najbardziej pesymistyczne oceny formułują, podobnie jak przed rokiem, podmioty zajmujące się przede wszystkim zakwaterowaniem i gastronomią oraz transportem i gospodarką magazynową. Najkozystniejsze oceny koniunktury odnotowano w handlu hurtowym, jednak również w tym przypadku wskaźnik ukształtował się poniżej zera.
handel detaliczny	-14,0	
transport i gospodarka magazynowa	-16,9	

Największą barierę w większości obszarów w dalszym ciągu stanowiła w województwie świętokrzyskim niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej. W informacji i komunikacji również dużym problemem były niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne. W budownictwie najważniejsze bariery związane były z kosztami materiałów, a w handlu detalicznym – z kosztami zatrudnienia.

Podmioty gospodarki narodowej w 2021 r.

podmioty wpisane do rejestru REGON	+3,3% r/r	W 2021 r. utrzymał się wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. W ich strukturze w dalszym ciągu dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przy czym w latach 2010-2021 notowano spadek ich udziału. Zwiększył się natomiast odsetek spółek handlowych.
podmioty nowo zarejestrowane	+14,2% r/r	W 2021 r. odnotowano wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, do czego przyczyniły się głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
podmioty wykreślone	+15,9% r/r	Znacznie więcej niż przed rokiem było także wykreśleń. Pomimo ogólnego wzrostu wyrejestrowanych podmiotów o blisko 34% zmalała liczba wykreślonych spółek handlowych.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2020 r.

nakłady wewnętrzne na działalność B+R	-2,5% r/r	W 2020 r. odnotowano spadek nakładów wewnętrznych na B+R do 273,4 mln zł. Nakłady te stanowiły 0,8% ogółu nakładów przeznaczonych na tę działalność w Polsce. Równie niski udział odnotowano jedynie w województwie opolskim, a niższy w lubuskim (0,7%).
intensywność prac B+R	0,51% PKB województwa	Struktura poniesionych nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. W nakładach według rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące. Z kolei według rodzajów prowadzonych badań podobnie, jak w latach poprzednich w 2020 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań.
odsetek przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie w okresie 2018-2020	30,1% przemysłowych 29,5% usługowych	Na przestrzeni lat 2010-2020 zaangażowanie przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego w działalność badawczą i rozwojową oraz innowacyjną pozostawało na jednym z najniższych poziomów w kraju. W 2020 r. niższą intensywność prac B+R, mierzoną udziałem nakładów na działalność B+R w PKB województwa, niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w lubuskim.
odsetek przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje w okresie 2018-2020	24,1% przemysłowych 27,5% usługowych	W latach 2018-2020, podobnie jak w okresach wcześniejszych, aktywność innowacyjna przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim kształtowała się poniżej średniej krajowej. O ile w latach 2018-2020 niższe niż w województwie świętokrzyskim udziały aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano jedynie w dwóch województwach, to mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było w dziewięciu województwach.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2021 r.

przedsiębiorstwa wyposażające swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu	68,8%	W województwie świętokrzyskim w 2021 r. wzrosła liczba przedsiębiorstw wyposażających pracowników w urządzenia przenośne, które pozwalały na mobilny dostęp do Internetu oraz przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu.
przedsiębiorstwa z dostępem do Internetu	98,1%	W związku z pandemią COVID-19 przedsiębiorstwa w województwie zwiększały wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.
przedsiębiorstwa kupujące usługi w chmurze	21,8%	Przedsiębiorstwa coraz chętniej kupowały usługi w chmurze, natomiast mniej przedsiębiorstw prowadziło sprzedaż elektroniczną oraz korzystało z otwartych danych publicznych.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2021 r.

wynik finansowy netto	+42,2% r/r	Wyniki finansowe uzyskane w 2021 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie świętokrzyskim (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych), były lepsze niż uzyskane w roku poprzednim.
wskaznik poziomu kosztów	-1,1 p.proc. r/r	W skali roku odnotowano znaczący wzrost wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wyniku na pozostałej działalności operacyjnej, natomiast pogorszeniu uległ wynik na operacjach finansowych. Skala wzrostu wyniku na sprzedaży i na pozostałej działalności operacyjnej pozwoliła na wypracowanie wyższego niż przed rokiem wyniku finansowego netto w wysokości 2966,9 mln zł.
wskaznik rentowności obrotu:		W 2021 r. przychody rosły szybciej niż koszty działalności. W efekcie wzrosła rentowność badanych przedsiębiorstw (brutto do 6,8% a netto do 5,6%) i spadł poziom kosztów (do 93,2%). Pogorszyła się natomiast płynność finansowa (I stopnia do 41,8%, a II stopnia do 99,7%).
brutto	+1,1 p.proc. r/r	
netto	+0,9 p.proc. r/r	Zwiększył się zarówno odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto (do 84,2%), jak i udział przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności (do 92,9%).
wskaznik płynności finansowej:		
I stopnia	-12,8 p.proc. r/r	
II stopnia	-10,8 p.proc. r/r	
odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto	+4,0 p.proc. r/r	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim w 2020 r.	+3,9% r/r	Kolejny rok z rzędu wzrosły nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągając w 2020 r. wartość 3073,0 mln zł (w cenach bieżących).

nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2021 r.	+19,4% r/r	W 2021 r. po raz kolejny zwiększyły się nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych). Nakłady (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2021 r. wyniosły 1964,4 mln zł.
w tym		Więcej wydatkowano zarówno na zakupy, jak i na budynki i budowle.
zakupy	+20,9% r/r	Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2021 r. poniosły 57,4% ogółu nakładów w województwie.
budynki i budowle	+16,6% r/r	
Rolnictwo w 2021 r.		
zbiory zbóż podstawowych z mieszankami	+0,4% r/r	W 2021 r. w wyniku lepszego plonowania zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi uzyskano większe zbiory niż przed rokiem. Wzrost produkcji odnotowano także w przypadku buraków cukrowych oraz rzepaku i rzepiku, a spadła produkcja pszenicy, żyta oraz ziemniaków.
pogłowie bydła	-3,8% r/r	W 2021 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej i drobiu. Zwiększyła się natomiast liczebność stada owiec.
pogłowie trzody chlewnej	-12,6% r/r	
Przemysł w 2021 r.		
produkcja sprzedana przemysłu	+12,2% r/r	Po spadku przed rokiem, ponownie odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych). Było to efektem zatrzymania spadku sprzedaży w przetwórstwie przemysłowym. W dalszym ciągu rosła produkcja sprzedana w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. W 2021 r. jej wzrost uległ przyspieszeniu. Zwiększyła się wydajność pracy w przemyśle.
Budownictwo w 2021 r.		
produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	-4,4% r/r	Rok 2021 był kolejnym, w którym zanotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa. Zmniejszyło się również, w skali roku, przeciętne zatrudnienie. Wzrosła natomiast wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	-3,4% r/r	Niższa niż przed rokiem była również produkcja budowlano-montażowa. Było to rezultatem przede wszystkim niższej produkcji w przedsiębiorstwach wykonujących roboty budowlane specjalistyczne.
liczba mieszkań oddanych do użytkowania	+13,9% r/r	Oddano do użytkowania więcej mieszkań niż rok wcześniej, a ponad 1/4 efektów rzeczowych budownictwa mieszkaniowego, uzyskanych w województwie, koncentrowała się w m. Kielce. Zwiększyła się również przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania i w 2021 r. wyniosła 110 m ² .
wydane pozwolenia na budowę lub dokonane zgłoszenia z projektem budowlanym	+36,1% r/r	W skali roku o ponad 1/3 zwiększyła się liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.

liczba mieszkańców, których budowę rozpoczęto	+46,9% r/r	Wzrost wystąpił także w obszarze mieszkań, których budowę rozpoczęto.
Rynek wewnętrzny w 2021 r.		
sprzedaż detaliczna	+9,2% r/r	W 2021 r. w skali roku zanotowano wzrost wartości sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących). Największy udział w wartości sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych.
sprzedaż hurtowa	+25,7% r/r	Zwiększyła się również w skali roku wartość sprzedaży hurtowej (w cenach bieżących).
Transport w 2020 r.		
długość dróg publicznych o twardej nawierzchni	+0,2% r/r	Rok 2020 był kolejnym, w którym zwiększyła się długość dróg publicznych o twardej nawierzchni. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie zajmowało jedną z czołowych lokat w kraju (3. miejsce).
liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej	-55,2% r/r	Negatywne zmiany, głównie wynikające z wprowadzonych obostrzeń związanych z epidemią COVID-19, zaobserwowano natomiast w zakresie transportu pasażerskiego. Znacznie zmniejszyła się liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej. Mniej osób niż przed rokiem skorzystało również z komunikacji miejskiej.
liczba pasażerów komunikacji miejskiej	-29,1% r/r	
Energia w 2020 r.		
produkcja energii elektrycznej	-25,6% r/r	W 2020 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku ubiegłego, zwiększyła się moc zainstalowana i osiągalna elektrowni. Znacznie zmniejszyła się natomiast produkcja energii elektrycznej.
zużycie energii elektrycznej w sektorze gospodarstw domowych	+2,1% r/r	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r. było wyższe niż w roku poprzednim. Zwiększyła się również, w ujęciu rocznym, liczba odbiorców energii elektrycznej. Wzrosło zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.
Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.		
dochody JST	+7,8% r/r	W latach 2010-2020 systematycznie rosły dochody jednostek samorządu terytorialnego. W 2020 r. w porównaniu z 2019 r. wzrosły zarówno dochody ogółem, jak i dochody własne. Na 1 mieszkańca województwa przypadało przeciętnie 7587 zł dochodów JST.
dochody własne	+11,0% r/r	
dochody ogółem na 1 mieszkańca	+8,5% r/r	
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.		
wydatki JST	+4,4% r/r	W 2020 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego wzrosły w porównaniu z 2019 r., jak również z 2010 r. W 2020 r. na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 7240 zł wydatków JST. Wydatki inwestycyjne w latach 2010-2020 ulegały znacznym wahaniom i w 2020 r. stanowiły 16,8% wydatków ogółem. W 2020 r. na 1 mieszkańca województwa przypadało przeciętnie 1217 zł wydatków inwestycyjnych.
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	16,8%	
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.		
nadwyżka budżetów JST	427,5 mln zł	W 2020 r. jednostki samorządu terytorialnego ogółem zamknęły rok budżetowy nadwyżką.
relacja nadwyżki budżetowej JST do dochodów ogółem	4,6%	

Executive summary

Surface area in 2020

land reclaimed	-50.0% y/y	The area of reclaimed and managed land was smaller than in the previous year.
land managed	-50.0% y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2020

water consumption for needs of the national economy and population	-24.8% y/y	In 2020 water consumption for needs of the national economy and population significantly decreased, however drop was caused mainly by industry which amounted to 89.7% of total consumption in voivodship.

into the waters or into the ground 991.1 hm ³ of wastewater was discharged	-25.2% y/y	Drop of wastewater discharged into the waters or into the ground was noted which resulted in the decrease of wastewater requiring treatment. The biggest part of wastewater was treated with the use of increased biogene removal (37.9%). However, this share decreased in relation to the previous year.

number of wastewater treatment plants:

industrial	36	In the years 2010-2020 number of industrial wastewater treatment plants decreased by 5. However, number of municipal wastewater treatment plants increased by 6. In comparison to previous years the share of population connected to municipal wastewater treatment plants increased. In 2020, it was 65.9% of total population of the voivodship.
municipal	114	

Pollution and protection of air in 2020

emission of particulates	-23.5% y/y	In 2020, 1.4 thousand tonnes of particulates was emitted to the atmosphere, which accounted for 6.1% national emission of particulates. Emission of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) amounted to 62.9 thousand tonnes.
emission of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide)	-1.9% y/y	

Among 85 plants of significant nuisance to air quality – 64 possessed systems to reduce emission of particulates.

The majority of particulates was from combustion of fuels (58.9% of total emission of particulates in the voivodship), while the main kind of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) was carbon oxide – 51.5%.

In systems to reduce air pollutants 99.9% of particulates and 37.8% of gases was retained.

Environmental protection. Forests in 2020

share of area under legal protection in total area	64.9%	As of end of 2020 area under legal protection was by 0.6% bigger than in 2010. During ten years area of protected landscape areas, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable land increased.

Industrial and municipal waste in 2020

municipal waste collection	+10.0% y/y	In 2020, more municipal waste was collected in comparison to 2019. Within a year more mixed waste as well as waste collected separately was collected.

Economic aspects of environmental protection in 2020

outlays on fixed assets for environmental protection	+17.1% y/y	In 2020, outlays on fixed assets for environmental protection, including outlays on wastewater management and protection of waters, increased. Bigger than in 2019 were outlays on water management, including flood embankments, outlays on water intakes and systems as well as pump stations.

Population in 2021

population as of end of December	1212.6 tys.	The decrease in number of population in świętokrzyskie voivodship observed every year intensified in 2021 – to 5.5% in comparison to 2010.
natural increase per 1000 population	-7.9	The drop of real increase was influenced by both strong decrease in vital statistics as well as migrations. The main cause was significantly lower number of births. The dependency ratios of the production group worsened and ageing ratio increased accelerating the process of society ageing.
net internal and international migration per 1000 population	-1.9	

Education in 2020/21 school year

number of pupils and students in schools for children and youth:		
pre-primary education	-0.1% y/y	In 2020/21 school year the drop of number of pre-primary education establishments was noted. The lower number of establishments translated into smaller number of children attending pre-primary education.
primary	-0.3% y/y	
post-primary	-0.9% y/y	
number of students	-0.8% y/y	

The group of pupils learning in primary schools decreased slightly. The drop concerned also the post-primary students. The smaller number of students in these types of schools was mainly the effect of the decrease in the group of persons learning in general secondary schools as well as post-secondary schools. The growth occurred in number of students in sectoral vocational schools and general art schools leading to professional certification.

Number of students decreased next year in a row. The drop was noted only in public schools.

Labour resources

number of employed persons in 2020	387.5 thousand	Number of employed persons increased in relation to 2020 by 1.6%. Employed persons in świętokrzyskie voivodship accounted for 3.2% of this population in Poland.
registered unemployment rate in 2021	7.3%	As of end of 2021 r. registered unemployment rate was lower by 1.2 pp in relation to the one observed the year before as well as by 7.9 pp in comparison to 2010.
newly created jobs in 2021	+46.0% y/y	Number of newly created jobs was higher than the year before but lower than in 2010. Most of them was created in private sector. Almost half was created by small units.
activity rate by LFS in quarter 4 in 2021	56.0%	LFS results indicate that in comparison to the corresponding period of 2010, increased economic activity of the surveyed population, growth of employment rate was noted as well as significant drop of unemployment rate. Higher economic activity still characterized men and residents of rural areas. Except for 2019, the subpopulation of economically inactive persons decreased.
employment rate by LFS in quarter 4 in 2021	54.1%	
unemployment rate by LFS in quarter 4 in 2021	3.5%	

Inhabitant's wealth

average monthly gross wages and salaries in national economy in 2020	+6.5% y/y	In 2020, average monthly gross wages and salaries in national economy increased to PLN 4,538.11. However in annual terms increase was noted both in private and public sector. In 2020 average wages and salaries in świętokrzyskie voivodship accounted 86.8% of national average while both the year before and in 2010 - 86.6%. Despite the increase, wages and salaries in the national economy in świętokrzyskie voivodship remained among the lowest in the country. Only in podkarpackie and warmińsko-mazurskie voivodships the average gross monthly wages and salaries were lower.

average monthly gross earnings in October 2020	+17.0% compared to 2018	In accordance with results of the survey on the structure of earnings in October 2020 average monthly gross earnings for units with more than 9 employed persons increased to PLN 4,949.41. Despite the increase, the average monthly gross earnings in the voivodship were lower than the national average (by 13.9% in 2020, and by 15.5% in 2018). Men and persons employed in the public sector still earned more.
average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in 2021	+7.6% y/y	In 2021 average monthly gross wages and salaries in enterprise sector increased to PLN 4,855.22 zł. Over the year, an increase in average monthly gross wages and salaries was recorded both in the manufacturing sector and in most sections of the service sector. Despite the increase, wages and salaries in the enterprise sector in świętokrzyskie voivodship remained low. The distance of the average monthly wages and salaries in the voivodship to the national average ranged from 15.4% in 2010 to 17.6% in 2021. While in 2010 and 2020 less was earned in podkarpackie and warmińsko-mazurskie voivodships, in 2021, it was the lowest salary in the country.
average monthly number of retirees and pensioners in 2021	-1.0% y/y	In 2021, there was a yearly decrease in both the average number of Social Insurance Institution beneficiaries (by 0.1% to 253.4 thousand persons) and the average number of retirees and pensioners receiving benefits from the Agricultural Social Insurance system (by 4.7% to 56.3 thousand persons).
average monthly gross retirement and other pension paid in 2021 by:		Average monthly gross retirement and other pension paid in 2021 were higher than the year before. However, benefits paid by Social Insurance Institution were still higher than benefits of farmers (PLN 2,301.63 compared to PLN 1,422.24).
Social Insurance Institution	+6.9% y/y	
Agricultural Social Insurance	+4.1% y/y	
average monthly available income per capita in household in 2020	+6.2% y/y	In the years 2010-2020 material situation of households in świętokrzyskie voivodship improved. The growing income was accompanied by an increase in savings and since 2019 decrease in expenditures. In 2020 average monthly available income per capita increased to PLN 1,726.92, of which disposable income increased to PLN 1,695.50.
of which disposable income	+7.2% y/y	Although the income situation has improved over the last 11 years, the average disposable income per capita recorded in świętokrzyskie voivodship was one of the lowest in the country. In 2020, lower values were recorded in the podkarpackie, lubelskie and opolskie voivodships.
total expenditures in households in 2020	-6.0% y/y	Although total expenditures in 2020 were lower than in 2019, the increase in income, that was accompanied with an increase in household savings, contributed to the positive perception of the subjective financial situation of households.
of which for consumer goods and services	-5.1% y/y	In 2020, 42.3% of households assessed their financial situation as rather good or good, 52.7% perceived their situation as average, 5.0% as rather bad or bad.
share of households assessing their financial situation in 2020 as:		
good	+2.3 percentage points y/y	
rather good	+1.2 percentage points y/y	

average	-0.1 percentage points y/y
rather bad	-3.1 percentage points y/y
bad	-0.3 percentage points y/y

Social assistance and family support in 2020

beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	-10.0% y/y	2020 was another year in which the real number of persons who received social benefits on the basis of a decision as part of their own tasks and tasks commissioned to local government units (regardless of the number of benefits received, their type, form and source of financing) decreased. In 2020, 46.0 thousand persons benefited from this form of support.
beneficiaries granted by the decisions	-9.3% y/y	The number of persons who were granted particular types of benefits by the decision also decreased.
of which		
financial assistance	-4.5% y/y	In 2020, financial assistance were granted pursuant to the decision of 39.7 thousand persons, while 22.6 thousand received them in non-financial form.
non-financial assistance	-16.5% y/y	
benefits granted in thousand PLN	-1.3% y/y	Over the year, there was a decrease in the amounts of benefits provided, regardless of the form in which they were granted. As a result, in 2020 the total amount of benefits was PLN 152,534 thousand, of which financial amounted to PLN 87,795 thousand, and non-financial reached PLN 64,740 thousand.
of which		
financial assistance	-0.6% y/y	
non-financial assistance	-2.3% y/y	
households benefiting from social assistance at domicile	-9.6% y/y	For another year in a row, social assistance at domicile was directed to a smaller number of households, and the number of its beneficiaries decreased as well. As a result, in 2020, 33.4 thousand households benefited from the assistance, and the number of beneficiaries amounted 69.0 thousand persons.
beneficiaries of social assistance at domicile	-12.0% y/y	
scope of use of social assistance at domicile	-0.7 percentage points y/y	Despite a further decrease in scope of use of social assistance at domicile to 5.6% in 2020, świętokrzyskie voivodship, along with warmińsko-mazurskie (7.2%) and kujawsko-pomorskie (6.0%), was still in the group of voivodships with the largest scope of use of social assistance at domicile.
family benefits granted in thousand PLN	+5.9% y/y	The total amount of family benefits paid increased year by year (except for 2013, 2014 and 2018), to reach PLN 430,760 thousand in 2020.
of which		
family allowances including appendices	-13.2% y/y	Among the expenses for family benefits, the most important was expenses for assistance aimed at families with children. In 2020, the amount of disbursed family benefits including appendices decreased to PLN 132,033 thousand. In 2020, there was another decline in the number of families receiving this benefit, as well as the number of children for whom parents receive the benefit.
		Despite this, the percentage of children aged 17 and younger for whom parents receive family allowance in the total number of children at that age (29.4%) was higher only in lubelskie voivodship (30.2%).
child-raising benefit payments „Family 500 plus”	+26.3% y/y	In 2020, as part of the „Family 500 plus” program, PLN 1,149.1 million was released in świętokrzyskie voivodship, which constituted 2.9% in the country. In 2020, on average, the benefit was paid monthly at 182.0 thousand children.

Housing conditions in 2020

number of dwellings in voivodship	454,1 thousand	As of 31 December 2020 dwellings in the voivodship accounted for 3.0% of dwelling resources in Poland. Number of dwellings has been growing since 2010 and more new dwellings have been built in urban areas than rural areas.
average dwelling area	75.3 m ²	
population using:		
water-supply system	91.6%	In the years 2010-2020, in the area of the voivodship municipal infrastructure also developed. In 2020, water supply system was more developed than sewage system but the second one had higher dynamics of growth in the analysed period. Water consumption in the voivodship in comparison to 2010 increased, however it was still lower than the average in Poland.
sewage system	59.8%	
gas supply system	39.5%	The least developed in the voivodship was gas supply system, which showed minor dynamics of growth in comparison to 2010.

Health care in 2020

out-patient departments	-8 units y/y	In 2020, during the SARS-CoV-2 pandemic, causing COVID-19, both the number of out-patient health care facilities and the number of consultations provided decreased. As at the end of 2020, there were 634 out-patient departments and 174 medical practices. During 2020, the number of consultations provided in out-patient health care decreased to 8,367.4 thousand.
medical practices	-24 units y/y	
consultations provided in out-patient health care	-15.4% y/y	
general hospitals (in-patient)	24	The number of general hospitals providing in-patient and day care has not changed.
day care hospitals	11	Similarly, the number of hospitals providing day care (the so-called one-day hospitals) has not changed.
in-patients	-25.9% y/y	In in-patient health care (excluding inter-ward transfer), a decrease in hospitalization was recorded (195.9 thousand persons were treated in 2020).
in-patients treated in daily care	-14.8% y/y	There was decrease in the number of persons treated in day care mode (with inter-ward transfer) provided in in-patient hospitals and day care hospitals (26.5 thousand persons were treated in 2020).
hospital beds per 10 thousand inhabitants	+0.8 y/y	Over the year, the availability of hospital beds increased (to 44.1), with a marked reduction in their usage (to 56.3%).
usage of beds	-18.5 percentage points y/y	

Culture in 2020

number of library establishments	-2.2% y/y	Cultural establishments in świętokrzyskie voivodship accounted for 3.1% of total entities conducting activity in Poland. Among entities functioning in the sphere of culture the majority were library establishments.
number of centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	-3.3% y/y	Due to state of pandemic in 2020 the decrease in visitors of cultural institutions was noted. Fewer number of persons using library establishments, museums as well as clubs and community centres was accompanied by the drop of number of these establishments. Number of audience in centres of culture as well as cultural centres and establishments, theatres and music institutions, galleries and cinemas also decreased.
number of persons per cultural establishment	2.8 thousand	In 2020, there was 3.6 entities conducting activity in the sphere of culture per 10000 inhabitants of the świętokrzyskie voivodship. During the years 2010-2020 accessibility to cultural establishments improved. In 2020, per 1 establishment offering such services there was on average by 0.9 thousand fewer persons than in 2010.

Public safety in 2021

ascertained crimes	-0.9% y/y	Number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings was lower than in 2020. The rate of detectability of delinquents decreased to 77.5%. The Police noted fewer accidents on the roads of the voivodship.
rate of detectability of delinquents	-4.8 pp y/y	
road accidents	-6.1% y/y	

Information society in 2021

households with the access to Internet	86.5%	The share of households with access to Internet at home was by 4.4 pp lower than in 2020. In comparison to the previous year the share of persons using services of public administration increased by 7.8 pp.
persons aged 16-74 using services of public administration with the help of Internet	41.6%	

Social activity in 2021

foundations, societies and social organizations entered into REGON register	+2.5% y/y	In 2021, the increase in annual terms in number of foundations, societies and social organizations maintained. During the years 2010-2021 their number grew by 47.3%.

Gross domestic product in 2020

preliminary estimate	+1.8 y/y	According to preliminary estimate in 2020 next year in a row there was growth of gross domestic product (GDP) in real terms. Its dynamics significantly decreased in comparison to the year before.
GDP per capita	43646 PLN	Value of GDP per capita situated świętokrzyskie at 13 position in Poland. In relation to national average it was higher than the year before but lower than in 2010. In the years 2010-2020 growth of GDP at purchasing power parity was noted in comparison to the average level in European Union. As of end of this period this relation amounted to 54%.

Business tendency in April 2022

general business climate indicator:		
manufacturing	-8.2	In the majority of areas of the economy enterprises assess business tendency worse than the year before. The significant drop of general business climate indicator occurred in information and communication as well as retail trade and manufacturing. The biggest improvement was noted in wholesale trade.
construction	-12.2	
retail trade	-14.0	
transportation and storage	-16.9	The most pessimistic assessments are formulated just like in the previous year by entities dealing mainly with accommodation and catering, as well as with transportation and storage. The most favourable assessments were noted in wholesale trade but in this case the index also remained below zero. The biggest barrier in the majority of areas in świętokrzyskie voivodship still was connected with the occurrence of uncertainty of economic environment. In information and communication unclear and unstable legal regulations were of equal importance. In construction the most important barriers were connected with costs of materials and in retail trade – with costs of labour.

Entities of the national economy in 2021

entities entered into REGON register	+3.3% y/y	In 2021, growth of number of entities of the national economy maintained. In their structure still predominated natural persons conducting economic activity but in the years 2010-2021 drop of their share was noted. However, the share of commercial companies increased.
newly registered entities	+14.2% y/y	In 2021, the increase in number of newly registered entities was noted. It was caused mainly by natural persons conducting economic activity.
entities removed	+15.9% y/y	Number of removals was also significantly higher than the year before. Despite increase in number of total removals, number of deregistered commercial companies decreased by almost 34%.

Research and development as well as innovation activity in 2020

internal outlays on R&D activity	-2.5% y/y	In 2020, there was a decrease in internal outlays on R&D activity to PLN 273.4 million. These outlays accounted for 0.8% of the total outlays allocated to this activity in Poland. An equally low share was recorded only in the opolskie voivodship, and lower in lubuskie (0.7%). The structure of the incurred outlays has not changed significantly. Current outlays dominated in outlays by type of costs. On the other hand, according to the types of research conducted, as in the previous years, in 2020 the most funds were allocated to development works, and then to other types of research.
intensity of R&D works in 2020	0.51% GDP of the voivodship	During the years 2010-2020 participation of enterprises of świętokrzyskie voivodship in research and development as well as innovation activity remained at one of the lowest levels in Poland. In 2020, a lower intensity of R&D works, measured by the share of outlays on R&D activity in GDP of the voivodship, than in świętokrzyskie voivodship, was recorded only in lubuskie voivodship.
share of innovation active enterprises in the period 2018-2020	30.1% industrial 29.5% services	In 2018-2020, as in the previous periods, the innovative activity of enterprises in świętokrzyskie voivodship was below the national average. While in the years 2018-2020 the shares of innovation active industrial enterprises were lower than in świętokrzyskie voivodship in only two voivodships, there were less innovation active service enterprises in nine voivodships.
share of enterprises which introduced innovations in the period 2018-2020	24.1% industrial 27.5% services	

Using information and communication technologies in enterprises in 2021

enterprises equipping their employees with handheld devices enabling mobile access to the Internet	68.8%	In 2021, in świętokrzyskie voivodship number of enterprises equipping their employees with handheld devices enabling mobile access to Internet as well as enterprises having access to Internet increased.
enterprises with Internet access	98.1%	In connection with COVID-19 pandemic enterprises in the voivodship increased the usage of information and communication technologies
enterprises buying cloud computing services	21.8%	Enterprises more and more willingly bought cloud computing services. However, fewer enterprises conducted sales within the frames of e-commerce and used open public data.

Financial results of non-financial enterprises in 2021

net financial result	+42.2% y/y	Financial results obtained in 2021 by the surveyed enterprises in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organizations) were better than those recorded in the previous year.
		Over the year, there was a significant increase in the result on the sale of products, goods and materials and the result on other operating activities, while the result on financial operations deteriorated. The scale of the increase in the result on sales and on other operating activities made it possible to generate a higher net financial result than in the previous year amounting to PLN 2.966,9 million.
cost level indicator	-1.1 percentage points y/y	In 2021, revenues grew faster than costs. As a result, profitability of the surveyed enterprises increased (gross to 6.8% and net to 5.6%) and cost level indicator decreased (to 93.2%). However, the financial liquidity deteriorated (1st degree to 41.8%, and 2nd degree to 99.7%).
turnover profitability indicator:		Both the percentage of enterprises with net profit (to 84.2%) and the share of these enterprises' revenues in the total amount of revenues from total activity (to 92.9%) increased.
gross	+1.1 percentage points y/y	
net	+0.9 percentage points y/y	
financial liquidity indicator:		
first degree	-12.8 percentage points y/y	
second degree	-10.8 percentage points y/y	
percentage of enterprises with net profit	+4.0 percentage points y/y	
Investment outlays of enterprises		
investment outlays in świętokrzyskie voivodship in 2020	+3.9% y/y	Another year in a row, there was an increase in investment outlays in świętokrzyskie voivodship, i.e. classified in accordance with the localization of investments, by enterprises employing more than 9 people, reaching in 2020 the value of PLN 3,073.0 million (in current prices).
investment outlays of non-financial enterprises in 2021	+19.4% y/y	In 2021, investment outlays incurred by enterprises with a seat in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organizations) increased once again. Outlays (in current prices) on new property and improvement of the existing items, incurred in 2021, amounted to PLN 1,964.4 million.
of which purchases buildings and structures	+20.9% y/y +16.6% y/y	More was spent both on purchases as well as on buildings and structures. The largest investor remained enterprises operating in the field of industry, and above all enterprises of manufacturing, which in 2021 incurred 57.4% of the total outlays in the voivodship.

Agriculture in 2021

production of basic cereals with mixtures	+0.4% y/y	In 2021, as a result of the better yield of basic cereals and cereal mixtures bigger production than the year before was obtained. Growth of production was also noted in sugar beets as well as rape and agrimony while production of wheat, rye and potatoes declined.
cattle livestock	-3.8% y/y	In 2021, cattle, pigs as well as poultry livestock decreased in comparison to the previous year. However, the herd of sheep increased.
pigs livestock	-12.6% y/y	
Industry in 2021		
sold production of industry	+12.2% y/y	After the decrease in the previous year, growth of sold production of industry (in constant prices) was noted. It was caused by the halt of the decrease of sale in manufacturing. In water supply; sewerage, waste management and remediation activities sold production still rose. In 2021, its growth accelerated. Work efficiency in industry increased.

Construction in 2021

sold production of construction (current prices)	-4.4% y/y	2021 was another year in which a decrease in sold production of construction was recorded. Average employment also decreased within the year. On the other hand, work efficiency, measured by the value of sold production per 1 employee, increased.
construction and assembly production (current prices)	-3.4% y/y	Construction and assembly production was also lower than the year before. It was mainly the result of lower production in enterprises performing specialised construction activities.
number of dwellings completed	+13.9% y/y	
building permits granted or registrations with a construction project	+36.1% y/y	Number of dwellings completed was higher than the year before and more than 1/4 of the housing construction effects obtained in the voivodship was concentrated in city of Kielce. The average useful floor area of dwelling completed also increased and in 2021 amounted to 110 m ² .
number of dwellings in which construction has begun	+46.9% y/y	Number of dwellings on which building permit was granted or registration with a construction project was made increased by over $\frac{1}{3}$ in annual terms. There was also an increase in the sphere of dwellings in which construction had begun.

Internal market in w 2021

retail sales	+9.2% y/y	In 2021, an increase in the value of retail sales (in current prices) was noted in annual terms. Enterprises selling food, beverages and tobacco products had the largest share in the total retail sales value. The value of wholesale sales (in current prices) also increased in annual terms.
wholesale	+25.7% y/y	

Transport in 2020

length of hard surface public roads	+0.2% y/y	2020 was the next year in which length of hard surface public roads increased. In terms of density of hard surface public road network świętokrzyskie voivodship occupied one of the top positions in Poland (third place).
number of passengers in regular bus transport	-55.2% y/y	Negative changes, resulting mainly from the introduced restrictions related to the COVID-19 epidemic, were observed in the field of passenger transport. Number of passengers in regular bus transport declined significantly. Fewer passengers than the year before also used urban transport.
number of passengers in urban transport	-29.1% y/y	

Energy in 2020

electricity production	-25.6% y/y
electricity consumption in household sector	+2.1% y/y

In 2020, in świętokrzyskie voivodship in relation to the previous year the power installed as well as generating capacity of the power plants increased. However, electricity production decreased significantly.

Electricity consumption in household sector in 2020 was higher than in the previous year. Number of electricity consumers also increased in annual terms. Electricity consumption per consumer increased.

Revenue of local government units in 2020

revenue of local government units	+7.8% y/y
own revenue	+11.0% y/y
total revenue per capita	+8.5% y/y

In the years 2010-2020, total revenue of local government units rose systematically. In 2020, in comparison to 2019 grew both total revenue as well as own revenue. Total revenue per capita was 7587 PLN.

Expenditure of local government units in 2020

expenditure of local government units	+4.4% y/y
share of investment expenditure in total expenditure	16.8%

In 2020, total expenditure of local government units increased in comparison to 2019 as well as 2010. In 2020, it amounted to 7240 PLN per capita. Investment expenditure in the years 2010-2020 fluctuated significantly and in 2020 accounted for 16.8% of total expenditure. In 2020, investment expenditure per capita amounted to 1217 PLN

Result of local government units in 2020

surplus of local government units	427.5 mln PLN
relation of budgetary surplus of local government units to total revenue	4.6%

In 2020, local government units closed budgetary year with a surplus.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Województwo na tle kraju
Table 1. Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2020 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2020 (in %)	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2020 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2020 (in hm ³)	8367,4	1034,4
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2020 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2020 (w hm ³)	7347,0	991,1
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2020 r. (w dam ³) Municipal treated wastewater during the year in 2020 (in dam ³)	1333859	33812
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2020 (tonnes/year):		
gazowych gases	186155755	11195707
pyłowych particulates	22588	1369
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2020 r. (w %) Total area under legal protection in total area in 2019 (in %)"	32,3	64,9
Lesistość w 2020 r. (w %) Forest cover in 2020 (in %)	29,6	28,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2021 (as of 31 December)	122	104
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r. Natural increase per 1000 population in 2021	-4,9	-7,9
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2021	0,1	-1,9
Przeciętne trwanie życia w 2020 r. (w latach) Life expectancy in 2020 (in years)		
mężczyźni males	72,6	72,0
kobiety females	80,7	80,9
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2020/2021 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2020/2021 school year	901	868

Tablica 1. Województwo na tle kraju (cd.)
Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Employment rate by LFS w 2021 r. (in %) (annual averages)	55,8	53,3
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Activity rate by LFS in 2021 (in %) (annual averages)	57,8	55,8
Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS in 2021 (in %) (annual averages)	3,4	4,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r. Registered unemployed persons per 1 job offer in 2021	15	25
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2021 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2021 (in PLN)	5889,84	4855,22
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2021 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2021 (in PLN)	2554,59	2301,63
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2020 (in PLN)	1919,21	1726,92
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2020 r. (w %) At-risk-of-poverty rate after social transfers in 2020 (in %)	14,8	16,3
Współczynnik Giniego w 2020 r. (w %) Gini coefficient in 2020 (in %)	27,2	25,3
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020 (in %)	4,1	5,6
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2020 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2020 (in thousand PLN)	3509571,8	152534,3
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2020 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2020	128,2	90,2
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r. Population per out-patient health care unit in 2020	1498	1516
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2020 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2020:		
lekarze doctors	24,1	24,4
pielęgniarki nurses	49,9	61,7
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2020 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2020	43,8	44,1
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^c w 2020 r. (w zł) Gross domestic product (current prices) per capita ^c in 2020 (in PLN)	60663	43646

a Przepiętne w roku. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Wstępną szacunek.
a Annual averages. b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c Preliminary estimate.

Tablica 1.
Table 1.

Województwo na tle kraju (dok.)

Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December)	1270	1023 ^a
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December)	22	4 ^a
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b w 2020 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^b in 2020	8,5	2,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2021 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2021 (in %)	84,5	84,4
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2021 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2021 (in %)	93,3	93,2
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2021 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2021 (previous year=100; current prices)	111,5	119,4
Obsada bydła ^d na 100 ha użytków rolnych w 2021 r. (w szt.) Cattle density ^d per 100 ha of agricultural land in 2021 (in heads)	42,8	30,0
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w 2021 r. (w szt.) Pigs density ^d per 100 ha of agricultural land in 2021 (in heads)	73,8	34,3
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2021 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2021 (in PLN)	684066	539774
Produkcja sprzedana budownictwa ^e (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2021 r. (w zł) Sold production of construction ^e (current prices) per 1 average employed person in construction in 2021 (in PLN)	715628	459631
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r. Dwellings completed per 1000 population in 2021	6,1	3,7
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2020 in km (as of 31 December)	100,3	126,2
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2020 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2020 in km (as of 31 December)	6,2	6,2
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2020 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2020 (in %)	17,9	29,6

a Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities employing more than 49 persons. d As of 1 June. The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021. e Data concern economic entities employing more than 9 persons.

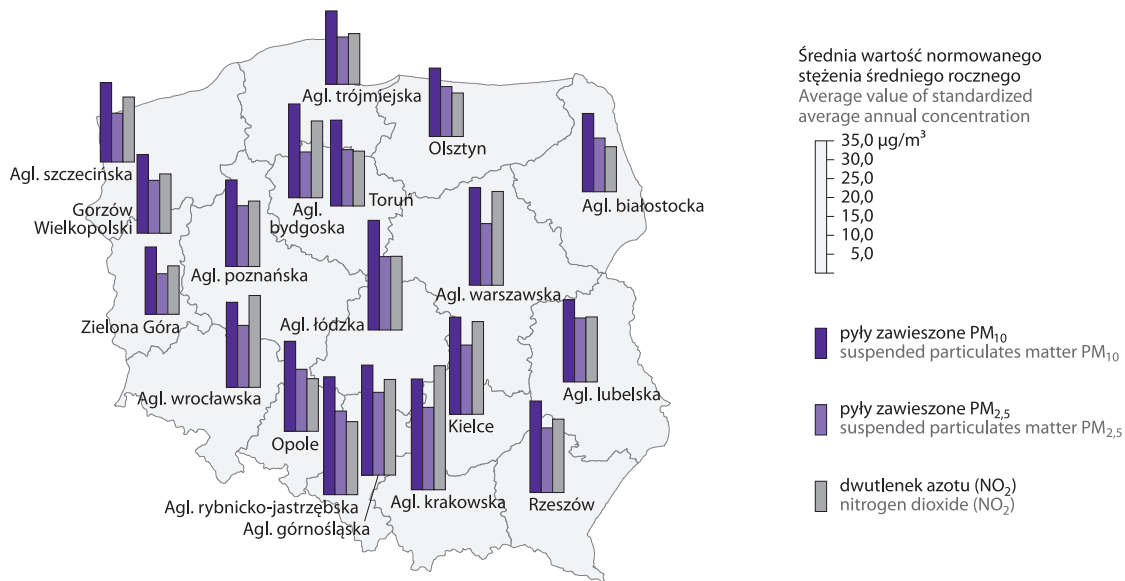
Rozdział 2

Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

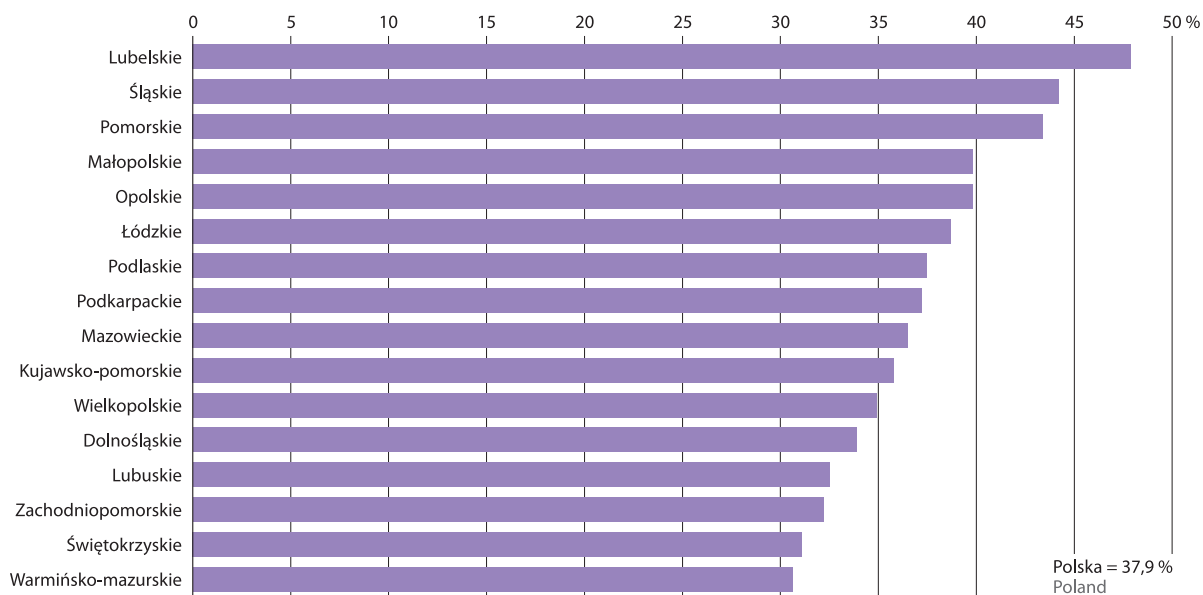
Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2020 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2020

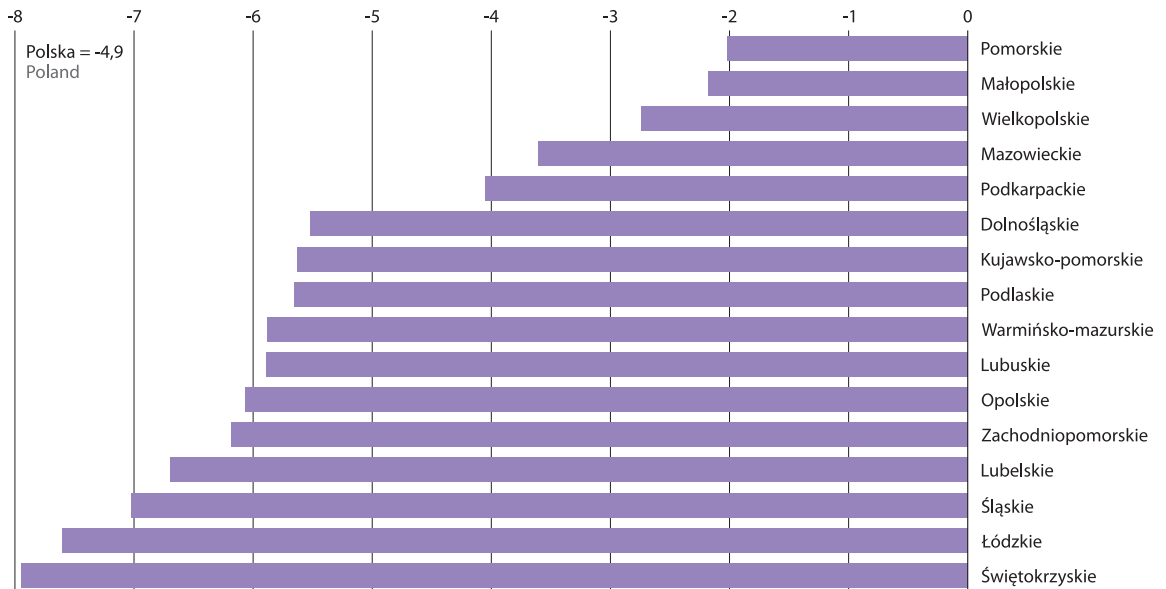

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2020 r.

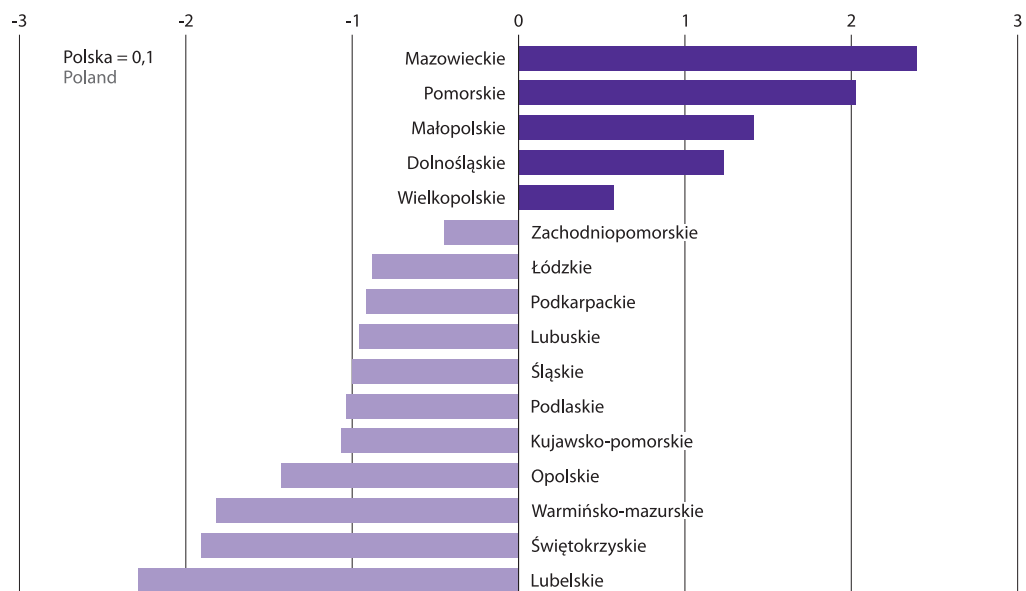
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2020

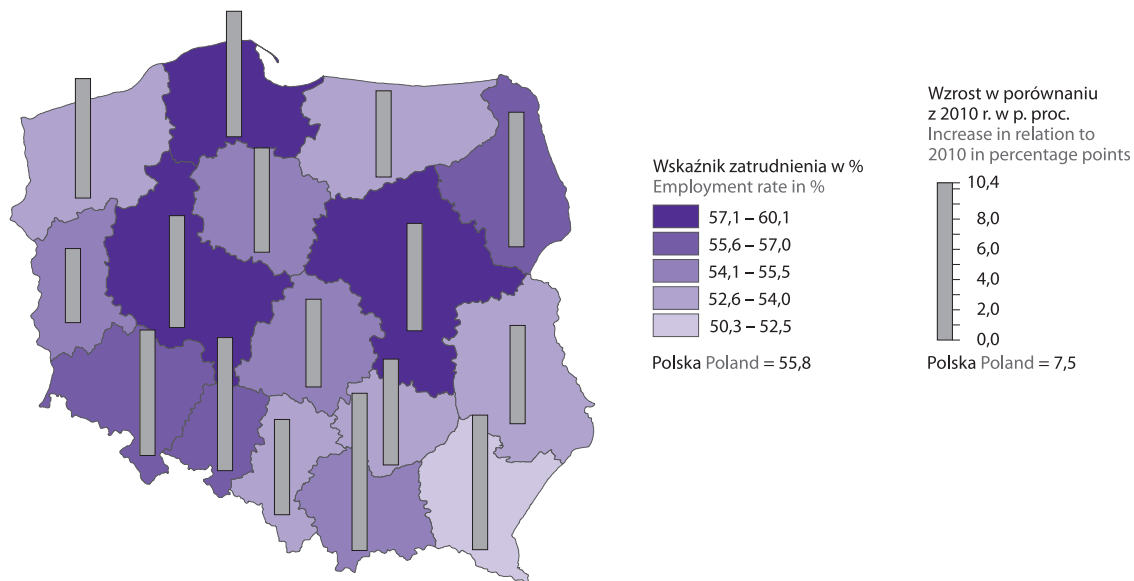
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.
 Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2021

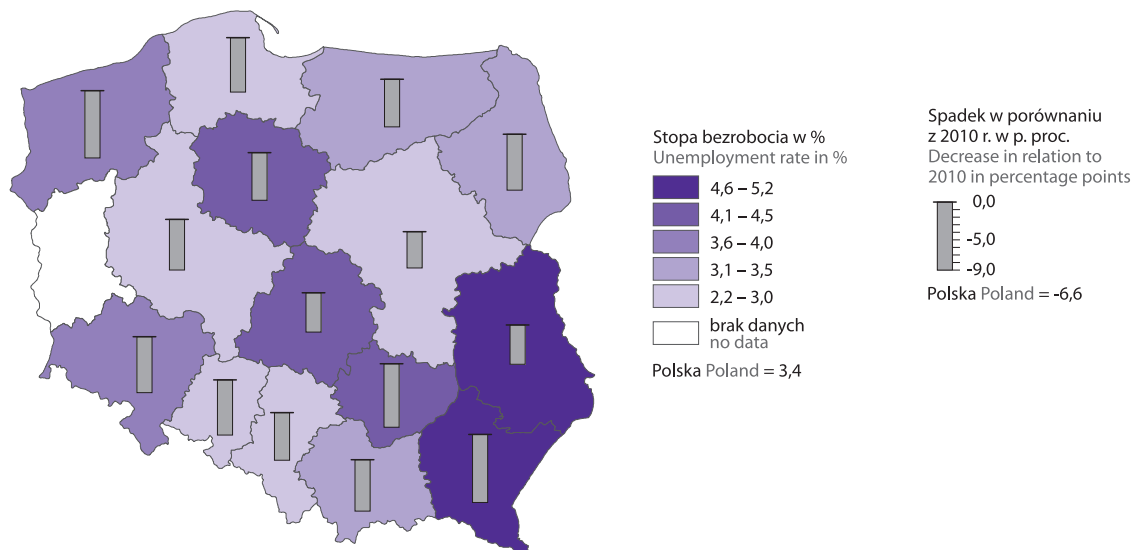
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2021

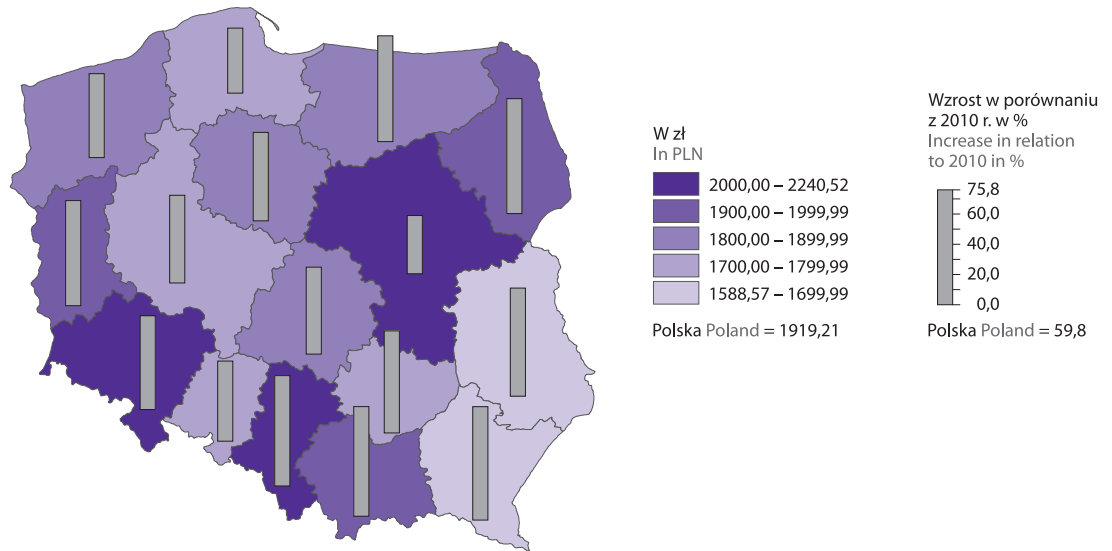
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2021 (annual average)

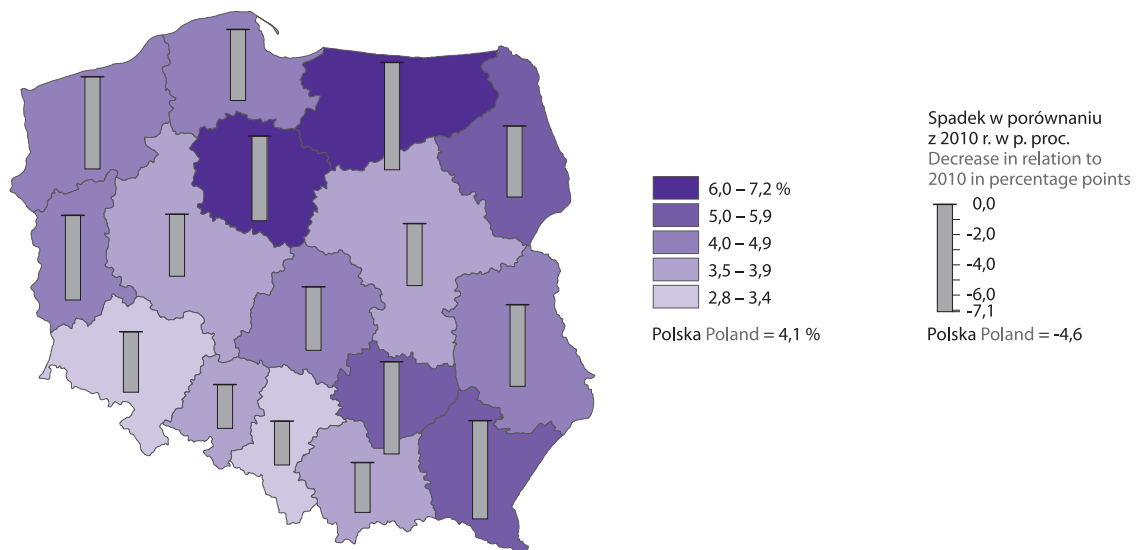
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2021 (annual average)

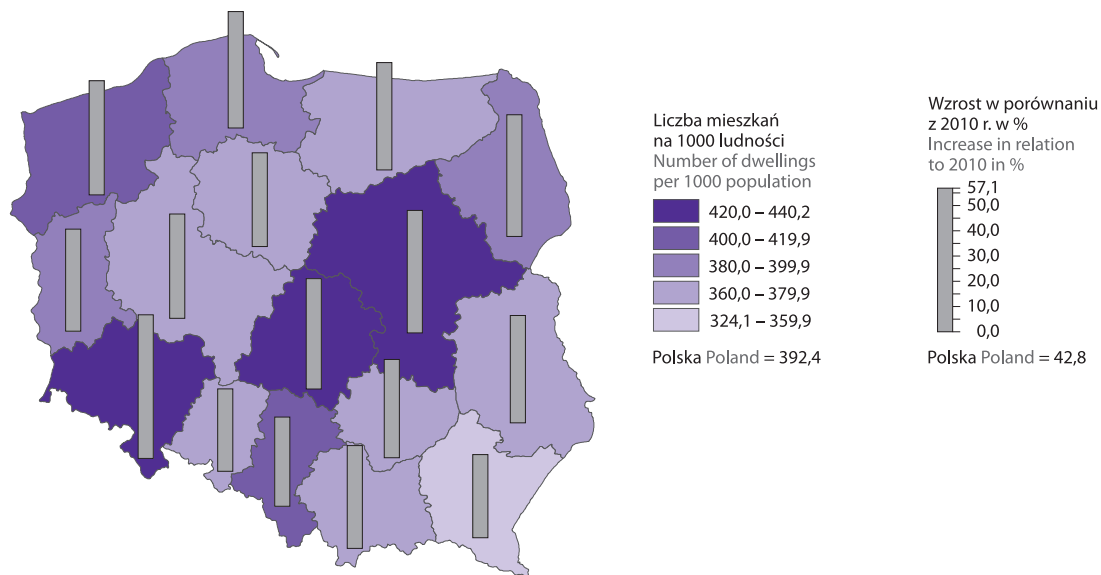
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2020

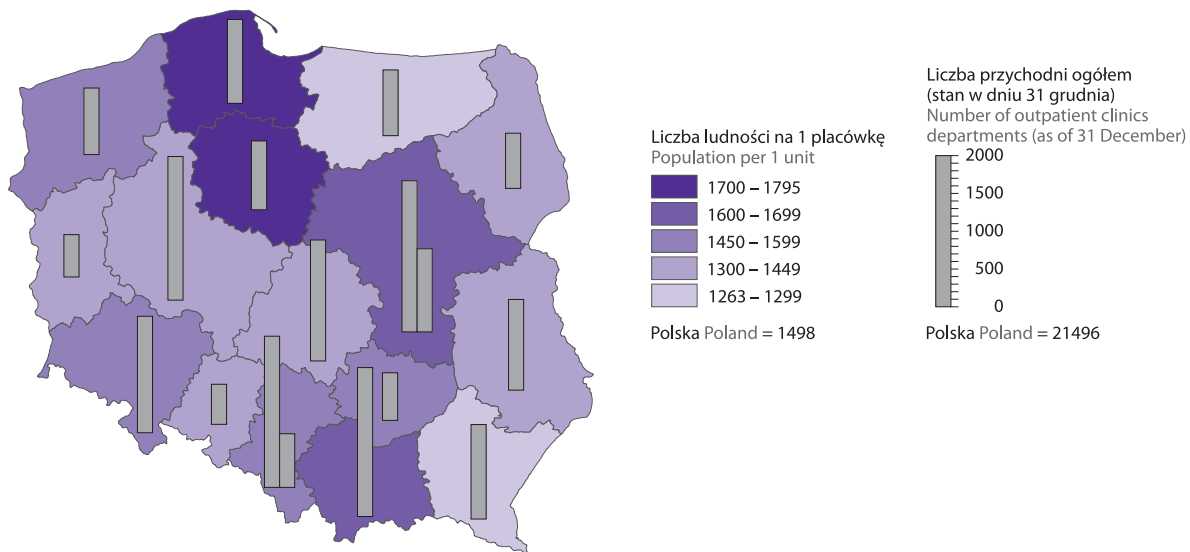
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2020 r.
 Map 5. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020

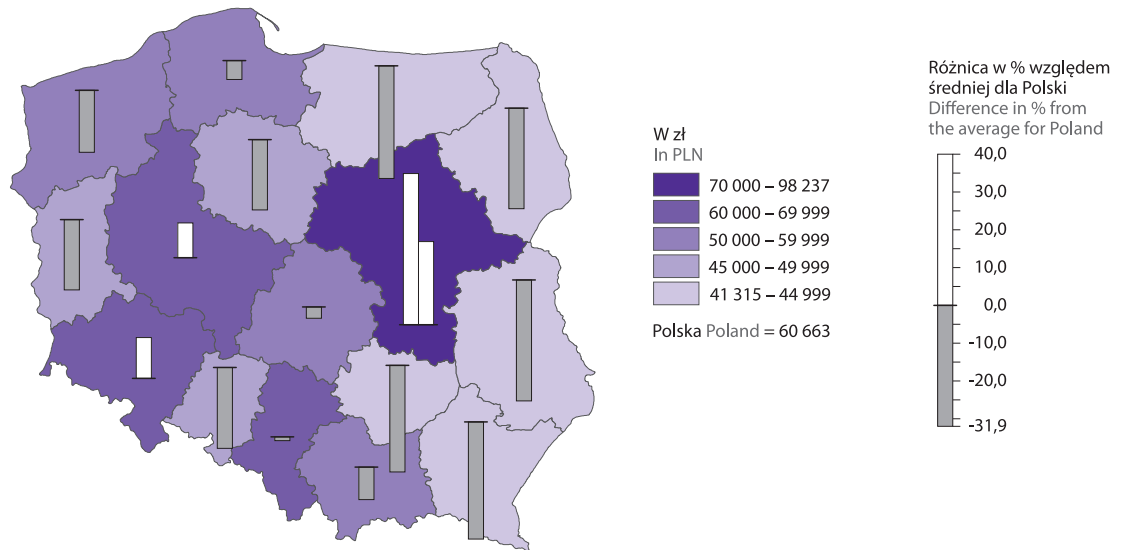
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2020 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r.
 Map 7. Out-patient health care units in 2020

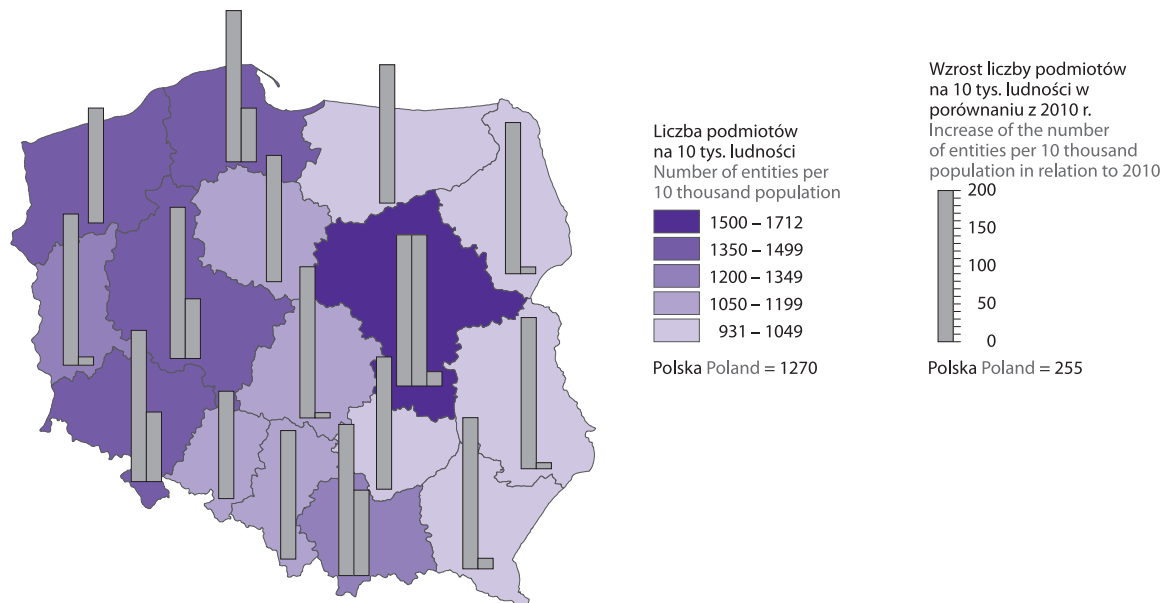

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2020 (current prices)

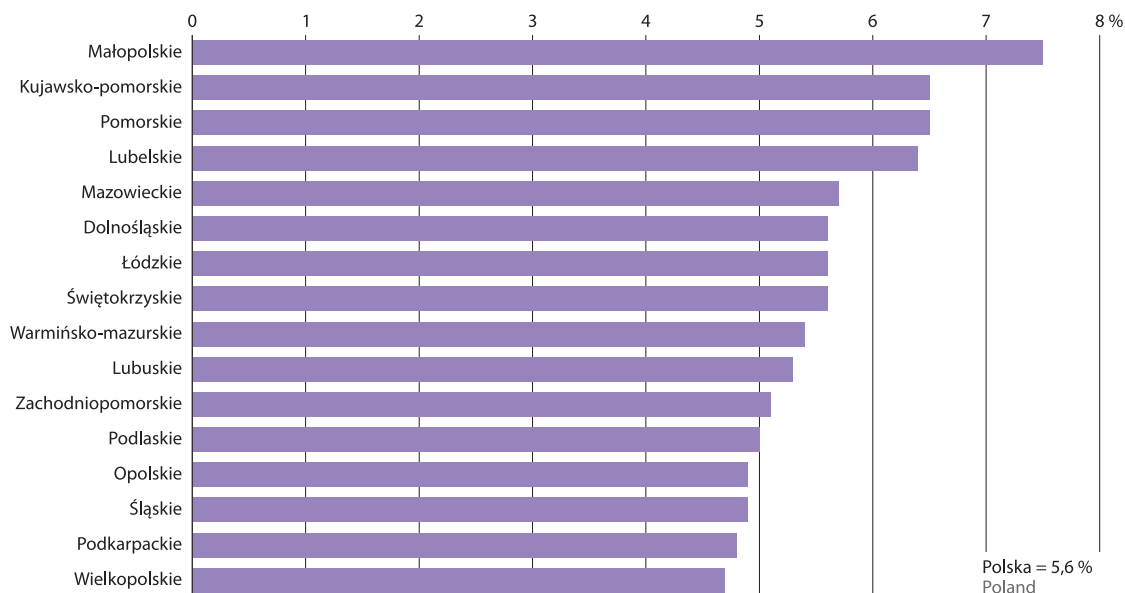
^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December)

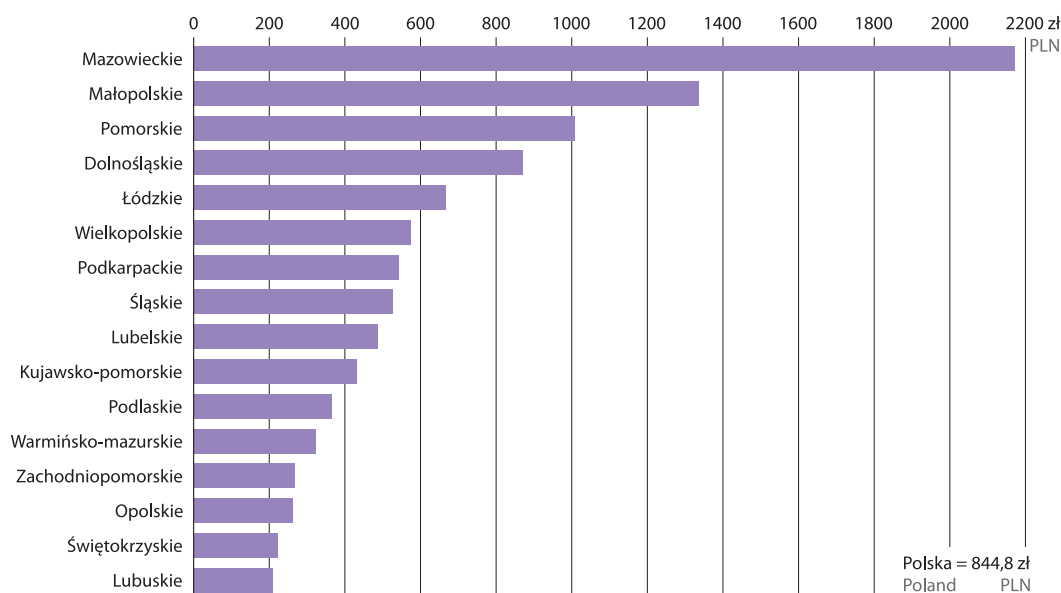
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2021 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2021

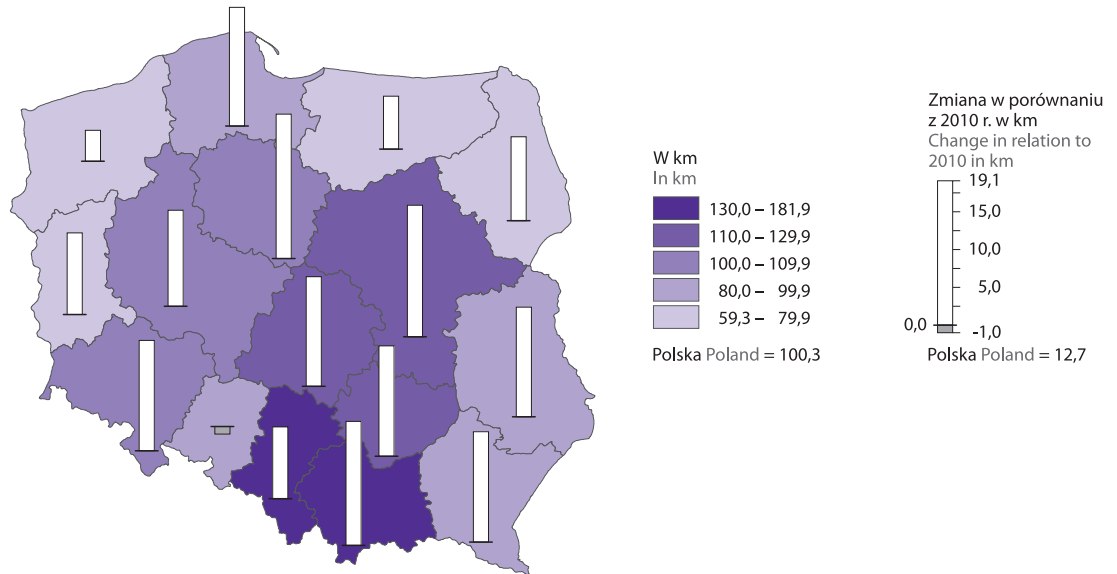

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)

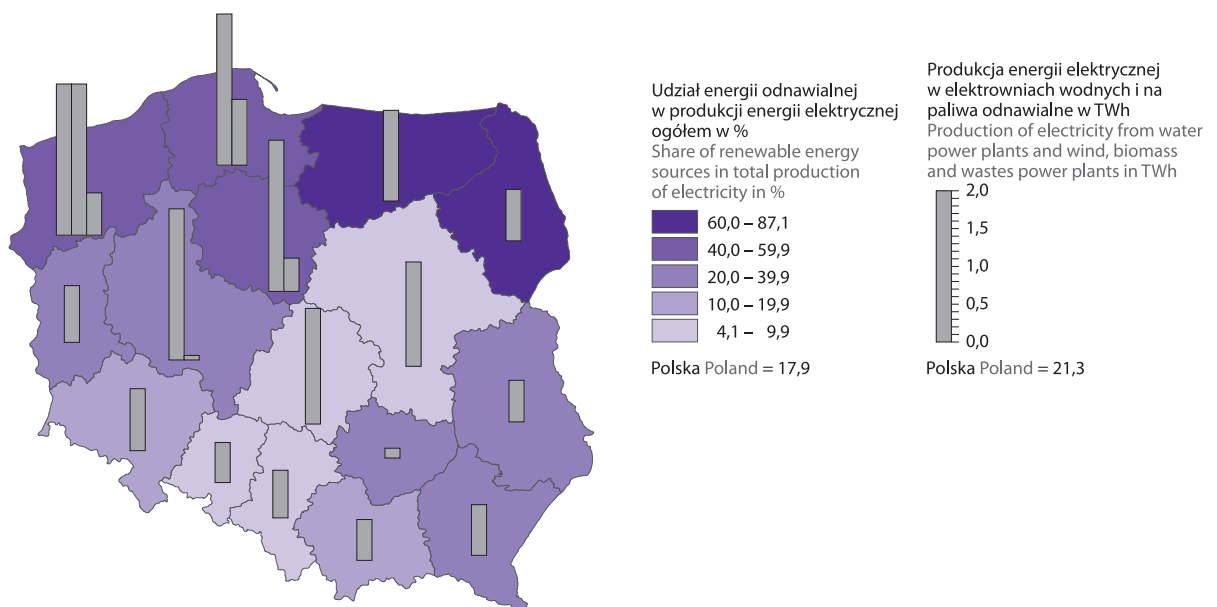
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2020 (current prices)

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2020 r.
 Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2020

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2020

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

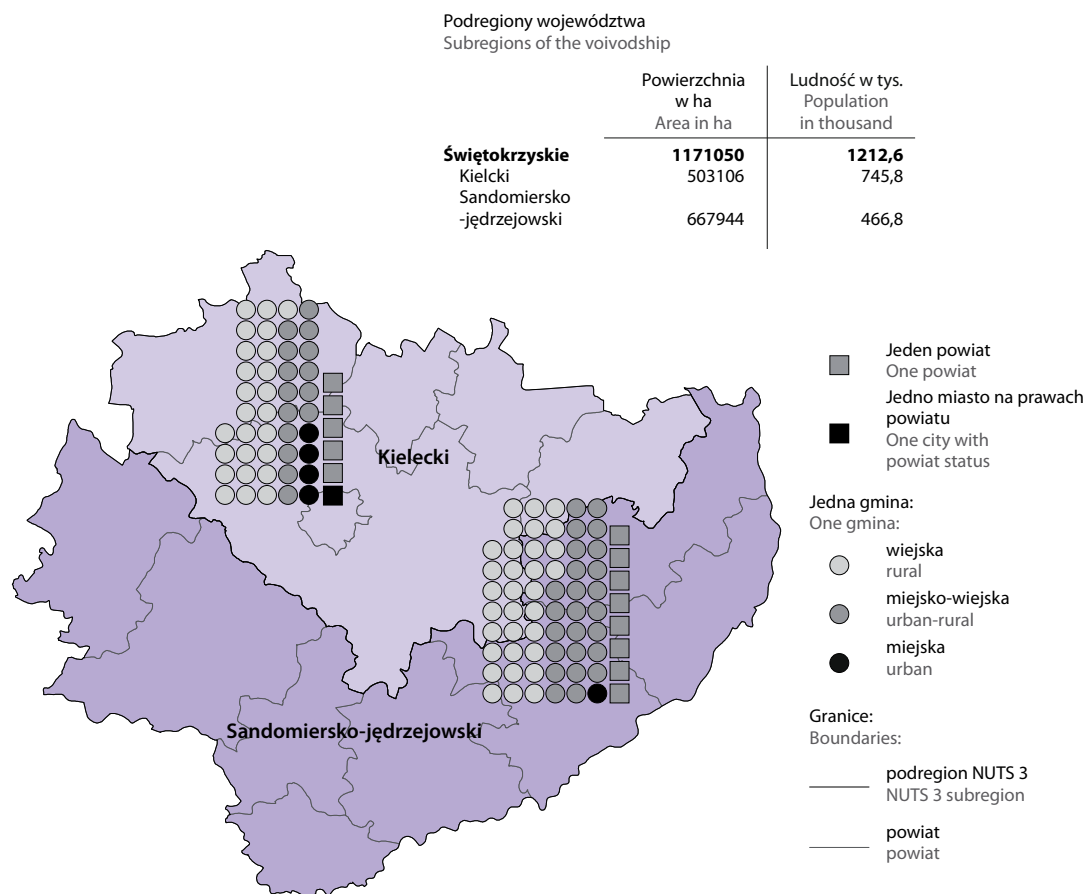
Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział województwa świętokrzyskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of the Świętokrzyskie voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021

As of 31 December

Według stanu w dniu 1 I 2021 r. województwo świętokrzyskie zajmowało powierzchnię 11710 km², co stanowiło 3,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2021 r.) mieszkało 1212,6 tys. ludności, tj. 3,2% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 104 osoby (dziesiąta lokata w kraju). W miastach mieszkało 45,3% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

Średnia roczna temperatura powietrza w 2021 r. w województwie była wyższa niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich z lat 1971-2000, jednak niższa od średnich wartości dla lat późniejszych tj. 2001-2010.

W 2021 r. odnotowano spadek rocznej sumy opadów atmosferycznych w stosunku do wartości średnich dla poprzednich okresów wieloletnich (2001-2010), ale wzrost w stosunku do średnich z lat 1971-2000.

W roku 2021 średnia roczna temperatura na obszarze województwa świętokrzyskiego wyniosła 8,0°C i była wyższa o 0,6°C od normy wieloletniej 1971-2000. Maksymalna roczna temperatura powietrza wystąpiła w czerwcu w Kielcach i osiągnęła 33,4°C. Najniższa temperatura powietrza zmierzona na stacjach synoptycznych wyniosła minus 19,0°C w Kielcach w lutym 2021 r. Najwyższe dodatnie miesięczne anomalie temperatury, w odniesieniu do normy z lat 1991-2020, wystąpiły w lipcu, gdy średnia temperatura powietrza w województwie przekraczała wartość wieloletnią o 2,5°C. Największe ujemne anomalie obszarowe średniej miesięcznej temperatury powietrza wystąpiły w kwietniu (średnio 2,8°C) i sierpniu (średnio 1,8°C). Największą amplitudę skrajną dla okresu wieloletniego 1971-2021 odnotowano w stacji w Kielcach (70,5°C).

Roczne opady w skali województwa wyniosły 593 mm, co odpowiada 109% wartości wieloletniej (1971-2000). Norma nie została przekroczona w przypadku 6 miesięcy (marzec, maj, lipiec, wrzesień, październik i grudzień). Minimalne wartości odnotowano w październiku, kiedy opad wyniósł 4 mm tj. 10% normy. Najwyższe średnie opady atmosferyczne wystąpiły w sierpniu - 195 mm, czyli 288% normy.

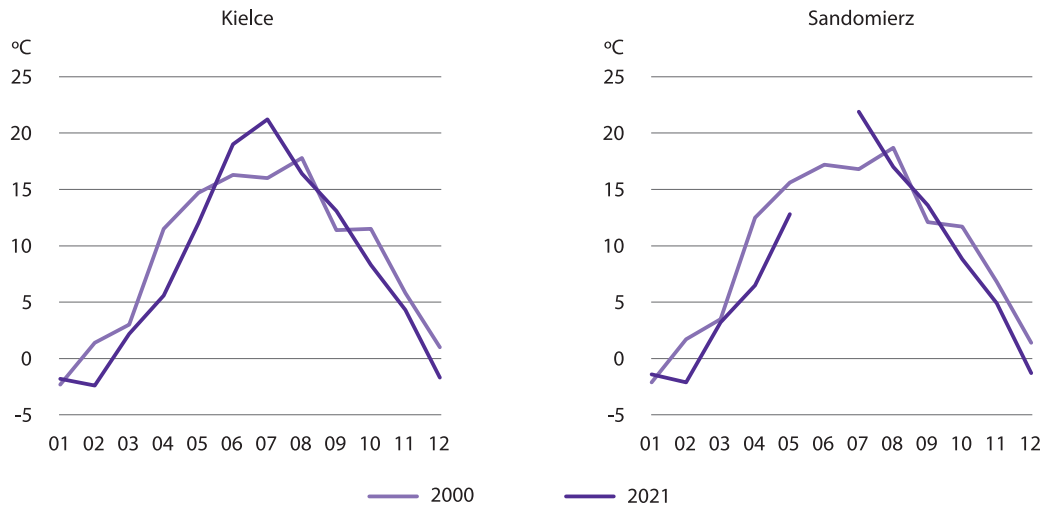
Tablica 2.
Table 2.

Warunki meteorologiczne Meteorological conditions

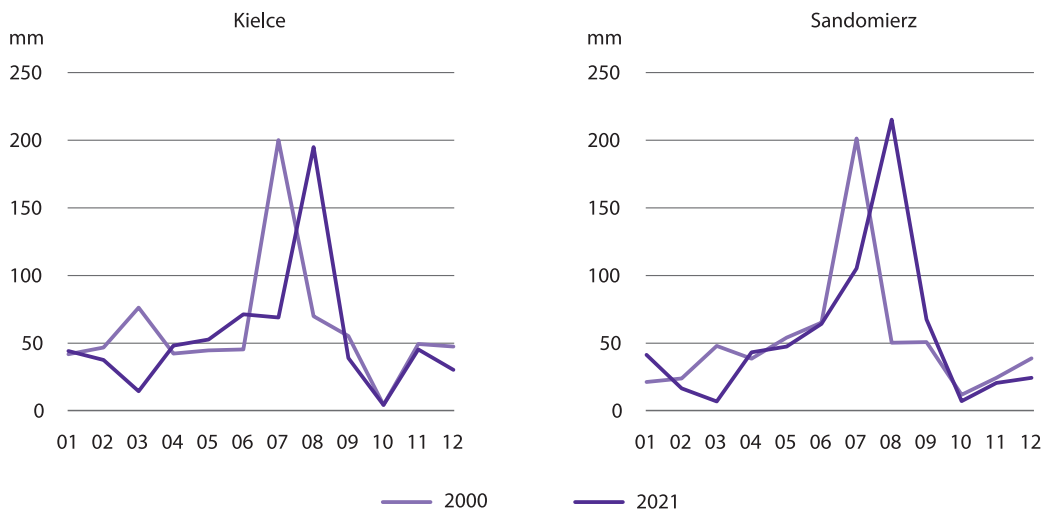
Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971-2000	1991-2000	2001-2005	2001-2010	2021
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Kielce	7,4	7,9	8,2	8,1	8,0
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Kielce	600	670	648	659	651

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Wykres 6. Temperatury powietrza
 Chart 6. Air temperatures

Wykres 7. Opady atmosferyczne
 Chart 7. Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia ziemi

4.2. Ground surface

Według ewidencji geodezyjnej, 1 stycznia 2021 r. użytki rolne i leśne zajmowały 93,5% powierzchni województwa.

Na przestrzeni jedenastu lat obserwowane jest zwiększanie powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, a zmniejszanie powierzchni gruntów leśnych (pomimo nieznacznego wzrostu w 2020 r.).

W 2020 zrehabilitowano oraz zagospodarowano mniejszą powierzchnię gruntów niż w 2019 r.

Według ewidencji geodezyjnej, na początku 2021 r. województwo świętokrzyskie zajmowało obszar 1171,1 tys. ha, tj. 3,7% powierzchni kraju. Prawie 94% powierzchni przypadało na użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 64,6% ogólnej powierzchni województwa (756,3 tys. ha), a największą ich część stanowiły grunty orne – 45,6% (534,1 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi obejmowały 28,9% powierzchni (338,3 tys. ha), grunty zabudowane i zurbanizowane – 4,9% (57,8 tys. ha), grunty pod wodami – 0,8% (8,8 tys. ha), użytki ekologiczne – 0,3% (0,4 tys. ha), nieużytki – 0,7% (8,3 tys. ha), a pozostałe grunty (tereny różne) – 0,1% (1,1 tys. ha).

W stosunku do roku ubiegłego powierzchnia użytków rolnych w 2021 r. zmniejszyła się o 1,0 tys. ha (o 0,1%), a w odniesieniu do 2010 – wzrosła o 0,2 tys. ha (o 0,0%). W porównaniu do roku 2020 i 2010 zwiększyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych odpowiednio: o 0,7 tys. ha (o 1,3%) i o 5,9 tys. ha (o 11,4%). Powierzchnia gruntów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się w stosunku do 2020 r. o 0,2 tys. ha (o 0,1%) oraz była mniejsza niż jedenaście lat wcześniej o 6,2 tys. ha (o 1,8%).

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodetic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	
	w ha in ha				Pol ska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1171050	1171050	1171050	1171050	3,7
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	756171	751624	757315	756331	4,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	344510	345895	338115	338327	3,5
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	8148	8675	8786	8839	1,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	51834	54724	57017	57753	3,2
Użytki ekologiczne Ecological areas	325	371	377	382	0,9
Nieużytki Wasteland	8858	8573	8356	8338	1,8
Tereny różne Miscellaneous land	1207	1188	1084	1080	1,4

^a łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item “forest land as well as woodland and shrubland” until 2016.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Na koniec 2020 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 3,8 tys. ha. Udział omawianych terenów w powierzchni województwa wyniósł 0,3% - podobnie jak w 2019 r. Udział w powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych województwa w powierzchni kraju w 2020 r. wyniósł 6,0% - tak samo jak rok wcześniej. Zdecydowana większość z nich (97,0%) to grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Pozostałe 3,0% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji zajmowały grunty, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej (grunty zdegradowane). W odniesieniu do stanu z końca 2019 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zwiększyła się o 54 ha, przy czym wzrost ten dotyczył terenów zdegradowanych (o 81 ha), a spadek - zdewastowanych (o 27 ha). Porównując do 2010 r. odnotowano również wzrost powierzchni wymagającej rekultywacji (o 377 ha), w tym gruntów zdewastowanych (o 320 ha więcej) oraz zdegradowanych (o 57 ha więcej).

W ciągu 2020 r. zreakultywano 13 ha gruntów, tj. o 13 ha mniej niż przed rokiem i o 16 ha mniej niż w 2010 r. W ciągu roku zmniejszyła się także powierzchnia gruntów zagospodarowanych (o 2 ha do 2 ha). Stopień rekultywacji i zagospodarowywania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych jest nadal niezadawalający i stanowił w 2020 r. odpowiednio 0,3% i 0,1% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych. Udział gruntów zreakultywowanych i zagospodarowanych województwa w powierzchni kraju wyniósł 0,8%, a w 2019 r. – 1,4%.

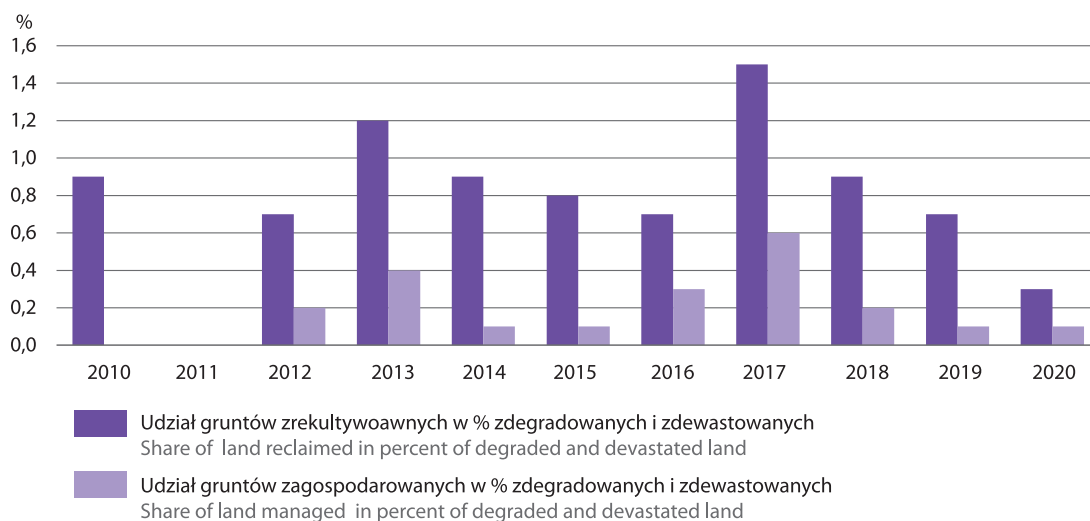
Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zreakultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zreakultiwowane i zagospodarowane w ciągu roku

Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2020 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie świętokrzyskim zużyto mniej wody niż przed rokiem. Zmalało zużycie zarówno w dominującym pod tym względem przemyśle, jak i w obszarze napełniania i uzupełniania stawów rybnych oraz związanego z eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2020 r. do wód lub do ziemi odprowadzono znacznie mniej ścieków komunalnych i przemysłowych niż w roku poprzednim. Ich głównym źródłem pozostawały w świętokrzyskim zakłady przemysłowe. Odprowadziły one 15,9% ścieków przemysłowych w kraju. Utrzymał się spadek ilości ścieków wymagających oczyszczania, a jednocześnie nadal rósł udział ścieków oczyszczanych. Kolejny rok z rzędu wzrósł odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków.

W 2020 r. pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie świętokrzyskim wyniósł 1050,8 hm³ i był o 24,5% mniejszy niż w 2019 r. i o 25,1% w stosunku do 2010 r. Pobór na takim poziomie stanowił 12,1% udział w skali kraju i plasował województwo na 3. miejscu (po mazowieckim i wielkopolskim).

Na cele produkcyjne pobrano z ujęć własnych 929,3 hm³ (88,4% ogółu poboru wody w województwie). Było to o 26,5% mniej niż w 2019 r. i o 27,0% niż w 2010 r. Pobór wody na potrzeby napełniania i uzupełniania stawów rybnych wyniósł 63,3 hm³ (6,0% ogółu poboru wody) i zmniejszył się o 8,0% w porównaniu z rokiem ubiegłym oraz o 15,6% w stosunku do 2010 r. Na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrane zostało natomiast 58,1 hm³ wody (5,5%), tj. mniej niż w 2019 r. o 0,6% i więcej o 4,1% niż w 2010 r.

W skali Polski udział świętokrzyskiego w poborze wody na cele produkcyjne wyniósł 15,7%, na napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych – 7,9%, zaś do eksploatacji sieci wodociągowej – 3,0%.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę zakładów przemysłowych były wody powierzchniowe – 922,4 hm³, które pokrywały 99,0% ich potrzeb, kolejno wody podziemne - 6,1 hm³, z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych - 0,8 hm³ oraz z zakupu od innych jednostek – 2,5 hm³ (stanowiące pozostałe 1,0%).

W 2020 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności najwięcej wody pobrano w powiecie staszowskim – 959,1 hm³ (91,3% poboru w województwie). Było to wynikiem znacznej ilości wody pobieranej na jego terenie przez przemysł (96,2% poboru w powiecie).

Z wielkością poboru wody ściśle związane jest jej zużycie. W świętokrzyskim zużyto 1034,4 hm³ wody, tj. o 24,8% mniej niż w 2019 r. i o 25,4% w stosunku do 2010 r. Stanowiło to 12,4% zużycia krajowego (3. miejsce po mazowieckim i wielkopolskim). W Polsce w 2020 r. nastąpił spadek zużycia na potrzeby gospodarki narodowej i ludności o 5,1% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 19,2% do 2010 r. W przeliczeniu na jednego mieszkańca zużycie w województwie wyniosło 840,9 m³, przekraczając blisko czterokrotnie średnią krajową (218,2 m³).

Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 4. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem ^a Total ^a	1385,6	1339,3	1375,0	1034,4	12,4
w tym: of which:					
Przemysł Industry	1269,5	1231,3	1262,1	927,7	15,6
Rybacktwo ^b Fishing ^b	75,0	63,8	68,9	63,3	7,9
Gospodarstwa domowe Households	31,4	34,8	34,2	35,0	2,7

a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

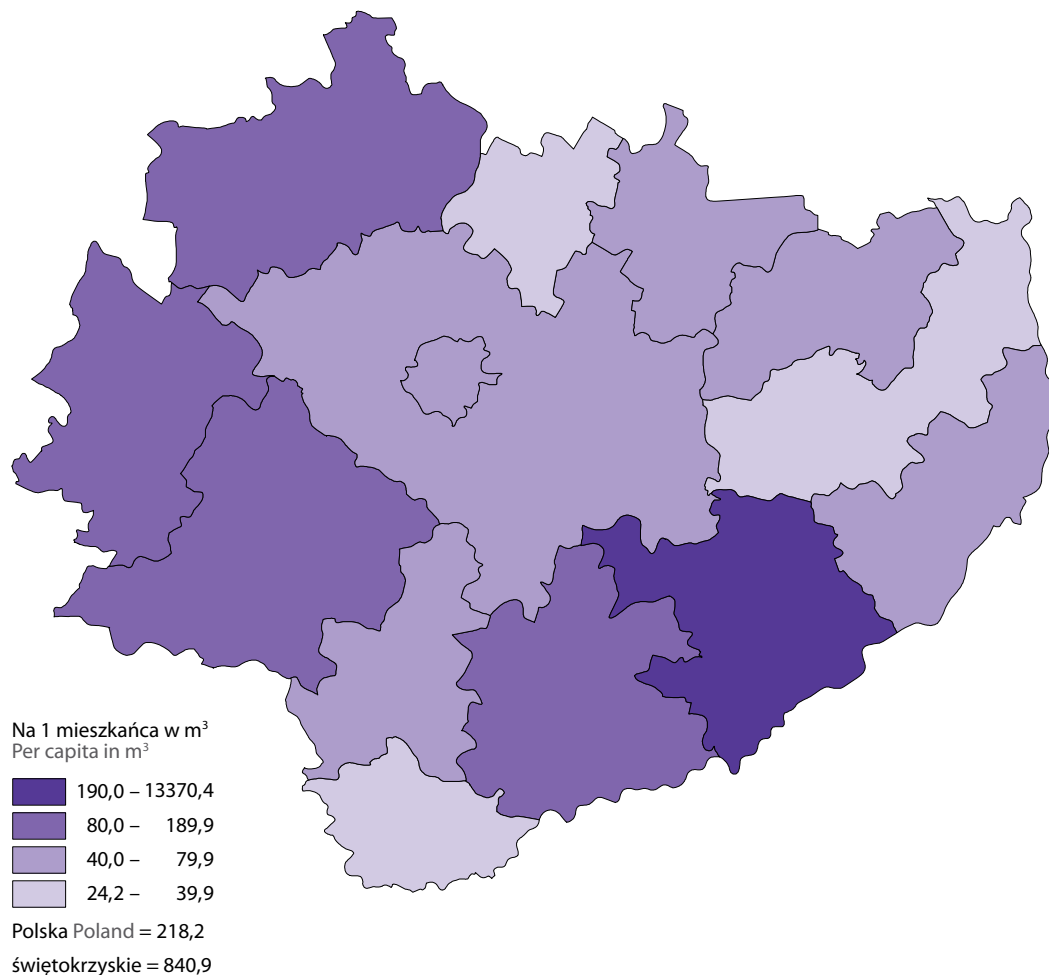
W 2020 r. na terenie województwa działały 62 zakłady zużywające wodę do celów przemysłowych (1887 w kraju). Zużyły one 927,7 hm³ (15,6% w skali kraju), tj. 89,7% ogólnej ilości zużytej wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. W stosunku do 2019 r. zużycie wody na cele przemysłowe zmniejszyło się o 26,5%, zaś porównując do sytuacji sprzed 10 lat – o 26,9%. Zdecydowanie najwięcej wody na potrzeby przemysłu wykorzystano w powiecie staszowskim – 921,7 hm³ (99,4% ogółu w województwie).

Do napełniania i uzupełniania stawów rybnych zużyto 63,3 hm³ wody (7,9% zużycia krajowego), stanowiąc 6,1% ogólnego zużycia wody w województwie. Na ten cel wykorzystano o 8,0% mniej wody niż rok wcześniej i o 15,6% mniej niż w 2010 r. W tym przypadku także największe zużycie odnotowano w powiecie staszowskim – 32,9 hm³ (51,9% ogółu w województwie).

W skali roku nieznacznie zmniejszyło się zużycie wody związane z eksploatacją sieci wodociągowej. W 2020 r. przez sieć zużyto jej 43,3 hm³ (wobec 44,0 hm³ w 2019 r.). Pomimo to zużycie wody pozostało większe niż w 2010 r., gdy wyniosło 41,1 hm³. Udział w ogólnym zużyciu w skali województwa wyniósł 4,2%, a kraju 2,6%.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 35,0 hm³ i zwiększyło się w porównaniu z 2019 r. o 2,4%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,4 m³ (w Polsce 33,9 m³). Najwięcej zużyli mieszkańcy Kielc (36,0 m³/mieszkańca). Więcej wody niż w przeciętnie w województwie zużywali także mieszkańcy powiatów: buskiego (31,4 m³/osobę), skarżyskiego (29,8 m³/osobę) i opatowskiego (29,6 m³/osobę). Najmniejsze zużycie odnotowano natomiast w powiatach jędrzejowskim i kazimierskim, w których na 1 osobę w gospodarstwach domowych wykorzystywano odpowiednio 20,5 m³ i 21,3 m³ wody.

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r.
 Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2020

Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W 2020 r. w województwie świętokrzyskim do wód lub do ziemi odprowadzono 991,1 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, co stanowiło 13,5% ścieków odprowadzonych w kraju. Wielkość ścieków odprowadzonych zmniejszyła się o 25,2% w stosunku do 2019 r. i o 25,7% do 2010. W Polsce w skali roku odprowadzono do wód lub do ziemi o 4,4% mniej ścieków tego typu.

W 2020 r. do wód powierzchniowych lub do ziemi bezpośrednio z zakładów odprowadzono 957,3 hm³ ścieków przemysłowych (15,9% w skali kraju). Ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zmniejszyła się w stosunku do 2019 r. o 25,8%, zaś do 2010 r. o 26,4%. (w Polsce mniej o 5,4% niż rok wcześniej).

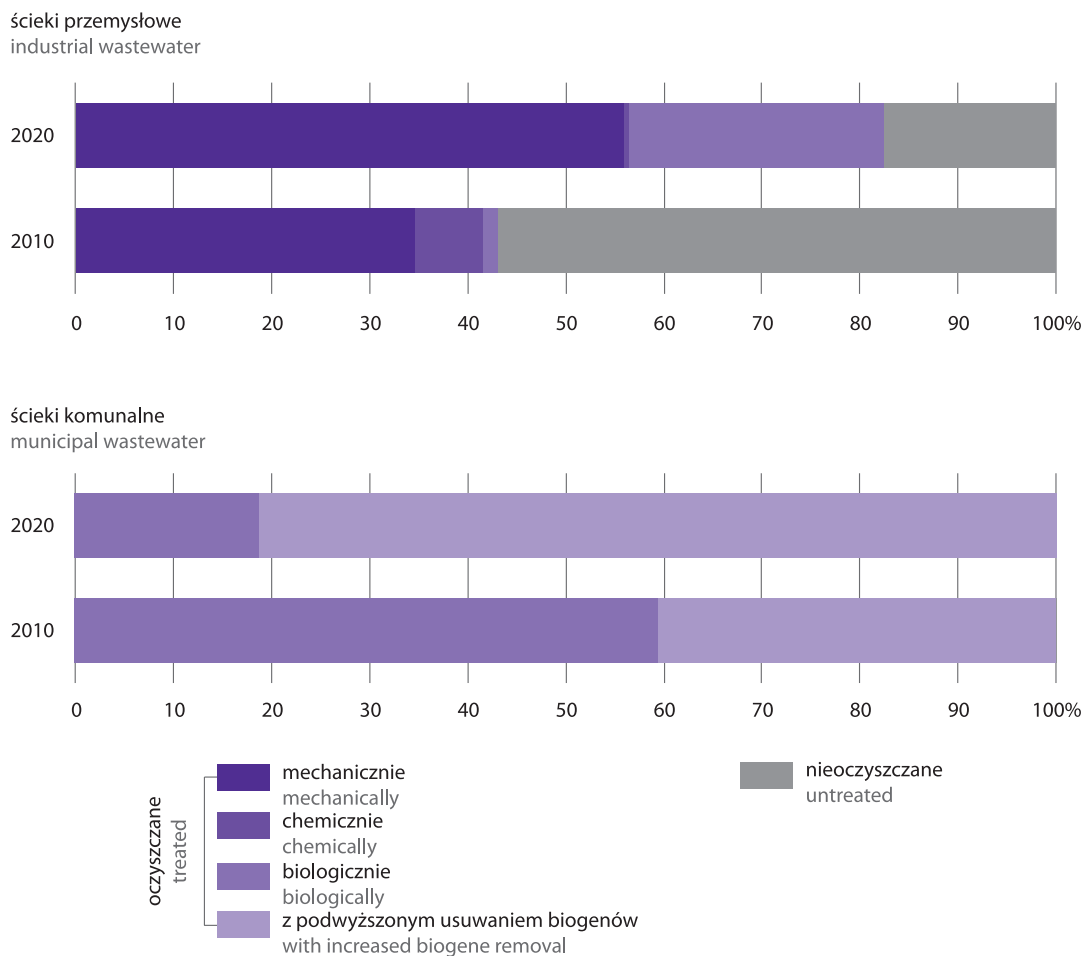
W województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono 33,8 hm³ ścieków komunalnych (o 3,5% mniej niż w 2019 r. i o 2,7% więcej niż w 2010 r.). Na przestrzeni kilku lat ich udział w skali kraju utrzymuje się na podobnym poziomie (w 2020 r. wyniósł 2,5%, w 2019 r. – 2,6%, w 2010 – 2,5%).

Spośród ogółu odprowadzonych ścieków – 72,5 hm³ to ścieki wymagające oczyszczania (7,3% ogólnej ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi), tj. 3,3% wielkości krajowej. W porównaniu z 2019 r. ilość ścieków wymagających oczyszczania w województwie zmalała o 0,7%, a w stosunku do 2010 roku o 4,2%. Utrzymał się spadek ilości ścieków nieoczyszczanych. Bezpośrednio do wód

lub do ziemi, bez procesu oczyszczania, odprowadzono 6,8 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia (w 2019 r. – 8,0 hm³, w 2010 r. – 24,4 hm³). Pomimo to udział ścieków nieoczyszczanych w województwie świętokrzyskim był wyższy niż w kraju (9,3% wobec 5,7%). Pozostałe ścieki wymagające oczyszczenia – 65,8 hm³ (w 2019 r. – 65,0 hm³) zostały oczyszczone w oczyszczalniach komunalnych i przemysłowych.

Wykres 9. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi

Chart 9. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Największa część ścieków w województwie świętokrzyskim oczyszczana była z podwyższonym usuwaniem biogenów – 27,5 hm³ (37,9% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia), w dalszej kolejności mechanicznie – 21,7 hm³ (29,9%) oraz biologicznie – 16,4 hm³ (22,7%), a najmniej chemiczne – 181 dam³ (0,2%). W porównaniu z rokiem 2019 zwiększyła się ilość ścieków oczyszczanych mechanicznie (o 10,2%) i biologicznie (o 1,4%), a zmniejszyła się – oczyszczanych chemicznie (o 25,2%) oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 5,1%).

Na przestrzeni kilku lat wzrósł odsetek oczyszczanych ścieków. W 2020 r. wskaźnik udziału ścieków oczyszczanych w ściekach wymagających oczyszczenia wyniósł 90,7% (w 2019 r. – 89,1%, zaś w 2010 r. – 67,8%). W kraju było to odpowiednio 94,3% (w 2019 r. 95,1%, a 2010 r. 92,4%).

Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	149	154	149	150
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Treated municipal wastewater during the year in dam ³	32920	35222	35047	33812
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	42823	42303	37981	38712
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	48,9	61,7	65,0	65,9

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

W końcu 2020 r. w województwie świętokrzyskim działało 150 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (w Polsce 4157). Wśród nich było 114 oczyszczalni ścieków komunalnych (w kraju 3281), w tym 76 oczyszczalni typu biologicznego i 38 z podwyższonym usuwaniem biogenów (w kraju odpowiednio 2453 i 820, które uzupełniane były przez 8 oczyszczalni mechanicznych). W porównaniu z 2019 r. liczba oczyszczalni ścieków komunalnych w województwie wzrosła o 3 (w kraju również o 3 więcej), a w stosunku do roku 2010 – o 6 (w kraju wzrost o 145).

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków zmniejszyła się o 2 i wyniosła 36. Była także mniejsza niż dziesięć lat wcześniej, gdy wyniosła 41. W kraju w stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost liczby obiektów tego typu. Pozostała ona jednak mniejsza niż przed dziesięcioma laty. W 2020 r. odnotowano ich 876 (w 2010 r. – 1155, w 2019 r. – 859). Wśród oczyszczalni ścieków przemysłowych znajdowało się 19 typu biologicznego (524 w kraju), 14 – mechanicznego (207), 2 – chemicznego (98) i 1 – z podwyższonym usuwaniem biogenów (47).

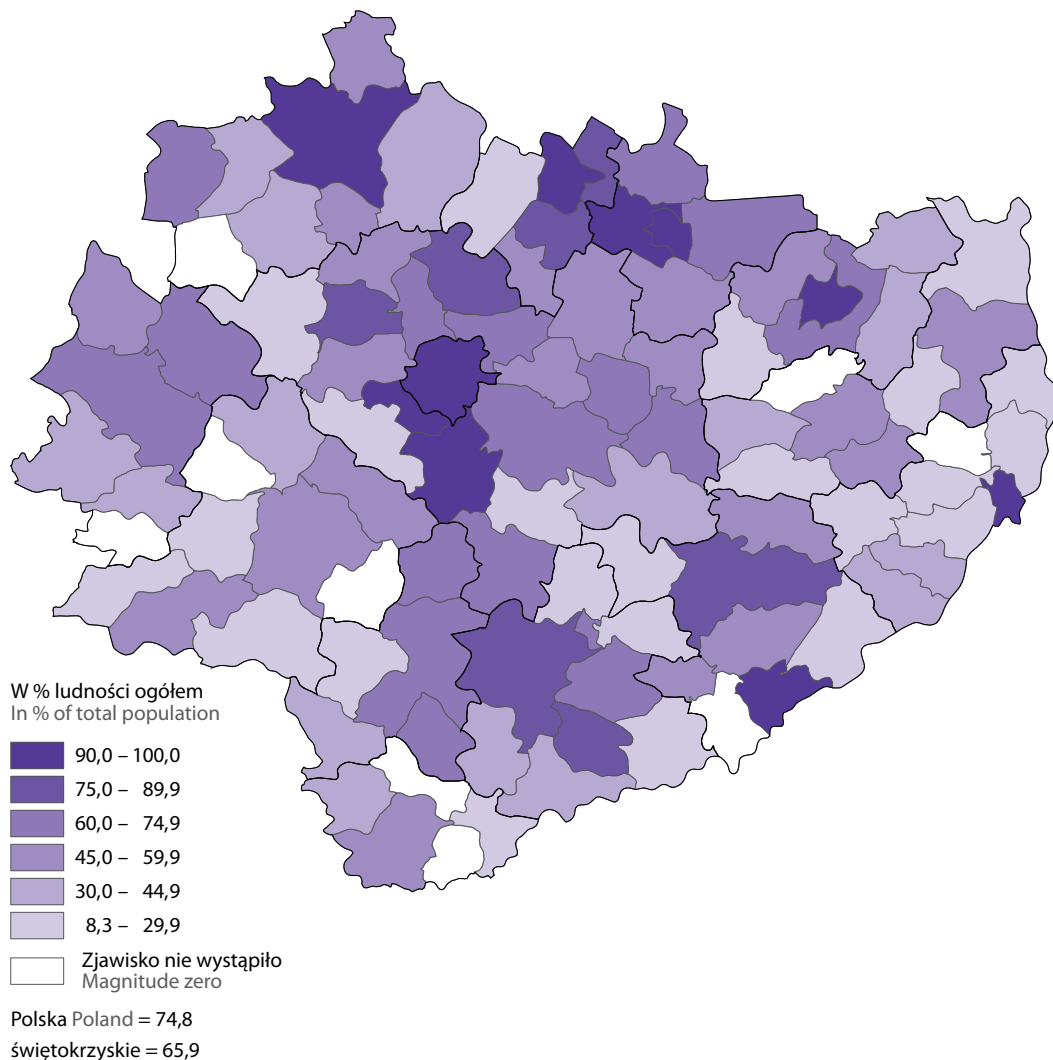
Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. ogólna przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 204,7 dam³ na dobę (w 2019 – 205,3 dam³/d, w 2010 – 231,0 dam³/d), co stanowiło 2,4% wielkości krajowej. Największą przepustowość posiadały oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów, których całkowita przepustowość wyniosła 160,3 dam³/d.

Przepustowość w oczyszczalniach przemysłowych wyniosła 200,6 dam³/d (w 2019 r. – 200,8 dam³/d, w 2010 - 211,2 dam³/d). Wśród wszystkich typów oczyszczalni przemysłowych największą przepustowość posiadały oczyszczalnie mechaniczne – 192,0 dam³/d, następnie biologiczne – 6,1 dam³/d oraz chemiczne – 2,5 dam³/d.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Na koniec 2020 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 807,0 tys. ludności województwa świętokrzyskiego, tj. 65,9% ogólnej liczby mieszkańców. Oznacza to wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,9 p.proc., a w odniesieniu do 2010 r. o 17,0 p.proc. W kraju odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniósł 74,8% i był wyższy odpowiednio o 0,3 p.proc. i 10,1 p.proc. W miastach województwa świętokrzyskiego korzystało z nich 95,2% ludności (spadek o 0,4 p.proc. w stosunku do 2019 r.), a na wsi – 41,6% (wzrost o 2,0 p.proc. w odniesieniu do 2019 r.). W kraju wskaźniki te ukształtowały się odpowiednio na poziomie 94,7% i 45,2%.

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2020 r.
Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2020

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

W 2020 r. zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (bez dwutlenku węgla) z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Zwiększyła się ilość zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych nie zmienił się na przestrzeni ostatnich lat i był jednym z najwyższych w kraju, natomiast zmniejszył się w przypadku zanieczyszczeń gazowych.

Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są m.in. tzw. punktowe źródła emisji, czyli zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. Na koniec 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działało 85 takich zakładów (w 2019 r. - 88, w 2010 r. - 77). Większość z nich, bo 75,3% wyposażona była w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 7,1% gazowych. W kraju 58,8% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 15,3% gazowych.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 6.
Table 6.

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	13330,3	12539,2	13652,9	11195,7	6,0
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	17,2	21,8	12,9	16,3	9,0
Metan Methane	0,1	0,2	0,2	0,2	0,0
Tlenki azotu Nitrogen oxides	19,4	21,0	12,8	11,1	6,5
Tlenek węgla Carbon monoxide	40,5	43,8	35,8	32,4	12,5
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	13252,2	12449,2	13588,7	11132,8	6,0

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (dok.)

Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	2,8	1,9	1,8	1,4	6,1
w tym: of which:					
Ze spalania paliw From fuel combustion	1,8	1,2	1,1	0,8	6,6
Niezorganizowana Unorganised	0,1	0,1	0,0	0,0	1,2

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, w ciągu 2020 r. wyemitowały łącznie 64,2 tys. ton pyłów i gazów (bez CO₂), co stanowiło 5,6% ogólnej emisji tego typu zanieczyszczeń w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim ilość zanieczyszczeń powietrza z zakładów w województwie była mniejsza o 5,6%, a w kraju o 3,1%.

W 2020 r. wypuszczono do atmosfery 1,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 6,1% krajowej emisji pyłów. W porównaniu z poziomem sprzed roku, emisja pyłów zmniejszyła się zarówno w województwie, jak i w kraju odpowiednio o 23,5% oraz o 16,6%. Znaczny spadek nastąpił w relacji do 2010 r. (w województwie o połowę, a w Polsce o blisko 2/3). Większość zanieczyszczeń pyłowych pochodziło ze spalania paliw (0,8 tys. ton), ich udział stanowił 58,9% ogólnej emisji pyłów w województwie (w kraju wskaźnik wyniósł 54,4%). Stosunkowo dużą część stanowiły w regionie również zanieczyszczenia cementowo-wapieniace i materiałów ogniotrwałych (27,8%), ale ich wielkość w stosunku do 2010 r. zmalała o 42,9%.

W analizowanym roku w województwie świętokrzyskim emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wyniosła 62,9 tys. ton. Jej skala została ograniczona, i w porównaniu do 2019 r. zmniejszyła się o 1,9%, a do 2010 r. o 19,5%. W Polsce emisja tych zanieczyszczeń zmniejszyła się odpowiednio o 2,8% i 33,9%. Głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych w województwie (bez CO₂) był tlenek węgla (51,5%), a w dalszej kolejności, dwutlenek siarki 25,9% oraz tlenki azotu – 17,6%.

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2020 r. zatrzymano w województwie 1528,1 tys. ton pyłów, tj. więcej o 14,8% niż w 2019 r. i o 1,9% w porównaniu do 2010 r. W kraju zatrzymano i zneutralizowano 16,3 mln ton zanieczyszczeń pyłowych (7,9% mniej niż w poprzednim roku). Udział zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych w województwie stanowił 9,3% ogólnej ich ilości w kraju.

Jednocześnie w urządzeniach do redukcji w 2020 r. zatrzymano i zneutralizowano 37,8 tys. ton gazów (bez dwutlenku węgla), co stanowiło 1,4% wielkości ogólnopolskiej. W relacji do poprzedniego roku nastąpił spadek o 55,3% ilości zanieczyszczeń gazowych poddanych procesowi redukcji.

Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych pozostawał nadal na jednym z najwyższych poziomów w kraju i wyniósł 99,9%. Odnotowano natomiast zmiany we wskaźniku redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), który w 2020 r. wyniósł – 37,5%. Obserwowano spadek zarówno w stosunku do roku poprzedniego, jak i 2010 r., odpowiednio – o 19,3 p.proc. oraz – o 8,9 p.proc.

W 2020 r. największa emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodziła z zakładów przetwórstwa przemysłowego (sekcja C Polskiej Klasyfikacji Działalności) oraz wytwarzających i zaopatrujących w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (sekcja D). W omawianym roku w województwie świętokrzyskim z zakładów sekcji C pochodziło 50,0% emisji zanieczyszczeń pyłowych i 53,6% gazowych (z CO₂), natomiast z sekcji D odpowiednio 42,9% oraz 45,8%.

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się największym w kraju udziałem obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem regionu świętokrzyskiego.

W okresie dziesięciu lat obserwowano nieznaczne zmniejszanie powierzchni rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz zwiększenie obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych.

Powierzchnia gruntów leśnych oraz powierzchnia lasów nieznacznie zmniejszyła się w ciągu roku, ale zwiększyła się w okresie dziesięciu lat.

Województwo świętokrzyskie wyróżnia się znaczną różnorodnością biologiczną. Żyje tu wiele cennych gatunków fauny i flory, które współtworzą wyjątkowy charakter tego terenu. O wysokiej atrakcyjności przyrodniczej świadczy najwyższy w Polsce udział terenów prawnie chronionych w powierzchni ogółem województwa.

Ustanowienie obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych stanowi formę zabezpieczenia ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Na koniec 2020 r. w województwie świętokrzyskim zajmowały one 760,4 tys. ha, tj. niemal tyle samo co przed rokiem oraz o 4,7 tys. ha więcej niż w 2010 r. Obszary prawnie chronione stanowiły 64,9% powierzchni – tak samo jak w 2019 roku. Udział ten był dwukrotnie większy od ogólnopolskiego, który ukształtował się na poziomie 32,3%. Najwyższy odsetek obszarów prawnie chronionych odnotowano w powiatach pińczowskim (98,6%) i buskim (96,5%), a najniższy w sandomierskim (7,4%) i opatowskim (14,5%).

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie województwa świętokrzyskiego znajdował się 1 park narodowy (Świętokrzyski Park Narodowy) o powierzchni 7626,5 ha (2,4% powierzchni parków narodowych w kraju). Położony był on na terenie dwóch powiatów, przy czym zdecydowana większość jego powierzchni (93,1%) znajdowała się w powiecie kieleckim, a pozostałe 6,9% w skarżyskim.

Na koniec 2020 r. w województwie świętokrzyskim zlokalizowane były 72 rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 3,8 tys. ha. W okresie dziesięciu lat liczebność rezerwatów nie uległa zmianie, jednak o 0,7%

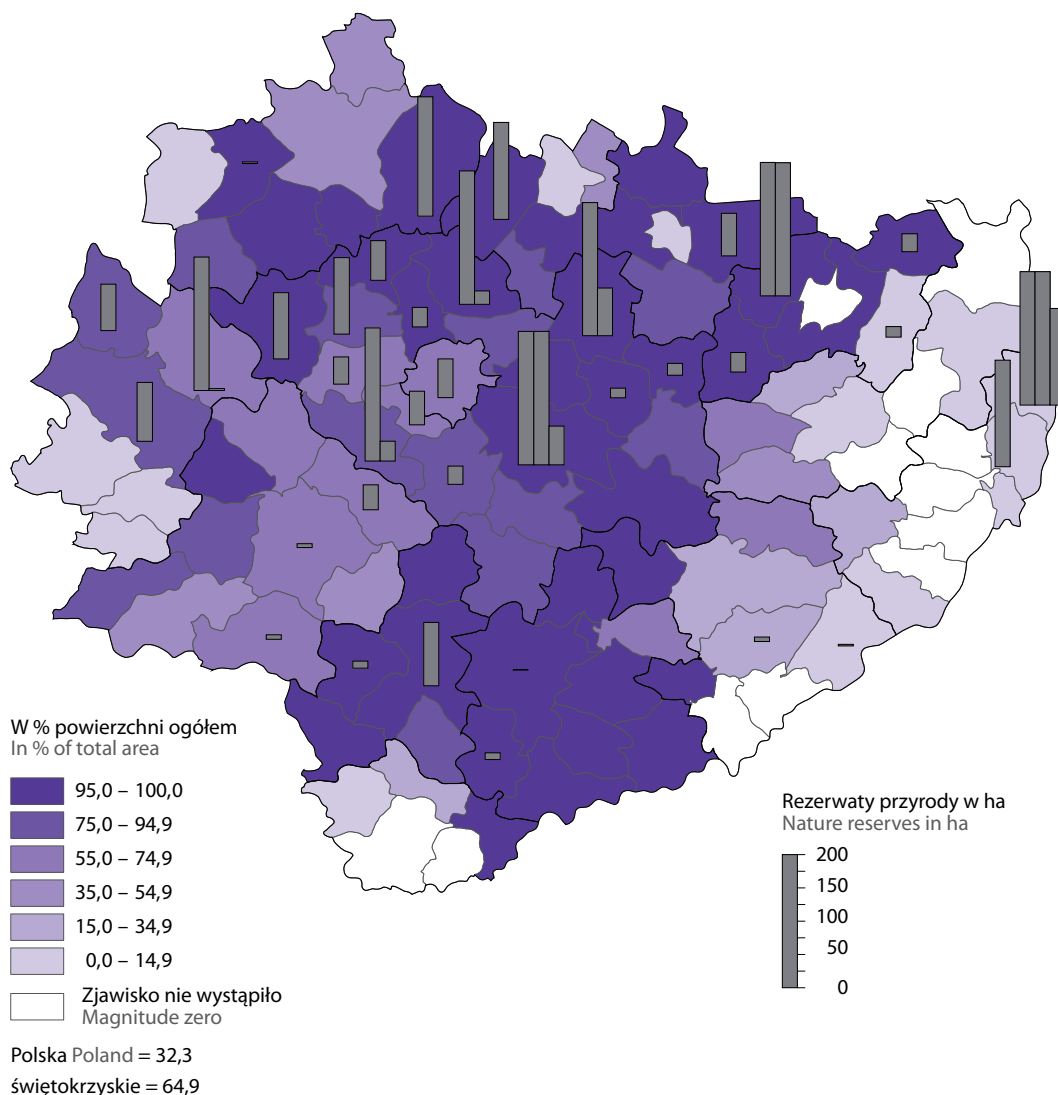
została zmniejszona ich powierzchnia. Największy obszar zajmowały rezerwy leśne, które stanowiły 31,7% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie oraz faunistyczne (20,3%). Ponadto w świętokrzyskim znajdowało się 9 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 126,4 tys. ha (10,8% powierzchni województwa i 4,8% obszaru parków krajobrazowych w Polsce). Ich powierzchnia zmniejszyła się o 2,0% w stosunku do 2010 r. Największymi parkami w 2020 r. były Nadnidziański Park Krajobrazowy (o powierzchni 22,9 tys. ha) i Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy (20,7 tys. ha).

Podobnie jak rok wcześniej, w 2020 r. znajdowało się 21 obszarów chronionego krajobrazu obejmujących 625,5 tys. ha, tj. 53,4% powierzchni województwa i 8,9% powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w kraju. Powierzchnia tego obszaru w ciągu 10 lat zwiększyła się o 1,2%.

Liczba pomników przyrody na koniec 2020 r. wyniosła 738 (o 7 więcej niż rok wcześniej oraz o 25 więcej niż w 2010 r.). Najwięcej z nich znajdowało się w powiecie kieleckim (136), a także w powiatach jędrzejowskim (91) i opatowskim (87). Większość pomników przyrody to pojedyncze drzewa – 476. Stosunkowo licznymi obiektami o takim charakterze były również grupy drzew (99) i skałki (64).

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.

Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2020

Do indywidualnych form ochrony przyrody należą użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. W województwie świętokrzyskim zdecydowanie najczęściej spotykana była pierwsza z tych form. Na koniec 2020 r. odnotowano 123 użytki ekologiczne, podczas gdy liczba stanowisk dokumentacyjnych wyniosła 15, a zespołów przyrodniczo-krajobrazowych 13. Powierzchnia użytków ekologicznych w 2020 r. wyniosła 785,8 ha o 2,1% więcej niż w 2019 oraz o 44,7% więcej niż w 2010 r. Stanowiska dokumentacyjne zajmowały 28,8 ha (tyle samo co w 2019 r. i o 13,6% więcej niż dziesięć lat temu), a zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 107,3 ha tj. (odpowiednio o 0,3% mniej i o 3,3% więcej).

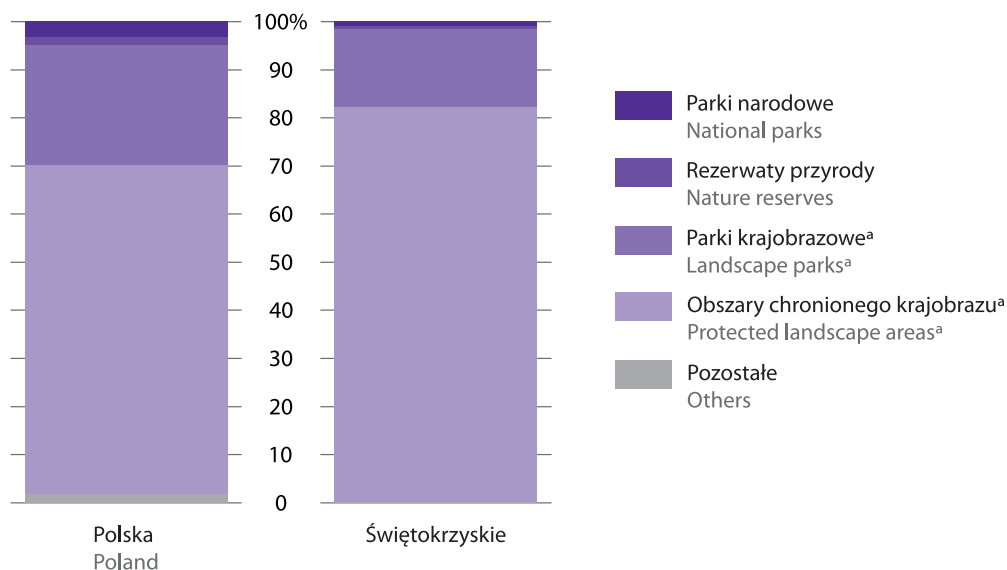
Wśród form ochrony przyrody wymienić należy obszary Natura 2000. W 2020 r. specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) zajmowały 13,3% powierzchni województwa (w kraju 11,2% powierzchni Polski), natomiast obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – 1,9% (w kraju 15,7%). W okresie dziesięciu lat powierzchnia specjalnych obszarów ochrony siedlisk powiększyła się o 0,2%, a obszar specjalnej ochrony ptaków wzrósł o 0,4%.

Oprócz obszarów objętych ochroną prawną, ochronie środowiska przyrodniczego służą także tereny zieleni. Wpływają one na kształtowanie zdrowego otoczenia, a tym samym poprawę warunków bytowych mieszkańców. Na koniec 2020 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła 1200,9 ha i w stosunku do 2019 r. zwiększyła się o 0,1%, a w odniesieniu do 2010 nastąpił wzrost o 13,6%. Szczególnie istotną funkcję tereny te pełnią w miastach, w których dostęp do terenów zielonych jest ograniczony i w których często zlokalizowane są większe zakłady przemysłowe. Na koniec 2020 r. ludność świętokrzyskich miast mogła korzystać z parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 1053,0 ha, czyli podobnie jak przed rokiem.

Najliczniejszym gatunkiem zwierząt chronionych w województwie w 2020 r. był bóbr europejski. Populacja tych zwierząt w regionie wyniosła 11,0 tys. sztuk, a udział w kraju – 7,7%. Liczba bobrów zwiększyła się zarówno w ciągu roku, jak i dziesięciu lat odpowiednio o 10,0% i o 175,0%.

Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.

Chart 10. Area of special nature value under legal protection in 2020

a Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

Na koniec 2020 r., powierzchnia gruntów leśnych w województwie świętokrzyskim wyniosła 338,0 tys. ha, w tym 98,0% stanowiły lasy. Na przestrzeni roku powierzchnia gruntów leśnych zmniejszyła się o 383 ha (0,1%), a w ciągu dziesięciu lat odnotowano wzrost o 4,4 tys. ha (o 1,3%). Na koniec 2020 r. na terenie województwa znajdowało się 3,6% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce. Równocześnie rosła powierzchnia gruntów związanych z gospodarką leśną, która w ciągu roku zwiększyła się o 33,0 ha i na koniec 2020 r. wyniosła 6,7 tys. ha.

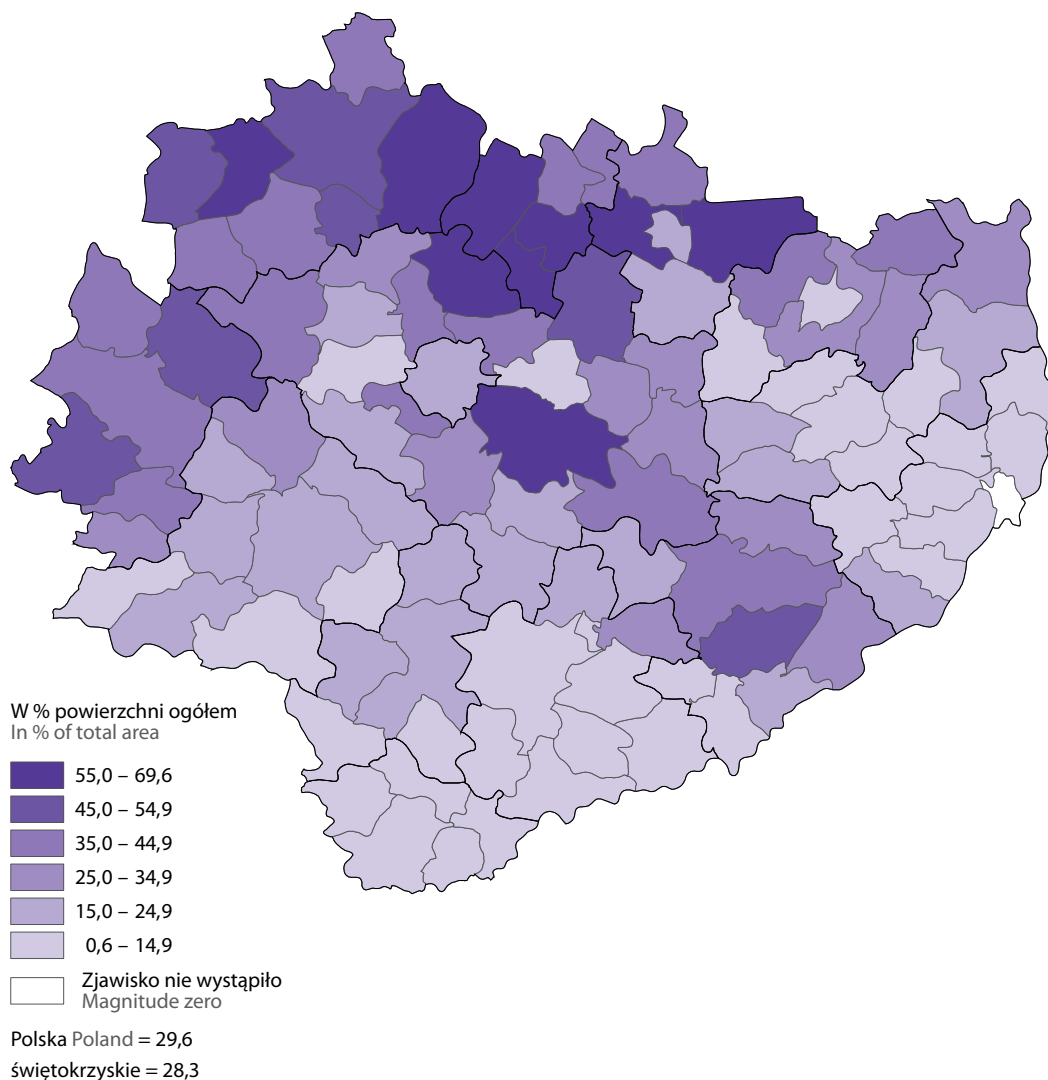
Powierzchnia lasów w 2020 r. wyniosła 331,3 tys. ha i zmniejszyła się o 0,1% na przestrzeni roku, jednak zwiększyła się w ciągu dziesięciu lat o 1,2%.

Wskaźnik lesistości w województwie był nieznacznie mniejszy od krajowego (wynoszącego 29,6%) i ukształtował się na poziomie 28,3%. Jego wartość lokowała świętokrzyskie na 10 miejscu wśród województw. W stosunku do 2019 r. wskaźnik lesistości nie zmienił się, a w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się o 0,4 p.proc. Jego najwyższy poziom odnotowano na północy województwa w takich powiatach jak: skarżyski (56,6%), konecki (49,1%) i starachowicki (45,1%), zaś najniższy był w kazimierskim (2,9%) i sandomierskim (7,1%).

W strukturze własnościowej lasów w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w całym kraju, dominowały lasy publiczne (71,4%). Wśród nich zdecydowaną większość (95,3%) stanowiły lasy znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych. Udział lasów prywatnych wyniósł 28,6%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Mapa 16. Lesistość w 2020 r.
Map 16. Forest cover in 2020

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

W 2020 roku wytworzono mniej odpadów oraz mniejsza ich ilość została poddana odzyskowi. Zmniejszyła się ilość odpadów unieszkodliwionych oraz zwiększył się ich udział w odpadach wytworzonych.

W analizowanym roku zwiększono ilość zebranych odpadów komunalnych ogółem, w tym zmieszanych oraz zebranych selektywnie.

W 2020 r. wytworzono 4593,2 tys. ton odpadów przemysłowych, tj. o 447,3 tys. ton (o 8,9%) mniej niż rok wcześniej i 2629,4 tys. ton więcej niż w 2010 r. Odpady te stanowiły 4,2% wytworzonych w kraju.

W analizowanym roku składowano 73388,7 tys. ton odpadów, tj. o 3,3% więcej niż w 2019 r. i 5,0-krotnie więcej niż w 2010 r. Odpady dotychczas składowane stanowiły 4,1% odpadów składowanych w Polsce.

W 2020 unieszkodliwiono we własnym zakresie 2797,4 tys. ton odpadów, czyli o 0,1% mniej niż rok wcześniej. W latach 2019-2020 zwiększył się udział odpadów unieszkodliwionych. W ostatnim roku analizowanego okresu stanowiły one 60,9% ogólnej ilości odpadów wytworzonych (wobec 55,5% w 2019 r.). Odpady unieszkodliwione stanowiły 12,8% odpadów unieszkodliwionych w Polsce.

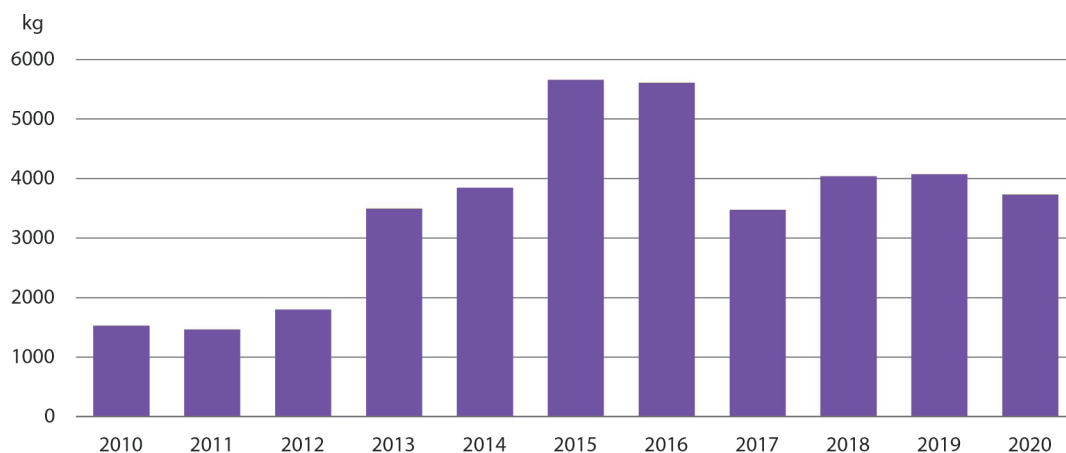
Mniej niż przed rokiem odpadów poddano odzyskowi – 957,2 tys. ton wobec 970,9 tys. ton w 2019 r., a ich udział w Polsce wyniósł 3,7%. Innym odbiorcom przekazano 698,8 tys. ton odpadów, tj. o 34,5% mniej niż przed rokiem. Najmniej odpadów w 2020 r. było magazynowanych czasowo – 139,8 tys. ton. W ciągu roku ich liczba zmniejszyła się o 31,2%, a w stosunku do 2010 r. nastąpił ponad 3-krotny wzrost.

Tablica 7.
Table 7.

Odpady przemysłowe
Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2020	
	w tysiącach ton in thousand tonnes		Polska=100 Poland=100
Odpady wytworzone (w ciągu roku) - ogółem Waste generated (during the year) - total	1963,8	4593,2	4,2
w tym: of which:			
Unieszkodliwione we własnym zakresie Conditioned by waste producer on site	15,6	2797,4	12,8
Przekazane innym odbiorcom Transferred to other recipients	.	698,8	1,2
Magazynowane czasowo Temporarily stored	45,3	139,8	5,5
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) - ogółem Waste landfilled (at the end of the year) - total	14778,1	73388,7	4,1

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim zebrano 315,0 tys. ton odpadów komunalnych, tj. 2,4% odpadów komunalnych kraju. W porównaniu z 2019 r. ich ilość zwiększyła się o 10,0%, a w stosunku do 2010 r. była większa o 57,9%. Zdecydowana większość (87,5%) tego typu odpadów pochodziła z gospodarstw domowych. Ich ilość zwiększyła się w stosunku do 2019 r. o 20,7% oraz o 106,4% do 2010 r.

W 2020 r. zebrano 217,0 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 7,4% więcej niż w 2019 r. oraz o 16,9% więcej niż w 2010 r. Ich udział w odpadach zmieszanych kraju wyniósł 2,7%. Na gospodarstwa domowe przypadało 185,8 tys. ton, tj. 85,6% ogólnej ilości zmieszanych odpadów komunalnych.

Na przestrzeni dziesięciu lat zwiększyła się ilość odpadów odebranych lub zebranych selektywnie (ponad siedmiokrotnie do 98,0 tys. ton). Frakcjami o dominującym udziale w tej grupie były: szkło (25,0% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie), zmieszane odpady opakowaniowe (23,0%), odpady biodegradowalne (15,4%) oraz odpady wielkogabarytowe (14,1%). W 2020 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 31,1% odpadów komunalnych ogółem, podczas gdy w 2019 r. – 29,5%, a w 2010 r. – 7,0%. W kraju w analizowanym roku powyższy wskaźnik wyniósł 37,9%. W województwie świętokrzyskim najwięcej odpadów komunalnych zebrano selektywnie w podregionie kieleckim – 75,2 tys. ton o 26,8% więcej niż w 2019 r. Stanowiło to 76,7% ogółu odpadów zebranych selektywnie w województwie. W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim zebrano 22,8 tys. ton o 9,1% mniej niż rok wcześniej. W przekroju powiatów najwyższy udział selektywnej zbiórki odpadów w 2020 r. odnotowano w kieleckim (42,8%). Wysokim poziomem tego wskaźnika charakteryzowały się także powiaty starachowicki (41,9%) oraz ostrowiecki (36,1%). Najniższy odsetek odpadów zebranych selektywnie wystąpił natomiast w: jędrzejowskim (18,5%), pińczowskim (19,1%) i włoszczowskim (22,1%).

Na koniec 2020 r. na obszarze województwa funkcjonowało 12 czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne. Było ich o 1 mniej niż w 2019 r. i o 5 mniej niż w 2010 r. Na przestrzeni dziesięciu lat zwiększyła się jednak ich powierzchnia – o 2,3 ha do 56,1 ha.

W 2020 r. funkcjonowało 43 dzikich wysypisk i było ich o 4 mniej niż w 2019 r. oraz o 80 mniej niż w 2010 r. Powierzchnia dzikich wysypisk w ciągu roku zwiększyła się o 3,7% do 79,9 tys. m² oraz była o 115,5% większa od notowanej w 2010 r. Obszar dzikich wysypisk w województwie stanowił 4,2% ich powierzchni w kraju.

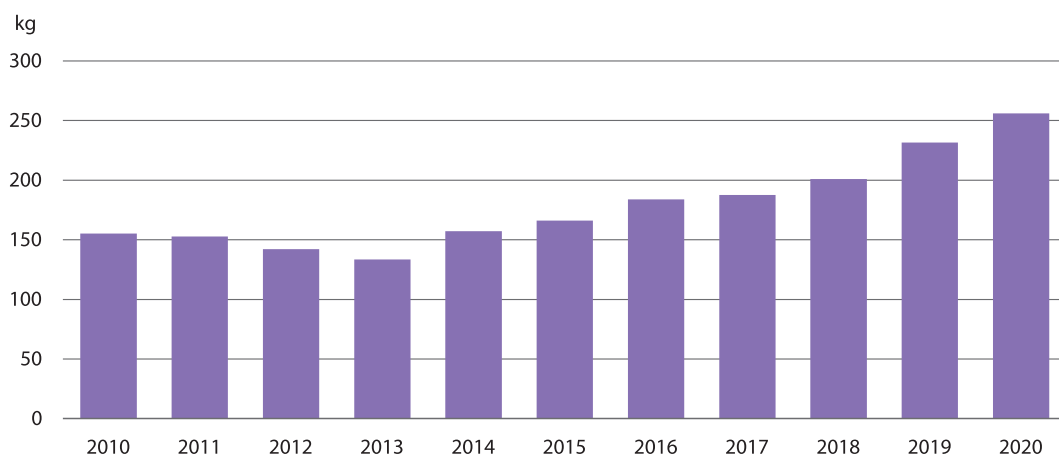
Wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami przypadające na 1 kg odpadów w 2020 r. wyniosły 0,60 zł i wzrosły w stosunku do 2019 r. o 36,4%.

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

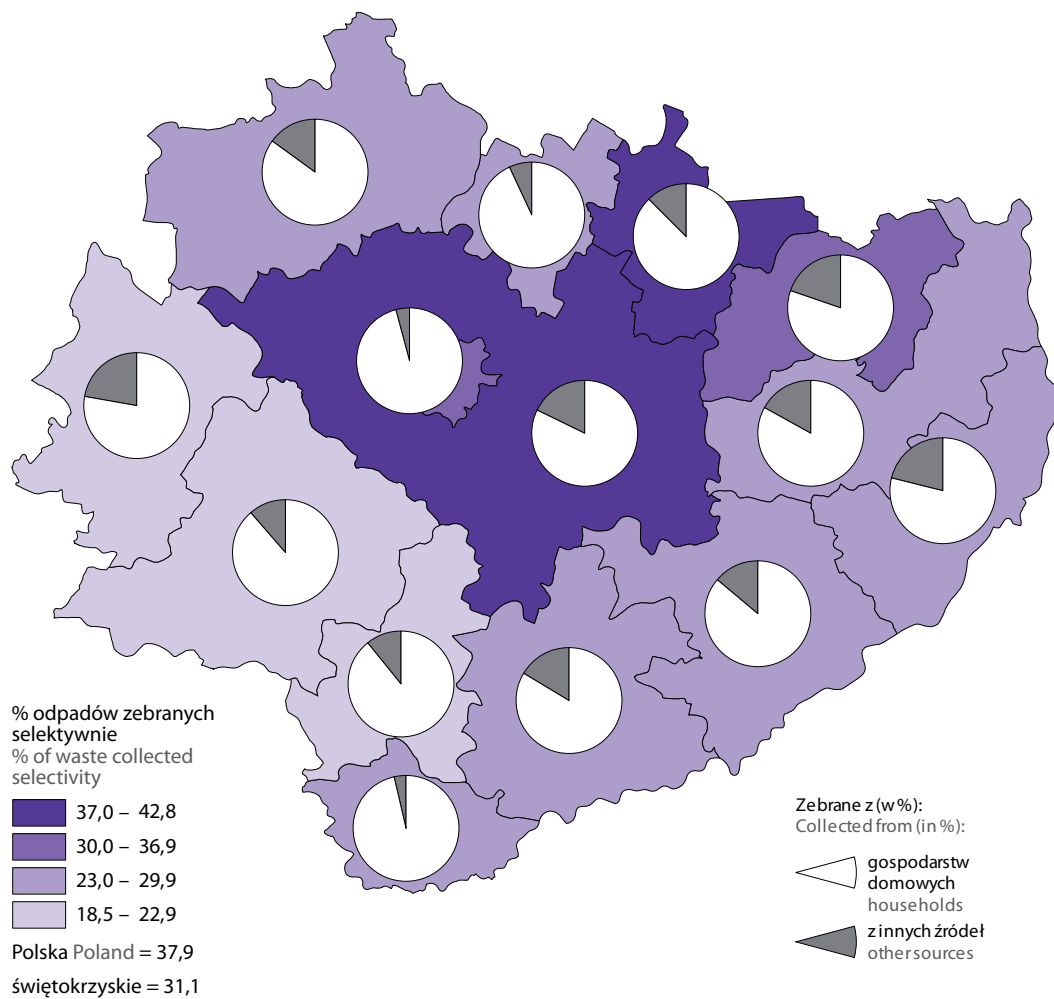
Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2020			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	Ogółem Total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
					w tonach in tonnes	Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	13884,2	8474,2	97992,9	2,0	89877,0	2,0
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and cardboard	3651,8	1047,1	6708,0	1,3	4681,8	1,1
Szkło Glass	3408,2	2918,2	24525,0	3,3	23602,5	3,4
Tworzywa sztuczne Plastics	2296,3	1559,2	5462,0	1,1	4819,7	1,1
Metale Metals	698,0	120,7	98,7	1,3	92,0	1,5
Tekstylia Textiles	704,6	699,8	26,1	0,7	23,6	0,7
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	146,7	144,2	1605,5	3,7	1315,8	3,1

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

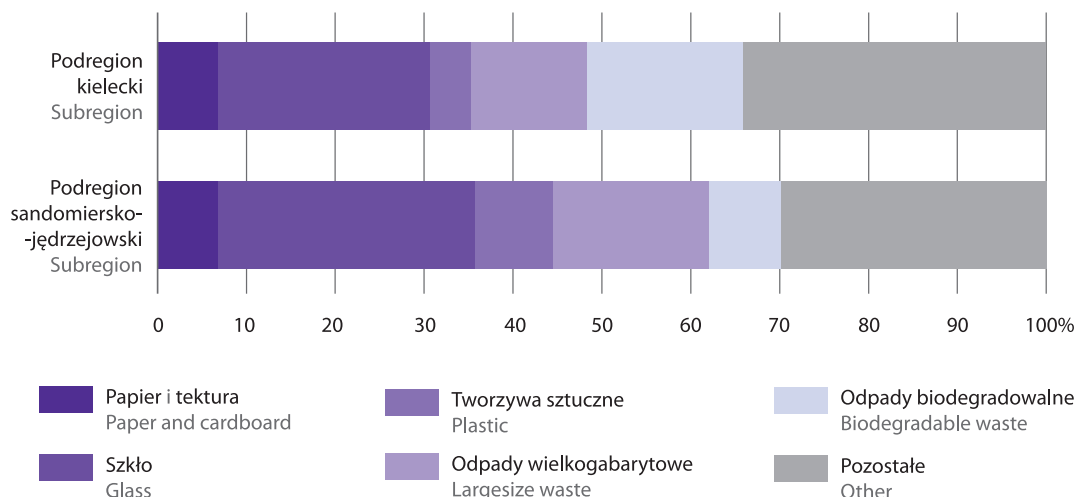

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2020 r.
Map 17. Municipal waste collected in 2020

Wykres 13. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2020 r.

Chart 13. Municipal waste collected separately in 2020

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2020 r. w województwie wzrosły nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz zmniejszyły się nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska były środki własne jednostek i środki z zagranicy, a w przypadku inwestycji w gospodarkę wodną najwięcej środków pochodziło z funduszy ekologicznych.

Efektami rzeczowymi inwestycji służącymi ochronie środowiska i gospodarce wodnej były: rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, budowa oczyszczalni ścieków oraz ujęć wody.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2020 r. wyniosły 454,0 mln zł, co stanowiło 4,0% nakładów w Polsce i w porównaniu z 2019 r. wzrosły o 66,2 mln zł (o 17,1%), a w stosunku do 2010 r. zmniejszyły się o 130,3 mln zł (o 22,3%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 369 zł. Wartość ta była o 23,7% większa niż w skali kraju. W 2019 r. w województwie na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 313 zł, a w 2010 r. 455 zł. Pod względem kierunków inwestowania w ochronie środowiska najwyższe nakłady poniesione zostały na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 226,5 mln zł (49,9% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie), a rok wcześniej – 220,1 mln (56,8%). Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniosły 177,8 mln zł (39,2% ogółu nakładów służących ochronie środowiska), gospodarkę odpadami – 23,4 mln zł (5,2%), a ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 1,3 mln zł (0,3%).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie świętokrzyskim w 2020 r. wyniosły 91,0 mln zł i były o 21,7 mln zł (31,4%) wyższe od poniesionych rok wcześniej i 31,2 mln zł (25,6%) mniejsze niż w 2010 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca na gospodarkę wodną przeznaczono średnio 74 zł, tj. o 6,4% więcej niż w skali kraju. W 2019 r. w województwie przeznaczono średnio 56 zł na 1 mieszkańca, a w 2010 r. – 95 zł. Nakłady służące gospodarce wodnej wykorzystywano głównie na ujęcia i doprowadzenia wody (40,4%) oraz obwałowania przeciwpowodziowe (25,8%).

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska w 2020 r. były środki własne jednostek (61,2%) i środki z zagranicy (20,7%). Inaczej kształtowała się struktura finansowania

inwestycji w gospodarkę wodną. W tym przypadku największe środki pochodziły z funduszy ekologicznych (47,7%). Udział środków własnych i środków z zagranicy wyniósł odpowiednio 28,6% i 20,0%.

Wśród efektów rzeczowych inwestycji służących ochronie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2020 r. należy wymienić budowę 212,8 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (187,0 km w 2019 r.) oraz 17,3 km sieci odprowadzającej wody opadowe (7,5 km w 2019 r.). Ponadto do eksploatacji oddano 3 biologiczne oczyszczalnie ścieków komunalnych o przepustowości 5045 m³ na dobę (w 2019 r. oddano 3 o przepustowości 3773 m³ na dobę) oraz 280 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 245 m³ na dobę (wobec 573 oczyszczalni o przepustowości 780 m³ rok wcześniej). Efektem inwestycji w gospodarkę wodną były ujęcia wody o wydajności 4718 m³ na dobę oraz 96,4 km sieci wodociągowej (1722 m³ oraz 84,6 km w 2019 r.).

Tablica 9. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

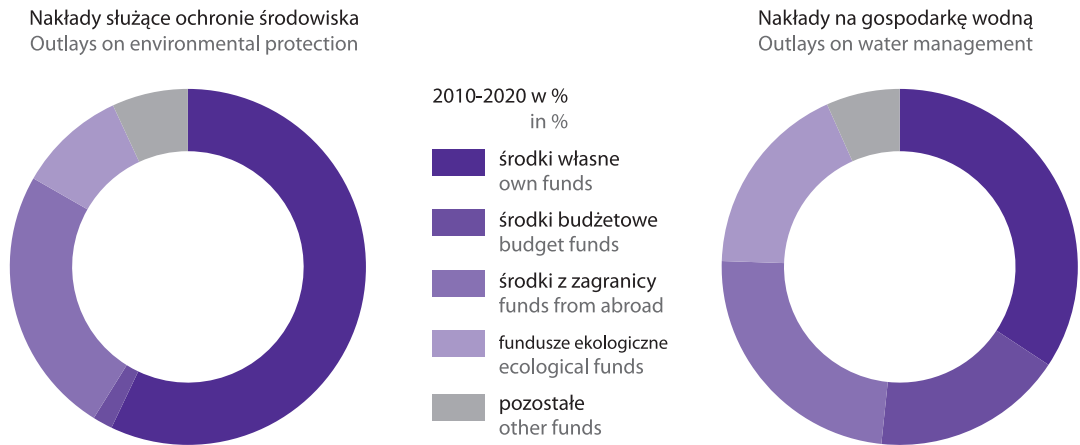
Table 9. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification	2010-2020		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca ^b w zł per capita ^b in PLN	Polska=100 Poland=100
Ochrona środowiska - ogółem Environmental protection - total	5408390,5	4294,8	4,5
w tym: of which:			
Ochrona powietrza atmosferycznego klimatu Protection of air and climate	2260069,6	1794,7	6,5
Gospodarka ściekowa i ochrona wód Wastewater management and protection of waters	2510524,9	1993,6	4,2
Gospodarka odpadami Waste management	300946,7	239,0	2,3
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem Protection of biodiversity and landscape	20916,1	16,6	1,3
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska Other activity connected with environment protection	289294,4	229,7	3,9
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	769415,4	611,0	2,4
w tym: of which:			
Ujęcia i doprowadzenia wody Water intakes and systems	384094,1	305,0	2,9
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody Construction and modernisation of water treatment plants	36227,6	28,8	0,8

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

a By site location of investment. b Average value for a given period.

Wykres 14. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania
 Chart 14. Outlays on fixed assets by source of financing

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W latach 2010-2021 obserwowano coroczny spadek liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Na koniec 2021 r. liczba ludności była o 5,5% mniejsza niż w 2010 r.

Na obniżenie przyrostu rzeczywistego wpłynęły zarówno mocny spadek ruchu naturalnego (do minus 7,9‰), jak i migracyjnego (do minus 1,9‰). Nastąpił znaczny spadek liczby urodzeń (o 30,0% w porównaniu do 2010 r.). Współczynnik dzietności zmniejszył się do poziomu dającego zastępowalność matek przez córki w 53,7%. Udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności obniżył się do 13,6%.

Pogorszeniu uległy współczynniki obciążenia grupy produkcyjnej – osobami w wieku nieprodukcyjnym do 69, w tym poprodukcyjnym do 42. Indeks starości zwiększył się do 152, co oznacza przyspieszenie procesu demograficznego starzenia się społeczeństwa.

Prognozy przewidują pogłębienie niekorzystnych tendencji.

Województwo świętokrzyskie jest jednym z najmniejszych województw, zarówno pod względem terytorialnym, jak i populacyjnym. Powierzchnia 11711 km² sytuuje je na 15. miejscu w kraju. Mieszkańcy województwa, niezmiennie od wielu lat, stanowią niewiele ponad 3% ogółu ludności Polski. W 2021 r. ich udział wyniósł 3,2%. Mniej osób zamieszkiwało jedynie województwa: lubuskie, opolskie i podlaskie.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowym okresie.

Prezentowane dane dotyczą ludności zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące. Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

Ludność województwa na koniec 2021 r. liczyła 1212,6 tys. osób, tj. mniej o 1,0% niż przed rokiem i o 5,5% niż w 2010 r., a skala obu ubytków była najwyższa w kraju. Procesy depopulacyjne przebiegały sukcesywnie w kolejnych latach, przy czym w ostatnim roku obserwowano ich wyraźne nasilenie. Straty w większym stopniu dotknęły tereny wiejskie niż miejskie – w ujęciu ostatnich 11 lat o 5,8%, wobec 5,1%. Ubytek populacji mężczyzn był nieco większy niż kobiet (o 5,7%, wobec 5,2%).

Według prognoz depopulacja województwa będzie się nasilała w kolejnych dekadach. Przewidywane na lata 2022-2040 zmniejszenie liczby ludności będzie prawie dwukrotnie wyższe niż w kraju – o blisko 12%,

wobec przeszło 6%. O blisko 19% ulegnie zmniejszeniu populacja miast, natomiast skala wyludnienia wsi osiągnie ponad 6%. Zarówno liczebność mężczyzn, jak i kobiet zmniejszy się o blisko 12%. Odsetek mieszkańców świętokrzyskiego zmniejszy się do 3,0% ludności kraju.

Tablica 10. Ludność
Table 10. Population

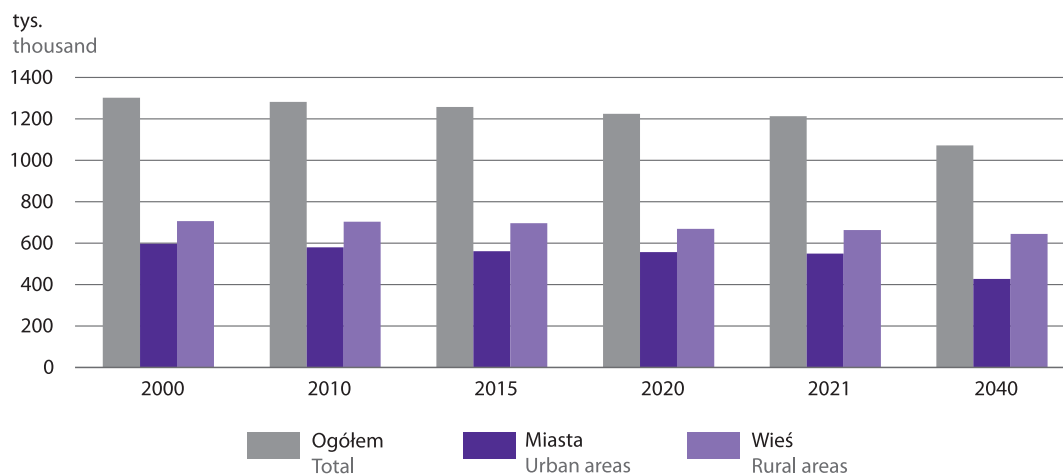
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December)				
w tys. in thousands	1282,5	1257,2	1224,6	1212,6
Polska=100 Poland=100	3,3	3,3	3,2	3,2
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	105	105	105
Miasta - w % ogółu ludności Urban areas - in % of total population	45,1	44,6	45,4	45,3
Wieś - w % ogółu ludności Rural areas - in % of total population	54,9	55,4	54,6	54,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	110	107	105	104

Wykres 15. Ludność w latach 2000-2021 oraz prognoza do 2040 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population in 2000-2021 and projection until 2040

As of 31 December

Świętokrzyskie pozostaje jednym ze słabiej zaludnionych województw w kraju. W końcu 2021 r. średnia gęstość zaludnienia wyniosła 104 osoby na km² i kształtowała się na niższym poziomie niż przed rokiem (105) oraz znacznie niższym niż w 2010 r. (110). W kraju gęstość zaludnienia utrzymuje się na poziomie z 2020 r., tj. 122 osób na km².

Poziom urbanizacji w województwie świętokrzyskim także wyraźnie odbiegał od przeciętnego w kraju. Do 2014 r. corocznie ulegał niewielkiemu zmniejszeniu, co pozostawało zgodne z ogólnopolską tendencją przemieszczania się ludności z większych ośrodków miejskich poza ich granice. Od 2015 r. proces ten wyraźnie osłabł i odsetek mieszkańców miast pozostawał stabilny, po czym w 2018 r. zaczął się podno-

sić w wyniku zmian administracyjnych. Odsetek mieszkańców miast w latach bazowych wynosił 45,1% w 2010 r., 44,6% w 2015 r., 45,4% w 2020 r. oraz 45,3% w 2021 r. W kraju w latach 2010-2021 zmniejszył się z 60,8% do 59,7%.

Struktura ludności według płci w województwie świętokrzyskim prawie nie ulega zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważały kobiety, których odsetek (stały do 2019 r.) zwiększył się w 2020 r. o 0,1 p.proc. - do 51,3% i nadal się utrzymuje. Niezmienność proporcji płci notowano również w kraju, przy czym nieco wyższa niż w naszym regionie umiarkowana podniosła udział kobiet do 51,7%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) przyjmował w latach 2010 – 2021, podobnie jak w kraju, stałą wartość 105, wobec 107 w Polsce. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn wyraźnie widoczna była w miastach, w których wskaźnik w 2021 r. osiągnął wartość 111 (wobec 110 w 2010 r.), podczas gdy na wsi występowała prawie równowaga płci – 101 w latach granicznych.

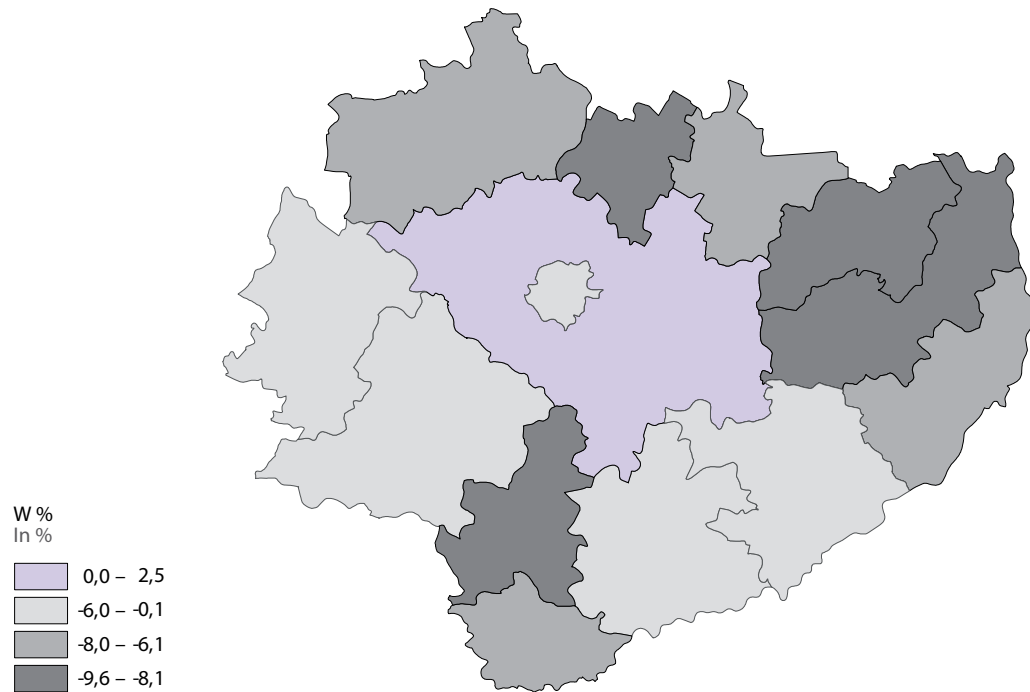
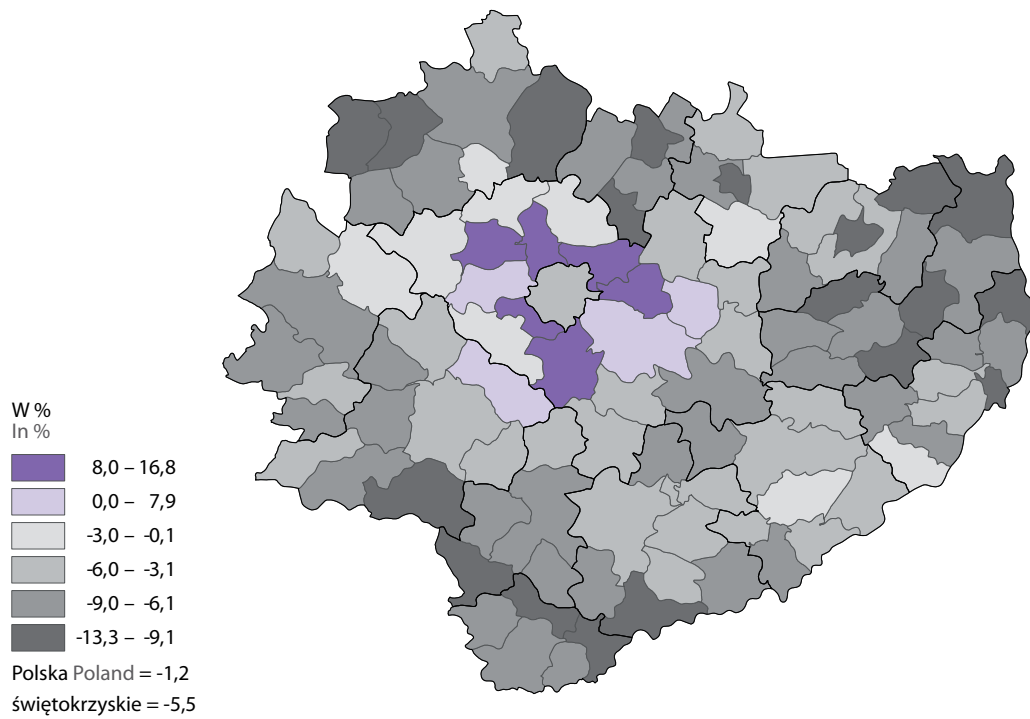
Zmiany ludnościowe w latach 2010-2021 w ujęciu terytorialnym cechowała zróżnicowana dynamika. W 13 powiatach odnotowano ubytki, przy czym największy w: pińczowskim, ostrowieckim, opatowskim i skarżyskim – od 8,2% do 9,6%. Tylko w powiecie kieleckim przybyło mieszkańców – o 2,5%. Spośród 102 gmin województwa straty wystąpiły w 92, w tym wysokie (pomiędzy 10,3% a 13,3%) w 10. W najgorszej sytuacji znalazły się gminy Bałtów i Działoszyce, w których populacja zmniejszyła się odpowiednio o 13,3% i 11,8%. W 9 gminach poziom ludności sprzed jedenastu lat wzrósł – skala wzrostu oscylowała pomiędzy 1,3% w gminie Bieliny a 16,8% w Morawicy. Tylko w gminie Sobków nie odnotowano zmiany liczby ludności.

Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2021

Stan w dniu 31 grudnia

Map 18. Population changes in 2010-2021

As of 31 December

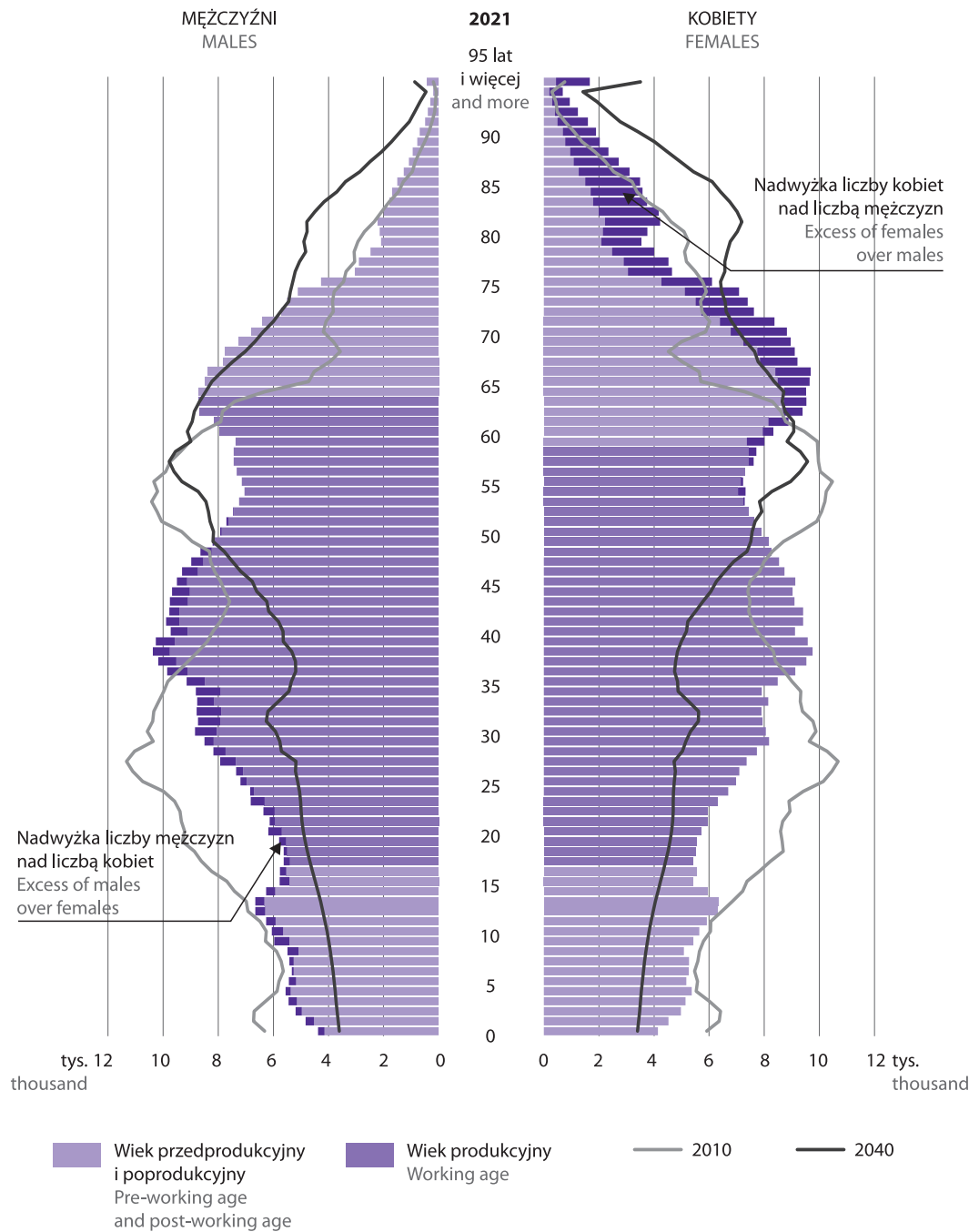
Narastające w ostatnich latach niekorzystne procesy demograficzne znalazły odbicie w zmianie struktury wiekowej ludności. W Świętokrzyskiem przebiegały nieco odmiennie niż w kraju. Prześledzić to można w biologicznych grupach wieku:

- zbiorowość najmłodszych (do 14 roku życia) zmniejszyła się na przestrzeni lat 2010-2021 o 11,2%, przy czym ubyło 10,8% chłopców, wobec 11,5% dziewczynek. Udział najmłodszych w populacji zmniejszył się o 0,9 p.proc. do 13,6% (w kraju, mimo spadku ich liczby o 0,4%, zwiększył się o 0,1 p.proc. do 15,3%),
- grupa osób w wieku 15-64 lat zmniejszyła się o 12,2% (wśród mężczyzn o 12,1% a kobiet 12,4%). Ich odsetek spadł o 5,1 p.proc. do 65,6% (w kraju o 5,7 p.proc. do 65,7%),
- populacja najstarszych, w wieku 65 lat i więcej, wzrosła o 32,5% (wśród mężczyzn o 41,6% a kobiet o 26,9%). Ich udział zwiększył się o 5,9 p.proc. do 20,8% (w kraju o 5,6 p.proc. do 19,0%).

Prognoza ludności na lata 2022-2040 przewiduje pogłębienie obserwowanych procesów, a w szczególności ubytek liczebności najmłodszych o ponad 28% przy wzroście najstarszych o blisko 18% (w kraju odpowiednio spadek o około 22% i wzrost o ponad 23%).

Wykres 16. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2021 i 2040
 Stan w dniu 31 grudnia

Chart 16. Population by sex and age in 2010, 2021 and 2040
 As of 31 December

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

W 2021 r. zanotowano znaczny spadek liczby urodzeń żywych – do 8,7 tys., co stanowiło mniej o 8,1% w skali roku i o 30,0% niż w 2010 r. Zmniejszenie liczby urodzeń osiągnęło podobny poziom zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich – spadek w stosunku do 2010 r. odpowiednio o 30,7% oraz 29,4%. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 7,2‰, wobec 7,7‰ przed rokiem i 9,7‰ w 2010 r. W kraju spadek liczby urodzeń przebiegał wolniej, a wskaźnik kształtował się wyżej – w 2021 r. osiągnął 8,7‰ wobec 9,3‰ rok wcześniej i 10,7‰ w 2010 r. W miastach województwa współczynnik urodzeń pozostawał niższy niż na wsi – 6,7‰ wobec 7,6‰. Od wielu lat współczynnik dzietności w Świętokrzyskiem jest jednym z najniższych w kraju. W 2021 r. uplasował województwo na ostatniej pozycji (podobnie jak w dwóch poprzednich latach). Wyniósł 1,1145 (w 2010 r. – 1,306), co oznaczało, że pokolenie matek zostanie zastąpione przez córki tylko w 53,7% (współczynnik reprodukcji netto). W kraju relacja o wartości 1,3203 zapewniała wymienialność matek przez córki w 63,6%. W społecznościach miejskich województwa na jedną kobietę średnio przypadało 1,0932 dzieci, natomiast w wiejskich – 1,1236. Stanowiło to zastępowalność matek w miastach na poziomie 51,1%, a na wsi – 55,4%.

Przesunęła się granica środkowego wieku kobiet rodzących po raz pierwszy – z 26,3 w 2010 r. do 28,2 lat (w kraju – do 28,7 lat). Mediana wieku matek w miastach pozostawała wyższa niż kobiet na wsi – 29,0 lat wobec 27,6 lat.

Liczba zgonów na przestrzeni jedenastu lat była zmienna. W 2021 r. zmarło 18,4 tys. osób, a ogólny współczynnik zgonów wyniósł 15,1‰, wobec 14,1‰ rok wcześniej i 10,9‰ w 2010 r. W kraju w 2021 r. ukształtował się na poziomie 13,6‰.

Skalę umieralności dzieci poniżej pierwszego roku życia również cechowała zmienność, przy czym od 2017 r. pozostawała stosunkowo niska – na poziomie 2,8‰ w 2017 r., 3,8‰ w 2018 r. i ponownie 2,8‰ w 2019 r. W 2020 r. odnotowano wzrost współczynnika zgonów niemowląt do poziomu 4,2‰ a w 2021 r. współczynnik ten obniżył się do poziomu 2,6‰ (w kraju wyniósł 3,9‰).

Główne przyczyny zgonów pozostają niezmiennie, a płeć zmarłych nie różnicuje zasadniczo ich struktury. Tak dla kobiet, jak i mężczyzn najczęstszymi pozostają choroby układu krążenia i nowotwory złośliwe (łącznie 69,5% w 2020 r.). W pierwszym przypadku odsetek zmarłych był wyższy wśród kobiet, w drugim – wśród mężczyzn. Różnice te wynikają z proporcji płci osób starszych – kobiety przeważają liczebnie wśród osób w bardzo zaawansowanym wieku, dla których choroby układu krążenia są najczęściej wskazywane przez lekarzy jako przyczyna zgonu. W 2020 r. choroby układu krążenia stanowiły 49,9% przypadków śmiertelnych. Wśród mężczyzn były one przyczyną 43,2% z nich, a wśród kobiet – 57,5%. Udział zgonów z powodu nowotworów wyniósł 19,6%, przy czym spowodowały one zgon 21,1% mężczyzn i 17,9% kobiet. Pozostałe powody zgonów to COVID-19 (8,9%), przyczyny związane z objawami, cechami chorobowymi oraz nieprawidłowymi wynikami badań klinicznych i laboratoryjnych (5,8%), choroby układu oddechowego (4,7%), przyczyny zewnętrzne, które obejmują urazy, zatrucia i inne wypadki (4,5%), a także choroby układu pokarmowego (2,4%).

Kształtowanie się trendów w zakresie płodności i umieralności znajduje odbicie w poziomie potencjału ludnościowego rynku pracy województwa. Analizie tego służy rozgraniczenie ekonomicznych grup wieku i zbadanie ich wzajemnych zależności. Od 2010 r.:

- ubyło 15,0% dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat,
- zbiorowość grupy w wieku produkcyjnym (kobiety 18–59 lat, mężczyźni 18–64 lata) zmniejszyła się o 12,2%, w tym w wieku mobilnym (do 44 lat) – o 12,1%,

- wyraźnie wzrosła populacja osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej) – o 27,9%.

Efekt tych przemian obrazują współczynniki obciążenia demograficznego. W latach 2010–2021 zwiększyła się wielkość obciążenia grupy 100 osób w wieku produkcyjnym – osobami w wieku nieprodukcyjnym (z 57 do 69), w tym osobami w wieku poprodukcyjnym (z 29 do 42). W kraju wskaźniki wyniosły w 2021 r. odpowiednio 69 i 38.

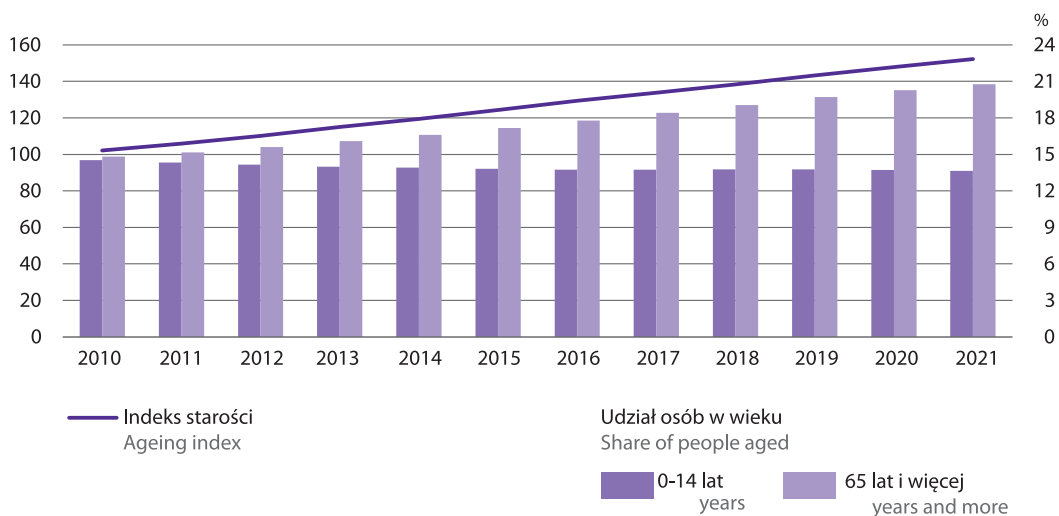
Wartość współczynników silnie determinuje miejsce zamieszkania. Pogorszenie sytuacji wyraźniej zarysowało się w miastach, w których obciążenie było wyższe i szybciej rosło, a tym samym sukcesywnie zwiększała się dysproporcja względem wsi. W ostatnim roku obciążenie grupy osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym osiągnęło w miastach 75 wobec 65 na wsi, a osobami w wieku poprodukcyjnym – 49 wobec 36.

Zmiany struktury pokoleniowej są odbiciem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to pozwala prześledzić indeks starości czyli relacja pokolenia dziadków (osób w wieku 65 lat i więcej) do wnuków (osób w wieku 0-14 lat). Miernik ten, od 2010 r., pozostawał w województwie wysoki i dynamicznie się zwiększał, a jego odchylenie względem przeciętnego w kraju sukcesywnie rosło. W 2010 r. indeks wynosił 102, a w 2021 r. przewaga dziadków była już bardziej widoczna – 152. W kraju indeks starości oscylował między 89 a 124.

Tempo wzrostu indeksu mocno różnicowała zarówno płeć, jak i miejsce zamieszkania. Miernik wśród kobiet był wyższy i sięgnął 186, podczas gdy wśród mężczyzn - 120. Nadwyżka roczników starszych nad młodszymi była szczególnie wyraźna w miastach, w których zaznaczała się w całym analizowanym okresie, podczas gdy na wsi dopiero od 2012 r. W rezultacie w 2021 r. indeks starości wyniósł odpowiednio 187 i 127.

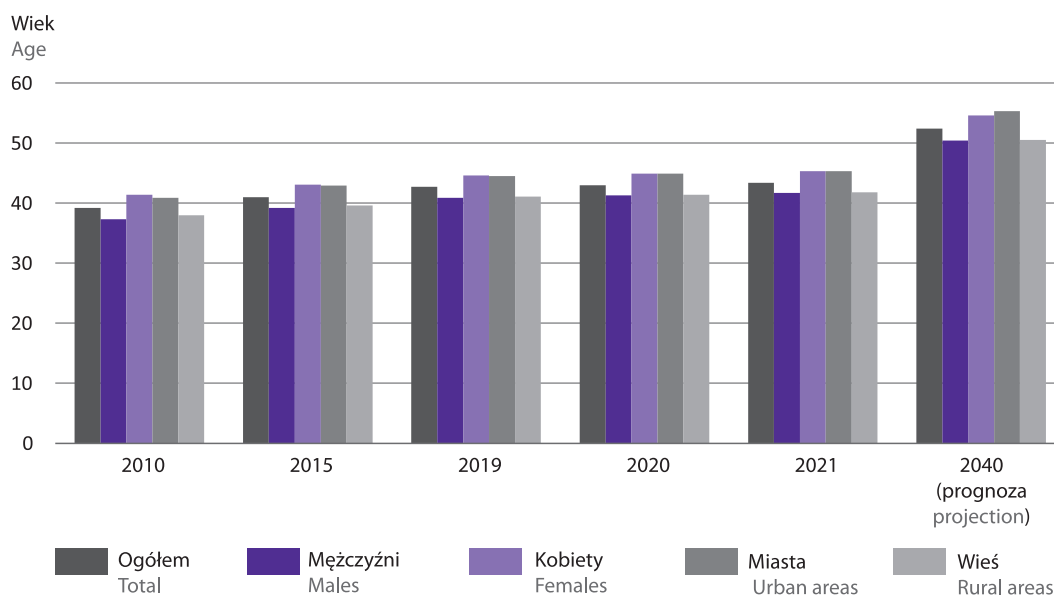
Określanie zaplecza zapewniającego osobom najstarszym wsparcie i opiekę, służy wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, tj. liczba osób w wieku powyżej 85 lat przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata. Jego poziom wskazywał, że możliwości opieki w ramach rodziny, ulegały dalszemu ograniczeniu – w latach 2010-2021 miernik zwiększył się z 7 do 13 (w kraju z 6 do 11). Tak natężenie, jak i tempo zmian wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego rozgraniczało miejsce zamieszkania. W miastach był on nieco wyższy i szybko się zwiększał (z 5 do 13). Na obszarach wiejskich ukształtował się niżej, a jego wzrost był powolny (z 9 do 12).

Wykres 17. Indeks starości
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 17. Ageing index
As of 31 December

Mediana wieku ludności, tzw. wiek środkowy, podniosła się w latach 2010-2021 z 39,2 lat do 43,4 lat (w kraju 42,0 lata), przy czym dla mężczyzn osiągnęła 41,7 lat (w kraju – 40,4), a dla kobiet 45,3 (w kraju – 43,6). Społeczność miast była starsza niż wsi – 45,3 lat (w kraju 43,2 lat), wobec 41,8 lat (w kraju 40,1 lat). Prognozy przewidują jej wzrost w 2040 r. do 50,4 lat dla mężczyzn oraz 54,6 dla kobiet. Szczególnie proces starzenia dotknie mieszkańców miast, w których mediana wyniesie 55,3 lata, wobec 50,5 na wsi.

Wykres 18. Mediana wieku ludności
Chart 18. Median age of population

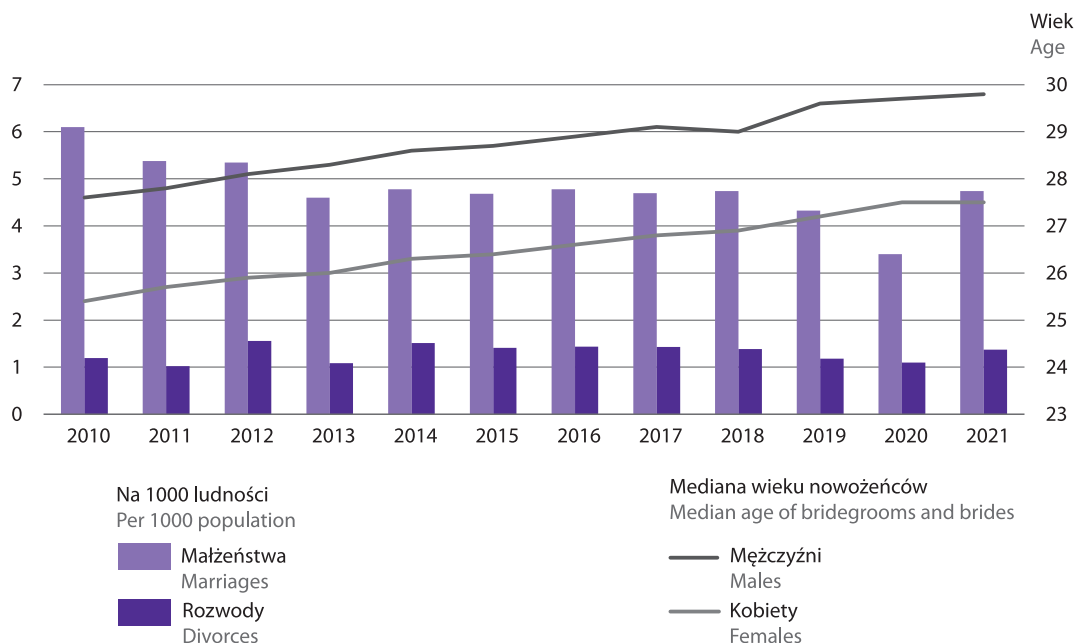

Liczba małżeństw zawieranych w świętokrzyskich urzędach stanu cywilnego sukcesywnie malała do 2013 r. W następnych latach, pomimo wahań, sytuacja ustabilizowała się na poziomie nieco wyższym, ale w 2020 r. drastycznie spadła, co mogło wynikać z obostrzeń związanych z pandemią COVID-19. W 2021 r. odnotowano natomiast wzrost liczby zawartych małżeństw do 5,0 tys., tj. o 19,1% więcej w stosunku do roku poprzedniego, ale o 36,4% mniej w odniesieniu do 2010 r. Współczynnik małżeństw w latach 2010-2020 zmniejszył się z 6,1‰ do 3,4‰, a w 2021 zwiększył do 4,7‰ i ukształtował się niżej od przeciętnego w Polsce – 5,2‰. W miastach miernik był niższy niż na wsi (4,1‰ wobec 5,3‰). Mediana wieku nowożeńców wzrosła wśród mężczyzn do 29,8 lat, a wśród kobiet utrzymała się na ubiegłorocznym poziomie – 27,5 lat. W kraju ich wiek kształtował się wyżej – odpowiednio 30,7 i 28,6 lata.

Liczba separacji pozostawała zmienna w poszczególnych latach. W 2021 r. orzeczono ich 34, z czego 21 w miastach. Z powództwa żony wydano 21 orzeczeń, męża – 4, a na zgodny wniosek stron – 9.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim sądy orzekły 1,7 tys. rozwodów, tj. o 22,1% więcej niż rok wcześniej oraz o 8,7% więcej niż w 2010 r. Dane te wskazują, że tendencja wyhamowania i powolnego, stałego ograniczania tego zjawiska obserwowana w ostatnich latach została w 2021 r. przerwana. Nieco inaczej wygląda sytuacja w kraju, gdzie orzeczono o 18,6% rozwodów więcej w stosunku do 2020 r., ale o 1,0% mniej niż w 2010 r. Współczynnik rozwodów na przestrzeni tych lat wzrósł w województwie z 1,2‰ do 1,4‰, podczas gdy w kraju wzrósł z 1,3‰ w 2020 r. do 1,6‰ (taki poziom odnotowano również w 2010 r.). Relacja w miastach, podobnie jak w roku poprzednim, była wyraźnie wyższa niż na wsi. W miastach wzrosła z 1,4‰ do 1,7‰, a na obszarach wiejskich z 0,9‰ do 1,1‰.

Wykres 19. Małżeństwa zawarte i rozwody
 Chart 19. Marriages contracted and divorces

Efektom mocnego spadku liczby urodzeń przy wysokim poziomie liczby zgonów było zwiększenie tempa rocznego ubytku naturalnego w badanym okresie (z 1561 do 9683 osób). Współczynnik zgonów w 2021 r. osiągnął wartość minus 7,9‰ (w 2010 r. - minus 1,2‰) i uplasował województwo na ostatnim miejscu w kraju. W Polsce straty naturalne ludności, obserwowane od 2013 r., także wzrosły i wskaźnik ukształtował się na poziomie minus 4,9‰.

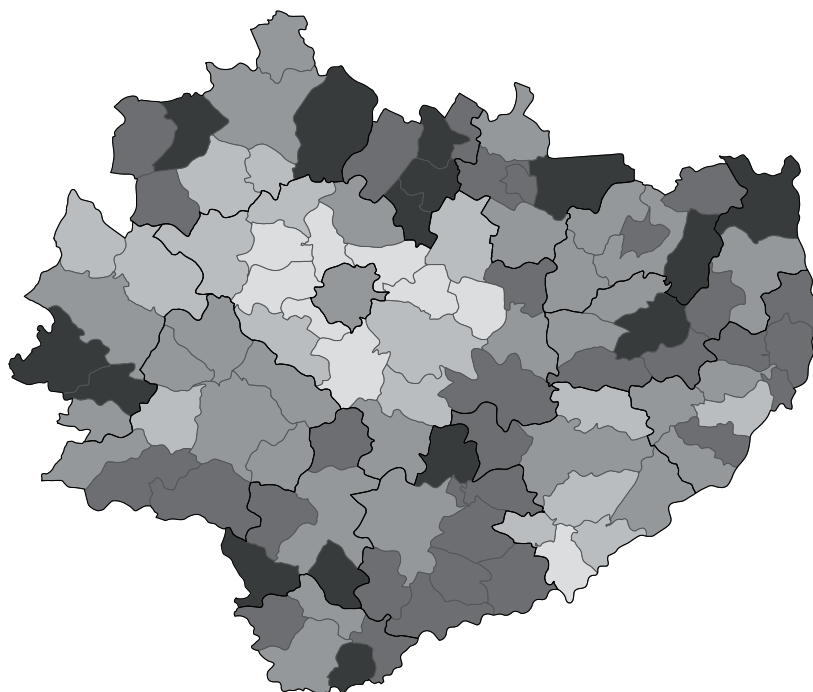
W województwie współczynnik przyrostu naturalnego przyjmował ujemne wartości we wszystkich powiatach. Najmniejsze straty odnotowano w powiecie kieleckim, w którym do 2019 r. przyrost był dodatni (spadek z 1,8‰ w 2010 r. do minus 3,6‰ w 2021 r.). W mieście na prawach powiatu Kielce ubytek ludności (postępujący od 2011 r.) obniżył się do minus 6,6‰. Wśród pozostałych powiatów największe straty naturalne wystąpiły w skarżyskim (minus 12,5‰) i ostrowieckim (minus 10,9‰), a najmniejsze – w staszowskim (minus 5,6‰). W 101 gminach województwa współczynnik wykazywał ubytki, w tym największe w gminach: Ruda Malenicka (minus 16,5‰), Działoszyce (15,1‰), Tarłów (minus 14,4‰) oraz Secemin (14,1‰), Łączna i Radków (po minus 13,3‰). Tylko w gminie Górno liczba urodzeń oraz liczba zgonów zbilansowały się.

Mapa 19. Przyrost/ubytek naturalny ludności w 2021 r.
 Map 19. Natural increase/decrease in 2021

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

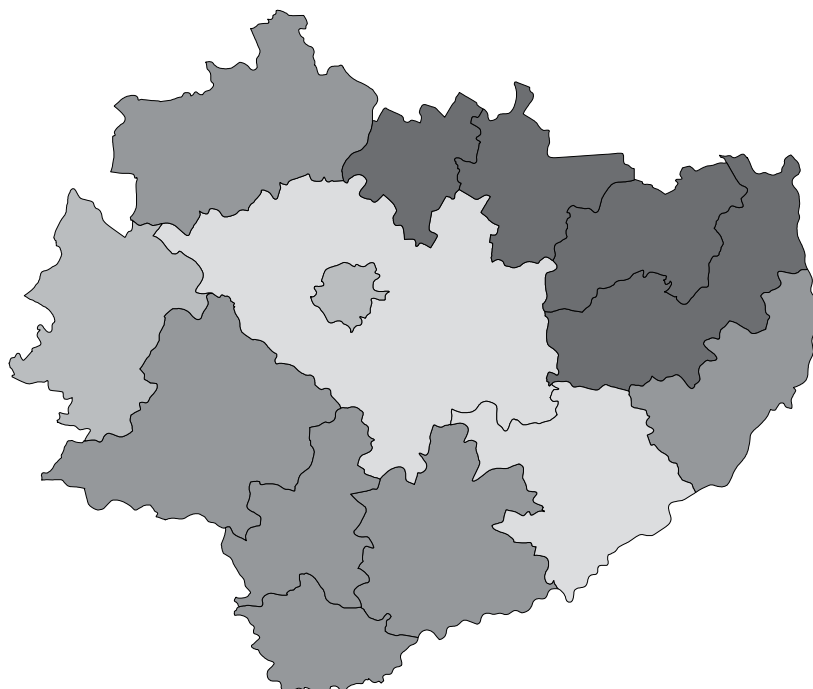
□	-3,0 – 0,0
□	-6,0 – -3,1
□	-9,0 – -6,1
□	-12,0 – -9,1
□	-16,5 – -12,1

Polska Poland = -4,9
 świętokrzyskie = -7,9

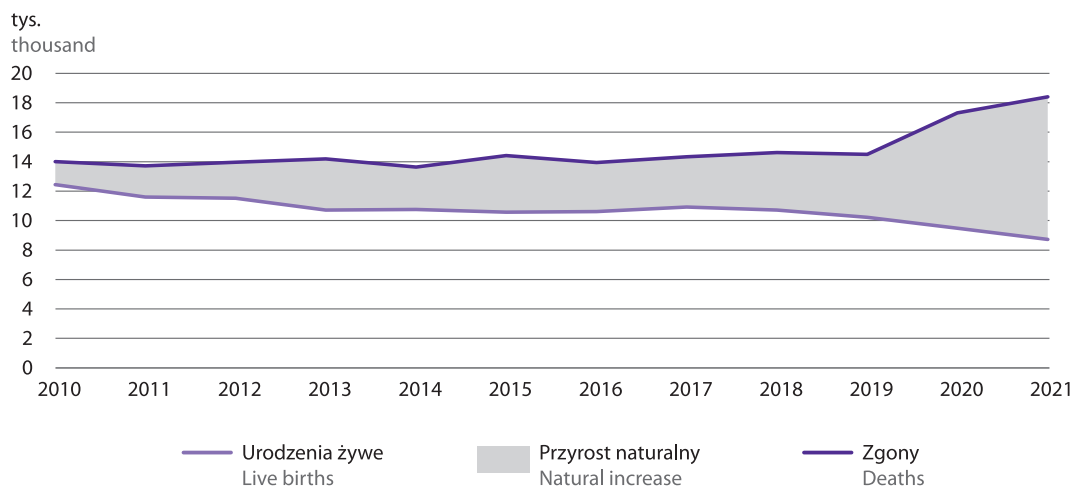
Na 1000 ludności
 Per 1000 population

□	-6,0 – -3,6
□	-8,0 – -6,1
□	-10,0 – -8,1
□	-12,5 – -10,1

Wykres 20. Ruch naturalny ludności

Chart 20. Vital statistics

Na przestrzeni ostatnich lat w województwie świętokrzyskim notowano stały, wysoki ubytek emigracyjny. Emigracje na terenie kraju, po tym jak uległy znacznemu ograniczeniu w 2020 r., w ostatnim roku wzrosły. Straty ludności zwiększyły się o 13,0% w stosunku do 2020 r., ale zmniejszyły o 5,7% w odniesieniu do 2010 r. - do minus 2,4 tys. osób. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w 2021 r. saldo migracji wewnętrznej osiągnęło wartość minus 2,0, wobec minus 1,7 przed rokiem oraz minus 2,0 w 2010 r.

Większość ubytków w 2021 r. stanowiły kobiety - minus 1,3 tys. (wobec 1,1 tys. mężczyzn), choć w porównaniu z 2010 r. ubytek kobiet był mniejszy o 16,5%, natomiast mężczyzn większy o 10,4%.

Wśród migrantów dominują osoby młode. Największymi grupami pozostawały osoby w wieku 25–29 lat i 30–34 lata, których udziały w łącznych obrotach (suma napływu i odpływu) osiągnęły w 2021 r. odpowiednio: 15,5% i 15,8%. Poza nimi wyróżniała się też grupa nieco starszych osób w wieku 35-39 lat, których przemieszczenia stanowiły 12,0% ogółu obrotów.

Kierunki migracji międzywojewódzkiej nie podlegały większym zmianom. Najwięcej osiedlających się na terenie świętokrzyskiego to osoby pochodzące z województwa śląskiego i mazowieckiego (po blisko 0,6 tys. osób), małopolskiego (0,5 tys.) i podkarpackiego (blisko 0,3 tys.). Również osoby wymeldowujące się z województwa świętokrzyskiego kierowały się głównie do pobliskich województw, tj. mazowieckiego (1,6 tys. osób) oraz małopolskiego (1,4 tys.).

Migracje zagraniczne mają w Świętokrzyskiem niewielkie rozmiary. Saldo tych przemieszczeń w badanym okresie pozostało dodatnie. Liczba osób powracających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w województwie była w 2021 r. o 93 większa od liczby emigrujących (w 2020 r. przekraczała ją o 130, a w 2010 r. - o 22). Współczynnik wyniósł 0,1‰ i ukształtował się na poziomie średniego w kraju.

W 2021 r., większość osób wymeldowała się do Wielkiej Brytanii (65), natomiast meldowały się przede wszystkim osoby z Wielkiej Brytanii (96) i Niemiec (46).

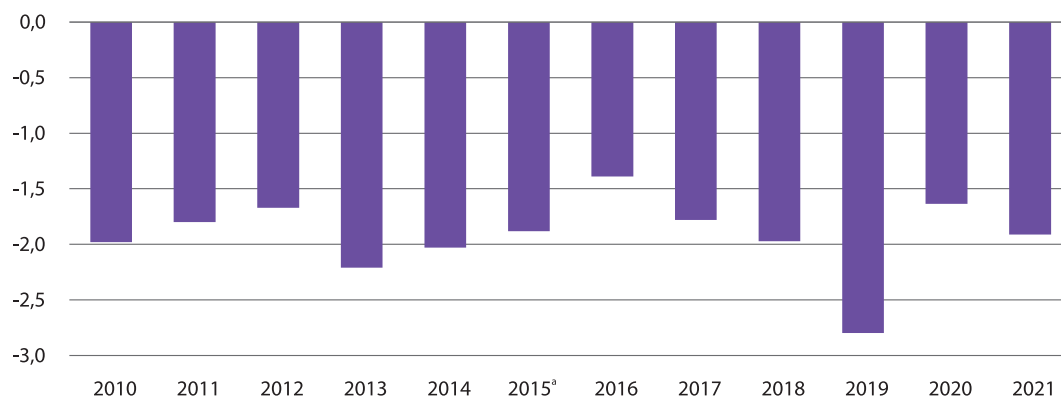
Od 2010 r. utrzymywało się ujemne ogólne saldo migracji stałych i mimo okresowych wahań, skala deficytu pozostawała wysoka w całym badanym okresie. Współczynnik obrazujący straty w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł w 2021 r. minus 1,9‰, wobec minus 1,6‰ w 2020 r. i minus 2,0‰ w 2010 r. Wśród województw miernik ten oscylował między minus 2,3‰ w lubelskim, a 2,4‰ w mazowieckim. Świętokrzyskie uplasowało się na przedostatnim miejscu.

Spośród powiatów dodatnie saldo migracji stałej odnotowano w 2021 r. tylko w kieleckim (2,2‰). W pozostałych ubytki mieściły się w przedziale pomiędzy minus 4,2‰ w powiecie skarżyskim a minus 0,4‰

we włoszczowskim. Wśród gmin dodatni współczynnik wystąpił w 26 - najmniejszy w Nowym Korczynie (0,3‰), a największy w Sitkówce-Nowiny (13,1‰). W gminach Smyków, Bałtów oraz Łubnice miernik nie wykazał zmian ludności, a w 73 stwierdzono straty – najmniejsze w gminie Krasocin (-0,2‰) oraz Kazimierza Wielka i Czarnocin (po minus 0,3‰), natomiast największe w Połańcu (-9,0‰).

Wykres 21. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności

Chart 21. Net internal and international migration per 1000 population

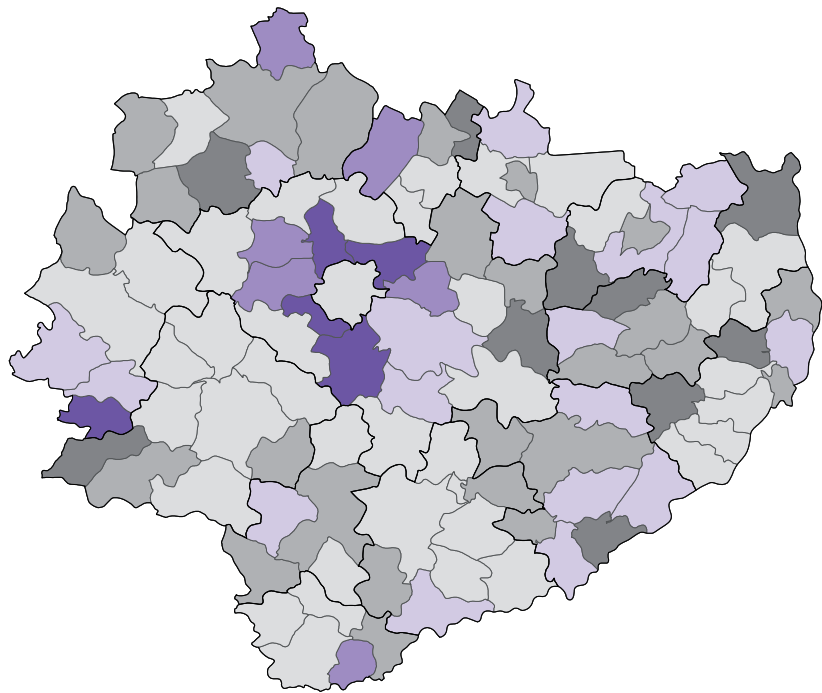
a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a Net migration was calculated using data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014.

Mapa 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2021 r.
 Map 20. Net internal and international migration for permanent residence in 2021

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

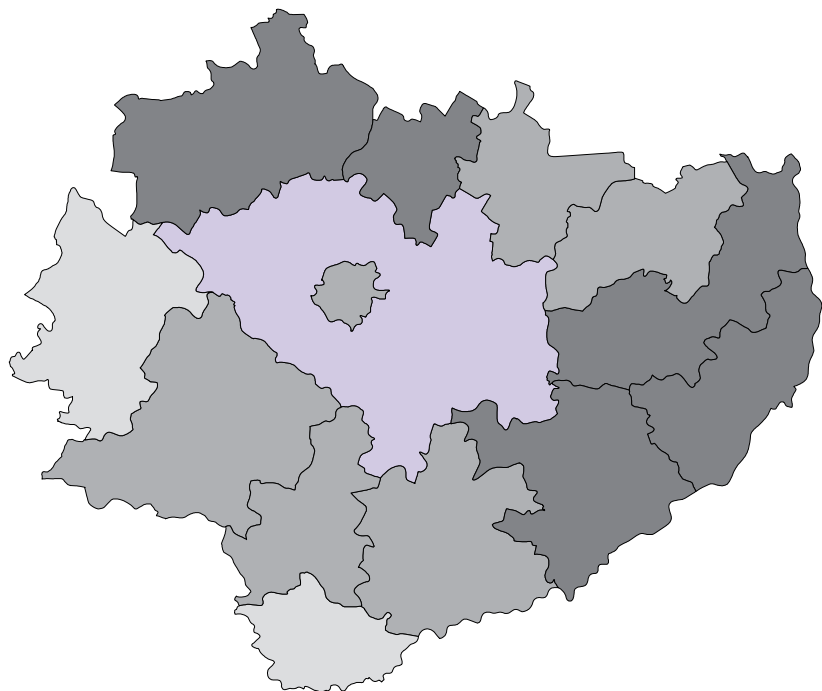
	6,0 – 13,1
	3,0 – 5,9
	0,0 – 2,9
	-3,0 – -0,1
	-6,0 – -3,1
	-9,0 – -6,1

Polska Poland = 0,1
 świętokrzyskie = -1,9

Na 1000 ludności
 Per 1000 population

	0,0 – 2,2
	-1,5 – -0,1
	-3,0 – -1,6
	-4,2 – -3,1

Edukacja

Education

W roku szkolnym 2020/21 odnotowano spadek liczby placówek wychowania przedszkolnego. Mniejsza sieć placówek przełożyła się na niewielki spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Nieznacznie zmalała liczba kształcących się w szkołach podstawowych. Podobna tendencja obserwowana była również w grupie uczniów szkół ponadpodstawowych. Niewielki spadek liczby uczniów szkół tego typu był przede wszystkim efektem ubytku kształcących się w liceach ogólnokształcących i szkołach policealnych. Odnotowano wzrost zdawalności egzaminów maturalnych.

Kolejny rok z rządu zmniejszyła się liczba studentów. Spadek wystąpił jedynie na uczelniach publicznych.

Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2020/21 w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 796 placówek wychowania przedszkolnego: 359 przedszkoli, 340 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, 1 zespół wychowania przedszkolnego oraz 96 punktów przedszkolnych. W stosunku do poprzedniego roku liczba placówek zmniejszyła się o 7, a w porównaniu z rokiem szkolnym 2010/11 – wzrosła o 41. Wzrost na przestrzeni dziesięciu lat to efekt zwiększającej się populacji przedszkoli (o 116) i punktów przedszkolnych (o 15). Mniej było natomiast oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (o 89) i zespołów wychowania przedszkolnego (o 1). Spadek liczby placówek wychowania przedszkolnego to efekt ich ubytku na obszarach wiejskich. W ciągu roku zmniejszyła się ona o 15, a w relacji do roku szkolnego 2010/11 – o 45. W miastach odnotowano wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego odpowiednio o 8 i 86.

Liczba oddziałów w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2020/21 wyniosła 2056, tj. o 35 mniej niż rok wcześniej. Pomimo tego spadku pozostała znacznie większa (o 585) niż w roku szkolnym 2010/2011.

Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2020/21 w województwie świętokrzyskim wyniosła 38,0 tys. i była mniejsza o 0,1% niż przed rokiem oraz o 27,2% większa niż w roku szkolnym 2010/11. W kraju odnotowano wzrost liczby dzieci zarówno w skali roku, jak i w stosunku do roku 2010/11 (odpowiednio o 1,7% i 34,5%).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2019/20	2020/21
Placówki: Establishments	755	796	803	796
miasta urban areas	195	220	273	281
wieś rural areas	560	576	530	515
w tym przedszkola of which nursery schools	243	299	355	359
w tym specjalne of which special	6	8	14	13
Miejsca: Places	21854	26860	28608	.
w tym przedszkola of which nursery schools	19786	23569	26777	.
w tym specjalne of which special	82	121	142	.
Dzieci: Children:	29887	32081	38067	38027
miasta urban areas	16403	17174	21275	21562
wieś rural areas	13484	14907	16792	16465
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	9195	2707	9921	10088
5 lat 5	8837	11732	9926	10020

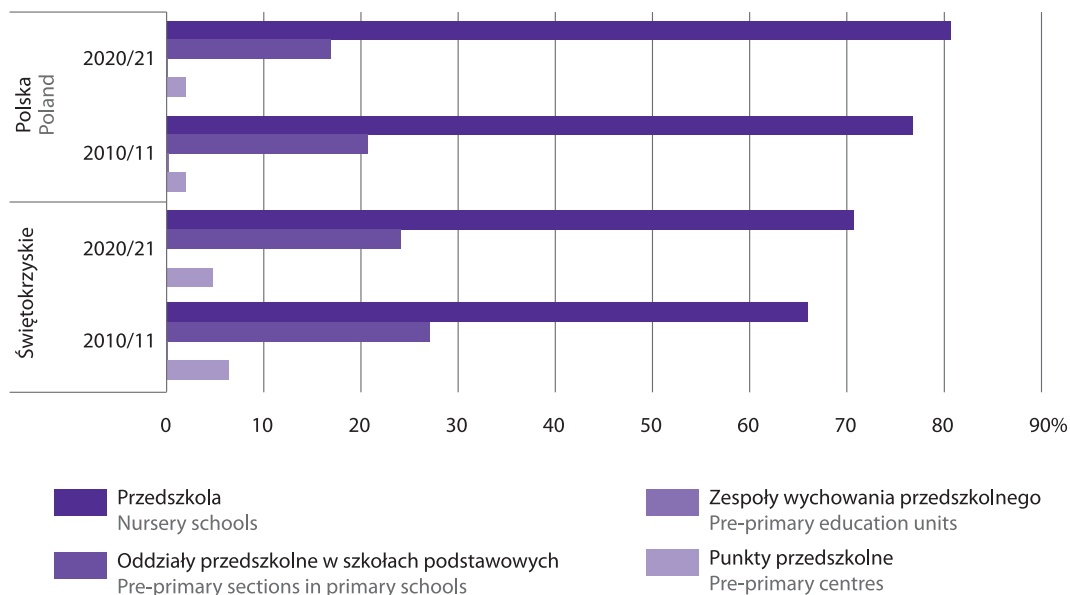
a W latach szkolnych 2015/16-2020/21 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
 a In the school years 2015/16-2020/21 including children staying in the units performing health care activities.

Największa grupa dzieci objętych w wychowaniu przedszkolnym uczęszczała do przedszkoli. Udział tych placówek zwiększył się z 66,3% w roku szkolnym 2010/11 do 71,0% w roku szkolnym 2020/21. Na przestrzeni dziesięciu lat zmalał natomiast odsetek dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (z 27,2% do 24,1%) oraz do punktów przedszkolnych (z 6,4% do 4,8%).

W całej Polsce w roku szkolnym 2020/21 udział dzieci uczęszczających do przedszkoli był wyższy niż w świętokrzyskim (81,0%). Niższy był natomiast odsetek kształcących się w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych (16,9%) i punktach przedszkolnych (2,0%).

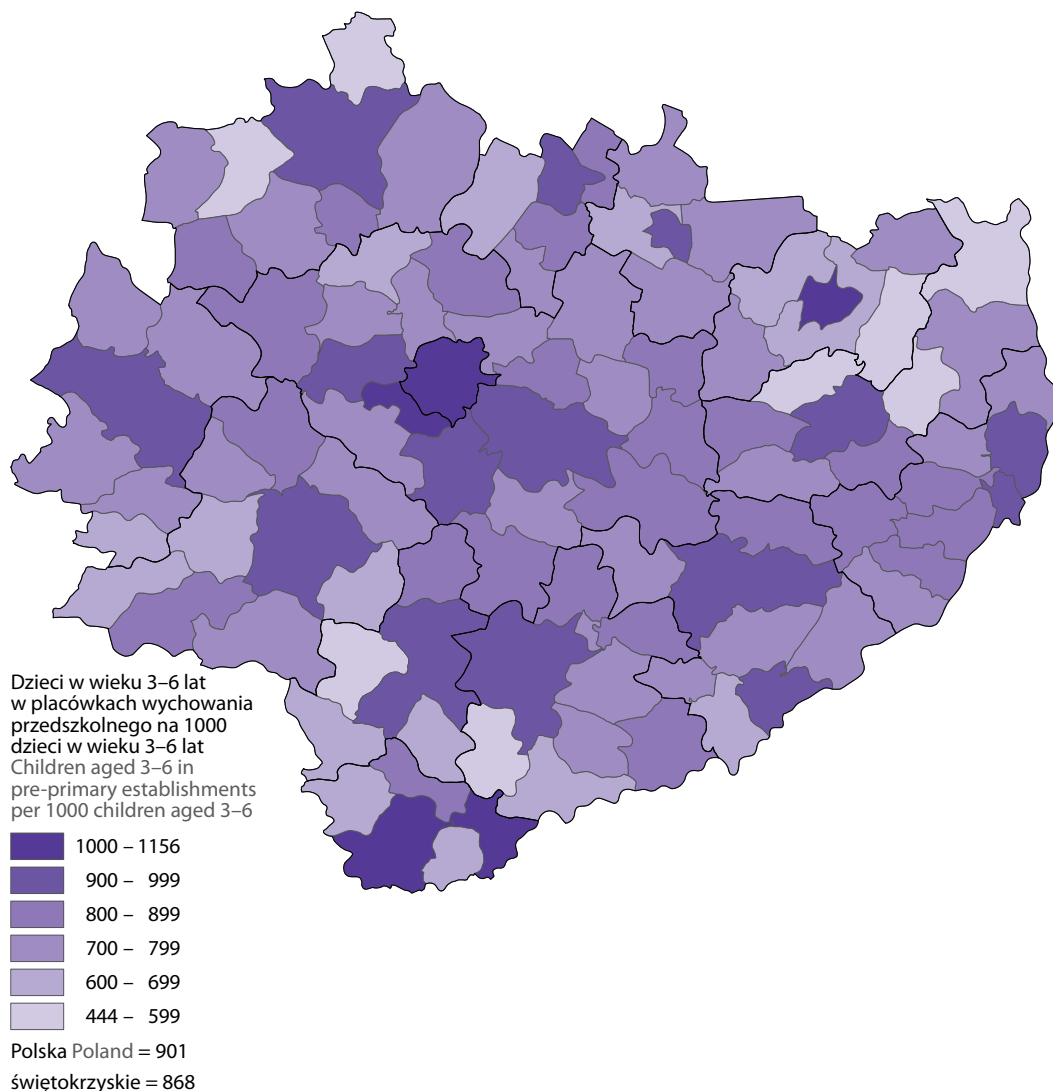
Wykres 22. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego

Chart 22. Children in pre-primary establishments

Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1000 dzieci tej grupy wieku w roku szkolnym 2020/21 wyniosła w województwie świętokrzyskim 868 osób. Najwyższy poziom tego wskaźnika wystąpił w Nowinach – 1156 na 1000 dzieci w tym wieku. Wysoki był także m.in. w: Kazimierzy Wielkiej (1030), Ostrowcu Świętokrzyskim (1021) i Opatowcu (1013), natomiast jego najniższą wartość odnotowano w Rudzie Malenieckiej (444) i Wiślicy (477).

Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2020/21
 Map 21. Pre-primary education in the 2020/21 school year

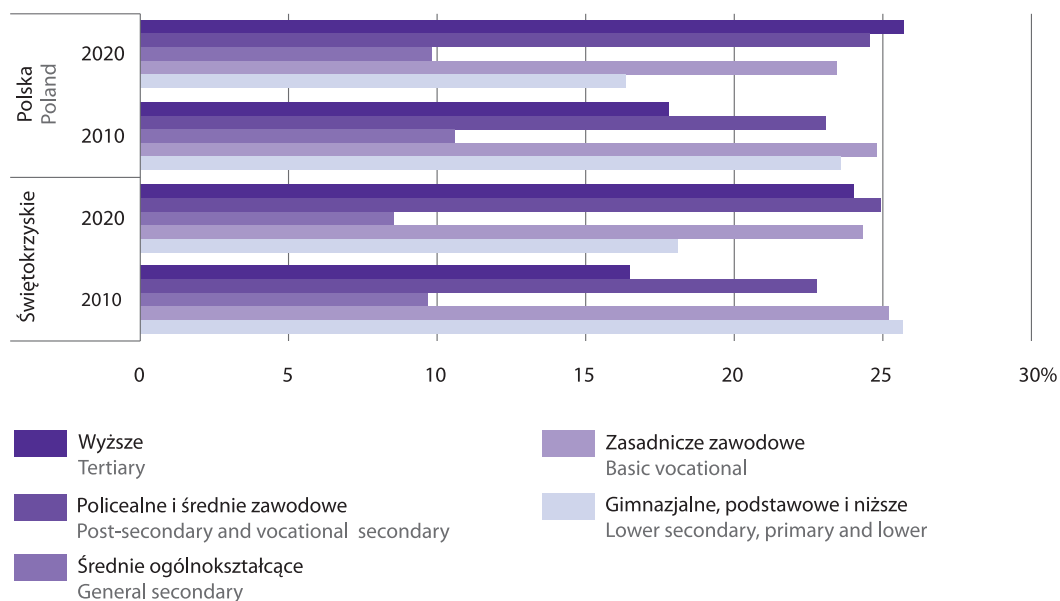

Edukacja

Lata 2010-2020 to okres podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Według BAEL udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 16,6% do 24,0%. Wzrósł również odsetek posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe (z 22,8% do 24,9%). Podobne tendencje widoczne były również w skali kraju, gdzie udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 17,8% do 25,7%, a policealnym i średnim zawodowym z 23,1% do 24,6%. Udział pozostałych grup wykształcenia obniżył się na przestrzeni dziesięciu lat. W województwie świętokrzyskim odsetek posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące zmalał w tym okresie z 9,7% do 8,6%, zasadnicze zawodowe – z 25,2% do 24,3%, a gimnazjalne, podstawowe i niższe – z 25,7% do 18,1%.

Wykres 23. Ludność według poziomu wykształcenia

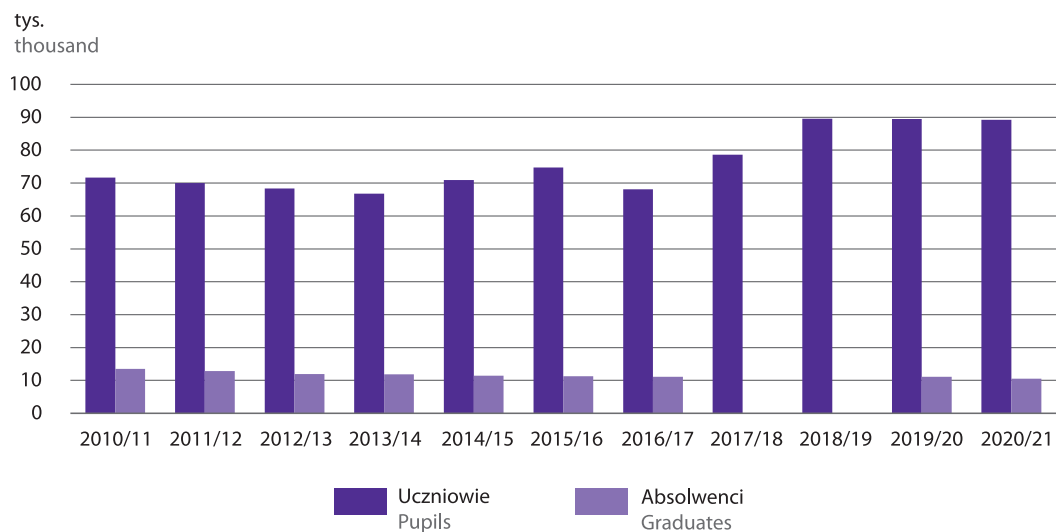
Chart 23. Population by level of education attainment

Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2020/21 w województwie świętokrzyskim działało 550 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) – o 12 mniej niż rok wcześniej. Uczęszczano do nich 89,2 tys. uczniów. Liczba uczniów zmniejszyła się w ciągu roku o 0,3%.

Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych

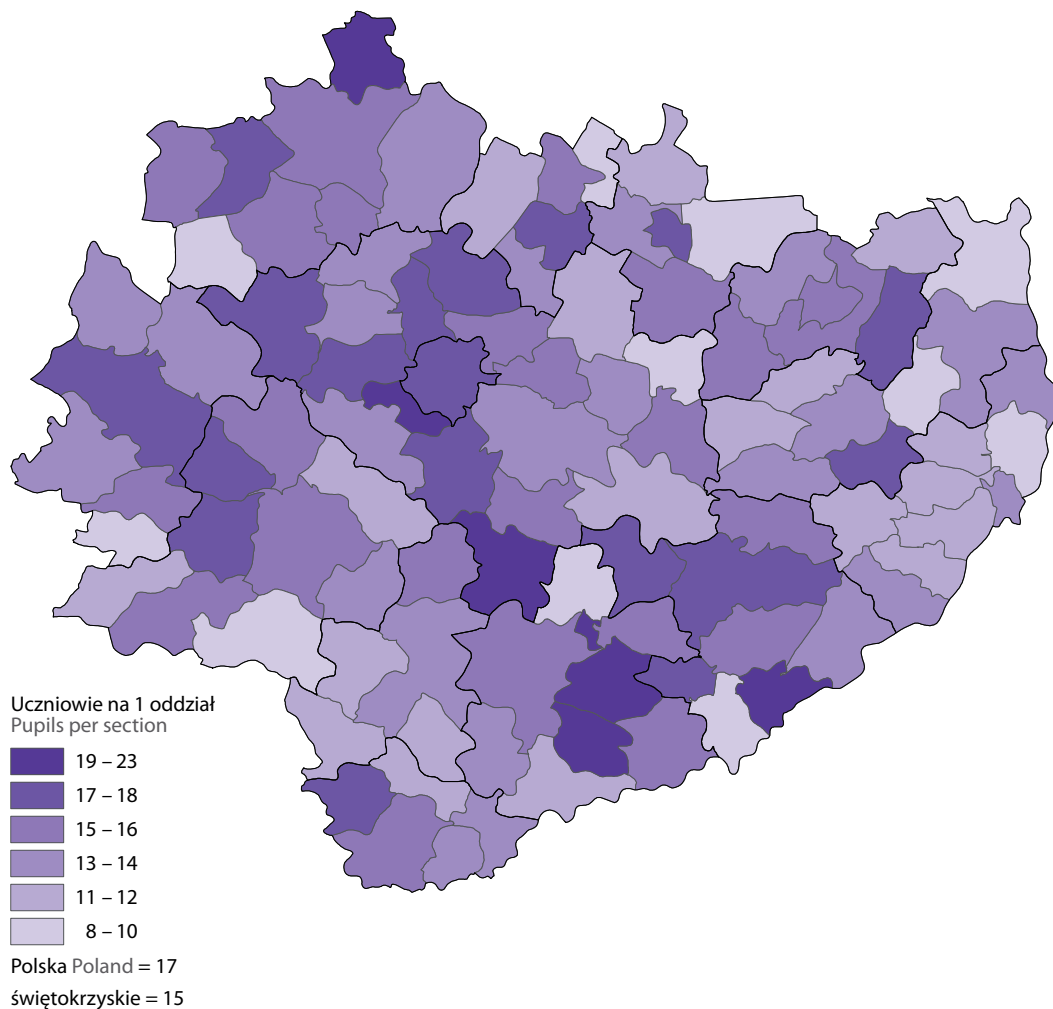
Chart 24. Pupils and graduates of primary schools

W roku szkolnym 2020/21 średnia wielkość oddziału w szkole podstawowej (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 14,9 uczniów (przed rokiem – 15,0). Najwyższą była w: Stopnicy – 22,8, Solcu-Zdroju – 20,5 i Chmielniku – 19,7. Najmniejszą wielkość oddziału odnotowano natomiast w: Wojciechowicach – 8,4, Słupi Koneckiej – 8,7 i Łubnicach – 9,0.

Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/21

Map 22. Pupils in primary schools in the 2020/21 school year

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

W roku szkolnym 2020/21 w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 304 ponadpodstawowe szkoły dla młodzieży (74 licea ogólnokształcące, 72 technika, 65 branżowych szkół I stopnia, 21 specjalnych przysposabiających do pracy, 8 branżowych szkół II stopnia, 3 ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz 61 szkół policealnych). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego przybyło: 8 branżowych szkół II stopnia. Mniej było natomiast branżowych szkół I stopnia (o 5), szkół policealnych (o 3), liceów ogólnokształcących (o 2) i techników (o 2). Liczba szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe oraz szkół specjalnych przysposabiających do pracy nie uległa zmianie.

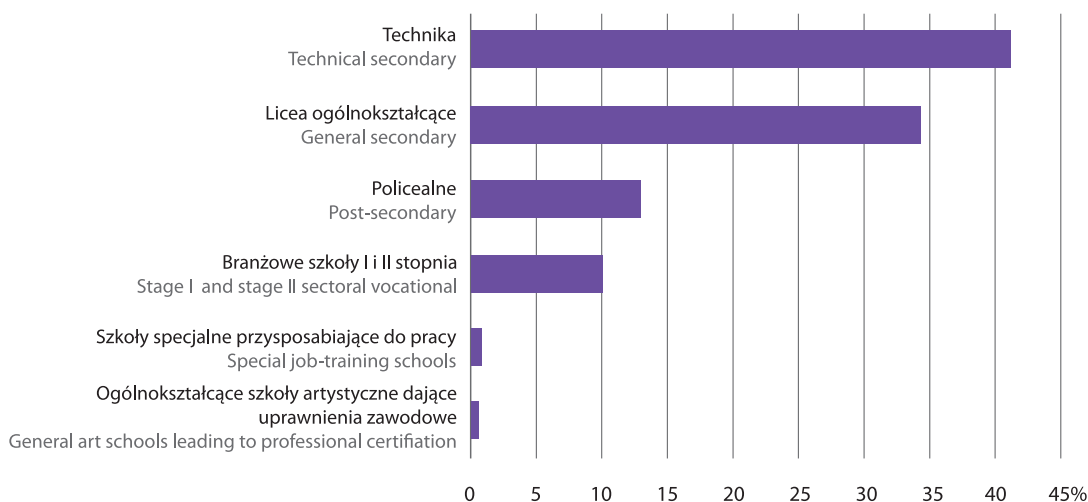
Wśród szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2020/21 największą liczbę uczniów skupiały technika, do których uczęszczało 23,4 tys. osób (41,2% ogółu uczniów szkół ponadpodstawo-

wych dla młodzieży). Ich liczba była podobna jak przed rokiem. Mniej uczniów niż rok wcześniej kształciło się w zajmujących drugie miejsce pod względem liczebności liceach ogólnokształcących, w których zmalała ona o 2,6% (do 19,5 tys.). Ubyło także kształcących się w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy (o 9,3% do 0,5 tys.) i policealnych (o 3,1% do 7,3 tys.). Wzrost liczby uczniów odnotowano natomiast w branżowych szkołach I stopnia, w których kształciło się o 1,5% więcej osób niż przed rokiem (5,5 tys.) i szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe (wzrost o 7,4% – do 0,3 tys.). Ponadto w województwie świętokrzyskim 0,2 tys. osób kształciło się w nowoutworzonych szkołach branżowych II stopnia.

Liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2019/20 wyniosła 13,5 tys. i była o 5,9% mniejsza niż rok wcześniej. Spadek ten był przede wszystkim wynikiem ubytku absolwentów szkół policealnych (o 23,6% do 3,1 tys.). Mniej niż w roku poprzednim odnotowano ich także w liceach ogólnokształcących (o 1,5% do 5,0 tys.) i ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe (o 40,9% do 26 osób). Wzrost liczby absolwentów odnotowano natomiast w technikach (o 2,1% do 4,0 tys.), branżowych szkołach I stopnia (o 10,8% do 1,2 tys.) i specjalnych szkołach przysposabiających do pracy (o 19,1% do 0,1 tys.).

Wykres 25. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2020/21

Chart 25. Students of post-primary schools by types in the 2020/21 school year

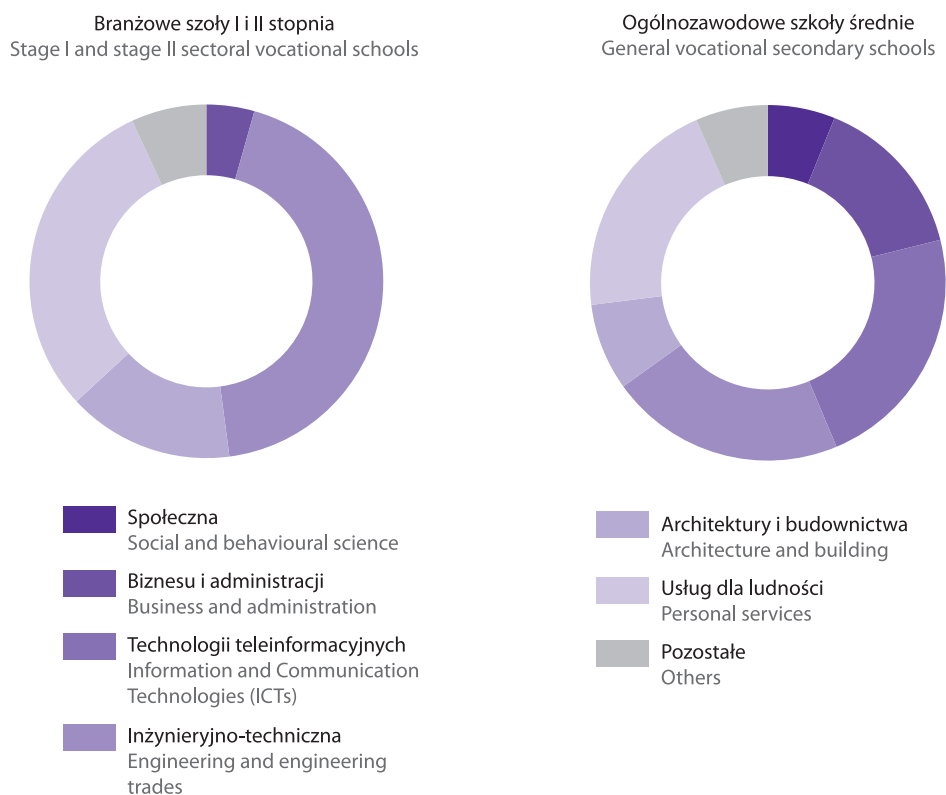

Wśród uczniów branżowych szkół dla młodzieży (I i II stopnia) w roku szkolnym 2020/21 dominowały zawody z podgrupy inżynieryjno-technicznej (43,5%), usług dla ludności (30,0%) oraz architektury i budownictwa (15,2%).

Wśród uczniów ogólnozawodowych szkół średnich obejmujących technika i szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe największą popularnością cieszyły się trzy kierunki kształcenia: technologie teleinformacyjne (22,6%), inżynieryjno-techniczne (21,4%) i usługi dla ludności (20,4%). Dużą grupę tworzyła także m.in. młodzież kończąca naukę na kierunkach biznesu i administracji (15,0%).

Wykres 26. Uczniowie szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2020/21

Chart 26. Students of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2020/21 school year

W 2021 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło 4,8 tys. kobiet i 4,1 tys. mężczyzn. Populacja kobiet przystępujących do egzaminu zwiększyła się w ciągu roku o 2,9%, natomiast w relacji do 2010 r. – zmalała o 35,9%. W przypadku mężczyzn odnotowano spadek w skali roku o 1,7%. Na przestrzeni jedenastu lat skala spadku była jednak mniejsza niż wśród kobiet i wyniosła 31,2%.

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2021 r. była wyższa wśród kobiet niż mężczyzn i wyniosła odpowiednio 76,9% i 71,7%. Niezależnie od płci odnotowano wzrost zdawalności w stosunku do roku poprzedniego. Udział kobiet, które zdały egzamin maturalny zwiększył się o 1,6 p.proc, a mężczyzn – o 0,4 p.proc. Pomimo tego wzrostu zdawalność pozostała mniejsza niż w 2010 r. W grupie kobiet odsetek zdających zmniejszył się w tym okresie o 5,3 p.proc., a mężczyzn – o 5,8 p.proc.

Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Kobiety Females				
przystąpiło took	7533	5710	4690	4828
zdało passed	6189	4351	3531	3713
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	5943	4471	4157	4086
zdało passed	4604	3302	2964	2931

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2020/21 w uczelniach wszystkich typów w województwie świętokrzyskim kształciło się 22,1 tys. studentów, tj. o 0,8% mniej niż przed rokiem. Spośród nich większość uczęszczała do uczelni publicznych (70,7% ogółu). Spadek liczby studentów wystąpił jedynie na uczelniach publicznych (o 2,3%). Na niepublicznych odnotowano wzrost o 3,1%.

Większość studentów kształciła się na studiach stacjonarnych (63,4%). Liczba studiujących stacjonarnie zmalała jednak w ciągu roku o 4,5%, podczas gdy niestacjonarnie – wzrosła o 9,9%.

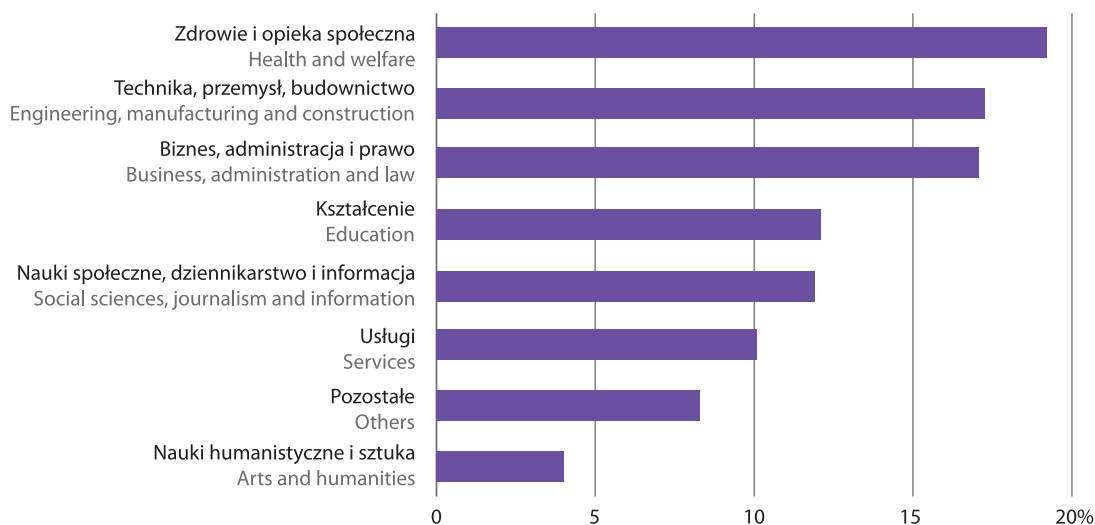
Najwięcej osób kształciło się na kierunkach związanych ze zdrowiem i opieką społeczną (18,4% ogółu), biznesem, administracją i prawem (17,8%) oraz techniką, przemysłem i budownictwem (14,7%).

W roku akademickim 2019/20 uczelnie opuściło 5,7 tys. absolwentów (o 17,5% mniej niż w roku akademickim 2018/19). Spośród nich 4,0 tys. uzyskało dyplomy uczelni publicznych. Stanowiło to 69,0% ogółu absolwentów, wobec 61,8% rok wcześniej.

Najwięcej absolwentów ukończyło naukę na kierunkach związanych ze zdrowiem i opieką społeczną (19,2%), techniką, przemysłem i budownictwem (17,3%) oraz biznesem, administracją i prawem (17,1%).

Wykres 27. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2019/20

Chart 27. Graduates by broad fields of education in the 2019/20 academic year

Kształcenie dorosłych

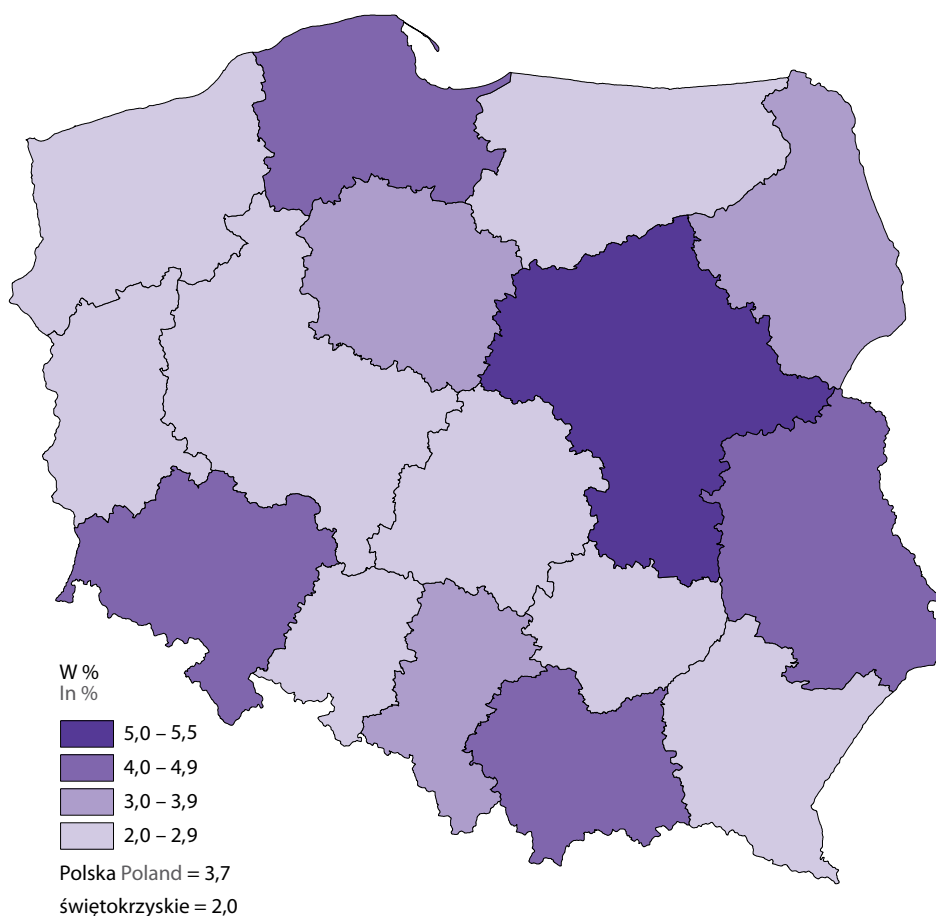
W roku szkolnym 2020/21 w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 37 szkół dla dorosłych (spadek o 5 w stosunku do roku poprzedniego). Były to głównie licea ogólnokształcące, których liczba wyniosła 35, tj. o 6 mniej niż przed rokiem. System kształcenia dorosłych uzupełniały 2 szkoły podstawowe.

W 2020 r. szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 1,2 tys. uczniów, spośród których 46,8% stanowiły kobiety. W grupie absolwentów dominowali uczniowie liceów ogólnokształcących – 99,2% ogółu.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w latach 2010-2020 udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w województwie świętokrzyskim był znacznie niższy niż średni udział w Polsce. W 2010 r. wyniósł on 4,2% (w Polsce 5,2%), a w 2020 r. – 2,0% (w Polsce – 3,7%). Wskaźnik ten ukazuje zarówno uczestnictwo w edukacji formalnej, jak i pozaformalnej, obejmującej różnego rodzaju kursy, warsztaty i szkolenia w miejscu pracy lub poza nim. W 2020 r. województwo świętokrzyskie uplasowało się na 15. pozycji w kraju pod względem udziału w kształceniu lub szkoleniu osób w wieku 25-64 lata (z takim samym wynikiem jak podkarpackie). Najwyższy poziom tego wskaźnika odnotowano w województwach: mazowieckim (5,5%), dolnośląskim (4,9%) i małopolskim (4,8%).

Mapa 23. Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25-64 lata) w 2020 r. – dane średnioroczne

Map 23. Share of adults participating in education or training (aged 25-64) in 2020 – average annual data

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na edukację, tj. oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe w 2020 r. wyniosły 2569,4 mln zł.

Najwięcej na ten cel przeznaczyły gminy (1508,5 mln zł), a w dalszej kolejności powiaty (531,7 mln zł), miasto na prawach powiatu (499,1 mln zł) oraz województwo (30,2 mln zł).

W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na edukację zwiększyły się o 2,2%, przy czym najszybciej rosły one w przypadku powiatów (o 8,6%). Wydatki miasta na prawach powiatu zwiększyły się o 1,8%, gmin – o 0,4%, a samorządu województwa – zmalały o 5,6%.

W 2020 r. wydatki na edukację stanowiły 28,9% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Największą część budżetu na ten cel przeznaczały powiaty (38,5%), a najmniejszą województwo (5,1%).

Wśród wydatków na edukację dominowały środki przeznaczone na oświatę i wychowanie (91,8% ogółu). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły one o 1,6%. Więcej wydatkowano również na edukacyjną opiekę wychowawczą (o 9,1%). Podobnie jak w 2019 r. nie odnotowano wydatków na szkolnictwo wyższe.

Zasoby pracy Labour resources

Po obserwowanym w 2020 r. pogorszeniu (związanym z pandemią COVID-19), sytuacja na rynku pracy w 2021 r. poprawiła się. Pozostawała również korzystniejsza niż w 2010 r.

Poprawa najmocniej uwidoczniła się we wzroście liczby nowych miejsc pracy przy jednoczesnym spadku liczby likwidowanych. W całym 2021 r. w województwie świętokrzyskim utworzono 12,0 tys. nowych stanowisk, tj. więcej o 46,0% niż rok wcześniej, ale o 18,3% mniej niż w 2010 r. Zlikwidowano natomiast 6,5 tys. stanowisk, tj. o 7,3% mniej niż w 2020 r. i o 46,8% mniej niż w 2010 r. W efekcie zwiększyła się skala rocznego bilansu miejsc pracy, tzn. utworzono więcej o 5,5 tys. stanowisk niż zlikwidowano (wobec 1,2 tys. przed rokiem).

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** (BAEL) przeprowadzonego w 4 kwartale 2021 r. z zastosowaniem zmienionych definicji wyznaczania głównych kategorii osób na rynku pracy oraz przeliczone wstecz dla lat 2010-2020 kwartalne wyniki BAEL wskazują, że zwiększyła się aktywność zawodowa mieszkańców zarówno w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r., jak i z 2010 r. (wzrost współczynnika do 56,0%). Wyższą aktywnością zawodową charakteryzowali się mężczyźni i mieszkańcy wsi. W obu okresach odnotowano również wzrost wskaźnika zatrudnienia (do 54,1%). Systematycznie obniżała się natomiast stopa bezrobocia (do 3,5%). Pozostała jednak wyższa niż średnio w kraju, gdzie wyniosła 2,9%. Zbiorowość biernych zawodowo obejmowała 44,0% ludności województwa w wieku 15-89 (w kraju 42,0%). Częściej nieaktywne zawodowo pozostawały kobiety. Najważniejszym powodem braku aktywności zawodowej było pobieranie świadczeń emerytalnych, na co w 4 kwartale 2021 r. wskazywało 52,6% biernych zawodowo.

Na koniec 2020 r. liczba osób **pracujących** była o 1,6% wyższa niż w 2010 r. Wzrost odnotowano w sektorze prywatnym (o 4,6%), podczas gdy w publicznym nastąpił spadek (o 7,2%). W strukturze sektorów gospodarki zmniejszył się udział rolnictwa, które kumulowało 38,3% ogółu pracujących i sektora przemysłowego – do 21,4%. Zwiększył się natomiast odsetek pracujących w usługach – do 40,2%. Wzrosła relacja liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności i ukształtowała się na poziomie nieco wyższym niż w kraju - 316 wobec 314.

Wskaźniki charakteryzujące zmiany **bezrobocia rejestrowanego** kształtowały się korzystniej niż przed rokiem oraz jedenaste lat wcześniej. Na przestrzeni jedenastu lat zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy i stopa bezrobocia. Pomimo to województwo świętokrzyskie pozostaje w grupie województw o trudnej sytuacji na rynku pracy. W końcu 2021 r. stopa bezrobocia na poziomie 7,3% lokowała je na 13. miejscu w kraju.

W końcu lat 2010-2021 wśród bezrobotnych wzrósł odsetek osób nie posiadających prawa do zasiłku (do 85,2%). Zwiększył się także udział długotrwale bezrobotnych, osób powyżej 50 roku życia oraz niepełnosprawnych, natomiast obniżył - osób w wieku do 30 lat i absolwentów.

Znacznie zmniejszyła się liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy. Pozostała jednak wyraźnie wyższa niż w kraju (25 wobec 15).

Badanie popytu na pracę realizowane jest metodą reprezentacyjną z częstotliwością kwartalną. Obejmuje ono podmioty gospodarki narodowej i ich jednostki lokalne zatrudniające przynajmniej 1 osobę, zgodnie z zakresem podmiotowym badania.

W 2020 r. ogłoszono w Polsce stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2. Wprowadzone w związku z tym obostrzenia skutkowały obniżeniem poziomu popytu na pracowników. W 2021 r. sytuacja ta uległa poprawie.

W 2021 r. tylko w 1 kwartale wystąpił spadek liczby oferowanych wolnych miejsc pracy w porównaniu do analogicznego kwartału 2020 r. (o 6,4%). W kolejnych trzech kwartałach było ich więcej niż rok wcześniej, przy czym w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego największa dysproporcja wystąpiła w 2 i 3 kwartale (wzrost odpowiednio o 61,2% i 56,6%). Na koniec 4 kwartału oferowano 1,8 tys. wolnych miejsc pracy, tj. więcej o 32,5% niż w 2020 r. oraz o 61,2% niż w 2010 r.

Po wyraźnym spadku w 2020 r., w 2021 r. w województwie świętokrzyskim utworzono 12,0 tys. nowych miejsc pracy, tj. więcej o 46,0% niż rok wcześniej, ale mniej o 18,3% niż w 2010 r. Zdecydowaną większość, bo 89,4% utworzono w sektorze prywatnym. Blisko połowę nowych miejsc pracy wykreowały jednostki małe – 48,8%. Znaczny był również udział podmiotów średnich – 32,5%, natomiast najmniejszy - dużych (18,7%). W porównaniu z 2020 r. największy wzrost ich liczby (blisko siedmiokrotny) odnotowano w podmiotach prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, w podmiotach wytwarzających i zaopatrujących w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (ponad trzykrotny) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (blisko trzykrotny). Najwyższy spadek liczby nowo utworzonych miejsc pracy wystąpił w górnictwie i wydobywaniu (o 52,6%).

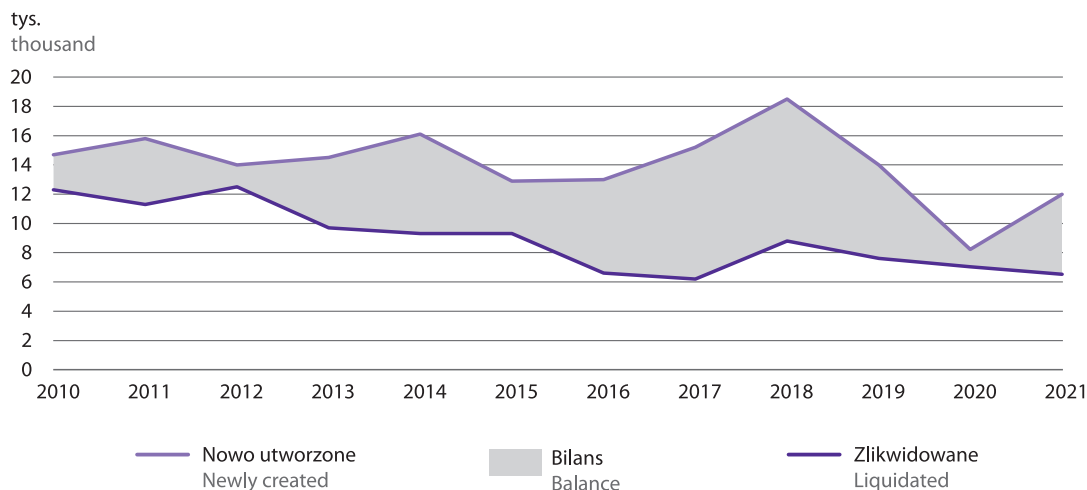
Jednocześnie sukcesywnie malała skala likwidacji stanowisk. W 2021 r. było to 6,5 tys. zlikwidowanych miejsc pracy, tj. o 7,3% mniej niż w roku poprzednim i o 46,8% mniej niż w 2010 r. W skali roku redukcji dokonano przede wszystkim w sektorze prywatnym (90,0% ogółu zlikwidowanych miejsc pracy). Prawie połowę usuniętych stanowisk stanowiły etaty w jednostkach małych, o liczbie pracujących do 9 osób (48,4%). Znaczny udział w likwidacji miejsc pracy miały podmioty średnie (33,4%), a 18,2% duże.

W 2021 r. utworzono o 5,5 tys. więcej miejsc pracy niż zlikwidowano. Przed rokiem różnica ta wyniosła 1,2 tys. Relacja miejsc nowo utworzonych do zlikwidowanych w 2021 r. wyniosła średnio 1,84 (1,17 przed rokiem i 1,20 w 2010 r.). Najkorzystniej relacja ta kształtowała się w działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, gdzie nowych posad było ponad czterokrotnie więcej niż zlikwidowanych, a najgorzej w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (0,75).

W pierwszym, drugim oraz czwartym kwartale 2021 r. liczba pracujących obniżyła się w porównaniu z analogicznym kwartałem 2020 r., kolejno o: 2,9%, 1,3% oraz 0,2%. W trzecim kwartale 2021 r. była natomiast niemal identyczna jak przed rokiem (mniej o 81 osób). W ostatnim kwartale 2021 r. liczba pracujących wyniosła 277,1 tys. i była wyższa niż w 2010 r. o 8,7%.

Wykres 28. Miejsca pracy nowo utworzone i zlikwidowane

Chart 28. Newly created and liquidated jobs

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej. **Od 2021 r. w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności wprowadzono zmiany** wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, to jest Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. **Zmiany, które dotyczą przede wszystkim zakresu podmiotowego badania oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy polegały na: wprowadzeniu górnej granicy wieku dla osoby pracującej (89 lat) – wszystkie osoby w wieku 90 lat i więcej są traktowane jako biernie zawodowo; włączeniu do populacji pracujących osób przebywających na urlopie wychowawczym oraz wyłączeniu z populacji pracujących osób, które pracują na własny rachunek w rolnictwie indywidualnym, a efekty pracy przeznaczą wyłącznie lub głównie na własną konsumpcję i jednocześnie nie posiadają innej pracy.** Wprowadzone zmiany wpłynęły na porównywalność wyników uzyskiwanych przed i po rewizji badania. Na potrzeby prowadzenia analiz porównawczych dla dłuższych szeregów czasowych Główny Urząd Statystyczny przygotował przeliczone dane historyczne z BAEL dla lat 2010-2020 z zastosowaniem zmienionych od 2021 r. definicji wyznaczania głównych kategorii osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. W efekcie przeliczenia wstecz kwartalnych wyników BAEL dla lat 2010-2020, nastąpiło zmniejszenie populacji osób pracujących oraz zwiększenie liczby osób biernych zawodowo, przy zachowaniu praktycznie niezmięniętej liczebności osób bezrobotnych. Dotyczy to całego przeliczanego okresu. Zmiany w populacji pracujących i biernych zawodowo są przede wszystkim efektem przesunięć osób pomiędzy tymi kategoriami. W analizie zaprezentowano porównanie wyników dla 4 kwartału 2021 r. z przeliczonymi wynikami dla czwartych kwartałów lat bazowych, tj. 2010, 2015 oraz 2020.

Zarówno w 2010 r. jak i w 2021 r. wśród ludności województwa w wieku 15-89 lat przeważały osoby aktywne zawodowo nad osobami biernymi zawodowo (odpowiednio 53,9%, wobec 46,1% w 2010 r. oraz 56,0%, wobec 44,0% w 2021 r.). W analizowanym okresie wyraźnie zmniejszała się liczba aktywnych zawodowo. W 4 kwartały 2021 r. osób tych było 544 tys., tj. o 16,2% mniej w stosunku do 2010 r., (w kraju odnotowano wzrost o 4,3%). Poza rynkiem pracy pozostawało 427 tys. osób, tj. mniej o 23,2% niż w 2010 r. (w kraju mniej

o 12,4%).

Większą część aktywnych zawodowo stanowili mężczyźni (55,7% w 2021 r. oraz 56,7% w 2010 r.). Według miejsca zamieszkania przeważali mieszkańcy obszarów wiejskich, których udział w liczbie aktywnych zawodowo wyniósł 56,7%.

W 4 kw. 2021 r. pracujący stanowili ponad połowę (54,1%) ludności w wieku 15-89 lat. W grupie tej przeważali mężczyźni (55,9%) i mieszkańcy wsi (57,1%). Odsetek bezrobotnych ukształtował się na poziomie 2,0% (w 2010 r. 6,6%). W kraju odnotowano większy niż w województwie odsetek pracujących (56,3%), a mniejszy – bezrobotnych (1,7%) oraz biernych zawodowo (42,0%).

Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w 4 kwartale według BAEL
Table 13. Economic activity of the population aged 15-89 years in the 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	649	657	532	544	17278
pracujący employed persons	568	590	509	526	16780
bezrobotni unemployed persons	80	67	23	19	497
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	556	523	452	427	12529
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	53,9	55,6	54,1	56,0	58,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	47,1	50,0	51,7	54,1	56,3
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	12,3	10,2	4,3	3,5	2,9

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako procentowy udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy) w wieku 15-89 lat.

W 4 kwartale 2021 r. w województwie świętokrzyskim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 56,0% (w kraju 58,0%). W ujęciu rocznym w województwie zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej, a opisujący ją współczynnik zwiększył się o 1,9 p.proc., natomiast w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. – zwiększył się o 2,1 p.proc. (w skali kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio: o 1,9 p.proc. oraz o 4,3 p.proc.).

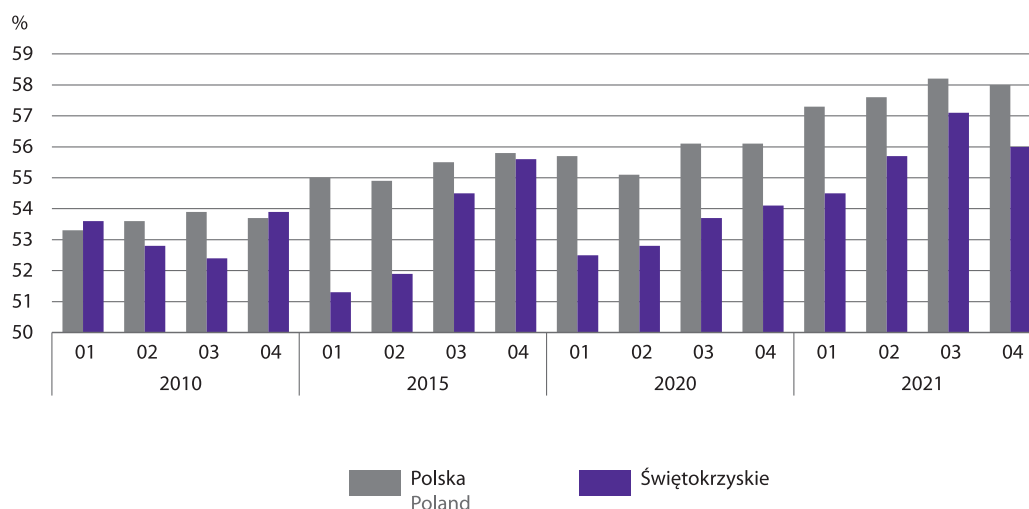
Wyższą wartość wskaźnika odnotowano wśród mężczyzn niż wśród kobiet (64,3%, wobec 48,1%). Bardziej aktywni byli również mieszkańcy wsi, dla których współczynnik wyniósł 57,5%, podczas gdy dla mieszkańców miast 54,3%.

Najwyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej odnotowano wśród osób w wieku 45-54 lat (90,1%), 35-44 (88,8%) oraz 25-34 (84,1%). W najmłodszej grupie wiekowej (15-24 lata) procentowy udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności w tym wieku wyniósł 28,2%, a w najstarszej (55-89) 26,2%.

Współczynnik aktywności zawodowej różni się również ze względu na poziom wykształcenia. Najwyższą wartość odnotowano wśród osób z wyższym wykształceniem (79,6%), natomiast najniższą wśród osób legitymujących się najniższym poziomem wykształcenia, tj. gimnazjum, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego (17,1%).

Wykres 29. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów

Chart 29. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako procentowy udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy) w wieku 15-89 lat.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie świętokrzyskim wyniósł w 4 kwartałe 2021 r. 54,1% i ukształtował się na poziomie niższym niż średnio w kraju, gdzie było to 56,3%. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2020 r. zwiększył się o 2,4 p.proc., a do 2010 r. o 7,0 p.proc. (w skali kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio: o 2,0 p.proc. i o 7,8 p.proc.).

Wyższy wskaźnik odnotowano wśród mężczyzn, spośród których pracowało 62,4%, wobec 46,3% pracujących kobiet. Obserwowana poprawa nastąpiła przede wszystkim w populacji mężczyzn, podczas gdy wśród kobiet była mniejsza - wzrost w stosunku do 4 kwartału 2010 r. odpowiednio o 8,7 p.proc. i 5,5 p.proc.

W okresie tym szybciej rosła aktywność zawodowa mieszkańców wsi, dla których relacja zwiększyła się o 8,1 p.proc. (do 55,9%), wobec o 5,3 p.proc. w miastach (do 51,7%).

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano wśród osób w wieku 45-54 lata (86,8%) oraz 35-44 lata (85,7%), a najniższy w wieku 15-24 lata (25,5%) i 55-89 lat (25,7%). We wszystkich grupach wiekowych wystąpił wzrost wskaźnika, przy czym największy wśród osób w wieku 45-54 lat (o 16,4 p.proc.), a najmniejszy wśród najmłodszych (o 3,8 p.proc.).

Udział pracujących mieszkańców znacznie różnicował także poziom wykształcenia. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik zatrudnienia cechował osoby, które ukończyły szkołę wyższą (78,2%). Wskaźnik powyżej średniej w województwie wystąpił także wśród posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe (61,5%). Najniższy cechował osoby, które ukończyły gimnazjum, szkołę podstawową (16,5%). Wzrost wskaźnika zatrudnienia wystąpił wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 15,6 p.proc.), wyższym (o 2,4 p.proc.) oraz posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe (o 0,6 p.proc.). Spadek wskaźnika wystąpił w grupie osób o najniższych poziomach wykształcenia: o 11,5 p.proc. legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz o 1,9 p.proc. wśród osób, które ukończyły co najwyżej gimnazjum.

W 4 kwartałe 2021 r. zbiorowość biernych zawodowo obejmowała 44,0% ludności województwa w wieku 15-89 (w 2010 r. 46,1%). W kraju ich odsetek był nieco mniejszy (42,0%, wobec 46,3% w 2010 r.). Częściej nieaktywne zawodowo pozostawały kobiety (60,7%, wobec 39,3% mężczyzn). W odniesieniu do 2010 r.

udział biernych zawodowo kobiet wzrósł o 2,1 p.proc., a mężczyźni spadł o 2,1 p.proc.

Miejsce zamieszkania nieco mniej różnicowało populację pozostających poza rynkiem pracy. Mieszkańcy wsi stanowili 53,5% ogółu biernych, a ich liczebność zmniejszyła się w stosunku do 2010 r. o 26,8%. Biernych mieszkańców miast ubył o 17,8%. W 2021 r. stanowili oni 46,5%.

Zdecydowanie najliczniejszą grupę biernych zawodowo tworzyły osoby w wieku 55-89 lat (67,8% ogółu). Stosunkowo duży był również udział osób najmłodszych (18,5%). Pozostałe grupy wieku kumulowały łącznie 13,7% biernych zawodowo. Do ograniczenia skali bierności zawodowej w badanych latach najbardziej przyczyniła się aktywizacja najmłodszych oraz osób w wieku 45-54 lata i 35-44 lata (ich udział zmalał odpowiednio o: 6,0 p.proc., 5,3 p.proc. i 0,9 p.proc.). Grupa osób najstarszych (w wieku 55-89 lat) oraz młodych (w wieku 25-34 lata) zwiększyła się w analizowanym okresie odpowiednio o 11,7 p.proc. oraz 0,5 p.proc.

Znaczącą grupą biernych zawodowo (31,9%) pozostawały osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym lub bez wykształcenia. Kolejne miejsca pod względem liczebności tworzyły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (24,8%) oraz policealnym i średnim zawodowym (22,0%). Osoby z wyższym wykształceniem oraz średnim ogólnokształcącym stanowiły odpowiednio 10,8% i 10,5% biernych zawodowo.

Najważniejszym powodem braku aktywności zawodowej (przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15-74 lata) było pobieranie świadczeń emerytalnych, na co wskazywało w 4 kwartale 2021 r. 52,6% biernych zawodowo. Jako przyczynę 21,6% osób podawało naukę i uzupełnienie kwalifikacji, a 9,1% – chorobę i niepełnosprawność. Wypełnianie obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu wymieniło 7,7%, a zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy 0,3% biernych zawodowo.

Dane o pracujących opracowano według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Dane nie obejmują jednostek budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz duchownych, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z osobami pracującymi w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

Liczba pracujących w województwie świętokrzyskim według stanu na 31 grudnia 2020 r. wyniosła 387,5 tys. osób i wzrosła w relacji do 2010 r. o 1,6%. Stanowiło to 3,2% pracujących w kraju, wobec 3,5% dziesięć lat wcześniej.

W relacji do 2010 r. zmniejszyła się liczba pracujących w sektorze publicznym o 7,2% (w kraju o 5,6%), natomiast wzrosła w prywatnym – o 4,6% (w kraju o 16,6%). Kierunek tych zmian wpłynął na zwiększenie udziału podmiotów prywatnych o 2,2 p.proc. do 76,5% ogółu pracujących (w kraju o 4,2 p.proc. do 74,5%). Sektor prywatny zdominował przede wszystkim rolnictwo (prawie w całości złożonego z gospodarstw indywidualnych) oraz przemysł i budownictwo (w 2020 r. 99,4% oraz 90,6% tych grup pracowników). Przewaga pracujących w sektorze publicznym pozostała widoczna w pozostałych usługach, tj. sekcjach nadzorowanych w szerokim zakresie przez państwo, m.in.: administracji publicznej, obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych, edukacji, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej oraz działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (75,0%).

Ujęcie pracujących według sektorów ekonomicznych gospodarki wykazało tylko niewielkie różnice w latach 2010-2020. Najwięcej osób pracowało w rolnictwie – 38,3% (o 0,8 p.proc. mniej niż dziesięć lat wcześniej). Sektor produkcyjny (przemysłowo-budowlany) grupował 21,4% (o 1,6 p.proc. mniej). Łączny udział handlu; naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji wyniósł 13,1% (o 0,9 p.proc. więcej), natomiast działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości oraz pozostałych usług – 27,2% (o 1,4 p.proc. więcej).

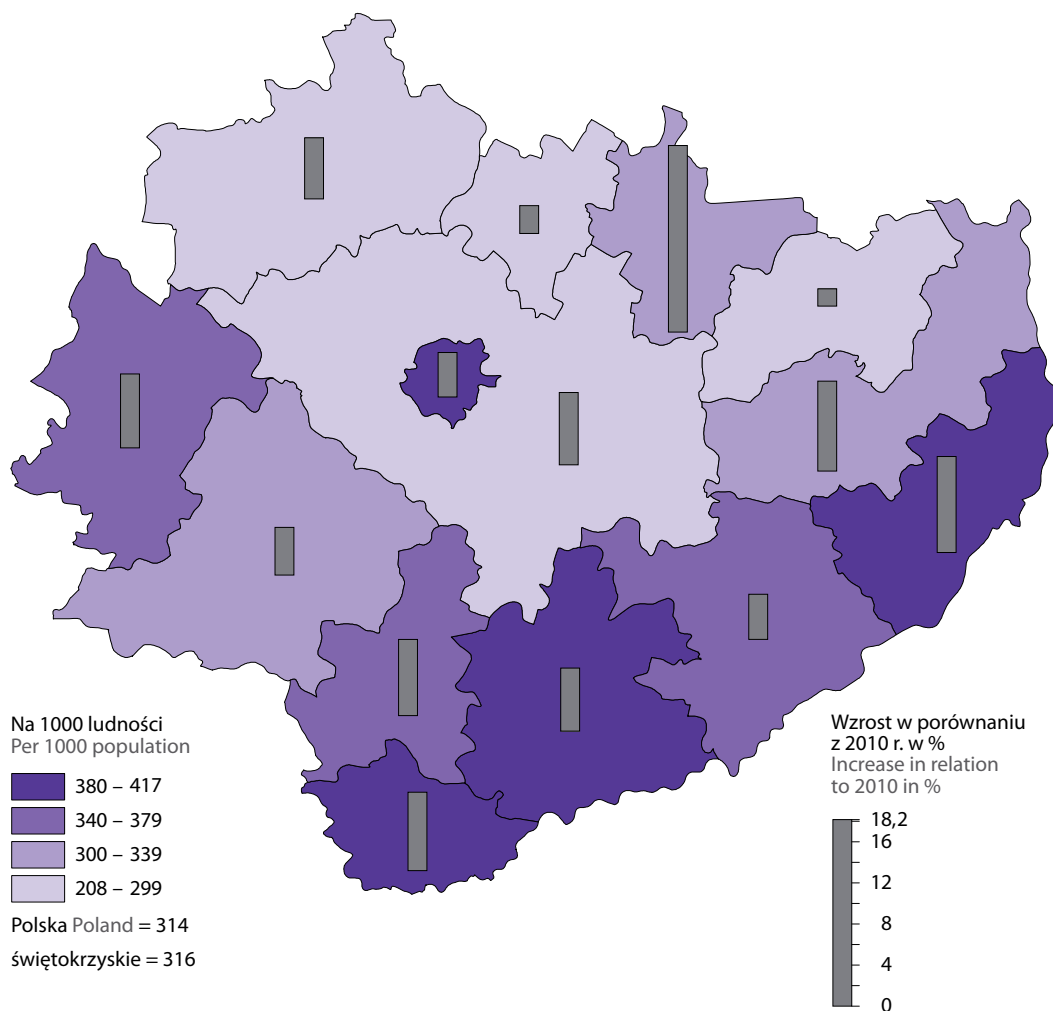
W 2020 r. największy odsetek pracujących kumulowała stolica województwa, tj. m. Kielce (19,6% ogółu pracujących wobec 20,0% w 2010 r.), a wyraźnie mniej kolejne powiaty: kielecki (13,1% wobec 12,1%), buski (7,7% wobec 7,7%) oraz starachowicki (7,6% wobec 7,0%) i sandomierski (7,5% wobec 7,4%). Najmniejsza liczebność występowała w powiatach: kazimierskim (3,5% wobec 3,5%), pińczowskim (3,7% wobec 3,7%) i skarżyskim (3,9% wobec 4,2%).

Znaczne zróżnicowanie powiatów obrazuje przeliczenie liczby pracujących na 1000 ludności. Relacja ta wyniosła w województwie 316 i była większa niż w 2010 r. o 19 (w kraju wzrosła o 31 do 314). Najwyższą wartość odnotowano w powiecie buskim (417), natomiast najniższą w powiecie skarżyskim (208). Niska relacja w powiecie kieleckim (241) wynikała z bliskości m. Kielce, gdzie pracowała większość mieszkańców.

W porównaniu z 2010 r. liczba pracujących na 1000 ludności zwiększyła się we wszystkich powiatach, przy czym w największym stopniu w starachowickim (o 51 do 333) oraz sandomierskim (o 33 do 381). Wysoki wzrost odnotowano również w powiecie kazimierskim i opatowskim (odpowiednio o 29 do 402 i o 27 do 339). Najmniejszy wzrost relacji odnotowano w powiatach ostrowieckim (o 4 do 234) i skarżyskim (o 5 do 208).

W strukturze pracujących w powiatach, przewaga poszczególnych sektorów ekonomicznych związana była bezpośrednio z rozwojem gospodarczym. W 2020 r. rolnictwo dominowało w 10 powiatach, w tym najmocniej w kazimierskim (77,5% pracujących w powiecie), opatowskim (62,5%), buskim (62,2%) i pińczowskim (59,1%). Sektor produkcyjny (przemysłowo-budowlany) dominował w 3 powiatach – starachowickim (43,7% pracujących w powiecie), skarżyskim (31,7%) i ostrowieckim (28,6%). Kolejny z sektorów, obejmujący handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię oraz informację i komunikację, był znaczącym pracodawcą w powiecie skarżyskim (23,4% pracujących w powiecie) oraz m. Kielce (24,2%). Sektor grupujący tzw. pozostałe usługi, w 7 powiatach zatrudniał co najmniej 1/5 pracujących, w tym najwięcej w stolicy województwa (46,8%) oraz skarżyskim (30,2%) i ostrowieckim (26,6%).

Mapa 24. Pracujący^a w 2020 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 24. Employed persons^a in 2020
 As of 31 December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z osobami pracującymi w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

^a According to the actual workplace and type of activity; data do not include budgetary units conducting activity in the field of national defense and public safety, excluding economic entities employing up to 9 persons; including people working in foundations, associations, political parties, social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government as well as on individual farms in agriculture (estimated data).

Na przestrzeni lat 2010-2021 obserwowano wyraźną zmianę poziomu bezrobocia. Do 2013 r. pozostawało wysokie i rosło, w kolejnych latach rocznie spadało, z wyjątkiem 2020 r., w którym odnotowano wyraźny wzrost. W końcu grudnia 2021 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa świętokrzyskiego wyniosła 38,0 tys. osób i była niższa o 15,3% niż przed rokiem oraz niższa o 53,7% niż na koniec 2010 r. W kraju również odnotowano zmniejszenie skali bezrobocia: w przekroju roku było ono niższe o 14,5%, a na przestrzeni ostatnich jedenastu lat zmniejszyło się o 54,2%.

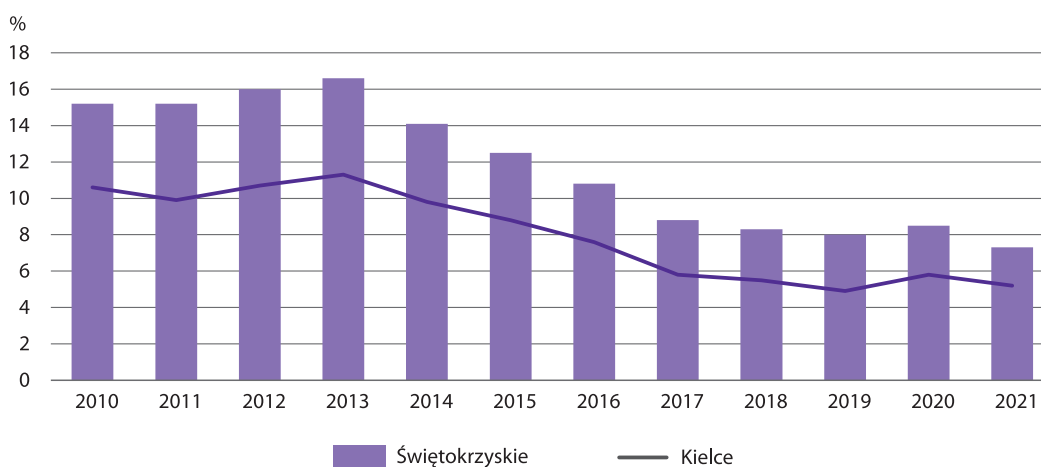
Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej.

Stopa bezrobocia obrazowała tendencje spadku bezrobocia. W końcu 2021 r. w województwie świętokrzyskim osiągnęła 7,3% i była niższa o 1,2 p.proc. w stosunku do obserwowanej rok wcześniej oraz o 7,9 p.proc. w porównaniu do 2010 r. W kraju pozostawała wyraźnie niższa. Na koniec 2021 r. wyniosła 5,4%. Było to mniej o 0,9 p.proc. w ujęciu rocznym oraz mniej o 7,0 p.proc. w odniesieniu do 2010 r. Województwo świętokrzyskie ulokowało się na 13. miejscu w kraju - przed kujawsko-pomorskim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim.

Wykres 30. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 30. Registered unemployment rate
As of 31 December

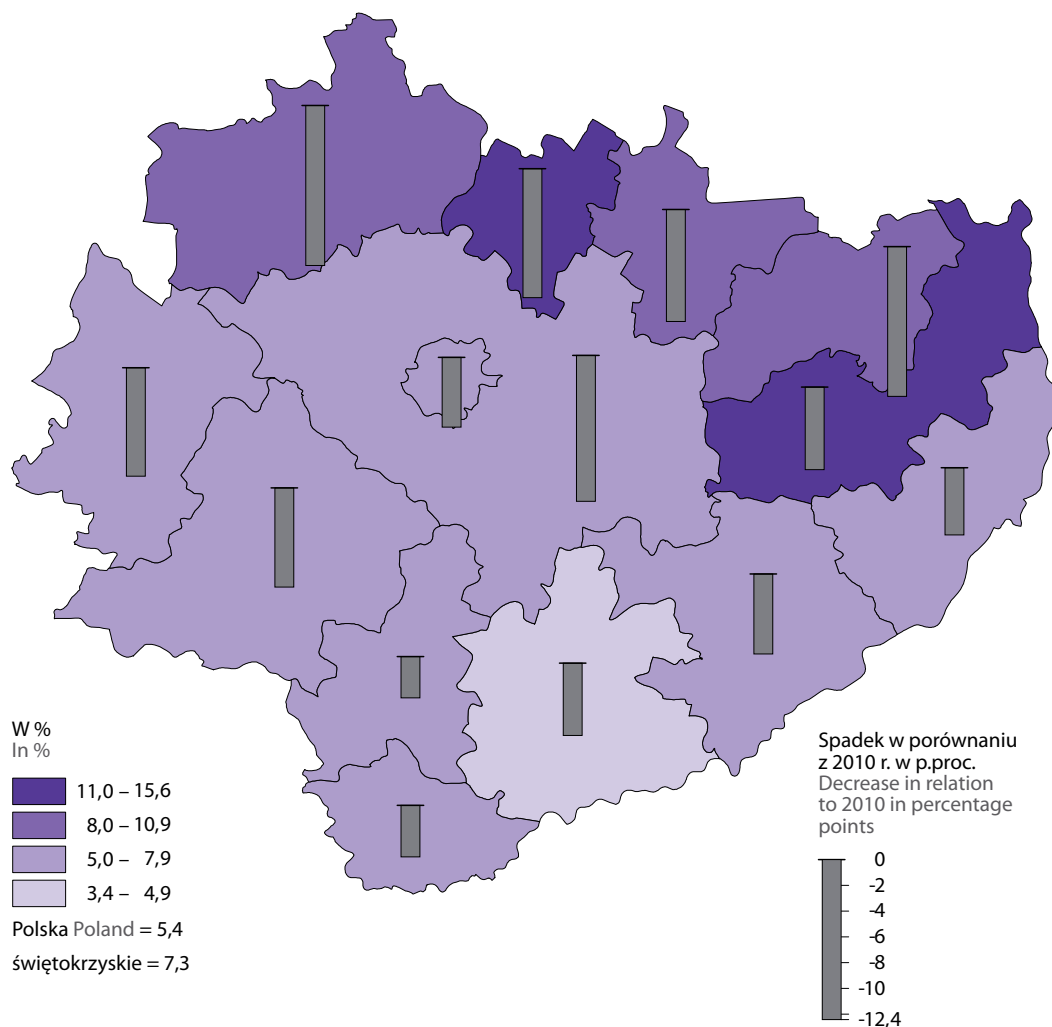
Zmniejszenie stopy bezrobocia w latach 2010-2021 odnotowano w całym województwie. Poziom wskaźnika oraz wielkość jego spadku wyraźnie jednak różnicowały powiaty. Do największych spadków doszło w tych powiatach, w których stopa bezrobocia była w 2010 r. najwyższa: koneckim (o 12,4 p.proc.), ostrowieckim (o 11,6 p.proc.), kieleckim (o 11,3 p.proc.) oraz skarżyskim (o 10,0 p.proc.), który mimo dużego spadku wciąż notuje najwyższą wartość wskaźnika w województwie (na poziomie 15,6%). Wyjątek stanowił powiat opatowski, w którym bezrobocie malało powoli i nadal jest relatywnie wysokie (13,1% na koniec 2021 r. przy spadku o 6,4 p.proc. w porównaniu z 2010 r.). Najniższa stopa bezrobocia cechowała powiat buski, m. Kielce oraz powiaty staszowski i jędrzejowski – kolejno: 3,4%, 5,2%, 5,6% oraz 5,8% przy spadku odpowiednio o: 5,6 p.proc., 5,4 p.proc., 6,2 p.proc. oraz 7,7 p.proc.

Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 25. Registered unemployment rate in 2021

As of 31 December

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

Wśród osób pozostających w ewidencji urzędów pracy w końcu 2021 r., 85,2% nie posiadało prawa do zasiłku (83,3% w 2010 r.). Osoby wcześniej pracujące stanowiły 85,4% (75,1% w 2010 r.). Większość bezrobotnych, podobnie jak przed jedenastoma laty, stanowili mieszkańcy wsi (54,6% wobec 54,7% w 2010 r.).

Wśród bezrobotnych w województwie, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. Grupowały one 51,7%, co stanowiło więcej o 1,5 p.proc. niż w końcu 2010 r., a ich odsetek na wsi wyniósł 53,1%, wobec 50,1% w miastach.

Struktura wieku poszukujących pracy osób podlegała zmianom. W 2010 r. najczęściej były to osoby młode, od 18 do 34 lat (53,4%), natomiast w ostatnim roku (podobnie jak w 2020 r.) większość stanowiły oso-

by nieco starsze, w wieku 25-44 lata (51,6%). W końcu grudnia 2021 r. w relacji do grudnia 2010:

- wyraźnie mniejszy był udział w ogóle bezrobotnych osób poniżej 25 roku życia (o 10,2 p.proc. – 12,1%),
- najliczniejszą grupą były osoby w wieku 25-34 lata, przy czym ich odsetek zmalał na przestrzeni badanych lat o 4,6 p.proc. do 26,5%,
- zwiększył się odsetek osób w wieku 35-44 lata (o 7,0 p.proc. do 25,1%),
- praktycznie na tym samym poziomie sytuuje się część bezrobotnych w wieku 45-54 lata (obecnie 19,2%, w 2010 r. o 0,1 p.proc. mniej),
- wyraźnie zwiększył się odsetek osób powyżej 55 lat (o 7,8 p.proc. do 17,0%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. W 2021 r., podobnie jak 11 lat temu, największą część stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (25,8%) oraz średnim zawodowym łącznie z policealnym (25,6%). W porównaniu z 2010 r. odsetek ich kolejno: zmniejszył się o 3,0 p.proc. oraz zwiększył o 0,7 p.proc. Stosunkowo mocno odczuwały problemy na rynku pracy osoby legitymujące się wykształceniem wyższym, o czym świadczył największy wzrost ich udziału – o 3,9 p.proc. do 17,1%. W grupie tej wzrosła dominacja kobiet – z 68,8% do 70,6%. Zmniejszył się odsetek osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (o 1,8 p.proc. do 20,0%), a w małym stopniu wzrósł osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 0,3 p.proc. do 11,5%). W grupie tej zmniejszyła się dominacja kobiet – z 67,6% do 63,8%.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to osoby którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych. Są to między innymi: długotrwale bezrobotni, osoby do 30 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia oraz bezrobotni niepełnosprawni.

W omawianym okresie nadal ponad połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem zwiększył się w skali jedenastu lat o 6,9 p.proc. - do 57,4%.

Wśród bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji odnotowano zmniejszenie odsetka osób młodych w wieku do 30 lat (do 24,9% - o 8,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.) oraz zwiększenie starszych bezrobotnych powyżej 50 roku życia (do 26,1% - o 6,4 p.proc. więcej niż w 2010 r.).

O 28,5% ubyło zarejestrowanych osób niepełnosprawnych, jednak ich udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w latach 2010-2021 o 2,7 p.proc. do 7,5%. Wśród niepełnosprawnych 21,3% osób miało prawo do zasiłku, a kobiety stanowiły mniejszość (44,0%).

Zmniejszył się odsetek bezrobotnych absolwentów (o 3,0 p.proc. do 3,8% ogółu bezrobotnych), wśród których nadal przeważają kobiety (53,2%). W 2010 r. pracy po ukończeniu nauki szukał większy odsetek kobiet niż mężczyzn (7,5% wobec 6,1%), a obecnie – udziały te są podobne (3,9% kobiet i 3,6% mężczyzn).

Powiatowe urzędy pracy w województwie świętokrzyskim w ciągu 2021 r. miały do zaoferowania 26,1 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 25 bezrobotnych, wobec 57 przed rokiem i 190 w 2010 r. W kraju relacja ta kształtowała się korzystniej, tj. w 2021 r. na 1 ofertę pracy przypadało 15 bezrobotnych, w 2020 r. 24, a w 2010 r. 83. Zróżnicowanie terytorialne relacji w województwie było znaczne i sięgało 412 osób. W końcu 2021 r. najkorzystniejszą sytuację odnotowano w powiecie jędrzejowskim, gdzie na 1 ofertę przypadało 7 osób. Na przeciwnym biegunie znalazły się powiaty włoszczowski i opatowski, gdzie na 1 ofertę przypadało odpowiednio 419 i 101 osób.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Jakość życia mieszkańców to wzajemna relacja i przenikanie się takich obszarów życia społecznego jak: poziom dobrobytu społecznego gwarantujący zaspokajanie potrzeb materialnych, stopień zaspokojenia potrzeb bytowych (mieszkaniowych) i infrastruktura społeczna. Wzajemne relacje międzyludzkie i społeczne, jak również poziom zaufania i aktywności obywatelskiej, budują kapitał społeczny i stanowią cenny zasób determinujący rozwój kraju i regionów.

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Na przestrzeni lat 2010-2020 odnotowano poprawę sytuacji materialnej mieszkańców województwa świętokrzyskiego.

Wyniki badania struktury wynagrodzeń według zawodów, zrealizowanego w latach 2018 i 2020, dostarczyły cennych informacji na temat kondycji finansowej zatrudnionych w powiązaniu z szerokim zakresem zmiennych (m.in. w zależności od wieku, stażu, wykształcenia, zawodu i sekcji PKD). Wzrosło przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto. Pomimo wzrostu przeciętne wynagrodzenie w województwie było niższe niż w kraju. Dynamika mediany wynagrodzeń była wyższa niż przeciętne wynagrodzenia, co oznacza że w większym stopniu rosły płace zarabiających najmniej. Generalnie lepsze warunki płacowe oferowali pracodawcy z sektora publicznego. Więcej zarabiali mężczyźni niż kobiety. Najwięcej zarabiała osoby o najdłuższej aktywności zawodowej oraz legitymujące się wyższym wykształceniem. Do najlepiej zarabiających w województwie grup zawodowych należeli przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy oraz specjaliści, a do najslabiej pracownicy usług i sprzedawcy oraz pracownicy przy pracach prostych. Najkorzystniejsze warunki płacowe oferowali pracodawcy prowadzący działalność w: wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, obsłudze rynku nieruchomości, działalności finansowej i ubezpieczeniowej, administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych oraz ochronie zdrowia i pomocy społecznej. Najniższe przeciętne wynagrodzenie otrzymali natomiast zatrudnieni w administrowaniu i działalności wspierającej, a także w zakwaterowaniu i gastronomii.

Na przestrzeni okresu 2010-2020 poprawiły się warunki płacowe w podmiotach gospodarki narodowej. Przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 86,8% średniej krajowej. Płace w województwie pozostały jednymi z niższych w kraju (w 2020 r. niższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim). Biorąc pod uwagę różnicowanie terytorialne, choć wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich powiatach województwa, to utrzymał się wyraźny dystans między powiatami o najwyższej i najniższej płacy.

W latach 2010-2021 odnotowano także poprawę warunków wynagradzania w sektorze przedsiębiorstw. Pomimo wzrostu, na przestrzeni analizowanego okresu również płace w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim były jednymi z najniższych w kraju. Utrzymał się dystans przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie do wielkości krajowej, który wahał się od 15,4% do 17,6% poniżej średniej krajowej w latach brzegowych.

W 2021 r. odnotowano spadek w skali roku zarówno przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS, jak i przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń. Wzrosły świadczenia wypłacone zarówno przez ZUS, jak i KRUS. Pomimo wzrostu wartości, świadczenia wypłacone w województwie świętokrzyskim w latach 2010-2021 należały do najniższych w kraju. W 2021 r. niższe przeciętne świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS otrzymali jedynie mieszkańcy województwa podkarpackiego, natomiast niższe świadczenia z KRUS wypłacono mieszkańcom województw: podkarpackiego, mazowieckiego, wielkopolskiego, i małopolskiego.

Na przestrzeni lat 2010-2020 w województwie świętokrzyskim poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Rosnącym dochodom towarzyszył wzrost oszczędności i od 2019 r. spadek wydatków. Choć w ostatnim dziesięcioleciu poprawiła się sytuacja dochodowa to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju. W 2020 r. mniejsze wartości odnotowano w województwach: podkarpackim, lubelskim oraz opolskim.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów - realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

Badanie struktury wynagrodzeń to unikatowe badanie, bo jako jedyne pozwala na szczegółową analizę zróżnicowania wynagrodzeń miesięcznych i godzinowych z uwzględnieniem cech osób fizycznych, takich jak płeć, wiek, poziom wykształcenia, staż pracy, wykonywany zawód, a także cech charakteryzujących zakłady pracy tych osób, m.in. rodzaj działalności, sektor własności, wielkość zakładu i położenie geograficzne. Na podstawie wyników tego badania opracowywane są także rozkłady zatrudnionych według wysokości wynagrodzenia oraz mierniki zróżnicowania płac.

W październiku 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto dla osób zatrudnionych w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób objętych badaniem struktury wynagrodzeń wyniosło w województwie 4949,41 zł, co oznacza wzrost o 17,0% w relacji do stanu z 2018 r. (4230,22 zł). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie osiągnęło w 2020 r. 5748,24 zł i było wyższe o 14,9% niż w 2018 r. (5003,78 zł).

Pomimo wzrostu przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto w województwie było niższe niż przeciętne w kraju (w 2020 r. o 13,9%, a w 2018 r. o 15,5%).

Minimalne lub mniejsze wynagrodzenie, zgodne z przepisami o minimalnym wynagrodzeniu za pracę za październik 2020 r.¹ otrzymało 9,4% zatrudnionych (w kraju 7,8%), przy czym w grupie mężczyzn było to 9,9%, a kobiet 8,9%.

Najczęstsze przeciętne miesięczne wynagrodzenie ogółem brutto otrzymywane przez pracowników w województwie świętokrzyskim wynosiło w 2020 r. 2850,29 zł (dominanta, wartość modalna), wobec 2462,11 zł w 2018 r.

Badanie struktury wynagrodzeń dostarcza danych jednostkowych o zatrudnionych, co umożliwia prezentowanie wynagrodzeń za pomocą miar pozycyjnych, takich jak mediana czy decyle.

W październiku 2020 r. połowa pracowników w województwie świętokrzyskim otrzymała przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto nie wyższe niż 4302,81 zł (mediana = decyl piąty = kwartył drugi = wynagrodzenie środkowe), podczas gdy w 2018 r. wynagrodzenie nie przekroczyło 3685,96 zł. W porównaniu z październikiem 2018 r. mediana była wyższa o 16,7%. Wynagrodzenie środkowe w województwie stanowiło 91,5% mediany w kraju (4702,66 zł), podczas gdy w 2018 r. 90,0%.

¹ Minimalne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2020 r. wynosiło 2600,00 zł zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz.U. 2019 poz. 1778).

10% najniżej zarabiających osób w województwie świętokrzyskim otrzymało w październiku 2020 r. wynagrodzenie w wysokości co najwyżej 2641,67 zł (decyl pierwszy), podczas gdy w 2018 r. nie więcej niż 2100,00 zł. Z kolei 10% najwyżej zarabiającym w województwie świętokrzyskim wypłacono w październiku 2020 r. pensje w wysokości co najmniej 7426,23 zł (decyl dziewiąty) wobec w 2018 r. nie mniej niż 6481,10 zł.

Przeciętne godzinowe wynagrodzenie ogółem brutto w październiku 2020 r. w województwie wyniosło 29,02 zł, podczas gdy w kraju – 33,24 zł. Stawki godzinowe w województwie wzrosły w porównaniu z 2018 r. średnio o 22,0%, podczas gdy w kraju o 19,6%.

Zatrudnieni w jednostkach sektora publicznego zarabiali przeciętnie więcej niż pracownicy sektora prywatnego. W latach 2018-2020 w sektorze publicznym płace wzrosły o 15,8% do 5429,04 zł, podczas gdy w prywatnym o 18,5% do 4636,36 zł. We wskazanym okresie dystans między płacą wypłaconą w sektorze publicznym i prywatnym zmniejszył się z 19,9% do 17,1%.

Nieznacznie zmniejszył się dystans między wynagrodzeniami kobiet i mężczyzn. W październiku 2020 r. mężczyźni w województwie świętokrzyskim osiągnęli przeciętne wynagrodzenie w wysokości 5134,56 zł, tj. o 3,7% wyższe od średniego w badanych jednostkach (o 185,15 zł), podczas gdy w 2018 r. ich pensje przewyższały średnią o 5,3% (o 224,30 zł). Przeciętne wynagrodzenia kobiet w analogicznych okresach były niższe zarówno od średniego w województwie, jak i od pensji wypłaconych mężczyznom. W październiku 2020 r. wynagrodzenia kobiet (4757,64 zł) były niższe o 3,9% niż przeciętne w województwie (o 191,77 zł), podczas gdy w 2018 r. – o 5,1% (o 216,53 zł). Z kolei w porównaniu z mężczyznami kobiety zarabiały mniej w 2020 r. o 7,3% (o 376,92 zł), a w 2018 r. – o 9,9% (o 440,83 zł).

Analizując rozkład pracowników zatrudnionych w gospodarce narodowej według sektorów własności, płci oraz krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogółem brutto dla województwa w październiku 2020 r., odnotowano że wynagrodzenie w wysokości:

- do 2474,71 zł, tj. co najwyżej 50% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego ogółem brutto w województwie, otrzymało 0,2% zatrudnionych (0,3% pracowników sektora prywatnego, 0,2% kobiet oraz 0,1% mężczyzn),
- do 4949,41 zł, tj. do co najwyżej 100% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego ogółem brutto w województwie, otrzymało 62,6% zatrudnionych (70,5% pracowników sektora prywatnego oraz 50,5% publicznego, 64,2% kobiet oraz 61,1% mężczyzn),
- od 4949,42 zł do 9898,82 zł, tj. do co najwyżej 200% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego ogółem brutto w województwie, otrzymało 33,2% zatrudnionych (25,0% pracowników sektora prywatnego oraz 45,8% publicznego, 32,6% kobiet oraz 33,8% mężczyzn),
- od 4949,43 zł do 14848,23 zł, tj. do co najwyżej 300% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego ogółem brutto w województwie, otrzymało 2,7% zatrudnionych (2,9% pracowników sektora prywatnego oraz 2,5% publicznego, 2,2% kobiet oraz 3,2% mężczyzn),
- powyżej 14848,23 zł otrzymało 1,3% zatrudnionych (1,3% pracowników sektora prywatnego oraz 1,2% publicznego, 0,8% kobiet oraz 1,8% mężczyzn).

Poziom wykształcenia pracowników silnie różnicował wysokość wypłaconych przeciętnych wynagrodzeń brutto. Płace powyżej przeciętnej w województwie otrzymały jedynie osoby legitymujące się wykształceniem wyższym ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym (6110,42 zł w październiku 2020 r., tj. wyższe o 16,2% niż w 2018 r.) oraz wyższym z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym (5209,22 zł w październiku 2020 r., tj. wyższe o 11,3% niż w 2018 r.). Wynagrodzenia osób nie legitymujących się wykształceniem wyższym nie przekroczyły średniej. Najniższe płace otrzymywały osoby o wykształceniu gimnazjalnym (3626,15 zł, tj. wyższe o 20,1% niż w 2018 r.) oraz o wykształceniu podstawowym i niepełnym podstawowym (3857,33 zł, tj. wyższe o 19,3%). Niemniej płace osób z wykształceniem wyższym rosły wolniej niż osób o legitymujących się niższym poziomem wykształcenia.

Poziom wynagrodzeń wzrastał wraz ze stażem pracowników. Powyżej średniej w województwie zarabiały osoby o najdłuższej aktywności zawodowej, tj. co najmniej z 15-letnim stażem pracy. W październiku

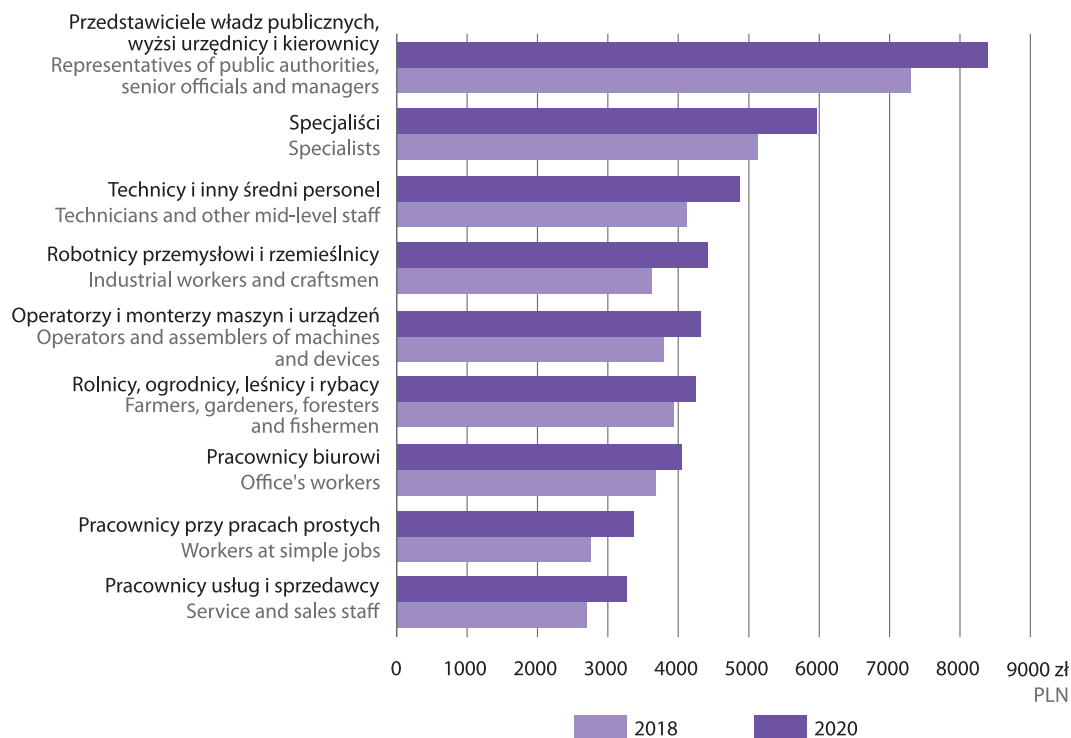
2020 r. osoby, które przepracowały przynajmniej 20 lat otrzymały przeciętne wynagrodzenie w wysokości 5600,10 zł (więcej o 18,5% niż w 2018 r.), a osobom aktywnym zawodowo 15-19,9 lat wypłacono średnio 5185,57 zł (więcej o 14,7% niż w 2018 r.). Najmniej zarabiały osoby o najkrótszym stażu pracy, tj. nieprzekraczającym 2,0 lat. Ich płace były średnio o $\frac{1}{3}$ niższe niż osób legitymujących się co najmniej 20-letnim stażem pracy.

W październiku 2020 r. najkorzystniejsze warunki płacowe oferowali pracodawcy prowadzący działalność w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (6899,10 zł, tj. wyższe o 17,3% niż w 2018 r.), obsługa rynku nieruchomości (6697,58 zł, tj. wyższe o 64,3%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (5909,50 zł, tj. wyższe o 17,6%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (5604,39 zł, tj. wyższe o 12,2%) oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna (5481,66 zł, tj. wyższe o 18,8%). Odchylenie od przeciętnej płacy w województwie wahało się we wskazanych sekcjach od 10,8% do 39,4%. Najniższe przeciętne wynagrodzenie otrzymali natomiast zatrudnieni w administrowaniu i działalności wspierającej (40,7% poniżej średniej), a także w zakwaterowaniu i gastronomii (35,9% poniżej średniej). W administrowaniu i działalności wspierającej wypłacono 2936,83 zł (tj. więcej o 20,5% niż w 2018 r.), a w zakwaterowaniu i gastronomii 3170,42 zł (tj. więcej o 24,8% niż w 2018 r.).

Badanie struktury wynagrodzeń dostarcza danych na temat zróżnicowania przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto również w podziale na zawody. W tej informacji dane są prezentowane w układzie wielkich grup zawodów, zgodnie z obowiązującą w statystyce publicznej klasyfikacją zawodów i specjalności.

Do najlepiej zarabiających grup zawodowych, tj. powyżej średniej w województwie, należeli przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy oraz specjaliści. Przedstawicielom władz publicznych, wyższym urzędnikom i kierownikom wypłacono w 2020 r. przeciętne wynagrodzenie w wysokości 8396,50 zł, co oznacza wzrost o 15,0% w relacji do 2018 r. Przeciętne wynagrodzenie specjalistów wyniosło natomiast 5957,86 zł i było wyższe o 16,2%. Wynagrodzenie przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników przekroczyło przeciętne w województwie o 69,6%, a specjalistów – o 20,4%. Najmniej zarabiali natomiast pracownicy usług i sprzedawcy oraz pracownicy przy pracach prostych. Pracownicy usług i sprzedawcy otrzymali w 2020 r. przeciętne wynagrodzenie w wysokości 3265,92 zł, tj. wyższe o 20,9% niż w 2018 r. Z kolei pracownikom przy pracach prostych wypłacono 3362,79 zł, tj. więcej o 22,0% niż w 2018 r. Wynagrodzenie pracowników usług i sprzedawców było niższe o 34,0% od średniego w województwie, a pracowników przy pracach prostych – mniejsze o 32,1%.

Wykres 31. Wynagrodzenia według zawodów
Chart 31. Wages and salaries by occupations

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W województwie świętokrzyskim przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2020 r. ukształtowało się na poziomie 4538,11 zł i było wyższe o 6,5% niż przed rokiem oraz o 62,5% niż w 2010 r., przy czym wzrost odnotowano zarówno w sektorze publicznym (odpowiednio o 8,3% i 63,7%), jak i prywatnym (o 5,4% i 65,0%).

W 2020 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 86,8% średniej krajowej (5226,00 zł), podczas gdy zarówno przed rokiem jak i w 2010 r. – 86,6%. Pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia województwo zajęło, podobnie jak przed rokiem, 14. lokatę w kraju (w 2010 r. 12.). Niższe wynagrodzenia odnotowano jedynie w województwach podkarpackim (4511,63 zł) i warmińsko-mazurskim (4471,69 zł).

Na przestrzeni lat 2010-2020 sektor publiczny oferował płace na wyższym poziomie niż sektor prywatny (w 2020 r. 5497,10 zł wobec 4057,31 zł). O ile w latach 2010-2018 obserwowano zmniejszenie dystansu między poziomem wypłaconych wynagrodzeń w sektorach własności, to w latach 2019-2020 odnotowano wzrost. W 2010 r. płace w sektorze publicznym przewyższały wynagrodzenia oferowane przez sektor prywatny o 36,6%, w 2015 r. – o 35,7%, w 2018 r. – o 30,1%, 2019 r. – o 31,8%, natomiast w 2020 r. były wyższe o 35,5%.

Na przestrzeni 2020 r. wynagrodzenia wzrosły we wszystkich rodzajach działalności w gospodarce na-

rodowej z wyłączeniem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa. W największym stopniu wynagrodzenia zwiększyły się w: pozostałej działalności usługowej (o 12,5%), administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (o 10,3%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,0%), edukacji (o 8,7%), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 8,4%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 8,9%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,5%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 8,2%).

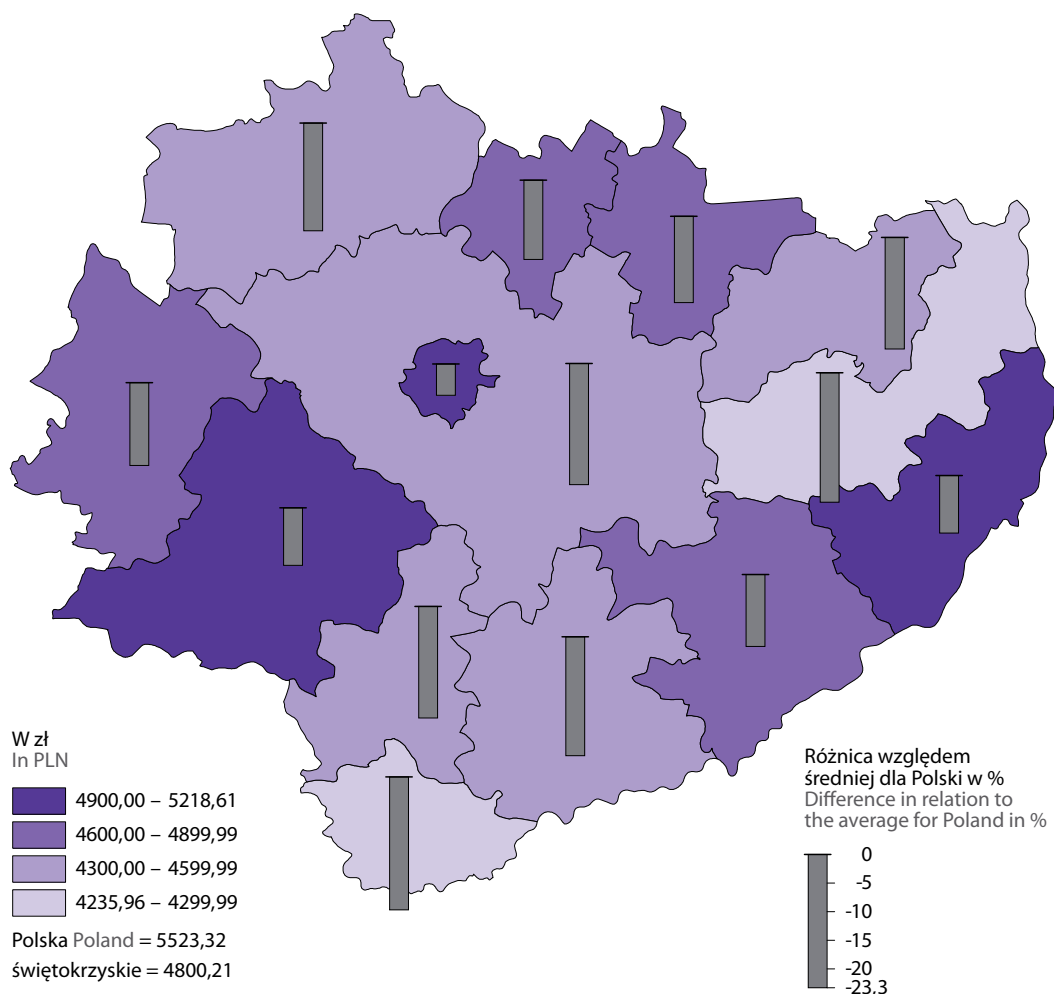
Biorąc pod uwagę rozpiętość płac według sekcji, w 2020 r. płace znacznie powyżej średniej odnotowano w: administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (5942,13 zł), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (5886,83 zł), rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (5616,64 zł), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (5420,76 zł) oraz obsłudze rynku nieruchomości (5326,78 zł). Wynagrodzenia te były wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 30,9%, 29,7%, 23,8%, 19,4%, 17,4%. Płace znacznie poniżej średniej w województwie otrzymywali zatrudnieni w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia 3011,80 zł (o 33,6%), administrowanie i działalność wspierająca 3235,28 zł (o 28,7%), transport i gospodarka magazynowa 3386,60 zł (o 25,4%), handel, naprawa pojazdów samochodowych 3573,78 zł (o 21,2%), pozostała działalność usługowa 3578,42 zł (o 21,1%), budownictwo 3645,00 zł (o 19,7%).

Wyodrębnienie zbiorowości podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób pozwoliło na przeanalizowanie poziomu wynagrodzeń w gospodarce narodowej na poziomie powiatów.

W podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło na przestrzeni 2020 r. o 6,9%, a w porównaniu z 2010 r. o 61,5% osiągając poziom 4800,21 zł. Płaca ta stanowiła 86,9% średniej krajowej, podczas gdy relacja ta wyniosła przed rokiem 86,7%, a w 2010 r. 86,5%. W 2020 r. poprawę warunków płacowych odnotowano we wszystkich powiatach zarówno w porównaniu z 2019 r. jak i w relacji do 2010 r. W porównaniu z 2019 r. skala wzrostu wahała się pomiędzy 5,1% w powiecie buskim, a 11,6% w powiecie kazimierskim. Z kolei w relacji do 2010 r. najniższy wzrost płac odnotowano w powiatach pińczowskim (o 53,5%) i staszowskim (o 53,8%), a najwyższy w starachowickim (o 75,6%) i skarżyskim (o 71,0%).

W 2020 r. w dziesięciu powiatach odnotowano płace nie przekraczające przeciętnej uzyskanej w województwie, przy czym najniższe wypłacono w powiatach: kazimierskim 4235,96 zł (o 11,8% poniżej średniej), opatowskim 4269,94 zł (o 11,0% mniej) oraz kieleckim 4355,66 zł (o 9,3%). Pensje o wartości ponadprzeciętnej wypłacono w mieście na prawach powiatu Kielce 5218,61 zł (o 8,7%) i powiatach: jędrzejowskim 4969,29 zł (o 3,5%), sandomierskim 4966,33 zł (o 3,5%) oraz staszowskim 4825,77 zł (o 0,5%). Dystans między maksymalnym i minimalnym wynagrodzeniem, jakie odnotowano w m. Kielce i powiecie kazimierskim wahał się od 562,17 zł w 2010 r. przez 702,53 zł w 2015 r. i 1085,01 zł w 2019 r. do 982,65 zł w 2020 r.

Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2020 r.
Map 26. Average monthly gross wages and salaries^a in 2020

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw**, prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, ukształtowało się na poziomie 4855,22 zł i było o 7,6% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 4,0% w 2020 r.). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto osiągnęło 5889,84 zł, i zwiększyło się o 8,8% w skali roku (przy wzroście o 4,7% w 2020 r.). W porównaniu z 2010 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie wzrosło o 67,4%, podczas gdy w kraju zwiększyło się o 71,7%.

Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 14. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	2900,21	3470,67	4513,57	4855,22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	84,6	84,2	83,4	82,4

Na przestrzeni lat 2010-2020 pogłębiał się dystans przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie do wielkości krajowej. Płaca w województwie kształtowała się od 15,4% poniżej średniej w 2010 r. oraz 15,8% - w 2015 r. do 17,6% mniej w 2021 r. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie terytorialne w 2021 r. płace w województwie świętokrzyskim były najniższymi w kraju.

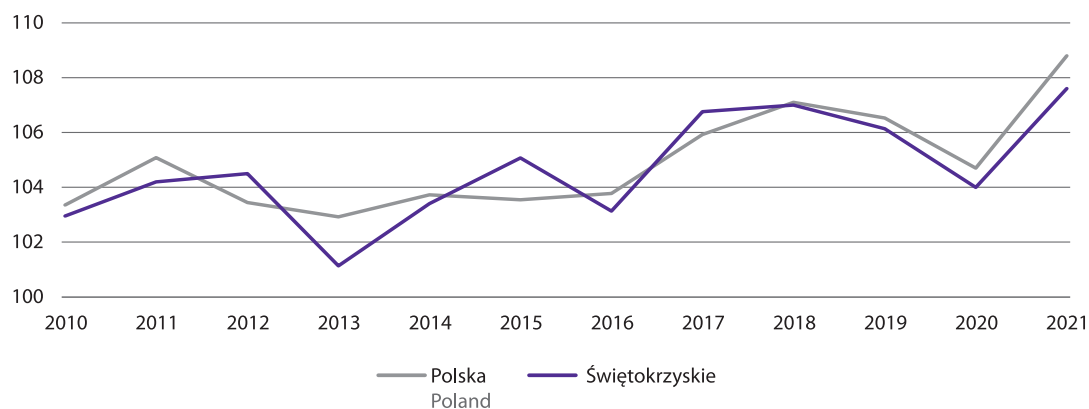
W województwie świętokrzyskim w 2021 r. wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcyjnej, jak również w większości sekcji sektora usług. W przemyśle płace wzrosły średnio o 7,7%, w tym w dominującym pod względem udziału w zatrudnieniu przetwórstwie przemysłowym wzrost osiągnął 7,9%. W budownictwie wynagrodzenia zwiększyły się o 5,1%. W sektorze usług najwięcej zyskali zatrudnieni w: pozostałej działalności usługowej (25,1%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (21,1%), zakwaterowaniu i gastronomii (10,3%), administrowaniu i działalności wspierającej (9,4%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (8,1%), informacji i komunikacji (7,6%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (5,2%). W obsłudze rynku nieruchomości płace wzrosły w mniejszym stopniu (o 1,1%), a w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją odnotowano spadek wynagrodzeń (o 1,7%).

Wykres 32. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100

Chart 32. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Previous year=100

Biorąc pod uwagę rozpiętość płac według sekcji PKD w 2021 r., stosunkowo wysoki poziom wynagrodzeń odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, gdzie wyniósł on 7991,37 zł, a także w obsłudze rynku nieruchomości – 5939,55 zł oraz w przemyśle – średnio 5209,23 zł, w tym w przetwórstwie przemysłowym – 5152,33 zł. Wynagrodzenia te były wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 64,6%, 22,3%, 7,3%, 6,1%. Z kolei płace znacznie poniżej średniej w mieście otrzymali zatrudnieni w: administrowaniu i działalności wspierającej, tj. 3494,76 zł (o 28,0%), zakwaterowaniu i gastronomii 3687,47 zł (o 24,1%), transporcie i gospodarce magazynowej 3844,92 zł (o 20,8%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją 4143,05 zł (o 14,7%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych 4408,97 zł (o 9,2%) oraz budownictwie 4657,54 zł (4,1%).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi)** dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE). Dane nie obejmują: emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych, emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego oraz emerytur pomostowych i nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. W podziale na województwa dane nie obejmują emerytur i rent wypłacanych przez: Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim przeciętna liczba emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia wypłacane wyłącznie przez ZUS (bez rent wypadkowych finansowanych z FUS) oraz przez KRUS (bez świadczeń finansowanych z FER, a wypłacanych przez MON, MSWiA i MS) wyniosła 309,7 tys. osób. Ogólna liczba emerytów i rencistów była niższa od notowanej przed rokiem o 1,0%, a w stosunku do stanu z 2010 r. zmniejszyła się o 0,4%. Z roku na rok obserwowano wzrost udziału świadczeniobiorców ZUS – z 75,8% w 2010 r. do 81,8% w 2021 r.

W 2021 r. emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim otrzymało 253,4 tys. osób (o 0,1% mniej w porównaniu z 2020 r. i o 7,5% więcej w relacji do 2010 r.). Biorąc pod uwagę rodzaj pobieranych świadczeń, przeciętna liczba emerytów zwiększyła się zarówno w porównaniu z 2020 r. (o 0,8%), jak i 2010 r. (o 24,2%). Zmniejszyła się natomiast zarówno przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 6,9% w relacji do 2020 r. i o 49,1% w stosunku do 2010 r.), jak i liczba osób pobierających renty rodzinne (odpowiednio o 1,1% i 5,6%). W okresie 2010-2021 wśród świadczeniobiorców z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych dominowali emeryci, a ich udział wzrósł z 66,4% do 76,7%. Na 2. lokacie uplasowali się pobierający renty rodzinne, przy czym ich udział zmniejszył się z 18,2% do 16,0%. Najmniejszy odsetek stanowili pobierający renty z tytułu niezdolności do pracy (spadek udziału z 15,4% do 7,3%).

Tablica 15.
Table 15.

Świadczenia społeczne
Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	310,9	300,4	312,7	309,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1416,62	1786,10	2152,28	2301,63
w tym emerytura of which retirement pension	1522,47	1898,67	2232,37	2387,87
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	930,42	1154,09	1366,71	1422,24
w tym emerytura of which retirement pension	961,59	1178,10	1367,81	1423,48

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku, gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków. W podziale na województwa dane nie obejmują emerytur i rent wypłacanych przez: Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości.

W 2021 r. świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim pobierało 56,3 tys. osób (mniej o 4,7% niż w 2020 r. i o 25,1% w stosunku do 2010 r.). Przeciętna liczba emerytów była mniejsza o 5,4% niż w 2020 r. i o 27,5% w relacji do 2010 r. Przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy spadła odpowiednio o 2,6% i 17,0%, natomiast liczba pobierających renty rodzinne była wyższa o 0,5% niż w 2020 r. i o 3,3% niż w 2010 r. Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, wśród rolników indywidualnych korzystających ze świadczeń społecznych również dominowali emeryci, przy czym ich udział w latach 2010-2021 zmniejszył się z 82,9% do 80,2%. Udział pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy wahał się między 14,1% a 15,7% w latach brzegowych. Najmniejszy odsetek stanowiły natomiast osoby pobierające renty rodzinne – 3,0% w 2010 r. wobec 4,1% w 2021 r.

W województwie świętokrzyskim w 2021 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacona przez ZUS wyniosła 2301,63 zł i była wyższa o 6,9% niż przed rokiem oraz o 62,5% niż w 2010 r. W kraju przeciętne świadczenie z ZUS osiągnęło 2554,59 zł, co oznacza że wzrosło odpowiednio o 6,9% i o 60,8%.

To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych z KRUS ukształtowało się w województwie na poziomie 1422,24 zł i zwiększyło się o 4,1% w ciągu roku i 52,9% w relacji do 2010 r. W kraju przeciętne świadczenie z KRUS wyniosło 1428,84 zł. Oznacza to, że wzrosło w analogicznych czasookresach o 3,8% i 49,7%.

Biorąc pod uwagę kategorie świadczeń w 2021 r. przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne w województwie świętokrzyskim z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosło 2387,87 zł i było wyższe o 7,0% niż w 2020 r. i o 56,8% niż w 2010 r. Emerytury rolników indywidualnych były niższe niż świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne rolników indywidualnych w 2021 r. wyniosło 1423,48 zł, tj. wzrosło o 4,1% w porównaniu z 2020 r. oraz o 48,0% w relacji z 2010 r.

Pomimo nominalnego wzrostu świadczeń, nie tylko emerytury, ale i pozostałe świadczenia społeczne wypłacone z KRUS były wyraźnie niższe niż pochodzące z ZUS. W 2021 r. przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy rolników indywidualnych wynosiła 1315,94 zł, tj. zwiększyła się o 3,4% w relacji do stanu z 2020 r. i o 79,4% w porównaniu z 2010 r., podczas gdy wypłacona przez ZUS osiągnęła 1864,90 zł, tj. wzrosła odpowiednio 3,8% i 68,3%. Z kolei renta rodzinna z KRUS wyniosła 1799,90 zł, tj. wzrosła o 5,3% w relacji do 2020 r. i 80,6% w porównaniu z 2010 r. natomiast renta rodzinna wypłacona z ZUS osiągnęła 2086,74 zł i zwiększyła się odpowiednio o 7,2% i 61,6%.

Pomimo wzrostu przeciętnych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, kwoty jakie otrzymali mieszkańcy województwa świętokrzyskiego należały do najniższych w kraju. W 2021 r., podobnie jak przed rokiem wysokość świadczeń wypłaconych przez ZUS pozwoliła na zajęcie 15. lokaty, natomiast z KRUS 12. pozycji.

Dochody ludności są podstawowym czynnikiem kształtującym konsumpcję i często stanowią miarę poziomu życia ludności. Obejmują one łączne przychody pieniężne oraz te otrzymywane przez gospodarstwa domowe w naturze. Pochodzą m.in. z pracy osobiście wykonywanej, świadczeń społecznych (z ubezpieczeń społecznych w tym emerytur, rent i z pozostałych świadczeń społecznych w tym świadczeń rodzinnych), innych źródeł np. z własności lub najmu. Rozpatrywane po opodatkowaniu i zapłaceniu obowiązkowych składek ubezpieczeniowych nazywane są dochodami rozporządzalnymi. Jest to ta część dochodu gospodarstwa domowego, którą może ono przeznaczyć na cele konsumpcyjne lub przyrost oszczędności. Podstawowym źródłem danych w zakresie tego tematu są wyniki reprezentacyjnego „Badania budżetów gospodarstw domowych”.

Na przestrzeni lat 2010-2020 w województwie świętokrzyskim poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Gospodarstwa domowe osiągały wyższe dochody, ale od 2019 r. mniej wydawały.

Tablica 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 16. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1030,84	1202,80	1626,46	1726,92	1919,21
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1000,62	1171,10	1582,65	1695,50	1874,24

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

W 2020 r. przeciętne gospodarstwo domowe w województwie świętokrzyskim rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 1726,92 zł/1 osobę. W ujęciu nominalnym był on wyższy o 6,2% (o 100,46 zł) od poziomu dochodu sprzed roku i 67,5% (o 696,08 zł) niż w 2010 r. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie świętokrzyskim był w 2020 r. niższy od notowanego w kraju o 192,29 zł, tj. o 10,0%, podczas gdy w 2010 r. dystans wynosił 169,98 zł (14,2%), czyli relacja do średniej krajowej wzrosła z 85,8% do 90,0%.

Choć poprawiła się sytuacja dochodowa to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju. W 2020 r. mniejsze wartości odnotowano w województwach: podkarpackim, lubelskim oraz opolskim (odpowiednio w 2020 r.: 82,8%, 87,5% i 89,2% średniej krajowej).

Szybciej niż średni dochód rozporządzalny rosła jego mediana. W 2020 r. połowa gospodarstw domowych w województwie świętokrzyskim rozporządzała dochodem w kwocie przynajmniej 1625,00 zł, a więc o 7,4% większym niż w 2019 r., gdy było to 1513,33 zł. Szybszy wzrost mediany niż przeciętnego dochodu rozporządzalnego świadczy o relatywnie wyższej dynamice dochodów gospodarstw uboższych.

Na przestrzeni lat 2010-2020 struktura dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych z poszczególnych źródeł nie uległa zasadniczej zmianie. Dochód rozporządzalny w największym stopniu tworzyły:

- dochody z pracy najemnej – w 2020 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie świętokrzyskim 50,1% (w kraju 53,0%), podczas gdy w 2010 r. 46,9% (w kraju 52,8%),
- dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (łącznie z pozostałymi świadczeniami społecznymi) – w 2020 r. ich udział stanowił 36,8% dochodu rozporządzalnego w województwie (w kraju 32,2%), natomiast w 2010 r. 32,0% (w kraju 29,0%),
- dochody z pracy na własny rachunek – w 2020 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie świętokrzyskim 5,7% (w kraju 9,1%), podczas gdy w 2010 r. 9,2% (w kraju 9,0%).

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki (m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, odszkodowania za wyrządzone szkody, niektóre podatki, składki na ubezpieczenia społeczne płacone samodzielnie przez podatnika) jest **dochodem do dyspozycji**, który gospodarstwa domowe przeznaczają na wydatki na zakup towarów i usług konsumpcyjnych oraz przyrost oszczędności.

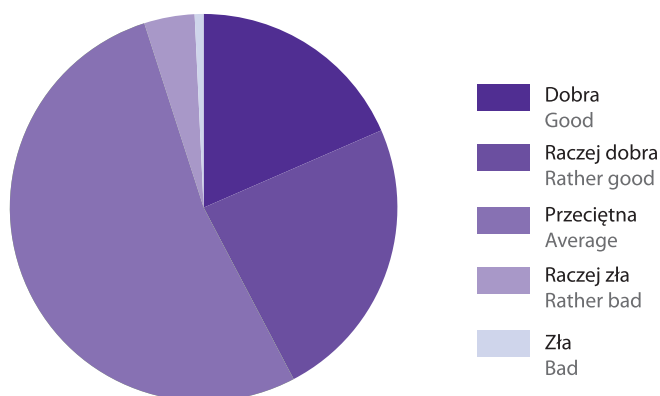
Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego wyniósł w 2020 r. średnio 1695,50 zł, co oznacza wzrost w stosunku do 2019 r. o 7,2% (o 113,85 zł) a w relacji do 2010 r. o 69,5% (o 695,88 zł). Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego w 2020 r. był niższy niż w kraju o 177,74 zł (o 9,5%), podczas gdy w 2010 r. o 153,39 zł (o 13,3%). Pomimo malejącego dystansu do średniej krajowej, przeciętny dochód do dyspozycji w województwie świętokrzyskim był najniższym po notowanym w podkarpackim, lubelskim i opolskim, gdzie w 2020 r. stanowił odpowiednio 83,1%, 87,0% i 88,2%, wobec 90,5% w świętokrzyskim. Z kolei oszczędności w 2020 r. osiągnęły 732,91 zł (7. lokata w kraju) i wzrosły w relacji do 2019 r. o 29,2%, a w porównaniu z 2010 r. blisko czterokrotnie.

Choć w 2020 r. wydatki ogółem były mniejsze niż w 2019 r. (o 65,05 zł), to wzrost dochodów przy jednoczesnym zwiększeniu oszczędności gospodarstw domowych, wpłynął na pozytywne postrzeganie subiektywnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W 2020 r. większy odsetek gospodarstw niż przed rokiem ocenił swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą i jednocześnie zmniejszył się udział gospodarstw postrzegających swoją sytuację jako przeciętną lub raczej złą albo złą.

Odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną, jako co najmniej raczej dobrą zwiększył się z 19,9% w 2015 r. przez 38,8% w 2019 r. do 42,3% w 2020 r. Z kolei odsetek gospodarstw domowych, które oceniły swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą zmalał z 18,3% w 2015 r. przez 8,4% w 2019 r. do 5,0% w 2020 r. W kraju w latach 2015-2020 odsetek zadowolonych ze swej sytuacji materialnej zwiększył się z 28,5% do 51,7%, a niezadowolonych zmniejszył z 15,7% do 5,8%.

Wykres 33. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2020 r.

Chart 33. Subjective evaluation of material situation of household in 2020

Ubóstwo jest zjawiskiem złożonym, a wszelkie oceny dotyczące jego rozmiarów zależą od przyjętych rozwiązań metodologicznych oraz źródeł danych. Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz wprowadzeniem w 2005 r. do programu badań statystyki publicznej realizowanego co roku Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC), GUS rozpoczął także pomiar i analizy ubóstwa dochodowego w Polsce według ustalonej i zharmonizowanej na poziomie Unii Europejskiej metodologii.

Interpretując wyniki Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC) dotyczące poziomu i zróżnicowania sytuacji dochodowej, w tym informacje na temat zasięgu ubóstwa należy pamiętać, iż rokiem odniesienia dla danych o dochodach gospodarstw domowych jest rok poprzedzający badanie. Oznacza to, że prezentowane wartości wskaźnika ubóstwa relatywnego z badania EU-SILC zrealizowanego w 2020 r. obliczane są w oparciu o dochody gospodarstw domowych uzyskane w 2019 r. Nie odzwierciedlają one więc jeszcze wpływu pandemii COVID-19 na obiektywną sytuację dochodową gospodarstw domowych, a tym samym poziom ubóstwa dochodowego w 2020 r.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych pokazuje odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych, w których roczny poziom dochodów do dyspozycji jest niższy od krajowego progu (granicy) ubóstwa, przyjętego na poziomie 60% krajowej mediany dochodów do dyspozycji (z uwzględnieniem otrzymywanych przez gospodarstwa domowe pieniężnych transferów społecznych). Aby móc porównywać ze sobą sytuację gospodarstw domowych różniących się wielkością i strukturą demograficzną (co ma wpływ na koszty ich utrzymania) przy obliczaniu poziomu dochodów i ustalaniu granicy ubóstwa zastosowano tzw. zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD.

Wyniki badania EU-SILC z 2020 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych z 2019 r. – wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych osiągnął w województwie świętokrzyskim 16,3% (w kraju 14,8%), co oznacza poprawę w porównaniu z wynikami edycji badania przeprowadzonymi w 2019 r. i 2010 r. dla sytuacji dochodowej odpowiednio w latach 2018 i 2009, kiedy to odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych dysponujących dochodem ekwiwalentnym poniżej progu zagrożenia ubóstwem wyniósł w województwie odpowiednio 18,1% i 23,2% (w kraju 15,4% i 17,6%).

Pomimo poprawy sytuacji materialnej, w 2020 r. województwo świętokrzyskie, podobnie jak w 2019 r., pod względem zagrożenia ubóstwem uplasowało się na 6. pozycji w kraju, podczas gdy w 2010 r. zajęło 4. lokatę. W 2020 r. większy odsetek osób żyjących w gospodarstwach zagrożonych ubóstwem niż w województwie świętokrzyskim odnotowano w województwach: lubelskim (24,4%), podlaskim (22,9%), warmińsko-mazurskim (20,1%), podkarpackim (19,3%) i kujawsko-pomorskim (16,6%). Najniższy wskaźnik zagrożenia ubóstwem odnotowano natomiast w województwach śląskim (9,5%) i pomorskim (10,1%). Niezależnie od edycji badania największy odsetek osób zagrożonych ubóstwem odnotowano w województwie lubelskim, a najmniejszy – w śląskim.

Do zbadania poziomu nierówności dochodowych najczęściej wykorzystywaną miarą jest współczynnik Giniego. Im niższa wartość wskaźnika, tym bardziej równomierny jest rozkład dochodów.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji w województwie świętokrzyskim wyniósł w badaniu z 2020 r. 25,3% i był nieco niższy niż w 2019 r., gdy wyniósł 25,8%. W kraju współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji ukształtował się w badaniu z 2020 r. na poziomie 27,2%, wobec 28,5% w badaniu z 2019 r. i 31,1% z 2010 r. Spadek współczynnika Giniego oznacza ograniczenie rozwarstwienia dochodowego.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zm.) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując na zasadzie partnerstwa, z podmiotami niepublicznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

Podstawowym warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów określonych w ustawie, a w przypadku świadczeń pieniężnych – dochód, którego wysokość nie przekracza kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. W przypadku niektórych świadczeń kryterium dochodowe może być podwyższone uchwałą rady gminy.

Instytucje pomocy społecznej poprzez realizowane działania pomagają stworzyć warunki umożliwiające beneficjentom godną egzystencję w sytuacjach losowych wynikających m.in. z bezrobocia, sieroctwa, niepełnosprawności czy długotrwałej lub ciężkiej choroby. Głównym celem takiej pomocy jest wyrównywanie nadmiernych różnicowań społecznych poprzez zasiłki i świadczenia uzupełniające niedostatki systemu emerytalno-rentowego oraz innych systemów zabezpieczenia społecznego, a także niewystarczające dochody z pracy. Skutkiem działań pomocy społecznej powinno być usamodzielnianie się jej beneficjentów oraz eliminowanie wykluczenia społecznego.

Na przestrzeni analizowanego okresu 2010-2020 odnotowano sukcesywny spadek liczebności beneficjentów zarówno środowiskowej pomocy społecznej, jak i świadczeń rodzinnych. Pomimo tego zasięg korzystania zarówno ze świadczeń środowiskowej pomocy, jak i świadczeń rodzinnych pozostał na jednym z wyższych poziomów w kraju.

Pomimo znaczącej poprawy dostępności placówek świadczących opiekę nad dziećmi do 3 roku życia, w 2020 r. pozostała ona na jednym z najniższych poziomów w kraju.

W 2020 r. świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji 46,0 tys. osób bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania, wobec 51,1 tys. osób w 2019 r. i 86,6 tys. osób w 2010 r. Rok 2020 był siódmym z kolei, w którym odnotowano spadek rzeczywistej liczby osób, której przyznano świadczenia. Podobną tendencję obserwowano w kraju. Na przestrzeni lat 2010-2020 osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły średnio 4,2% krajowej populacji, której wydano decyzje. W 2020 r. liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 374 osób w województwie wobec 287 osób w kraju (w 2019 r. 413 wobec 314, podczas gdy w 2010 r. 674 wobec 541).

Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej
Table 17. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) ^a Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons) ^a	86633	76228	51132	46030
Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	140622,5	150545,3	154616,7	152534,3
pomoc pieniężna financial assistance	89089,4	94077,9	88355,0	87794,6
pomoc niepieniężna non-financial assistance	51533,2	56467,4	66261,7	64739,6
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	674	605	413	374

a Rzeczywista liczba osób korzystających ze świadczeń wykazuje korzystających tylko raz niezależnie od liczby i rodzaju świadczeń przyznanych decyzjami.

a The actual number of beneficiaries of the benefits is shown only once, regardless of the number and type of benefits granted by the decisions.

Świadczenia pomocy społecznej przybierają formę świadczeń pieniężnych i/ lub niepieniężnych.

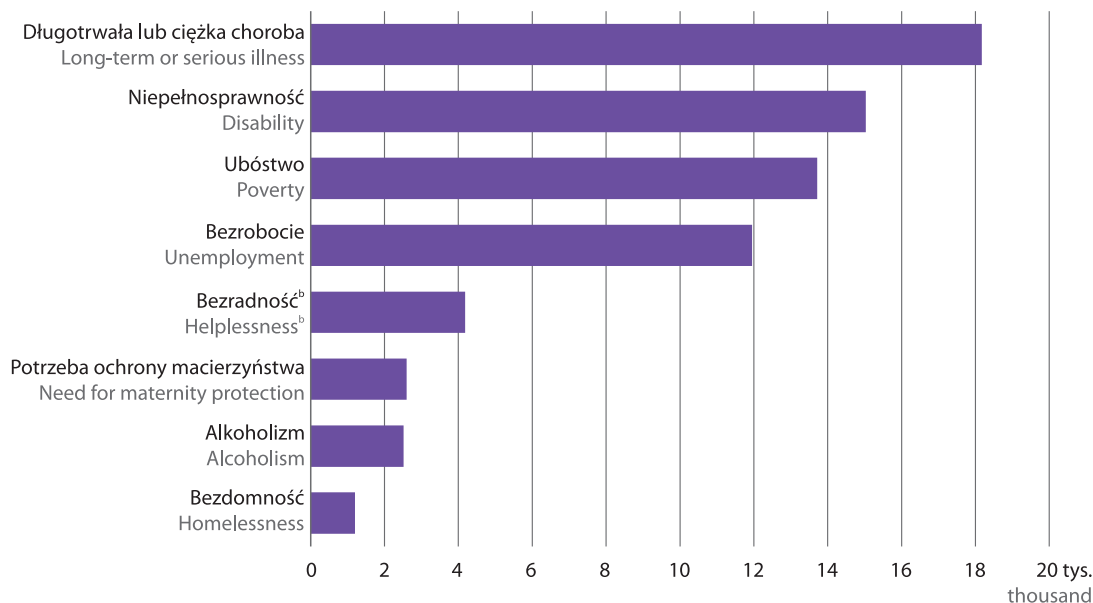
Świadczenia pieniężne stanowią między innymi różnego rodzaju zasiłki np.: stałe, okresowe, celowe, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, pomoc dla cudzoziemców.

Świadczenia niepieniężne obejmują pomoc w formie np.: schronienia, posiłku, ubrania, usług opiekuńczych, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego w szczególności prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, a także w formie pobytu w ośrodkach wsparcia, czy pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Osoby korzystające ze świadczeń ogółem to suma osób, którym przyznano decyzją poszczególne rodzaje świadczeń. Osoby potrzebujące mogły bowiem otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej. W efekcie zsumowana liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia pieniężne i/lub niepieniężne wyniosła 62,3 tys. osób w 2020 r., wobec 68,7 tys. osób w 2019 r. i 109,2 tys. osób w 2010 r. Rok 2020 był szóstym z kolei, w którym zsumowana liczba osób korzystających z pomocy pieniężnej i/lub niepieniężnej zmniejszyła się. W 2020 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji 39,7 tys. osób, wobec 41,6 tys. osób przed rokiem i 61,0 tys. osób w 2010 r. Większość przyznanych świadczeń pieniężnych stanowiły zasiłki celowe. W 2020 r. otrzymało je 22,7 tys. osób, wobec 23,5 tys. osób w 2019 r. i 35,5 tys. osób w 2010 r. Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano na podstawie decyzji 22,6 tys. osób, podczas gdy w 2019 r. 27,1 tys. osób a w 2010 r. 48,2 tys. osób. Było to przede wszystkim świadczenie w postaci codziennego gorącego posiłku – w 2020 r. skorzystało z tej formy 16,3 tys. osób, podczas gdy w 2019 r. 20,2 tys. osób a w 2010 r. 42,4 tys. osób.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej a więc dana rodzina może być wykazana w raportach kilka razy. W 2020 r., tak jak w latach poprzednich, najczęściej pomocy udzielano z powodu:

- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 18,2 tys. rodzin wobec 20,0 tys. w 2019 r. i 19,6 tys. w 2015 r.,
- niepełnosprawności – 15,0 tys. rodzin wobec 16,6 tys. i 16,5 tys.,
- ubóstwa – 13,7 tys. rodzin wobec 15,2 tys. i 24,1 tys.,
- bezrobocia – 12,0 tys. rodzin wobec 13,1 tys. i 24,0 tys.,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 4,2 tys. rodzin wobec 4,7 tys. i 7,0 tys.,
- potrzeby ochrony macierzyństwa – 2,6 tys. rodzin wobec 3,0 tys. i 4,4 tys.

Wykres 34. Rodziny^a, którym przyznano pomoc społeczną według przyczyn w 2020 r.Chart 34. Families^a to which social assistance was granted by reasons in 2020

a Na podstawie decyzji. b W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
 a By virtue of an administrative decision. b Care and education as well as household management problems.

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), w 2020 r. wydano łącznie 152534,3 tys. zł. Kwota ta była o 1,3% mniejsza niż przed rokiem i o 8,5% większa niż w 2010 r. Świadczenia udzielone w województwie stanowiły w 2020 r. 4,2% kwoty wypłaconej w kraju, wobec 4,4% przed rokiem i 3,9% w 2010 r.

W 2020 r. na pomoc pieniężną przeznaczono 87794,6 tys. zł (mniej o 0,6% niż w 2019 r. i o 1,5% niż w 2010 r.), co stanowiło 57,6% wydatkowanej kwoty ogółem, wobec 57,1% w 2019 r. i 63,4% w 2010 r. Z tej sumy na zasiłki stałe przeznaczono 47631,2 tys. zł, na zasiłki celowe – 23616,3 tys. zł, a na zasiłki okresowe – 15878,0 tys. zł.

W ramach pomocy niepieniężnej w 2020 r. na świadczenia wydano 64739,6 tys. zł (o 2,3% mniej niż w 2019 r. i o 25,6% więcej niż w 2010 r.), co stanowiło 42,4% sumy wydatkowanych środków wobec 42,9% w 2019 r. i 36,6% w 2010 r. Na usługi opiekuńcze wydano 38817,0 tys. zł, na posiłek – 12411,3 tys. zł, a na schronienie – 3251,0 tys. zł.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy - gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

Środowiskowa pomoc społeczna jest kierowana zarówno do beneficjentów w wieloosobowych gospodarstwach domowych (z dużym udziałem gospodarstw z dziećmi), jak i osób samotnie gospodarujących oraz do osób bezdomnych.

Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 18. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	52522	47069	36946	33386
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	150521	119247	78480	69026
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	1172	946	634	561

Środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana w województwie świętokrzyskim w 2020 r. na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 33,4 tys. gospodarstw domowych, wobec 36,9 tys. w 2019 r. i 52,5 tys. w 2010 r.

W 2020 r. ogólna liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim wyniosła 69,0 tys. osób i była mniejsza o 12,0% niż przed rokiem, o 42,1% niż w 2015 r. i o 54,1% niż w 2010 r. Podobną tendencję spadkową odnotowano w kraju, gdzie liczebność beneficjentów zmniejszyła się z 3338,7 tys. osób w 2010 r. do 1589,3 tys. osób w 2020 r., tj. o 52,4%. Na przestrzeni lat 2010-2020 osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły od 4,5% do 4,3% krajowej populacji beneficjentów. W 2020 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 561 osób w województwie wobec 414 osób w kraju (w 2019 r. 634 wobec 463, podczas gdy w 2015 r. 946 wobec 710 i w 2010 r. 1172 wobec 867).

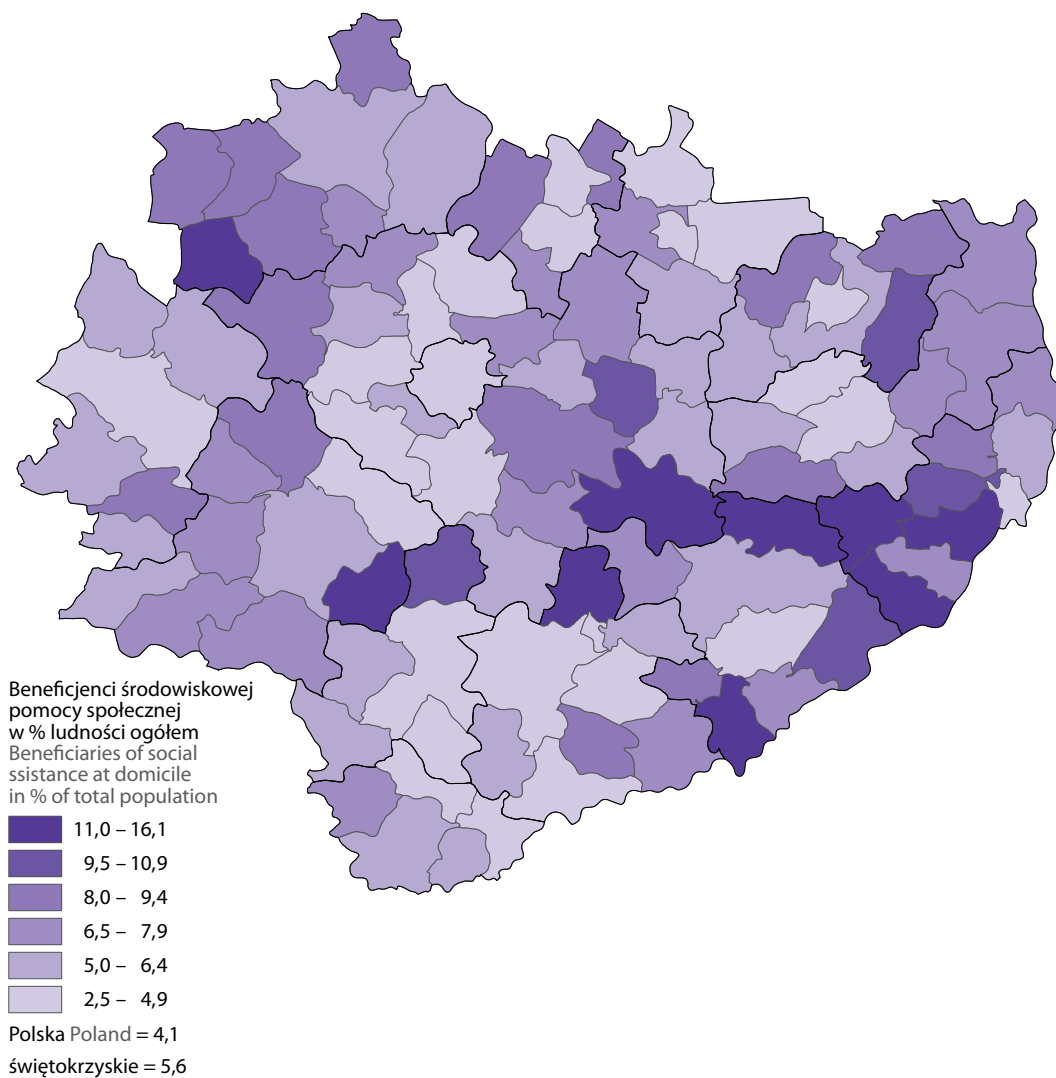
Na przestrzeni lat 2010-2020, pomimo okresowych wahań, zarysowała się tendencja spadkowa udziału ubogich beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, tj. beneficjentów w gospodarstwach domowych oraz osób bezdomnych o dochodach na osobę poniżej progu dochodowego², w zbiorowości beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej ogółem. Odsetek ubogich beneficjentów wahał się od 64,4% do 55,8% w latach brzegowych analizowanego okresu, przy czym najwyższe wartości osiągnął w latach 2012-2013 (70,7% oraz 69,7%), a najniższą w 2019 r. (55,0%). Ubodzy beneficjenci z województwa świętokrzyskiego stanowili od 4,5% w 2010 r. do 4,2% w 2020 r. zbiorowości ubogich beneficjentów w kraju.

W okresie 2010-2020 wyraźnie zmniejszył się odsetek beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wśród ludności ogółem województwa, czyli zasięg korzystania z pomocy społecznej – z 11,7% do 5,6% (w kraju z 8,7% do 4,1%). Pomimo tego w 2020 r. województwo świętokrzyskie obok warmińsko-mazurskiego (7,2%) i kujawsko-pomorskiego (6,0%), nadal plasowało się w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.

Biorąc pod uwagę podział terytorialny województwa, zasięg korzystania ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej był zróżnicowany. W 2020 r. w siedmiu powiatach nie przekroczył średniej w województwie, przy czym najniższy odnotowano w powiecie ostrowieckim (4,2%) i w m. Kielce (4,3%). Najwięcej osób korzystało z pomocy społecznej w powiatach staszowskim (7,9%) i sandomierskim (7,6%). Biorąc pod uwagę niższy poziom podziału terytorialnego, w 2020 r. w 39 gminach spośród 102 zasięg nie przekroczył wartości średniej – najniższy był w Ostrowcu Świętokrzyskim 2,5% (powiat ostrowiecki), Busku-Zdrój 2,6% (powiat buski) i Opatowcu 2,9% (powiat kazimierski). Szczególnie wysokie odsetki odnotowano natomiast w gminach: Słupia Konecka (powiat konecki) 16,1%, Imielno (powiat jędrzejowski) 15,1% i Bogoria (powiat staszowski) 14,3%.

² W 2020 r. kwota tego kryterium dla osoby w rodzinie wynosiła 528 zł, a dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł. Kwoty te zostały ustalone w 2018 r.

Mapa 27. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 r.
 Map 27. Scope of use of social assistance at domicile in 2020

Omawiając temat wsparcia należy wspomnieć o pomocy finansowej, na jaką mogą liczyć rodziny.

System świadczeń rodzinnych jest systemem pomocowym państwa skierowanym głównie do rodzin o najniższych dochodach. Państwo udziela finansowej pomocy w wychowywaniu dzieci oraz wspomaga osoby starsze i niepełnosprawne w celu zaspokojenia potrzeb życiowych. Część świadczeń rodzinnych – zasiłek rodzinny, specjalny zasiłek opiekuńczy, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, to świadczenia zależne od kryterium dochodowego. Te świadczenia są przyznawane na roczne okresy zasiłkowe. Podstawę prawną systemu świadczeń rodzinnych stanowi ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111).

Beneficjenci świadczeń rodzinnych to rodziny pobierające świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu oraz osoby dorosłe pobierające świadczenia na siebie.

Kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem wzrastała z roku na rok (poza latami 2013, 2014 i 2018), by osiągnąć w 2020 r. 430760 tys. zł, co oznacza wzrost o 5,9% w relacji do stanu odnotowanego przed rokiem a także więcej o 34,0% w relacji do 2015 r. i o 27,2% do 2010 r.

Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi, czyli zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, tj. środki na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. W 2020 r. kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami osiągnęła 132033 tys. zł, tj. mniej o 13,2% niż przed rokiem, jak również mniej o 14,7% niż w 2015 r. i o 38,7% niż w 2010 r. Udział zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w świadczeniach rodzinnych ogółem małać corocznie na przestrzeni ostatnich lat osiągając w 2020 r. 30,7%, wobec 63,6% w 2010 r. W omawianym okresie 2010-2020 odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie – z 62,5 tys. do 33,3 tys. Spadła także liczebność dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek (ze 125,9 tys. osób do 64,9 tys.). Zauważalnie zmniejszył się również udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (z 47,9% do 29,4%).

W ramach świadczeń rodzinnych obok zasiłków rodzinnych znaczące środki uruchomione zostały na świadczenia pielęgnacyjne, czyli przyznane w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych rosła corocznie osiągając w 2020 r. 109761 tys. zł, tj. więcej o 9,3% niż przed rokiem, 29,8% niż w 2015 r. i o 33,9% niż w 2010 r. Udział zasiłków pielęgnacyjnych w świadczeniach rodzinnych ogółem podlegał wahaniom oscylując między 24,2% w 2010 r. a 25,5% w 2020 r., przy czym maksimum osiągnął w 2014 r. (28,8%) a minimum w 2017 r. (20,5%).

W 2020 r. kontynuowano realizowanie zapoczątkowanego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego długofalowym wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Świadczenie wychowawcze – w okresie od 01 kwietnia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. świadczenie przysługiwało na drugie i kolejne dzieci (do ukończenia 18. roku życia) niezależnie od dochodu, natomiast na pierwsze dziecko, jeżeli dochód netto na osobę w rodzinie nie przekraczał 800 zł lub 1200 zł dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze przysługiwało na wszystkie dzieci do 18. roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę.

Dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego przysługuje dzieciom w pozostałych placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej. Świadczenie przysługuje na mocy ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Dodatek wychowawczy lub dodatek do zryczałtowanej kwoty – prawo do dodatku wychowawczego posiada rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka, zaś dodatku do zryczałtowanej kwoty – dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Wszystkie świadczenia wypłacane są w wysokości 500 zł netto na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i przekazywane są na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia.

Tablica 19. Świadczenie wychowawcze
Table 19. Child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2017	2018	2019	2020
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	572239,2	759594,5	713931,4	909469,3	1149102,1
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving child-raising benefit	83847	82342	75782	75036 ^b	.
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for whom families received child-raising benefit	127606	125260	115125	$\frac{113599^c}{175491}$	181960

a, b, c W okresie od: a 1 kwietnia do 31 grudnia, b 1 stycznia do 30 czerwca; od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze, c w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.
Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a, b, c In the period of: 1 April to 31 December, b 1 January to 30 June; since 1 July 2019 information of the number of families receiving the child-raising benefit is not collected; c in the numerator – 1 January to 30 June, in the denominator – 1 July to 31 December.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

W 2020 r. w ramach programu „Rodzina 500 plus” uruchomiono w województwie świętokrzyskim 1149,1 mln zł, co w skali kraju stanowiło 2,9%. W 2020 r. średnio miesięcznie świadczenie wypłacano na 182,0 tys. dzieci.

Kolejnym elementem wspierania rodzin z dziećmi jest Karta Dużej Rodziny, wprowadzona na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Karta ta przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trojką dzieci:

- poniżej 18 lat,
- poniżej 25 lat, w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych. W 2020 r. Kartę Dużej Rodziny w województwie świętokrzyskim posiadało 31,1 tys. rodzin, wobec 27,4 tys. przed rokiem i 12,4 tys. przed trzema laty. Rozkład powiatów nie zmienił się. Nadal najwięcej rodzin posiadających kartę grupowały powiat kielecki oraz m. Kielce (w 2020 r. odpowiednio 21,3% i 12,2%), a najmniej – kazimierski (1,5%).

Z **funduszu alimentacyjnego** może korzystać osoba uprawniona do pobierania alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja od rodzica okazała się bezskuteczna.

Ponadto w 2020 r. wypłacono w województwie świętokrzyskim 78,5 tys. świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wobec 85,4 tys. w 2019 r. i 108,2 tys. w 2017 r. Świadczenia te wypłacono na łączną kwotę 33740,3 tys. zł, tj. mniejszą o 6,3% niż w roku poprzednim i o 24,1% niż przed trzema laty. W 2020 r. średnio miesięcznie wypłacono 6,5 tys. świadczeń, wobec 7,1 tys. przed rokiem i 9,0 tys. przed trzema laty. Przy spadku średniej liczby wypłacanych świadczeń nieznacznie wzrosła kwota przeciętnego świadczenia z 410,73 zł w 2017 r. przez 421,76 zł w 2019 r. do 430,07 zł w 2020 r. Tendencje w województwie świętokrzyskim nie odbiegały od obserwowanych w kraju.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka; klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Jedną z najważniejszych zasad polityki rodzinnej w Polsce jest dobro dziecka. Realizowana jest ona m.in. przez zapewnienie opieki nad dzieckiem, a rodzina uzyskuje wsparcie pozwalające na jej sprawniejsze funkcjonowanie w społeczeństwie. W celu wsparcia potrzeb rodziców pragnących pogodzić obowiązki zawodowe i rodzinne, w 2011 r. uchwalona została ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Funkcjonujące wcześniej żłobki przestały być zakładami opieki zdrowotnej. Ustawa stworzyła równocześnie ramy prawne dla funkcjonowania nowych form opieki nad małymi dziećmi, takich jak klub dziecięcy, dzienny opiekun oraz niania.

Tablica 20. Żłobki^a i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

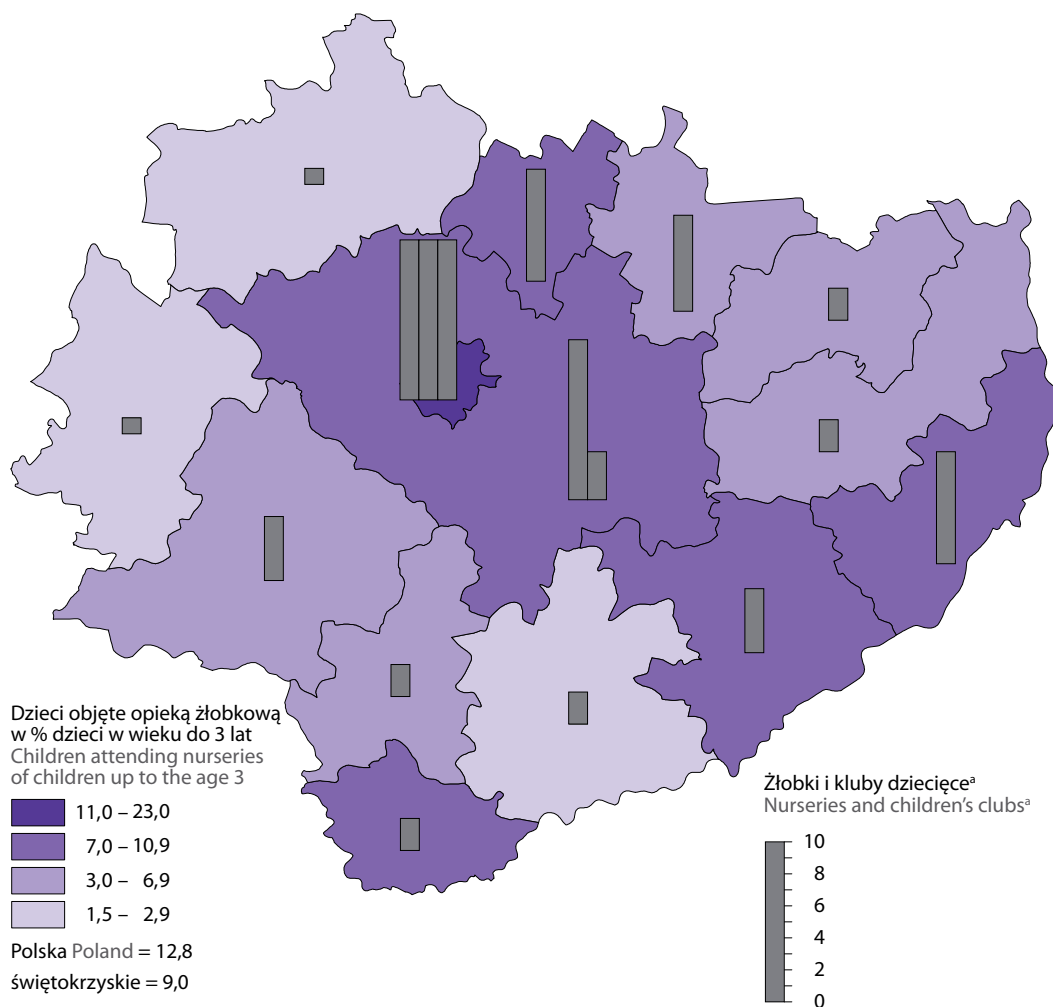
Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2019	2020
Żłobki Nurseries	8	31	65	68
w tym publiczne of which public	5	13	28	30
Oddziały żłobkowe Nursery sections	2	2	-	1
Kluby dziecięce Children's clubs	2	8	13	14
w tym publiczne of which public	-	4	3	5
Miejsca: Places:	638	1407	2887	3097
w żłobkach in nurseries	551	1221	2628	2824
w klubach dziecięcych in children's clubs	40	144	259	256
Dzieci przebywające (w ciągu roku): Children staying (during the year):	1143	2157	4141	4336
w żłobkach in nurseries	1041	1921	3824	3974
w klubach dziecięcych in children's clubs	39	177	317	334

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

Na przestrzeni lat 2011-2020 sytuacja w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 uległa poprawie. Sukcesywnie rosła zarówno liczba żłobków i klubów dziecięcych, jak również liczba miejsc oraz dzieci przebywających w wyżej wymienionych placówkach.

W 2020 r. działalność prowadziło 68 żłobków, 1 oddział żłobkowy oraz 14 klubów dziecięcych, podczas gdy w 2011 r. odpowiednio: 8 żłobków, 2 oddziały żłobkowe i 2 kluby. Liczba miejsc, jakimi dysponowały wymienione placówki wzrosła z 0,6 tys. w 2011 r. do 3,1 tys. w 2020 r. Na przestrzeni omawianego okresu znacząco zwiększyła się liczba dzieci przebywających w ciągu danego roku w placówkach – z 1,1 tys. w 2011 r. do 4,3 tys. w 2020 r.

Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r.
Map 28. Nurseries and children's clubs in 2020

a Stan w dniu 31 grudnia.
a As of 31 December.

Sukcesywnie z roku na rok rósł udział dzieci objętych opieką żłobkową w liczbie ogółem dzieci w wieku do 3 lat. Według stanu na koniec 2019 r. w województwie świętokrzyskim odsetek ten wyniósł 9,0%, wobec 8,5% w 2019 r., 4,3% w 2015 r. i 1,8% w 2011 r. W kraju tego typu opieką zostało objętych w 2020 r. 12,8%, podczas gdy w 2019 r. 12,4%, w 2015 r. 6,8%, a w 2011 r. 3,0%.

Na niższym poziomie podziału terytorialnego dostępność do opieki nad dziećmi do 3 roku życia była zróżnicowana. Według stanu na koniec 2020 r. najczęściej placówek w województwie świętokrzyskim działało na terenie m. Kielce (30 placówek) oraz powiatów: kieleckiego (13), sandomierskiego (7), skarżyskiego (7) i starachowickiego (6). Najmniej, bo po 1 placówce, działało w powiatach koneckim i włoszczowskim, a po 2 placówki – w powiatach: buskim, kazimierskim, opatowskim, ostrowieckim, pińczowskim. Największy odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową odnotowano w m. Kielce (23,0%) oraz w powiatach: kazimierskim (9,7%), skarżyskim (9,2%) i kieleckim (8,8%), a najmniej dzieci objęto opieką w powiatach: koneckim (1,5%), włoszczowskim (1,7%) i buskim (1,8%).

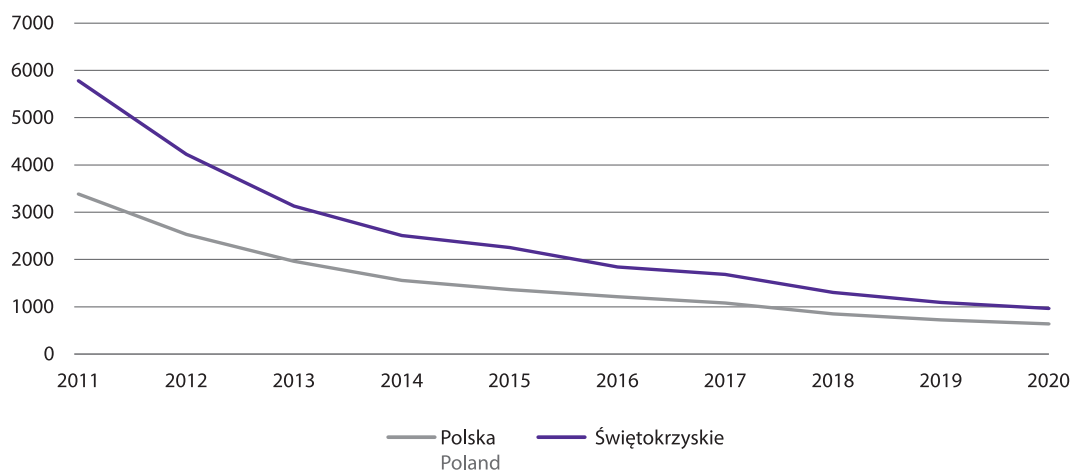
Na poprawę dostępności opieki żłobkowej wskazuje rosnący wskaźnik dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do 3 lat. Według stanu na 31 grudnia wskaźnik ten rósł z 18 w 2011 r. do 43 w 2015 r., 85 w 2019 r. i 90 w 2020 r. W kraju dostępność rosła w analogicznych okresach z 30 w 2011 r. do 68 w 2015 r., 124 w 2019 r. i 128 w 2020 r. Na tle kraju, pomimo znaczącego wzrostu w ostatnich latach, w 2020 r. dostępność w województwie świętokrzyskim do tego typu opieki była najniższa. Poza województwem świętokrzyskim mniej niż 100 dzieci przebywało w żłobkach i klubach dziecięcych w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do 3 lat jedynie w warmińsko-mazurskim (92). Z kolei najwyższe wskaźniki odnotowano w województwach dolnośląskim (200), opolskim (177), lubuskim (155) i zachodniopomorskim (155).

O lepszej dostępności do placówek świadczących opiekę nad dziećmi poniżej 3 roku życia świadczy również malejąca liczba dzieci w wieku do 3 lat przypadająca na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych. W województwie wskaźnik ten na przestrzeni lat 2011-2020 zmniejszył się z 5777 do 967, podczas gdy w kraju spadł z 3384 do 640. Pomimo znaczącego spadku, wskaźnik odnotowany w województwie świętokrzyskim był 2. co do wielkości w kraju, po warmińsko-mazurskim (972). Z kolei najniższe wskaźniki odnotowano w województwach dolnośląskim (419) oraz opolskim (470).

Wykres 35. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 35. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
^a Including nursery sections.

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. mieszkania w województwie stanowiły 3,0% zasobów mieszkaniowych kraju. Liczba mieszkań od 2010 r. wzrasta, a więcej nowych mieszkań powstaje w miastach niż na wsi. Jednak średnia powierzchnia mieszkań zarówno jako wartość bezwzględna, jak i w przeliczeniu na 1 osobę w miastach, jest mniejsza niż na obszarach wiejskich. Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje jest wyższe w miastach niż na obszarach wiejskich.

Na przestrzeni lat 2010-2019 na terenie województwa rozwinęła się także infrastruktura komunalna. W 2020 r. sieć wodociągowa była rozwinięta bardziej niż sieć kanalizacyjna, jednak ta druga miała większą dynamikę wzrostu w analizowanym okresie. Zarówno z sieci kanalizacyjnej, jak i wodociągowej korzystało więcej mieszkańców miast niż obszarów wiejskich. Zużycie wody w województwie w porównaniu do 2010 r. wzrosło, jednak nadal jest niższe niż w kraju.

Najmniej rozwinięta w województwie była sieć gazowa, która wykazała się niewielką dynamiką wzrostu w stosunku do 2010 r. W 2020 r. zarówno gęstość, jak i liczba mieszkańców korzystających z sieci gazowej była wyższa w miastach niż na obszarach wiejskich.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. zasoby mieszkaniowe województwa świętokrzyskiego liczyły 454,1 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej prawie 34,2 mln m², w których znajdowało się 1,7 mln izb. Mieszkania w województwie stanowiły 3,0% zasobów mieszkaniowych kraju. Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 218,2 tys. mieszkań o łącznej powierzchni 19,1 mln m² oraz liczbie izb wynoszącej 888,4 tys. Z kolei na terenach miejskich znajdowało się 235,9 tys. mieszkań o łącznej powierzchni 15,1 mln m² oraz liczbie izb wynoszącej 838,4 tys. W porównaniu z rokiem poprzednim przybyły 3372 mieszkania, z tego w miastach 2692, natomiast na obszarach wiejskich – 680. W porównaniu z 2010 r. liczba mieszkań wzrosła o 28,7 tys., z czego 20,8 tys. mieszkań powstało w miastach, a 7,9 tys. – na obszarach wiejskich.

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego w 2020 r. najwięcej mieszkań zlokalizowanych było w m. Kielce (19,4%) oraz powiatach kieleckim (13,8%) i ostrowieckim (9,1%), a najmniej w powiecie kazimierskim (2,4%), pińczowskim (3,2%) i włoszczowskim (3,7%). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost liczby mieszkań odnotowano w powiecie kieleckim (o 11,1%) oraz m. Kielce (o 12,1%). Najmniejszy przyrost zasobów mieszkaniowych wystąpił natomiast w powiatach skarżyskim i kazimierskim (po 3,2%).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Mieszkania Dwellings	424036	439069	450754	454126
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	334,9	349,3	365,3	370,8
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,66	3,77	3,80	3,80
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	71,7	74,1	75,1	75,3
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,99	2,86	2,74	2,70

Przeciętna powierzchnia mieszkania w województwie świętokrzyskim w 2020 r. wyniosła 75,3 m² i była o 0,8 m² wyższa niż średnia w kraju. W województwie w porównaniu do poprzedniego roku odnotowano niewielki wzrost przeciętnej powierzchni mieszkania – o 0,3%, natomiast w stosunku do 2010 r. średnia wielkość mieszkania zwiększyła się o 3,2%. W 2020 r. na obszarach wiejskich województwa średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 87,7 m² i była o 23,9 m² wyższa niż w miastach. Największe mieszkania były w powiatach kazimierskim (93,7 m²) i kieleckim (90,0 m²), natomiast najmniejsze w powiatach: skarżyskim (65,2 m²), ostrowieckim (68,6 m²) oraz w m. Kielce (58,9 m²).

W województwie świętokrzyskim w 2020 r. mieszkania posiadały przeciętnie 3,80 izby, a wskaźnik ten był wyższy na obszarach wiejskich – 4,07 niż w miastach – 3,55. Przeciętne mieszkanie w kraju miało 3,82 izby. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu w województwie nie zmieniła się w porównaniu do roku poprzedniego, natomiast w porównaniu do 2010 r. wzrosła o 1,6%, przy czym w miastach wystąpił wzrost o 0,6%, a na obszarach wiejskich o 3,0%. Mieszkania o największej przeciętnej liczbie izb występowały w powiatach kazimierskim i kieleckim (po 4,27 izby), natomiast przeciętnie najmniej izb miały mieszkania w powiecie opatowskim (3,59) oraz w m. Kielce (3,32).

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim na jedno mieszkanie przypadało 2,70 osoby, a na jedną izbę 0,71 osoby – w kraju odpowiednio 2,55 i 0,67. Biorąc pod uwagę przeciętną powierzchnię mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę korzystniejsze warunki mieszkaniowe były na wsi – 28,6 m², wobec 27,1 m² w miastach. Natomiast pod względem liczby osób przypadających na jedno mieszkanie korzystniej kształtowały się warunki mieszkaniowe w mieście, gdzie przypadało 2,36 osoby na 1 mieszkanie i 0,66 osoby na 1 izbę, niż na wsi - odpowiednio 3,06 i 0,75.

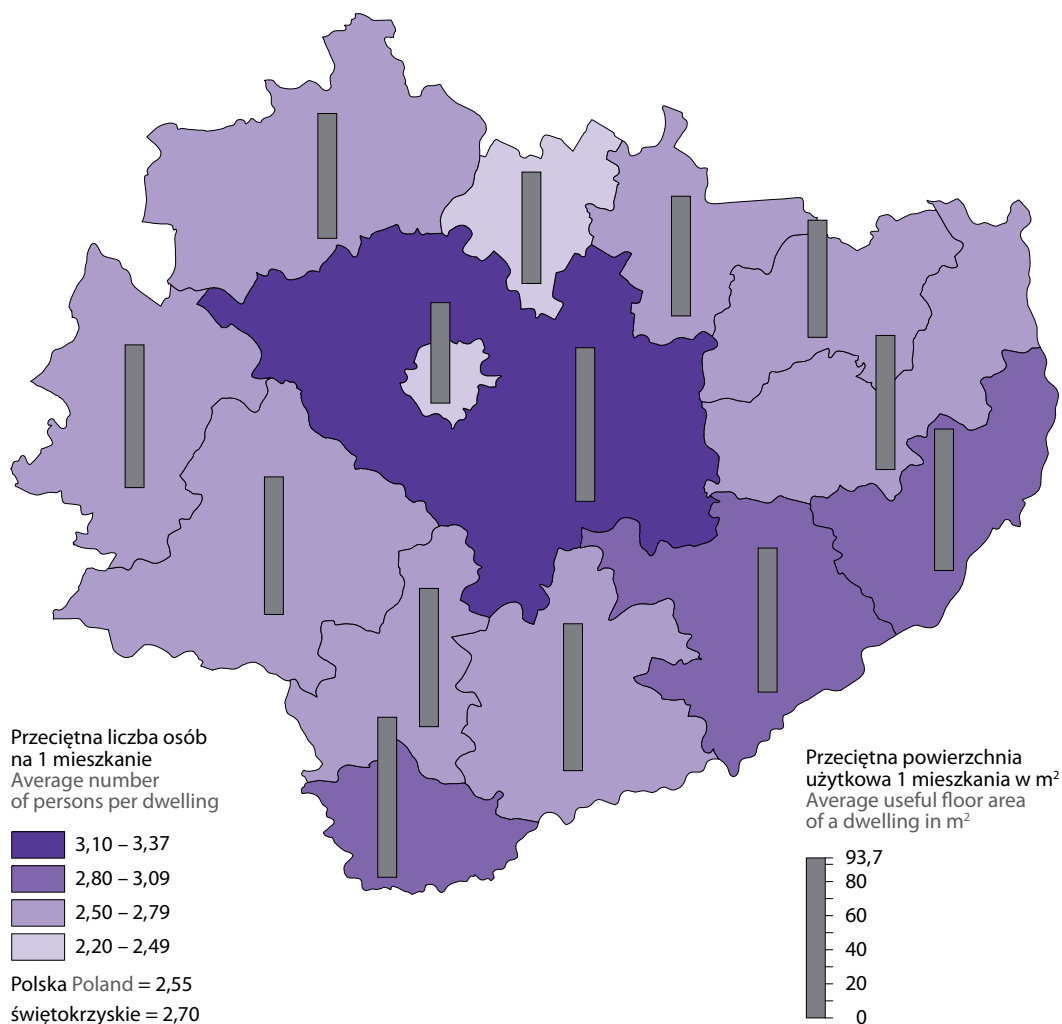
Warunki mieszkaniowe określa także poziom wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne. W 2020 r. w województwie świętokrzyskim 92,5% mieszkań podłączonych było do wodociągu, 86,8% posiadało ustęp, 84,3% – łazienkę, 43,0% gaz z sieci, a 79,5% – centralne ogrzewanie. Na wsi standard wyposażenia w podstawowe instalacje był niższy niż w mieście. Na obszarach wiejskich 87,6% mieszkań nie posiadało gazu z sieci, 32,4% – centralnego ogrzewania, a 26,1% – łazienki. W mieście wartości te wyniosły odpowiednio: 28,7%, 9,4% oraz 6,1%.

Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 29. Housing conditions of population in 2020

As of 31 December

Na koniec 2020 r. długość sieci wodociągowej w województwie świętokrzyskim osiągnęła 14,0 tys. km, a liczba przyłączy – 257,2 tys. sztuk (w kraju odpowiednio 313,4 tys. km i 5904,9 tys. sztuk). W porównaniu do 2019 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci wodociągowej w województwie zwiększyła się o 81,4 km, przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 3,6 tys. szt., a w porównaniu do 2010 r. odpowiednio 1,6 tys. km i 30,1 tys. szt. W 2020 r. długość sieci wodociągowej w miastach stanowiła 15,3%, natomiast na wsi 84,7% długości w całym województwie.

W województwie świętokrzyskim wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2020 r. wynosił 119,7 km na 100 km² i był o 19,5% wyższy niż w kraju. W stosunku do 2010 r. gęstość sieci wodociągowej w województwie wzrosła o 12,8%. W 2020 r. na obszarach wiejskich województwa zagęszczenie sieci wodociągowej wyniosło 108,7 km na 100 km² (wzrost o 13,6% wobec 2010 r.) i było wyższe o 30,8% niż na obszarach wiejskich całego kraju. Natomiast wskaźnik gęstości sieci wodociągowej na obszarach miejskich województwa wyniósł 274,0 km na 100 km² (spadek o 1,4% wobec 2010 r.) i był niższy o 15,5% w porównaniu do obszarów miejskich całego kraju.

Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2020 r. był najniższy w powiatach jędrzejowskim i włoszczowskim (po 79,7 km na 100 km²), a najwyższy w powiecie sandomierskim (179,3 km na 100 km²) oraz m. Kielce (318,7 km na 100 km²). W porównaniu do 2010 r. najmniejszy wzrost wskaźnika odnotowano w powiecie starachowickim (1,8%), a największy w powiecie jędrzejowskim (45,4%).

Tablica 22.

Wodociągi

Stan w dniu 31 grudnia

Table 22.

Water supply system

As of 31 December

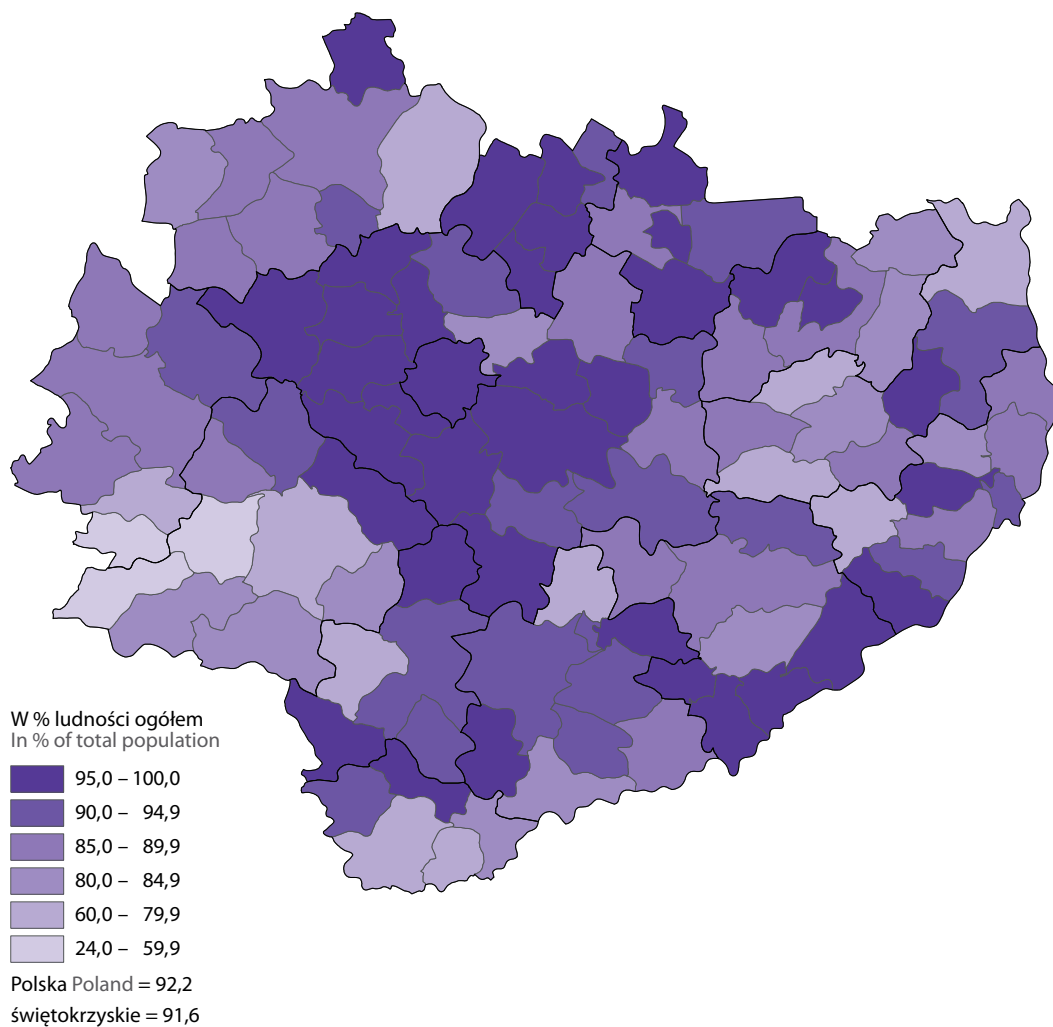
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	12425,6	13428,0	13934,7	14016,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	227134	243420	253600	257187
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	31,4	34,8	34,2	35,0

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim ponad 1,1 mln osób korzystało z sieci wodociągowej, co stanowiło 91,6% liczby ludności całego województwa – w kraju 92,2%. Większy odsetek mieszkańców korzystał z wodociągów na obszarach miejskich niż na obszarach wiejskich. W 2020 r. z sieci wodociągowej w miastach korzystało 96,1% ludności (wzrost w stosunku do 2010 r. o 1,1 p.proc.), podczas gdy na wsi – 87,9% (wzrost w stosunku do 2010 r. o 13,0 p.proc.). W kraju z sieci wodociągowej korzystało w miastach 96,7% mieszkańców, a na obszarach wiejskich 85,6%.

Najwyższy odsetek korzystających z sieci wodociągowej wystąpił w gminie Połaniec (100,0%), natomiast najniższy w gminach: Słupia (24,0%), Nagłowice (35,6%) i Moskorzew (40,7%). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost korzystających z sieci wodociągowej odnotowano w gminach: Raków (o 49,9 p.proc.), Obrazów (o 36,0 p.proc.) i Bieliny (o 32,4 p.proc.). Spadek wskaźnika nastąpił w gminie Szydłów (-4,2 p.proc.).

Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej w województwie przyczyniły się do wzrostu zużycia wody w 2020 r. w stosunku do 2010 r. – o 3,7 m³ w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Nadal jednak w województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe zużywały o 5,5 m³ mniej wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, niż w kraju. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w 2020 r. było wyższe w miastach (31,6 m³), niż na wsi (25,8 m³). Najmniej wody zużywali mieszkańcy powiatu jędrzejowskiego (20,5 m³) i kazimierskiego (21,3 m³), natomiast najwięcej – m. Kielce (36,0 m³). Największy wzrost zużycia wody w porównaniu z 2010 r. odnotowano w powiecie starachowickim (13,0 m³), a największy spadek – w m. Kielce (-3,2 m³).

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2020 r.
Map 30. Population using water supply system in 2020

Długość sieci kanalizacyjnej w województwie świętokrzyskim w 2020 r. wynosiła 6,6 tys. km. W porównaniu do 2019 r. długość wzrosła o 168,8 km, a w stosunku do 2010 r. – o 3210,4 km. W 2020 r. 70,8% sieci kanalizacyjnej znajdowało się na obszarach wiejskich, a 29,2% w miastach. Długość sieci kanalizacyjnej w województwie stanowiła 3,9% długości sieci w całym kraju. W 2020 r. w województwie było 129,0 tys. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych, spośród których 55,9% znajdowało się na obszarach wiejskich. Liczba przyłączy w 2019 r. była mniejsza o 3,8 tys., natomiast w 2010 r. – o 54,0 tys. Liczba przyłączy w województwie stanowiła 3,6% przyłączy w całym kraju. Siecią kanalizacyjną w województwie odprowadzono 26,0 hm³ ścieków. W porównaniu do 2019 r. ich ilość spadła o 2,2% (w miastach 2,6%, a na wsi 1,1%).

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w województwie w 2020 r. wyniósł 56,3 km na 100 km² i był wyższy o 3,9% niż w kraju. W porównaniu do 2010 r. wskaźnik wzrósł o 94,8%, a w stosunku do 2019 r. – o 2,6%. Wskaźnik ten w 2020 r. był wyższy w mieście gdzie wynosił 246,6 km na 100 km², niż na obszarach wiejskich – 42,7 km na 100 km². Natomiast w porównaniu do 2010 r. na obszarach wiejskich odnotowano większy wzrost (o 139,9%) niż w mieście (16,2%).

W 2020 r. najmniejsze zagęszczenie sieci kanalizacyjnej było w powiatach jędrzejowskim (22,2 km na 100 km²) i opatowskim (23,6 km na 100 km²), a największe w starachowickim (119,9 km na 100 km²) i m. Kielce

(344,0 km na 100 km²). W porównaniu do 2010 r. największy wzrost wskaźnika odnotowano w powiatach koneckim (347,7%) i staszowskim (216,1%), a najmniejszy w starachowickim (34,0%) oraz m. Kielce (21,9%).

Tablica 23.**Kanalizacja**

Stan w dniu 31 grudnia

Table 23.

Sewage system

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	3383,8	6081,5	6425,4	6594,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	75026	114604	125256	129018
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną ^b (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	.	27,6	26,6	26,0
w tym oczyszczone of which treated	.	27,5	26,6	26,0

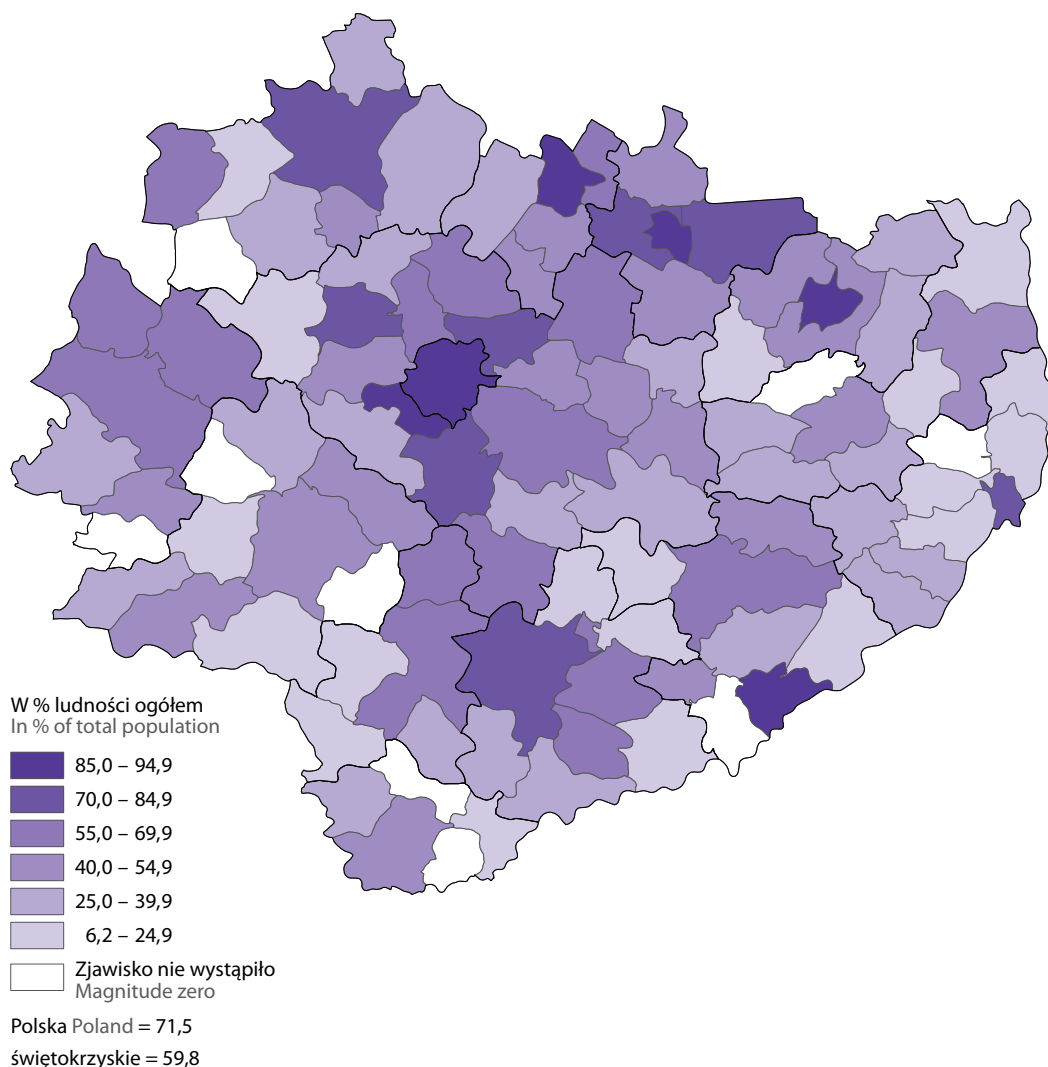
a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim z sieci kanalizacyjnej korzystało 732,5 tys. osób, co stanowiło 59,8% wszystkich mieszkańców województwa. W kraju wskaźnik ten był wyższy o 11,7 p.proc. niż w województwie. Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększył się o 12,4 p.proc. w porównaniu z 2010 r., oraz o 0,4 p.proc. w stosunku do 2019 r. W miastach na koniec 2020 r. z sieci korzystało 87,3% ludności (wzrost o 3,4 p.proc. w porównaniu z 2010 r.), a na obszarach wiejskich 37,0% (wzrost o 19,6 p.proc. w porównaniu z 2010 r.).

W układzie terytorialnym występowało duże zróżnicowanie w dostępności do infrastruktury kanalizacyjnej. W 2020 r. udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej był najwyższy w gminie Połaniec (94,9%) i m. Kielce (90,3%), podczas gdy w 9 gminach nie korzystano z sieci kanalizacyjnej. W porównaniu z 2010 r. największy wzrost odsetka mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wystąpił w gminach: Skarżysko Kościelne (o 62,9 p.proc.), Masłów (o 59,5 p.proc.) oraz Fałków (o 52,0 p.proc.), natomiast najmniej: Sandomierz (o 0,1 p.proc.) i Starachowice (o 0,5 p.proc.).

Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2020 r.
Map 31. Population using sewage system in 2020

Na koniec 2020 r. długość gazowej sieci rozdzielczej w województwie świętokrzyskim osiągnęła 4,1 tys. km. W stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 3,6%, a w porównaniu do 2010 r. – o 20,8%. Sieć gazowa w województwie stanowiła 2,9% długości sieci w kraju. W 2020 r. liczba przyłączy budynków mieszkalnych do sieci gazowej w województwie wyniosła 73,3 tys. szt., co stanowiło 2,5% przyłączy w całym kraju (w województwie odnotowano wzrost o 5,1% w porównaniu z 2019 r., a w stosunku do 2010 r. – o 16,6%). Większa część sieci gazowej znajdowała się na obszarach wiejskich województwa (61,0% długości). Mniej było tam natomiast przyłączy (45,7%).

Wskaźnik gęstości sieci gazowej w 2020 r. w województwie świętokrzyskim wynosił 34,9 km na 100 km², w 2019 r. był niższy o 3,6%, a w 2010 r. – o 20,8%. W 2020 r. wskaźnik ten w województwie był niższy niż w kraju – o 22,3%. W badanym okresie był on zdecydowanie wyższy w miastach niż na wsi. W 2020 r. na obszarach miejskich województwa na 100 km² powierzchni przypadało 204,4 km sieci gazowej (wzrost o 17,9% w porównaniu z 2010 r. i 4,7% w stosunku do 2019 r.), natomiast na obszarach wiejskich – 22,8 km (wzrost odpowiednio o 13,4% oraz 2,7%).

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego wskaźnik gęstości sieci wodociągowej przyjął najwyższą wartość w powiatach: sandomierskim (107,7 km na 100 km²) i starachowickim (104,1 km na 100 km²) oraz m. Kielce (349,4 km na 100 km²), a najniższą w powiecie kazimierskim (0,4 km na 100 km²).

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

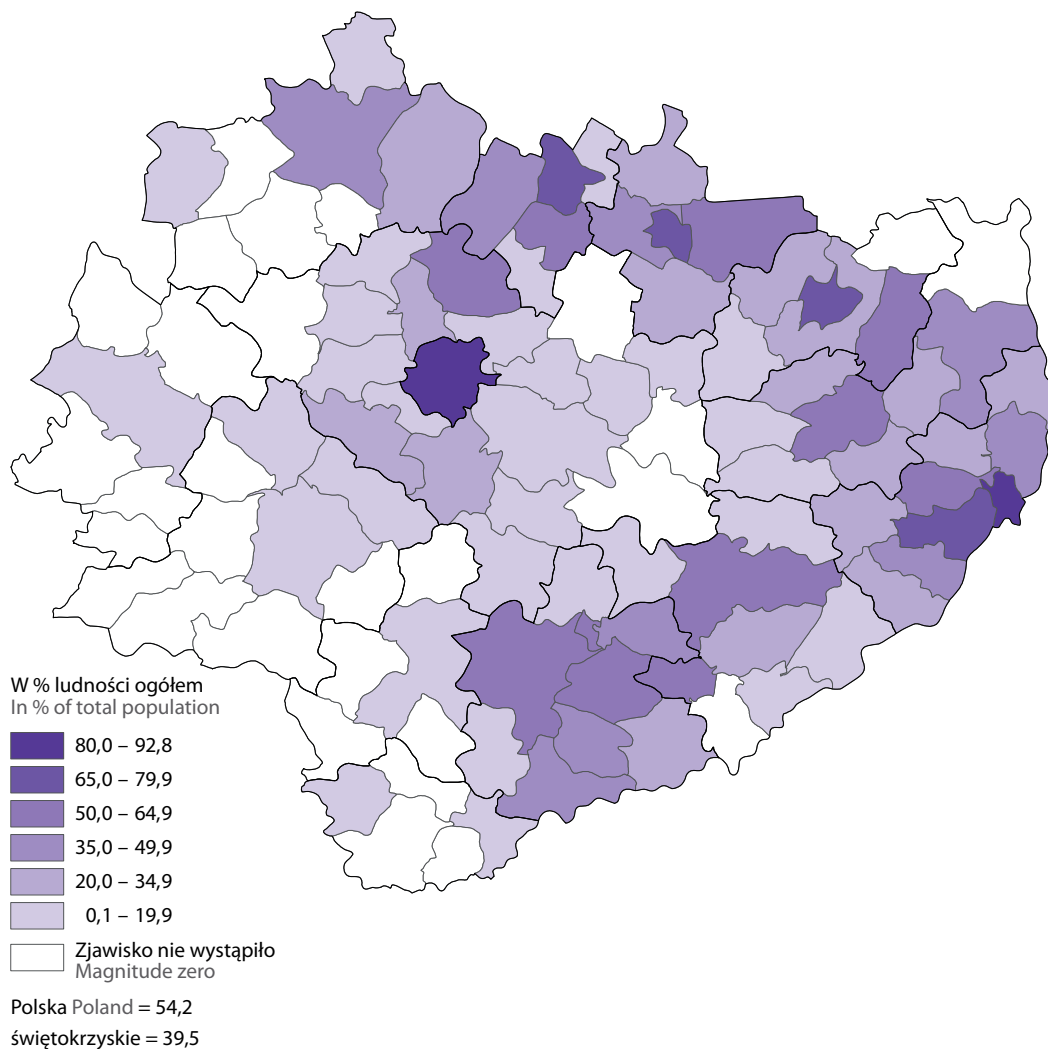
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	3935,4	4293,4	4548,2	4695,5
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	66199	71137	76446	80175
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	161,2	175,0	183,0	191,7
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	82,8 ^b	830,4	975,6	1043,5
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	65,3 ^c	659,1	788,5	848,3

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c Zużycie w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.
a Including gas customers using collective gas-meters. b, c Consumption in natural units: b – hm³, c – m³.

W 2020 r. 39,5% mieszkańców województwa świętokrzyskiego korzystało z sieci gazowej, natomiast w kraju wskaźnik ten wyniósł 54,2%. W porównaniu z 2010 r. w województwie odnotowano wzrost wskaźnika o 3,0 p.proc. W 2020 r. więcej korzystających z sieci gazowej było na obszarach miejskich województwa – 70,7% (wzrost w stosunku do 2010 r. o 1,8 p.proc.), niż na obszarach wiejskich – 13,5% (wzrost w stosunku do 2010 r. o 3,8 p.proc.). Największy odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej wystąpił w gminie Sandomierz (92,8%) oraz m. Kielce (83,3%), natomiast w 29 gminach nie korzystano z sieci gazowej.

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe zużyły 1043,5 GWh gazu z sieci, co stanowiło 2,1% zużycia gazu w całym kraju. Na 1 mieszkańca zużyto 848,3 kWh gazu, co w porównaniu do 2019 r. stanowi wzrost o 7,0%, a do 2015 r. – o 25,7%. W przeliczeniu na jednego mieszkańca więcej gazu w województwie zużywają mieszkańcy miast niż wsi. W 2020 r. przeciętny mieszkaniec miasta zużywał 1424,5 kWh gazu, podczas gdy na wsi zużycie to wyniosło zaledwie 367,8 kWh.

Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2020 r.
Map 32. Population using gas supply system in 2020

Ochrona zdrowia

Health care

O ile w latach 2012-2019 w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej obserwowano systematyczny wzrost liczby przychodni oraz spadek liczby praktyk lekarskich (w tym stomatologicznych) oraz wzrost liczby udzielonych porad, to w ciągu 2020 r., w którym panował stan pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2, odnotowano zarówno spadek liczby placówek (niezależnie od typu), jak i udzielonych porad.

Na przestrzeni lat 2012-2020 w stacjonarnej opiece zdrowotnej odnotowano malejącą liczbę hospitalizacji oraz poza 2020 r. spadek dostępności łóżek szpitalnych. Ponadto o ile w latach 2012-2019 obserwowano wzrost stopnia wykorzystania łóżek, to w 2020 r. w relacji do 2019 r. odnotowano wyraźny spadek (o 68 dni do 205 dni).

W latach 2012-2020 wzrosła zarówno liczebność pracowników medycznych opiekujących się bezpośrednio pacjentami, jak i poziom kwalifikacji kadry medycznej. Dostępność pracowników służby zdrowia, choć na tle kraju była w większości przypadków zadowalająca, pozostała niska.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna udzielanie przez świadczeniodawców świadczeń opieki zdrowotnej osobom niewymagającym leczenia w warunkach całodobowych lub całodziennych; realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2019	2020
Przychodnie Out-patient departments	540	576	642	634
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	261	236	198	174
Porady udzielone ^{bcd} w tys: Consultations provided ^{bcd} in thousands:	9313,1	9699,7	9895,3	8367,4
lekarskie medical	8249,1	8675,5	9034,3	7748,0
stomatologiczne dental	1064,0	1024,3	861,0	619,5
Szpitale ogólne General hospitals	25	25	24	24
na 100 tys. ludności per 100 thousand population	1,96	1,99	1,94	1,99
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	67,9	68,4	74,8	56,3
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in hospital in days	5,4	5,3	5,2	5,4

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

W lecznictwie ambulatoryjnym na przestrzeni lat 2012-2020 obserwowano w województwie świętokrzyskim coroczny spadek liczby praktyk lekarskich oraz poza 2020 r. wzrost liczby przychodni. W 2020 r. funkcjonowały 634 przychodnie, wobec 642 w 2019 r. i 540 w 2012 r. W 2020 r. 71,0% przychodni, tj. 450 prowadziło działalność w miastach. Liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się natomiast z 261 do 174, w tym liczba praktyk stomatologicznych spadła ze 191 do 133. Podobnie jak w przypadku przychodni,

większość praktyk lekarskich prowadziła działalność w miastach (w 2020 r. prawie 79%, tj. 137).

Stopień przystosowania przychodni i praktyk lekarskich ogółem do potrzeb osób niepełnosprawnych jest niewystarczający. W 2020 r. na 808 placówek 579 jednostek było wyposażonych w pochylnie, podjazdy, platformy, 580 – w toalety przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, 272 – w windy, 275 – w posadzki antypoślizgowe, 65 – w drzwi automatycznie otwierane, natomiast w 14 były udogodnienia dla osób słabowidzących i niewidomych oraz w 10 – dla niedosłyszących i niesłyszących. W 68 placówkach nie odnotowano udogodnień.

Dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie była mniejsza niż przeciętnie w kraju (w 2020 r. 1516 osób/ 1 podmiot, wobec 1498 osób/ 1 podmiot). W przekroju terytorialnym zróżnicowanie było znacznie większe. W 2020 r. w 82 gminach dostępność była słabsza niż przeciętnie w województwie. W najlepszej sytuacji znajdowali się mieszkańcy m.Kielce, gdzie na 1 placówkę przypadało 827 mieszkańców, a także gmin Moskorzew (873 osoby/ 1 placówkę) i Busko-Zdrój (941 osób/ 1 placówkę). Z kolei najmniejszą dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej odnotowano w gminach: Kunów (9731 osób/ 1 placówkę), Bliżyn (7995 osób/ 1 placówkę) i Pacanów (7269 osób/ 1 placówkę).

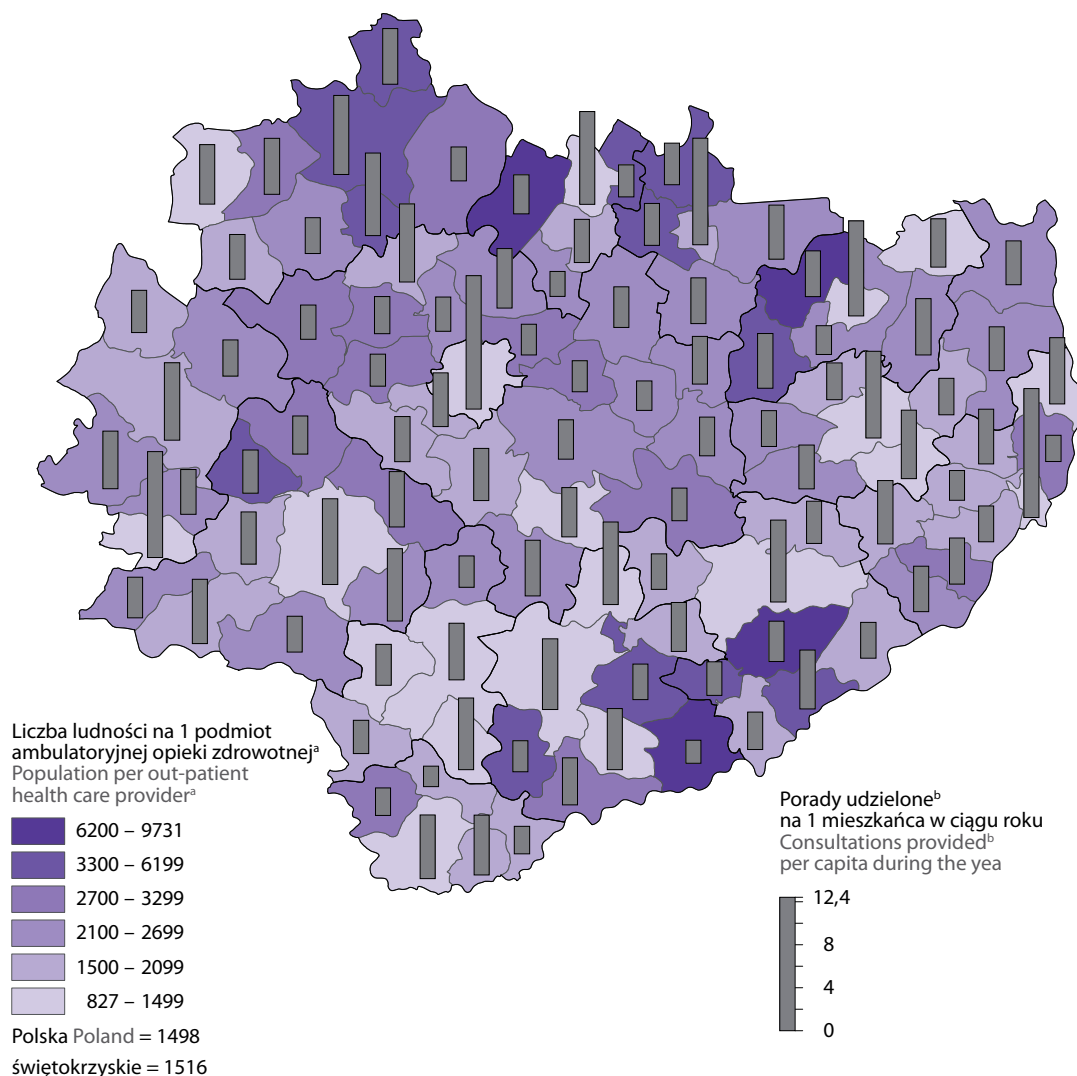
Uwzględniając porady finansowane przez pacjentów oraz porady z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielone pacjentom niehospitalizowanym, w ciągu 2020 r., w którym panował stan pandemii SARS-CoV-2, w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 8367,4 tys. porad (7748,0 tys. lekarskich i 619,5 tys. stomatologicznych).

Liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej była mniejsza o 15,4% niż przed rokiem i o 10,2% niż w 2012 r., przy czym liczba porad lekarskich spadła odpowiednio o 14,2% w relacji do 2019 r. i 6,1% w porównaniu z 2012 r., natomiast liczba porad stomatologicznych była mniejsza o 28,0% niż w 2019 r. i o 41,8% niż w 2012 r.

Na przestrzeni okresu 2012-2020 zmniejszył się udział porad stomatologicznych w poradach ogółem – z 11,4% do 7,4%.

Na przestrzeni lat 2012-2020 liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa zmniejszyła się z 7,3 do 6,8, przy czym porad lekarskich zmalała z 6,5 do 6,3, a stomatologicznych spadła z 0,8 do 0,5. Wskaźniki te były niższe niż przeciętnie w kraju, gdzie liczba porad ogółem spadła z 7,9 do 7,5, w tym porad lekarskich zmniejszyła się z 7,0 do 6,8, a stomatologicznych spadła z 0,9 do 0,7.

Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2020 r.
Map 33. Out-patient health care in 2020

a Stan na 31 grudnia. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych pacjentom niehospitalizowanym. Łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych.
a As of 31 December. b Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Including consultations provided in out-patients departments of the Ministry of Interior and the Ministry of National Defence.

W 2020 r. po wyłączeniu porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych (181,6 tys. porad), liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiła w województwie 6,7 podczas gdy w kraju 7,4. Na 102 gminy województwa ponadprzeciętną liczbę udzielonych porad odnotowano w 14 gminach, przy czym największą w m. Kielce (12,4), Sandomierzu (12,0), Starachowicach (9,9) i Moskorzewie (9,8). Z kolei najmniej porad na osobę przypadało w gminach: Czarnocin (1,9), Pacanów (2,2), Łączna (2,3) i Dwikozy (2,4).

Analiza dotyczy **szpitali ogólnodostępnych** i nie uwzględnia szpitali w zakładach karnych, utworzonych przez Ministra Sprawiedliwości.

Hospitalizacja – całodobowe udzielanie świadczeń w trybie planowym albo nagłym, obejmujące proces diagnostyczno-terapeutyczny oraz proces pielęgnowania i rehabilitacji, od chwili przyjęcia świadczeniobiorcy do chwili jego wypisu albo zgonu (czas liczony od chwili wpisu do księgi głównej do chwili wypisu).

Leczenie jednego dnia – świadczenie wykonane przez świadczeniodawcę na rzecz pacjenta przyjętego z intencją wypisania go w ciągu 24 godzin.

W województwie świętokrzyskim na koniec 2020 r. stacjonarną opiekę zdrowotną można było uzyskać podobnie jak przed rokiem m.in. w udzielających świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym 24 stacjonarnych szpitalach ogólnych oraz udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym 11 szpitalach dziennych (tzw. szpitalach jednego dnia). Od 2019 r. klasyfikacji szpitali naienne i stacjonarne dokonuje się na podstawie deklaracji podmiotów leczniczych na Sprawozdaniu o działalności szpitala ogólnego MZ-29.

W 2020 r. powstawały szpitale tymczasowe dla chorych na COVID-19, ujęte w klasyfikacji jako szpitale ogólne. Według stanu na 31 grudnia 2020 r. i informacji Ministerstwa Zdrowia funkcjonowało 15 takich placówek w kraju (w województwie świętokrzyskim – 1).

Dalsza część analizy, za wyjątkiem działalności dziennej szpitali ogólnych, dotyczy działalności szpitali ogólnych stacjonarnych.

Łóżko – łóżko umieszczone na stałe na sali chorych z pełnym wyposażeniem, zaopatrzone w pościel, zajęte przez chorego, względnie przygotowane na jego przyjęcie; włączając łóżka i inkubatory dla noworodków. Do łóżek w szpitalach ogólnych nie wlicza się łóżek/miejsc pobytu dziennego, łóżek (leżanek) wchodzących w skład wyposażenia stanowiska diagnostycznego, porodowego, dializacyjnego itp. oraz łóżek pomocniczych na których pacjent przebywa chwilowo np. wybudzeniowych.

Miejsce dzienne - łóżko, leżanka, fotel przeznaczony do pobytu pacjenta w trakcie dnia.

W 2020 r. 24 stacjonarne szpitale ogólne dysponowały w sumie 5404 łózkami (łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków), podczas gdy w 2019 r. w dyspozycji 24 szpitali znajdowało się 5348 łóżek, a w 2012 r. 25 szpitali posiadało 6581 łóżek. Średni czas pobytu chorego w szpitalu nie zmienił się zasadniczo na przestrzeni lat 2012-2020. W 2020 r., podobnie jak w 2012 r. chory przebywał w szpitalu w województwie świętokrzyskim przeciętnie 5,4 dnia, podczas gdy w 2019 r. 5,2 dnia, a w 2015 r. 5,3 dnia (w kraju zarówno w 2020 r. jak i w 2019 r. – 5,3 dnia, wobec 5,5 dnia w 2012 r.).

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat malał odsetek miejsc dziennych pozostających w dyspozycji szpitali dziennych, tj. z 25% w 2016 r. do ok. 20% w latach 2019-2020. Od 2016 r. co najmniej 75% miejsc dziennych znajdowało się w dyspozycji stacjonarnych szpitali ogólnych, tj. w 2016 r. 125 spośród 167, a w 2020 r. 136 spośród 172.

W 2020 r. z uwagi na dynamicznie zmieniający się przebieg pandemii COVID-19 znaczna część łóżek szpitalnych była przeznaczana na leczenie pacjentów COVID-19 lub przywracano im ich pierwotne przeznaczenie. Zgodnie z informacjami z Ministerstwa Zdrowia, opracowanymi na podstawie dziennych raportów przekazywanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i Urzędy Wojewódzkie na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego na leczenie pacjentów z COVID-19 przeznaczonych było łącznie 1437 łóżek (ponad 26% łóżek ogółem w stacjonarnych szpitalach ogólnych) z czego ponad 1/3, tj. 479 łóżek było zajętych przez pacjentów z COVID-19, a 958 łóżek było wolnych, przygotowanych na leczenie pacjentów z COVID-19. W tym samym okresie na terenie kraju na leczenie pacjentów z COVID-19 przeznaczonych było łącznie 34741 łóżek (około 20% łóżek ogółem w stacjonarnych

szpitalach ogólnych) z czego 48,3% tj. 16773 łóżek było zajętych przez pacjentów z COVID-19, a 17968 łóżek było wolnych. W odniesieniu do liczby mieszkańców, wskaźnik liczby łóżek COVID-19 na 10 tys. ludności województwa wynosił 11,7, podczas gdy w kraju 9,1. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie podlaskim (13,6), a najniższą (7,5) w województwach: małopolskim i wielkopolskim.

Na przestrzeni okresu 2012-2019 malała dostępność łóżek w stacjonarnych szpitalach ogólnych. Liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności ogółem zmniejszyła się w województwie z 51,7 w 2012 r. do 50,2 w 2015 r. i 43,3 w 2019 r., natomiast w 2020 r. wzrosła do 44,1. Tendencja ta nie odbiegała od zmian zachodzących w kraju, gdzie w 2012 r. na 10 tys. ludności przypadało 49,0 łóżek, w 2015 r. 48,6, w 2019 r. 43,5 a w 2020 r. 43,8. Biorąc pod uwagę podział terytorialny według powiatów w 2020 r. w najlepszej sytuacji w województwie byli mieszkańcy m. Kielce, gdzie na 10 tys. ludności przypadało 90,3 łóżek wobec 88,5 łóżek przed rokiem, a także powiatów sandomierskiego (66,5 wobec 62,2 łóżek) i koneckiego (65,9 wobec 65,4 łóżek). Z kolei najmniej łóżek na 10 tys. ludności odnotowano w powiatach: opatowskim (14,4 wobec 9,4 łóżek), kazimierskim (14,4 wobec 14,3 łóżek) i jędrzejowskim (17,9 wobec 17,3 łóżek).

Wskaźnik średniego wykorzystania łóżek szpitalnych jest to stosunek liczby osobodni pobytu pacjentów w szpitalu do średniej liczby łóżek. Wskaźnik może zostać odniesiony do liczby dni w roku i być wyrażony w procentach.

W 2020 r. dotkniętym pandemią COVID-19, wskaźnik wykorzystania łóżek w stacjonarnych szpitalach ogólnych w województwie świętokrzyskim wyniósł 56,3% lub inaczej 205 dni i było to mniej o 68 dni niż w 2019 r. i o 43 dni niż w 2012 r. W kraju wykorzystanie łóżek w 2020 r. osiągnęło 55,0%, tj. 201 dni, co oznacza spadek o 52 dni w relacji do stanu z 2019 r. i o 45 dni w porównaniu z 2012 r. Spadek wykorzystania łóżek odnotowano we wszystkich województwach.

W 2020 r. baza łóżkowa stacjonarnych szpitali ogólnych w największym stopniu była wykorzystana w województwach: zachodniopomorskim (60,2%), małopolskim (59,6%) i lubuskim (59,4%), a najniższe wykorzystanie łóżek odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (50,3%), śląskim (50,6%) i opolskim (51,8%). W 2020 r., podobnie jak w 2012 r. ze wskaźnikami odpowiednio 56,3% oraz 67,9% województwo świętokrzyskie uplasowało się na 6. lokacie w kraju, podczas gdy w 2019 r. wskaźnik 74,8% pozwolił na zajęcie 1. miejsca pod względem wykorzystania łóżek w szpitalach.

Leczeni bez ruchu międzyoddziałowego – pacjenci hospitalizowani, zarejestrowani w księdze głównej szpitala i przyjęci do szpitala. Ten sam pacjent przebywający w kilku szpitalach w ciągu roku, bądź przebywający kilka razy w tym samym szpitalu w ciągu roku, liczony jest za każdy razem niezależnie.

W 2020 r. dotkniętym pandemią COVID-19, w szpitalach ogólnych leczono w trybie stacjonarnym (bez ruchu międzyoddziałowego) w sumie 195,9 tys. osób, wobec 264,5 tys. przed rokiem i 286,8 tys. w 2012 r. Na przestrzeni 2020 r. wskaźnik liczby hospitalizowanych na 10 tys. mieszkańców województwa spadł o ponad 0,5 tys. – z 2138 do 1593 (w kraju podobnie – z 1945 do 1495). W ujęciu wojewódzkim wskaźnik liczby hospitalizowanych na 10 tys. ludności zmniejszył się we wszystkich województwach, przy czym większy spadek niż w świętokrzyskim odnotowano jedynie w województwie łódzkim (z 2238 do 1678, tj. o 560). Biorąc pod uwagę liczbę hospitalizacji na 10 tys. mieszkańców w 2020 r. województwo świętokrzyskie zajęło 4. lokatę, po łódzkim (1678), lubelskim (1630) i podlaskim (1602), podczas gdy w 2019 r. – 3. po łódzkim (2238) i lubelskim (2152).

Leczeni z ruchem międzyoddziałowym – pacjenci hospitalizowani, rejestrowani na oddziałach szpitalnych. Pacjent przebywający na kilku oddziałach w trakcie jednego pobytu w szpitalu na każdym oddziale liczony jest niezależnie.

Leczeni dziennie – pacjenci korzystający ze świadczeń medycznych udzielanych w zakładzie leczniczym w trybie dziennym.

W 2020 r. w ramach opieki dziennej (z ruchem międzyoddziałowym) realizowanej w szpitalach ogólnych (stacjonarnych i dziennych), leczonych było łącznie 26,5 tys. osób, wobec 31,1 tys. osób przed rokiem, 29,7 tys. osób w 2015 r. i 4,8 tys. w 2012 r., z tego w szpitalach dziennych odpowiednio: w 2020 r. 6,5 tys., w 2019 r. 7,3 tys., w 2015 r. 4,2 tys. i w 2012 r. 2,1 tys. Na przestrzeni ostatnich sześciu lat zauważalnie zmalał udział pacjentów leczonych dziennie w szpitalach stacjonarnych, na rzecz leczonych w szpitalach dziennych – z 85,7% w 2015 r. przez 76,5% w 2019 r. do 75,4% w 2020 r, co oznacza że we wskazanym okresie udział leczonych w ramach opieki dziennej w szpitalach jednego dnia wzrósł z 14,3% do 24,6%.

W ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej oprócz szpitali ogólnych w województwie na koniec 2020 r. funkcjonował 1 szpital psychiatryczny, 16 zakładów opiekuńczo–lecniczych (w tym 1 typu psychiatrycznego), 3 zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze, 9 hospicjów, 1 oddział opieki paliatywnej oraz 3 ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów. W placówkach tych leczono w 2020 r. w sumie 11,2 tys. osób (w roku poprzednim 13,6 tys. osób).

W celu zapewnienia pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego został stworzony **System Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM)**.

Jednostkami systemu są **zespoły ratownictwa medycznego (ZRM)**, w tym **lotnicze zespoły ratownictwa medycznego (LZRM)** oraz **szpitalne oddziały ratunkowe (SOR)**, z którymi zawarto umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Z systemem współpracują centra urazowe oraz jednostki organizacyjne szpitali wyspecjalizowane w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego, które zostały ujęte w wojewódzkim planie działania systemu PRM.

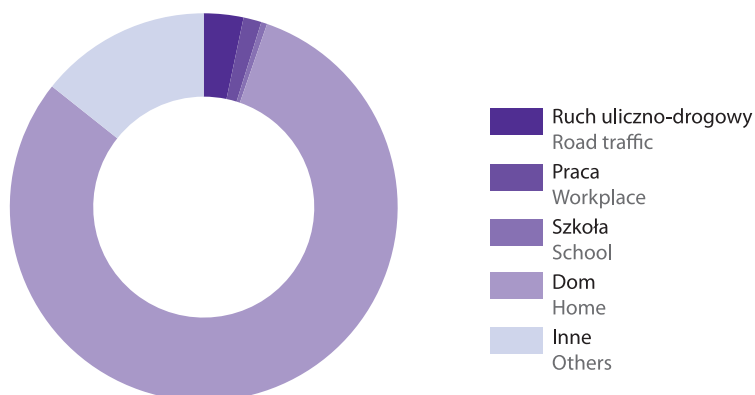
W skład ZRM wchodzi osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych – w podstawowym zespole ratownictwa medycznego są to co najmniej dwie osoby, w tym pielęgniarka systemu lub ratownik medyczny, natomiast specjalistyczne ZRM są co najmniej trzyosobowe, a w ich skład wchodzi lekarz systemu i pielęgniarka systemu lub ratownik medyczny.

Zespoły ratownictwa medycznego (ZRM) udzielają pomocy medycznej poza szpitalem osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. W 2020 r. w województwie świętokrzyskim w ramach ratownictwa medycznego świadczeń medycznych udzielało 49 zespołów (o 4 więcej niż w 2010 r.), przy czym liczba zespołów podstawowych wzrosła o 12 do 40, a zespołów specjalistycznych zmalała o 8 do 9. Oprócz naziemnych zespołów ratownictwa medycznego działał również 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego.

W 2020 r. ZRM zrealizowały 109,1 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia, wobec 125,7 tys. w 2019 r. i 98,6 tys. w 2010 r. W przeliczeniu na 1000 ludności w 2020 r. przeciętnie przypadały 88,7 wyjazdy ZRM, podczas gdy w 2019 r. 101,6, a w 2010 r. 76,7. W kraju odpowiednio w 2020 r. 71,9, wobec 80,8 i 73,3 w latach 2019 i 2010.

Wykres 36. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2020 r.

Chart 36. Responses of emergency medical services by place of accident in 2020

Struktura wyjazdów zespołów ZRM ze względu na miejsce zdarzenia nie zmieniła się. Zdecydowaną większość stanowiły wyjazdy do domu pacjenta (80,4% w 2020 r. wobec 72,3% w 2010 r.). Drugie co do liczności miejsce zdarzenia to kategoria „inne”, która obejmuje m.in. ulicę (wyłączając ruch uliczno-drogowy), sklep, kościół (14,3% w 2020 r. wobec 20,5% w 2010 r.). W dalszej kolejności plasują się wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym (odpowiednio 3,3% wobec 5,2%) oraz do zdarzeń w pracy lub w szkole (podobnie jak w 2010 r. 2,0%).

W trakcie jednego wyjazdu pomoc mogła zostać udzielona więcej niż jednej osobie. Dlatego liczba osób, którym udzielono świadczeń w trakcie wyjazdów ZRM była nieco większa niż liczba wyjazdów i wyniosła w 2020 r. 109,5 tys., podczas gdy w 2019 r. 126,0 tys. i w 2010 r. 101,9 tys. W przeliczeniu na 1000 ludności w 2020 r. w województwie przypadają 89,0 osób, którym ZRM udzieliły pomocy, podczas gdy w 2019 r. 101,8, a w 2010 r. 79,3. W kraju odpowiednio w 2020 r. 72,1, wobec 81,3 i 74,4 w latach 2019 i 2010. W województwie wśród osób, którym pomocy udzielały ZRM udział osób w wieku 65 lat i więcej wahał się od 43,8% w 2010 r. do 49,3% w 2020 r., natomiast dzieci i młodzieży do 18 roku życia – od 7,4% do 3,8%. W kraju udział seniorów oscylował między 38,3% a 48,5%, a dzieci i młodzieży – między 6,6% a 4,5%.

Od 2019 r. szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) zapewniały świadczenia zdrowotne w dwóch trybach: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją) oraz stacjonarnym, podczas gdy w latach wcześniejszych – w trzech trybach tj.: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją), leczenia jednego dnia (z zamiarem zakończenia udzielania świadczeń w okresie nieprzekraczającym 24 godzin) oraz stacjonarnym (powyżej 24 godzin). Skutkuje to brakiem pełnej porównywalności danych z latami wcześniejszymi. Niezależnie od analizowanego okresu, w izbach przyjęć i szpitalnych oddziałach ratunkowych najwięcej świadczeń udzielono w trybie ambulatoryjnym.

W 2020 r. na 10 SOR-ach i 1 współpracującej izbie przyjęć udzielono doraźnej pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym 115,8 tys. osób, podczas gdy w 2019 r. 10 SOR-ów i 1 izba przyjęć pomogły 162,6 tys. osób. W 2020 r. spośród osób, którym udzielono pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym, dzieci i młodzież do 18 r. życia stanowiły 17,8% (w 2019 r. 21,7%), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 26,3% (przed rokiem 23,2%).

Liczba leczonych w trybie stacjonarnym w 2020 r. wyniosła 27,3 tys. osób, podczas gdy przed rokiem 29,7 tys. osób. Spośród nich do leczenia szpitalnego przekazano w 2020 r. 10,4 tys. osób, podczas gdy w 2019 r. 6,9 tys. osób. W 2020 r. wśród osób leczonych stacjonarnie dzieci i młodzież do 18 r. życia stanowiły 8,6% (w 2019 r. 13,7%), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 28,2% (przed rokiem 39,8%).

Lecznictwo uzdrowiskowe stanowi integralną część systemu ochrony zdrowia. Prowadzone jest w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego zlokalizowanych w uzdrowiskach, czyli na terenach o szczególnych walorach geologiczno-klimatycznych, wydzielonych w celu wykorzystania i ochrony znajdujących się tam naturalnych surowców leczniczych.

Do **placówek lecznictwa uzdrowiskowego** zaliczamy: szpital uzdrowiskowy, szpital uzdrowiskowy dla dzieci, sanatorium uzdrowiskowe, sanatorium uzdrowiskowe dla dzieci, szpital/sanatorium w urządzonym podziemnym wyrobisku górniczym, przychodnię uzdrowiskową, zakład przyrodolecznicy.

Znanym i cenionym centrum lecznictwa uzdrowiskowego w województwie świętokrzyskim od lat pozostaje powiat buski. Na przestrzeni lat 2010-2020 liczba działających tam placówek podlegała niewielkim wahaniom. Podobnie jak na koniec 2010 r., czynnych na koniec 2020 r. było 11 sanatoriów i 1 przychodnia uzdrowiskowa. Do 4 placówek, tj. o 2, zwiększyła się liczba szpitali uzdrowiskowych. Od 2015 r. działał 1 stacjonarny zakład rehabilitacji leczniczej, a w 2020 r. działalność podjęła kolejna placówka.

Na koniec 2020 r., podobnie jak przed rokiem, w dyspozycji placówek lecznictwa uzdrowiskowego pozostawało 3,2 tys. łóżek, wobec 2,1 tys. w 2010 r. W 2020 r. dotkniętym pandemią COVID-19 liczba pacjentów/ kuracjuszy korzystających z tej formy leczenia niezależnie od typu placówki lecznictwa uzdrowiskowego wyniosła 37,8 tys. w opiece stacjonarnej i 3,3 tys. w trybie ambulatoryjnym, wobec odpowiednio

78,7 tys. i 11,3 tys. osób w 2019 r., a w 2010 r. 36,3 tys. i 11,2 tys. osób.

Biorąc pod uwagę funkcje placówek lecznictwa uzdrowiskowego, stopień przystosowania placówek do potrzeb osób niepełnosprawnych nie jest zadowalający. Na koniec 2020 r. spośród 18 placówek lecznictwa uzdrowiskowego: wszystkie placówki posiadały posadzki antypoślizgowe, 17 placówek było wyposażonych w pochylnie, podjazdy, platformy, w 16 zapewniono pokoje lub pokoje z łazienkami przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, w 16 – łazienki przystosowano dla osób niepełnosprawnych, w 13 placówkach były windy, a 8 placówek było wyposażonych w drzwi automatycznie otwierane. W żadnej placówce nie zastosowano udogodnień dla słabowidzących i niewidomych ani dla niedosłyszących i niesłyszących.

Infrastrukturę opieki medycznej uzupełnia sieć aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych. Na przestrzeni lat 2010-2020 obserwowano ograniczenie liczebności działających placówek, a co za tym idzie pogorszenie dostępności. W 2020 r. w województwie świętokrzyskim działało 390 aptek i 46 punktów aptecznych, wobec w 2010 r. odpowiednio 403 i 60. Na 1 aptekę przypadało 3140 mieszkańców, wobec 3182 w 2010 r. Podobnie jak w przypadku innych placówek służby zdrowia czy opieki społecznej, przystosowanie aptek i punktów aptecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych było niewystarczające. W 2020 r. spośród w sumie 436 aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych: 278 placówek było wyposażonych w pochylnie, podjazdy, platformy, 82 posiadało w posadzki antypoślizgowe, 17 placówek było wyposażonych w drzwi automatycznie otwierane, w 6 placówkach były windy. Żadna placówka nie posiadała udogodnień dla niedosłyszących i niesłyszących a tylko 1 posiadała udogodnienia dla osób niewidomych. W 113 placówkach nie wprowadzono udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

Jednym z wielu czynników decydujących o warunkach życia ludności jest poziom zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony zdrowia. Podstawowym zadaniem sprawnie działającego systemu ochrony zdrowia jest zapewnienie dostępu do kadry medycznej, a także dbanie o jakość oferowanych usług. Zapewnienie odpowiedniej dostępności do personelu medycznego opartej na potrzebach mieszkańców stanowi jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki zdrowotnej.

Zgodnie z rejestrami prowadzonymi przez izby lekarskie, izby pielęgniarek i położnych, izby aptekarskie oraz izby diagnostów laboratoryjnych, w 2020 r. w województwie świętokrzyskim prawo wykonywania zawodu posiadało 4086 lekarzy, 1205 lekarzy dentyistów, 11543 pielęgniarki, 1461 położnych, 876 farmaceutów i 657 diagnostów laboratoryjnych. Zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z 2012 r., we wszystkich wymienionych zawodach medycznych został odnotowany wzrost liczby uprawnionych do wykonywania zawodu.

Z kolei biorąc pod uwagę pracujących w ochronie zdrowia bezpośrednio z pacjentem, tj. pracujących w podmiotach leczniczych, aptekach, domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych (liczonych raz, według głównego miejsca pracy), odnotowano w 2020 r. m.in.: 2987 lekarzy, 490 dentyistów, 7553 pielęgniarek, 815 położnych, 770 farmaceutów, 1556 fizjoterapeutów. W porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się liczba pielęgniarek (o 2,3%) oraz fizjoterapeutów (o 1,3%), natomiast w pozostałych kategoriach zawodowych odnotowano wzrost liczby pracujących bezpośrednio z pacjentem. W relacji do 2012 r. zmniejszyła się jedynie liczba farmaceutów (o 0,6%).

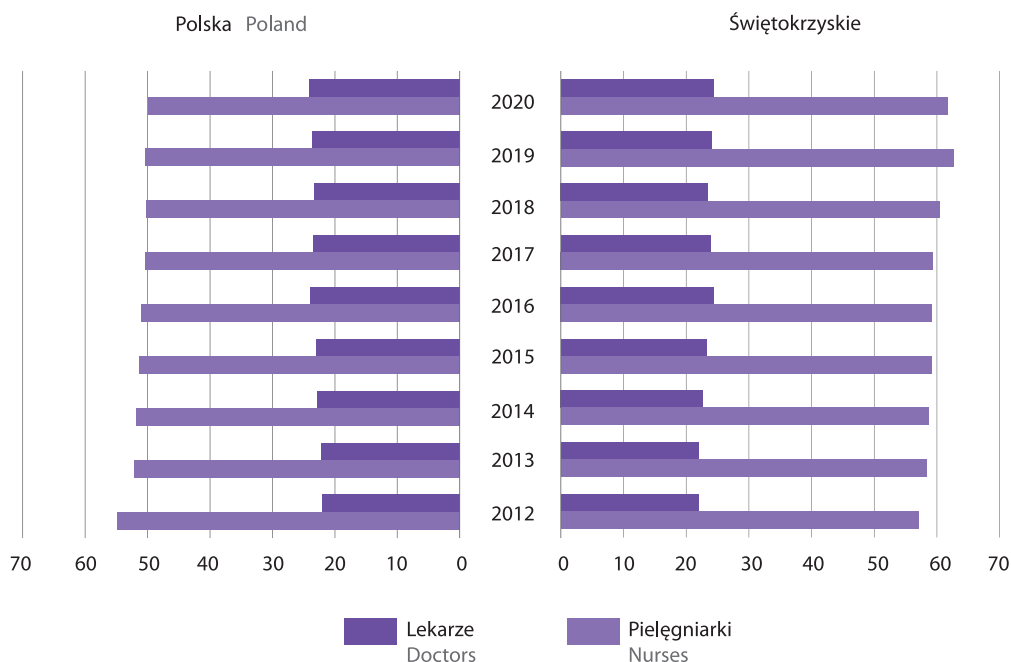
Na przestrzeni lat 2012-2020 liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności województwa wzrosła z 22,0 osób do 24,4, lekarzy dentyistów – z 3,5 osób do 4,0, pielęgniarek z 57,1 osób do 61,7, położnych z 5,8 osób do 6,7, fizjoterapeutów z 8,2 osób do 12,7, a farmaceutów z 6,1 osób do 6,3. Z wyjątkiem pielęgniarek i fizjoterapeutów wskaźniki dostępności przeważnie nie odbiegały znacząco od średniej krajowej, gdzie liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności wzrosła z 22,1 osób do 24,1, lekarzy dentyistów – z 3,2 osób do 3,7, fizjoterapeutów z 5,9 osób do 8,2 i farmaceutów z 7,0 osób do 7,4, a obniżyła się pielęgniarek z 54,9 osób do 49,9 i położnych z 6,3 osób do 6,1.

Wykres 37. Lekarze i pielęgniarki^a na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 37. Doctors and nurses^a per 10 thousand population

As of 31 December

a Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

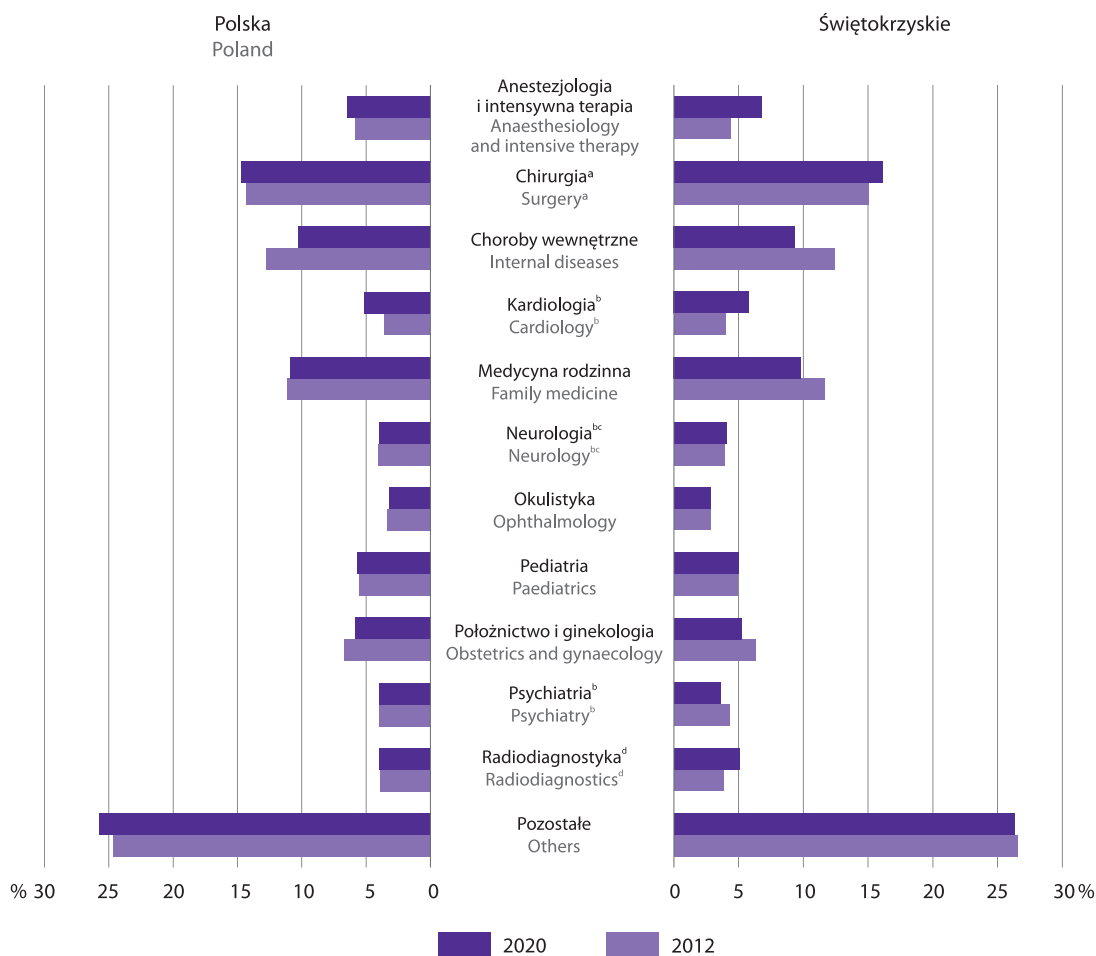
a Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Poza dostępnością pracowników medycznych wyrażoną przez odniesienie liczby pracujących bezpośrednio z pacjentem do liczby potencjalnych pacjentów, ważnym czynnikiem wpływającym na jakość opieki zdrowotnej są kwalifikacje kadry medycznej. Na potrzeby niniejszej publikacji przyjęto, że miernikiem poziomu kwalifikacji dla lekarzy i lekarzy dentyistów jest odsetek specjalistów, a w odniesieniu do pielęgniarek, położnych i fizjoterapeutów - odsetek osób z wyższym wykształceniem, w tym z tytułem magistra.

W 2020 r. liczba lekarzy ze specjalizacją (II stopnia i specjalistów) w województwie świętokrzyskim wynosiła 2150, tj. 72,0% lekarzy ogółem (w 2012 r. 72,8%), a wśród lekarzy dentyistów specjalizację posiadało 60, co stanowiło 12,2% wszystkich lekarzy dentyistów (w 2012 r. 11,1%). W kraju na przestrzeni lat 2012-2020 odsetek lekarzy ze specjalizacją kształtował się w latach brzegowych na poziomie 68,7% i 67,7%, a lekarzy dentyistów ze specjalizacją 20,3% wobec 22,2%.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności dostępność lekarzy ze specjalizacją wzrosła z 16,0 osób w 2012 r. do 17,6 w 2020 r. (w kraju z 15,2 do 16,3), natomiast lekarzy dentyistów - z 0,4 do 0,5 (w kraju z 0,7 do 0,8).

Wykres 38. Lekarze specjaliści
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 38. Doctors specialists
 As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. c d Także: c – neuropatologii, d – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej, radiodiagnostyki i radiologii dziecięcej.
 a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including children's specialists. cd Also: c – neuropathology, d – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy, radiodiagnosics and children's radiology.

Na koniec 2020 r. najczęściej posiadaną przez lekarzy specjalizacją były specjalizacje z zakresu chirurgii, medycyny rodzinnej i chorób wewnętrznych. Dostępność lekarzy ze specjalizacją z zakresu chirurgii wahała się od 2,4 osób w 2012 r. do 2,8 w 2020 r. na 10 tys. ludności (w kraju od 2,2 do 2,4), medycyny rodzinnej od 1,9 do 1,7 (w kraju od 1,7 do 1,8), a chorób wewnętrznych od 2,0 do 1,6 (w kraju od 1,9 do 1,7).

Analiza poziomu wykształcenia pielęgniarek i położnych wykazała, że w 2020 r., spośród pielęgniarek pracujących bezpośrednio z pacjentem tytuł magistra pielęgniarstwa posiadało 31,8% ogółu, a odsetek osób z tytułem magistra w grupie położnych wyniósł 38,0% (w 2012 r. odpowiednio 12,4% oraz 13,2%). W kraju w 2020 r. tytułem magistra legitymowało się 23,2% pielęgniarek i 26,1% położnych (w 2012 r. odpowiednio 8,0%, wobec 9,6%). Poprawił się również poziom kwalifikacji fizjoterapeutów – w 2020 r. 90,2% legitymowało się wyższym wykształceniem, podczas gdy w 2012 r. 81,2% (w kraju 84,1%, wobec 68,8%).

W 2020 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem na ochronę zdrowia w województwie świętokrzyskim wyniosły 178,2 mln zł, tj. więcej o 51,2 mln zł niż przed rokiem i o 46,3 mln zł niż w 2010 r. (w Polsce odpowiednio 4796,8 mln zł, tj. więcej o 1289,7 mln zł niż w 2019 r. i o 1834,8 mln zł niż w 2010 r.). Z kwoty ogółem najwięcej na ochronę zdrowia wydatkowały w sumie samorządy powiatów (w 2020 r. 50,0% wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w województwie na ochronę zdrowia) i miasta na prawach powiatu (8,4%), następnie samorząd województwa (30,3%) i gmin (11,3%). W Polsce wydatki samorządów powiatów stanowiły 21,9% wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w kraju na ochronę zdrowia, miast na prawach powiatu 23,0%, województw 43,3%, a gmin 11,8%.

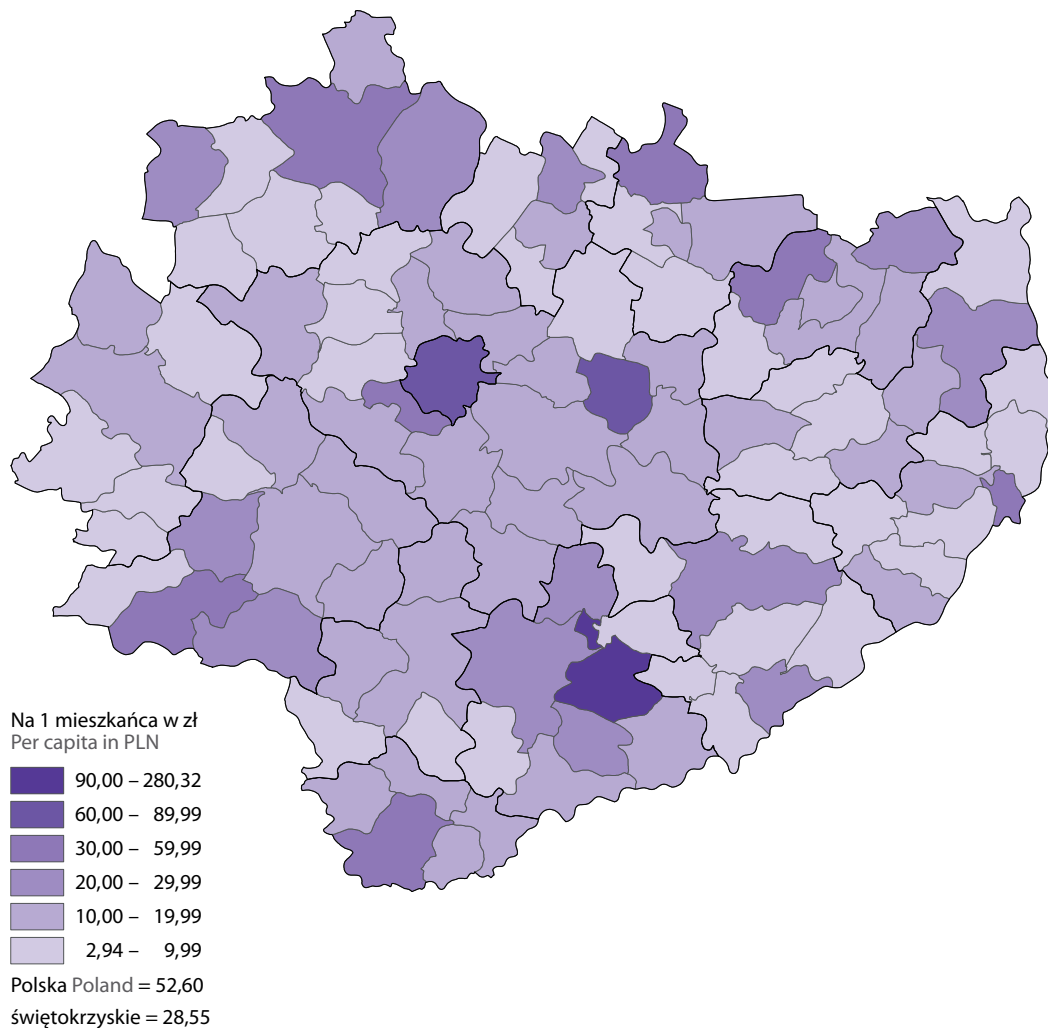
W 2020 r. w województwie świętokrzyskim samorządy powiatów bez miasta na prawach powiatu wydatkowały na ochronę zdrowia 89,1 mln zł, tj. więcej o 84,5% więcej niż w 2019 r. i o 50,8% niż w 2010 r. Z kolei miasto na prawach powiatu Kielce przeznaczyło na ten cel w 2020 r. 14,9 mln zł, tj. więcej o 3,2% niż przed rokiem i o 0,5% niż w 2010 r. Samorząd województwa wydatkował 54,0 mln, tj. zarówno więcej niż przed rokiem, jak i w 2010 r. odpowiednio o 28,6% i 50,3%. Samorządy gmin przeznaczyły w sumie 20,2 mln zł, tj. mniej o 9,1% mniej niż przed rokiem i o 8,4% niż w 2010 r. W strukturze wydatków największy udział środki na ochronę zdrowia stanowiły w budżecie województwa (w 2020 r. 9,1%), następnie w budżecie powiatów (średnio 6,4%), miasta na prawach powiatu (1,0%) i gmin (przeciętnie 0,4%).

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia per capita były zróżnicowane. W 2020 r. na 1 mieszkańca przypadało średnio z:

- budżetu województwa świętokrzyskiego 43,89 zł (w 2019 r. – 33,92 zł, w 2010 r. 27,95 zł),
- budżetów powiatów 86,01 zł (w 2019 r. – 46,34 zł, w 2010 r. 54,61 zł), przy czym najwyższe wydatki odnotowano w powiatach: kazimierskim – 313,36 zł (przed rokiem 29,18 zł i w 2010 r. 31,91 zł), włoszczowskim – 171,25 zł (w 2019 r. 63,60 zł a w 2010 r. 52,36 zł) i ostrowieckim – 158,05 zł (przed rokiem 85,84 zł a w 2010 r. 57,38 zł), natomiast najniższe w powiatach: sandomierskim – 37,20 zł (w 2019 r. 27,23 zł, a w 2010 r. 52,91 zł), kieleckim – 41,96 zł (przed rokiem – 26,51 zł, w 2010 r. 44,84 zł) i jędrzejowskim – 47,44 zł (w 2019 r. 18,38 zł, a w 2010 r. 30,30 zł),
- budżetu miasta na prawach powiatu Kielce 76,88 zł (w 2019 r. 74,10 zł, a w 2010 r. 73,12 zł),
- budżetów gmin 19,49 zł (w 2019 r. 21,31 zł, a w 2010 r. 20,37 zł); w 2019 r. wartości wydatków na ochronę zdrowia per capita w 80 gminach nie przekroczyły średniej w województwie (rok wcześniej w 84 gminach) – najniższe wartości odnotowano w gminach: Skarżysko Kościelne (2,94 zł), Wąchock (3,01 zł) i Tuczępy (3,45 zł), a najwyższe w gminach: Stopnica (280,32 zł), Bieliny (79,20 zł) i Sędziszów (56,28 zł).

W sumie na ochronę zdrowia z budżetów gmin i m. Kielce wydatkowano w 2020 r. na 1 mieszkańca średnio 28,55 zł (w 2019 r. 29,64 zł i w 2010 r. 28,71 zł); w 2020 r. średniej tej nie osiągnęły 92 gminy (rok wcześniej 95 gmin).

Mapa 34. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2020 r.
 Map 34. Expenditures of gminas and city with powiat status in division "Health care" in 2020

Kultura Culture

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim liczba placówek bibliotecznych, klubów i świetlic oraz muzeów i oddziałów muzealnych była niższa niż przed rokiem. W porównaniu z 2019 r. nie zmieniła się liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury, galerii i salonów sztuki, teatrów i instytucji muzycznych oraz kin stałych. Wydatki budżetów gmin i miasta na prawach powiatu (Kielce) w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe niż w 2019 r. i wyższe niż w 2010 r.

Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 26. Culture institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	305	283	275	269
Instytucje kultury Culture institutions				
centra, domy i ośrodki kultury centre of culture and cultural centres establishments	69 ^a	77	80	80
kluby i świetlice clubs and community centres	45 ^a	58	41	37
Muzea i oddziały muzealne Museums and branches	24	34	34	30
Galerie i salony sztuki Galleries and art salons	11	9	9	9
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	4	4	4	4
Kina stałe Indoor cinemas	10	14	18	18
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per library establishment	4205	4442	4487	4553

a Dane za 2011 r.

a Data for 2011.

W 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność prowadziło 269 placówek bibliotecznych, tj. bibliotek publicznych wraz z filiami oraz punktów bibliotecznych, co stanowiło 3,1% udziału wśród wszystkich tego typu placówek w Polsce. Od 2010 r. do 2020 r. liczba placówek bibliotecznych zarówno na obszarze województwa, jak i w kraju systematycznie zmniejszała się. W porównaniu z 2010 r. było ich o 36 mniej, natomiast w Polsce - o 1130 mniej. Większość placówek bibliotecznych prowadziła działalność na terenach wiejskich (69,9% ogólnej ich liczby). W 2020 r. w województwie na jedną placówkę biblioteczną przypadało 4,6 tys. osób (w 2010 r. - 4,2 tys. osób); w kraju odpowiednio 4,4 tys. osób w 2020 r. i 3,9 tys. osób w 2010 r. W miastach wskaźnik ten był zdecydowanie wyższy niż na wsi i wyniósł 6,9 tys. osób (na wsi - 3,6 tys.). Niski poziom wskaźnika na obszarach wiejskich jest pozytywnym zjawiskiem, gdyż dostęp do bibliotek stanowi na tych terenach jeden z ważniejszych wskaźników dostępu do kultury.

Wręcz ze zmniejszającą się liczbą bibliotek systematycznie zmniejszał się również księgozbiór. Na koniec 2020 r. biblioteki publiczne w województwie dysponowały księgozbiorem składającym się z 4,2 mln woluminów, tj. o 1,8% mniej niż w 2019 r. i 6,0% mniej niż w 2010 r.

Na przestrzeni 10 lat poziom czytelnictwa mierzony liczbą czytelników korzystających z oferty bibliotek publicznych zmieniał się. W latach 2010-2012 liczba czytelników wzrastała, a od 2013 r. ich liczba z roku na rok systematycznie zmniejszała się, osiągając w 2020 r. poziom 126,4 tys. Znaczący spadek czytelników widoczny był w 2020 r., kiedy ich liczba w porównaniu z 2019 r. była mniejsza o 18,3%. Istotny wpływ na zmniejszenie liczby osób korzystających z oferty instytucji kultury, w tym bibliotek w 2020 r. miała sytuacja epidemiczna związana z COVID-19 i związane z nią czasowe ograniczenia w działalności instytucji kultury.

Wśród czytelników najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku do 15 lat (29,2%), a najmniej liczną - w wieku 20-24 lata (6,2%). Z kolei pod względem wykonywanego zajęcia, najliczniejszą grupę czytelników bibliotek publicznych stanowiły osoby uczące się (37,9% ogółu czytelników bibliotek publicznych), a najmniej liczną grupą były osoby ujęte w kategorii „pozostali” (27,9%), czyli osoby niezatrudnione, bezrobotne, emeryci, renciści oraz dzieci nie objęte obowiązkiem szkolnym. W 2020 r. przeliczeniu na 1000

ludności w województwa przypadało 103 czytelników, wobec 125 rok wcześniej i 137 w 2010 r. Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego wartość analizowanej relacji w 2020 r. kształtowała się w przedziale od 146 w mieście Kielce do 77 w powiecie skarżyskim.

Od 2013 r. w bibliotekach publicznych stopniowo zmniejszała się zarówno liczba udostępnień księgozbioru na miejscu, jak i wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz. Największy spadek liczby udostępnień biblioteki publiczne zanotowały w 2020 r. Okresowe zamknięcie bibliotek spowodowało ograniczenie dostępu czytelników do możliwości korzystania z księgozbioru placówek bibliotecznych i przyczyniło się do znacznie mniejszej liczby udostępnień ich księgozbioru zarówno na miejscu (o 67,1%, do 110,0 tys. woluminów), jak również na zewnątrz (o 26,9%, do 2215,5 tys. woluminów). W ciągu 2020 r. jeden czytelnik wypożyczył przeciętnie 18 pozycji księgozbioru (o 2 mniej niż w 2019 r.); w kraju - 16 (o 1 mniej niż rok wcześniej). W ujęciu terytorialnym najwięcej woluminów wypożyczył czytelnik korzystający z oferty bibliotek w powiecie starachowickim (21), a najmniej - w powiecie włoszczowskim (11).

W 2020 r. w komputery wyposażone były 232 biblioteki i filie, w których użytkowanych było łącznie 1,5 tys. komputerów, z czego do użytku czytelników przeznaczonych było 54,8% urządzeń (o 2,1 p.proc. mniej niż w 2019 r.). Większość z nich zapewniała podłączenie do internetu. Dostęp do internetu szerokopasmowego posiadało 52,1% bibliotek w województwie. W takie łącze wyposażonych było 75,0% bibliotek zlokalizowanych w miastach oraz 42,1%, na terenach wiejskich (w 2019 r. odpowiednio 71,8% oraz 45,0%).

Rozwój nowoczesnych technologii znalazł odzwierciedlenie w usługach elektronicznych oferowanych przez biblioteki publiczne i filie. Użytkownicy i czytelnicy 132 bibliotek i filii mogli korzystać z katalogu on-line (o 9 więcej w porównaniu z 2019 r.). Możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne oferowały 93 biblioteki publiczne i filie (o 9 więcej niż w 2019 r.).

W 2020 r. do potrzeb osób niepełnosprawnych przystosowanych było 127 bibliotek publicznych (125 obiektów posiadało adaptację wejścia do budynku, a 70 udogodnienia wewnątrz budynku).

W 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność prowadziło 117 instytucji kultury, takich jak: centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice (o 4 mniej niż w 2019 r. i o 3 więcej niż w 2011 r.), które stanowiły 2,9% ogólnej liczby tego typu placówek w kraju. Wśród nich funkcjonowało: 29 centrów kultury, 16 domów kultury, 35 ośrodków kultury, 10 klubów oraz 27 świetlic.

Ponad połowa placówek zlokalizowana była na obszarach wiejskich (53,0%). Charakter placówek wiejskich posiadały przede wszystkim świetlice (100,0% ogółu tych instytucji w województwie) oraz ośrodki kultury (54,3% ogółu). W miastach zlokalizowane były częściej kluby, centra i domy kultury (łącznie 70,9% ogólnej liczby instytucji kultury mających siedzibę w miastach). Najwięcej centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic funkcjonowało w powiatach: kieleckim (18 placówek), jędrzejowskim (15) i w mieście Kielce (14), najmniej - w powiatach kazimierskim i koneckim (po 3).

W 2020 r. na 1 instytucję kultury przypadało przeciętnie 10,5 tys. mieszkańców województwa (w 2011 r. - 11,2 tys.). W Polsce na 1 instytucję przypadało średnio 9,5 tys. osób. W ujęciu terytorialnym najkorzystniejsza sytuacja wystąpiła w powiecie pińczowskim, gdzie na 1 instytucję przypadało prawie 2-krotnie mniej osób niż średnio w województwie. Najwyższy poziom analizowany wskaźnik osiągnął w powiecie ostrowieckim, gdzie na 1 instytucję przypadało przeciętnie 26,9 tysiąca osób.

Według stanu na koniec 2020 r. w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadziło działalność 451 grup artystycznych, gdzie swoje zainteresowania rozwijało 7,1 tys. członków (w 2019 r. odpowiednio 514 i 8,3 tys.). Najczęściej prowadzone były grupy folklorystyczne (145 grup) oraz muzyczne - instrumentalne (83). Zrzeszały one łącznie 41,1% ogólnej liczby członków. Wśród członków grup artystycznych przeważały dzieci i młodzież szkolna (58,9%), które najczęściej wybierały zajęcia w grupach tanecznych. Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 28,5% ogólnej liczby członków grup artystycznych, a największą popularnością wśród nich cieszyły się grupy folklorystyczne.

Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice prowadziły także 706 różnego rodzaju kół, klubów i sekcji (o 81 mniej niż w 2019 r.), w których w zajęciach uczestniczyło 12,6 tys. członków (o 35,1% mniej niż w 2019 r.). Najczęściej prowadzone były koła gospodyń wiejskich (184), koła plastyczne i techniczne (138)

oraz koła muzyczne (102). Dzieci i młodzież szkolna stanowiły 42,8% wszystkich członków kół, klubów i świetlic, a ich największym zainteresowaniem cieszyły się koła taneczne i plastyczne. Aktywnością wykazywały się także osoby powyżej 60 roku życia, które stanowiły 36,0% członków kół, klubów i świetlic. Kluby seniora i Uniwersytety Trzeciego Wieku (50 jednostek) zgromadziły najwięcej członków spośród kół, klubów i sekcji (23,3% ogółu członków).

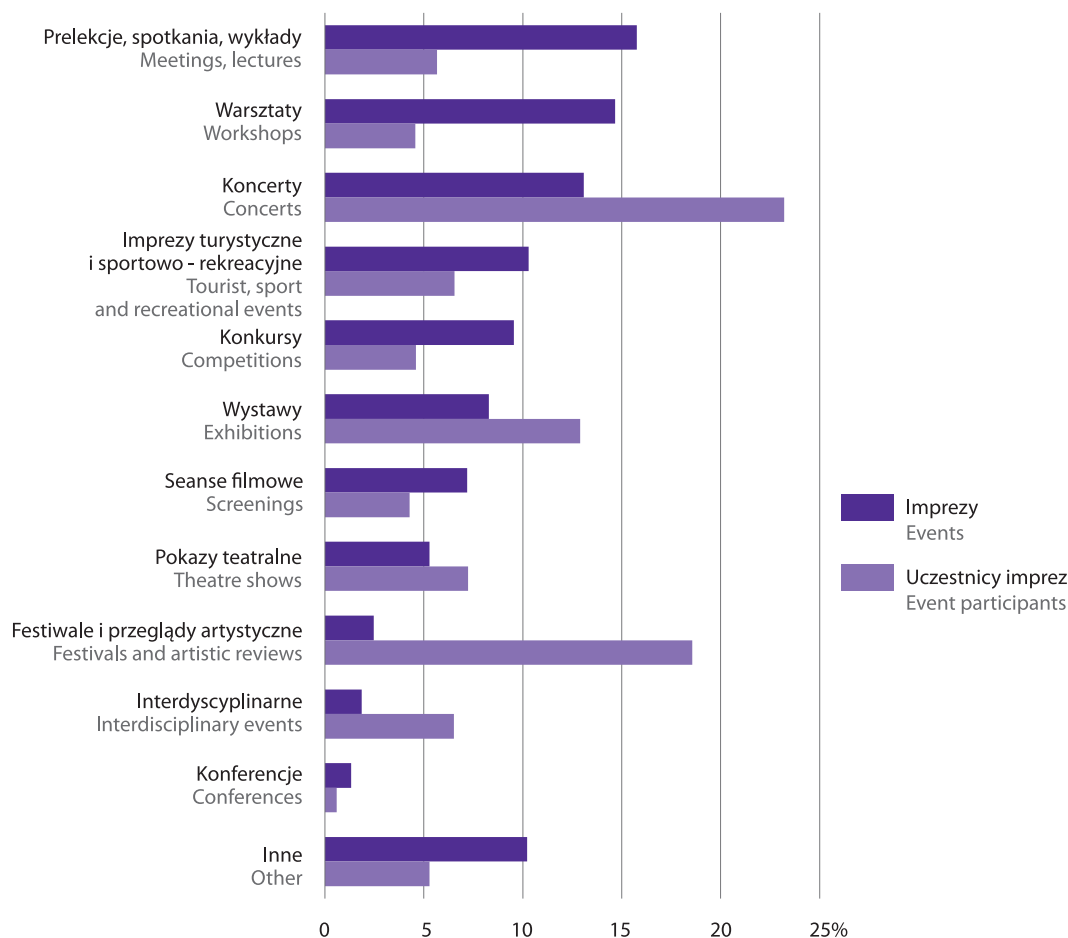
Oferta centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2020 r. zorganizowane były łącznie 54 kursy (o 15 mniej niż w 2019 r.), a status absolwenta otrzymały 922 osoby (o 43,6% mniej niż w 2019 r.). Najwięcej prowadzonych było kursów nauki gry na instrumentach (44,4% ogółu kursów), rzadziej m.in.: nauki języków obcych (16,7%) oraz plastycznych i komputerowych (po 13,0%).

Ponadto omawiane instytucje prowadziły 230 pracowni specjalistycznych (o 15 mniej niż w 2019 r.), wśród których najliczniejsze były pracownie plastyczne, muzyczne i taneczne, stanowiące łącznie 70,4% ogółu pracowni.

W 2020 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 2,8 tys. imprez (o 54,7% mniej niż w 2019 r.), w których udział wzięło 249,9 tys. uczestników (o 80,0% mniej niż rok wcześniej). Najczęściej organizowane były prelekcje, spotkania, wykłady (15,8% ogółu imprez), warsztaty (14,7%) oraz koncerty (13,1%). Uczestnicy imprez najczęściej wybierali udział w koncertach (23,2% wszystkich uczestników), festiwalach i przeglądach artystycznych (18,6%) oraz wystawach (12,9%). Najliczniejsze pod względem średniej liczby osób uczestniczących w 1 imprezie były festiwale i przeglądy artystyczne, w których uczestniczyły średnio 672 osoby, imprezy interdyscyplinarne (314 osób) oraz koncerty (158).

Wykres 39. Struktura imprez i uczestników imprez zorganizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2020 r.

Chart 39. Structure of events and participants events organised by centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2020

Na koniec 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność wystawienniczą prowadziło 30 muzeów i oddziałów muzealnych (o 4 instytucje mniej niż w 2019 r. i o 6 więcej niż w 2010 r.). Świętokrzyskie placówki stanowiły 3,2% ogółu tego typu placówek w Polsce. Najwięcej placówek zlokalizowanych było na terenie miasta Kielce oraz w powiecie kieleckim (łącznie 33,3% wszystkich świętokrzyskich muzeów). Wśród ogółu muzeów i oddziałów muzealnych najliczniejszą grupę stanowiły muzea historyczne (12), interdyscyplinarne oraz etnograficzne i antropologiczne (po 4 placówki). Muzea prowadzące działalność na terenie województwa na przestrzeni analizowanego okresu zwiększały swoje zasoby muzealne. Według stanu na koniec 2020 r. posiadały 184,2 tys. muzealiów, tj. o 1,1% więcej w porównaniu z 2019 r. i o 36,7% więcej niż w 2010 r. Zbiory muzealne prezentowane były w ramach stałych wystaw oraz poprzez organizowanie wystaw czasowych. W 2020 r. muzea zaprezentowały 58 wystaw stałych (o 20,5% mniej niż 2019 r.) oraz 76 wystaw czasowych (mniej o 36,1%).

W ciągu 2020 r. świętokrzyskie muzea odwiedziło 204,5 tys. osób (o 68,1% mniej niż w 2019 r. i o 51,1% mniej w porównaniu z 2010 r.). Największym zainteresowaniem cieszyły się muzea w powiecie kieleckim i mieście Kielce, które odwiedziło łącznie 63,8% wszystkich zwiedzających świętokrzyskie muzea. Przeciętnie na jedną placówkę muzealną w województwie świętokrzyskim przypadało 6,8 tys. zwiedzających (w 2019 r. - 18,9 tys.). W 2020 r. liczba zwiedzających muzea na 1000 ludności wyniosła 166 osób (w kraju 434).

Działalność wystawienniczą muzeów uzupełniały galerie i salony sztuki. W 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność prowadziło 9 galerii i salonów sztuki (podobnie jak w 2019 r. i o 2 mniej niż w 2010 r.), z których 5 zlokalizowanych było w mieście Kielce. Pozostałe placówki mieściły się w powiatach: buskim, ostrowieckim, sandomierskim i staszowskim – po 1 instytucji. W 2020 r. świętokrzyskie galerie i salony sztuki zorganizowały 101 wystaw w kraju (o 12 mniej w porównaniu z 2019 r.), na których zaprezentowano 105 ekspozycji (o 19 mniej niż w 2019 r.). Zwiększyła się natomiast liczba wystaw w kraju z wykorzystaniem tzw. „nowych mediów” z 7 w zorganizowanych w 2019 r. do 9 w 2020 r. Z oferty tych instytucji skorzystało 20,5 tys. zwiedzających (o 47,7% mniej niż przed rokiem).

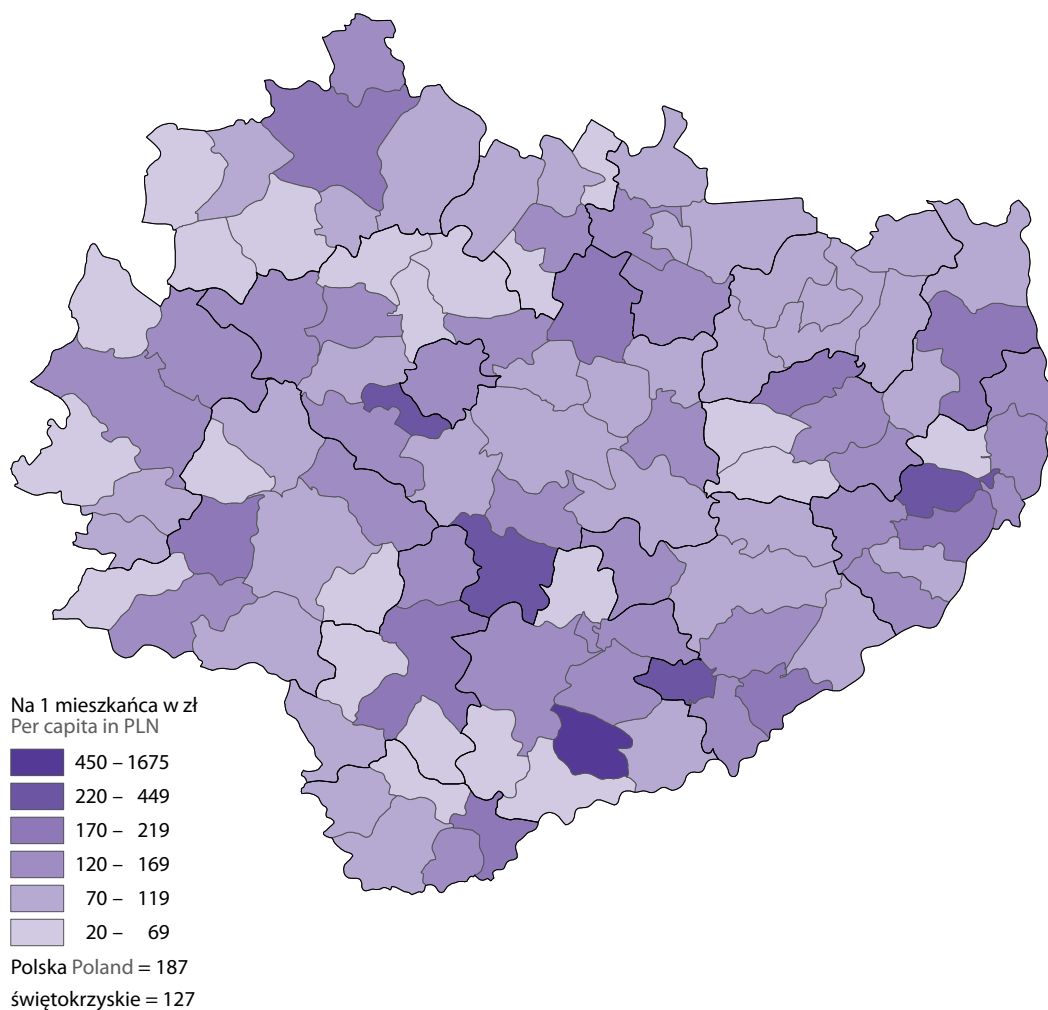
W 2020 r. działalność sceniczną prowadziły, podobnie jak rok wcześniej 4 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół. Wszystkie instytucje zlokalizowane były na terenie miasta Kielce. Zbiorowość teatrów i instytucji muzycznych tworzyły teatry: dramatyczny, lalkowy, muzyczny (teatr tańca) i filharmonia. Według stanu na koniec 2020 r. teatry i instytucje muzyczne dysponowały 7 scenami oraz 2,0 tys. miejsc na widowni w stałych salach widowiskowych. W porównaniu z 2019 r. znacząco zmniejszyła się liczba przedstawień i koncertów oraz liczba widzów i słuchaczy. W 2020 r. teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 460 przedstawień i koncertów (o 75,5% mniej niż w 2019 r.), w których uczestniczyło 76,9 tys. widzów i słuchaczy (o 69,0% mniej). W jednym przedstawieniu (koncercie) wzięło udział przeciętnie 167 osób, w kraju - 185 (w 2019 r. odpowiednio 132 i 207 osób).

Bazę kulturalną tworzyło również 18 kin stałych (tyle samo co przed rokiem i o 8 więcej niż w 2010 r.), które dysponowały 36 salami projekcyjnymi i oferowały 6,9 tys. miejsc na widowni (w 2019 r. odpowiednio 36 i 7,4 tys.). Wszystkie kina miały swoją siedzibę w miastach, a najwięcej z nich (4) znajdowało się w mieście Kielce. W ciągu roku w świętokrzyskich kinach wyświetlono 22,6 tys. seansów (o 53,2% mniej w porównaniu z 2019 r.). Uczestniczyło w nich 457,9 tys. widzów (o 64,9% mniej niż w 2019 r.) Przeciętna frekwencja na jednym seansie wyniosła 20 osób (wobec 27 w 2019 r. i 30 w 2010 r.). Najwięcej widzów na jednym seansie odnotowano w kinach zlokalizowanych w powiecie ostrowieckim (39 osób), a najmniej w powiecie opatowskim (4 osoby).

Działalność kulturalną uzupełniały organizowane imprezy masowe. W 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego odbyło się 40 imprez tego rodzaju (w 2019 r. – 223). Wzięło w nich udział 222,6 tys. osób (mniej o 67,2% w porównaniu z 2019 r.). Przeciętnie w jednej imprezie masowej wzięło udział 5,6 tys. osób. Biorąc pod uwagę charakter wydarzeń masowych w 2020 r. dominowały imprezy sportowe (60,0% ogółu imprez; w 2019 r. 49,3%), które zgromadziły 168,2 tys. osób (spadek o blisko połowę w porównaniu z 2019 r.). Pozostałe 40,0% stanowiły imprezy artystyczno-rozrywkowe (w 2019 r. - 50,7%). Uczestniczyło w nich 54,4 tys. osób (o 84,1% mniej niż w 2019 r.). W ujęciu powiatowym zdecydowana większość imprez masowych (37) zorganizowanych było w mieście Kielce, w których udział wzięło 97,6% wszystkich uczestników.

Mapa 35. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2020 r.

Map 35. Expenditure of gminas and city with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2020

W 2020 r. wydatki ponoszone przez samorządy świętokrzyskich gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 156,2 mln zł i były o 11,4% niższe w porównaniu z 2019 r. i o 1,5% niższe w porównaniu z 2010 r. Tym samym stanowiły 2,2% nakładów ogółem w skali kraju. Nakłady w tym zakresie stanowiły niewielki udział w wydatkach ogółem budżetów tych jednostek samorządu terytorialnego. W 2020 r. gminy łącznie z miastem Kielce przeznaczyły na ten cel 2,3% swoich wydatków. W porównaniu do roku poprzedniego ich udział zmniejszył się o 0,4 p.proc. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 127 zł wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego; w kraju było to 187 zł. Największe wydatki na 1 mieszkańca poniosła gmina Solec-Zdrój (1675 zł), zaś najmniej wydatkowały Radoszyce (20 zł) i Wiślica (28 zł).

W 2020 r. największą część wydatków z budżetów gmin i miasta Kielce na działalność poszczególnych rodzajów instytucji kultury i form działalności kulturalnej przeznaczono na działalność domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów (44,7% ogółu wydatków budżetów gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego) oraz bibliotek (25,2%).

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W latach 2021, 2020 oraz 2015 świętokrzyskie było trzecim województwem w Polsce pod względem najmniejszej liczby przestępstw. Ponadto w 2020 i 2015 roku wyróżniało się najwyższym wskaźnikiem wykrywalności sprawców przestępstw przez Policję (w 2021 drugie miejsce).

W 2021 r. w województwie doszło do mniejszej liczby wypadków (również tych ze skutkiem śmiertelnym) niż w latach poprzednich. Mniej także było w nich osób rannych.

Według danych Komendy Głównej Policji w 2021 r. na terenie woj. świętokrzyskiego w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono 22487 przestępstw, co stanowiło 2,7% ogólnej liczby przestępstw w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba przestępstw zmalała o 196 (o 0,9%), a z 2015 r. o 2262 (o 9,1%). W Polsce, porównując wartości z tych lat, liczba przestępstw była wyższa odpowiednio o 7,2% oraz 2,6%.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo — zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. — jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym — jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego jest to **przestępstwo wykryte**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych pobrano z Krajowego Systemu Informacyjnego Policji.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Przestępstwa o charakterze kryminalnym stanowiły 58,5% wszystkich przestępstw stwierdzonych na terenie województwa. W 2020 r. odsetek ten wynosił 50,2%, a w 2015 r. 49,7%. Są to wartości plasujące świętokrzyskie poniżej średniej krajowej, która w tych latach wyniosła odpowiednio: 59,6%, 61,4% oraz 65,3%.

Drugą największą grupę stanowiły przestępstwa o charakterze gospodarczym. W 2021 r. było ich 6000, co stanowiło 26,7% wszystkich przestępstw popełnionych tego roku w województwie (w Polsce udział ten wyniósł 27,4%) i 2,7% przestępstw gospodarczych w kraju.

Skala przestępczości w województwie była zróżnicowana terytorialnie. We wszystkich analizowanych latach najczęściej przestępstw odnotowano w stolicy regionu. W 2021 r. było to 28,7% ogółu przestępstw stwierdzonych, w 2020 r. 22,0%, a w 2015 r. 20,2%. We wszystkich tych latach w Kielcach najczęściej było również przestępstw o charakterze kryminalnym – odpowiednio: 25,3%, 22,8% i 26,4%, a w 2021 r. także przestępstw o charakterze gospodarczym – 44,3%. W tej ostatniej grupie w 2020 r. dominował powiat jędrzejowski (33,8% przestępstw gospodarczych stwierdzonych w województwie), a w 2015 r. włoszczowski (30,9%). Najmniej stwierdzonych przestępstw ogółem było w powiatach kazimierskim (w 2021 r. oraz 2020 r. było to odpowiednio 2,2% i 1,7%) i pińczowskim (w 2015 r. 1,9%). Przestępstw o charakterze kryminalnym najmniej w 2021 r. stwierdzono na terenie powiatu pińczowskiego i kazimierskiego (2,4%). W drugim z nich najmniej było ich także w 2020 r. i 2015 r. (1,6% i 1,2%). Zarówno w 2021 r. jak i w 2020 r. najmniej przestępstw o charakterze gospodarczym było w powiecie włoszczow-

skim (0,9% i 0,7%), a w 2015 r. w opatowskim (0,6%).

Dokładniejszy obraz przestępczości na terenie województwa uzyskamy dzieląc przestępstwa stwierdzone przez Policję na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla świętokrzyskiego wyniósł w 2021 r. 18,5, rok wcześniej 18,4, a w 2015 r. 19,6. Dla Polski w tych latach było to odpowiednio: 21,5, 20,0 i 20,8. Powiatami o najwyższym wskaźniku były: w roku 2021 miasto Kielce (33,6), w 2020 jędrzejowski (42,4), w 2015 r. włoszczowski (70,8), natomiast najniższym wskaźnikiem w latach 2021 (11,8) i 2020 (9,4) cechował się powiat kielecki, a w roku 2015 powiat opatowski (10,2).

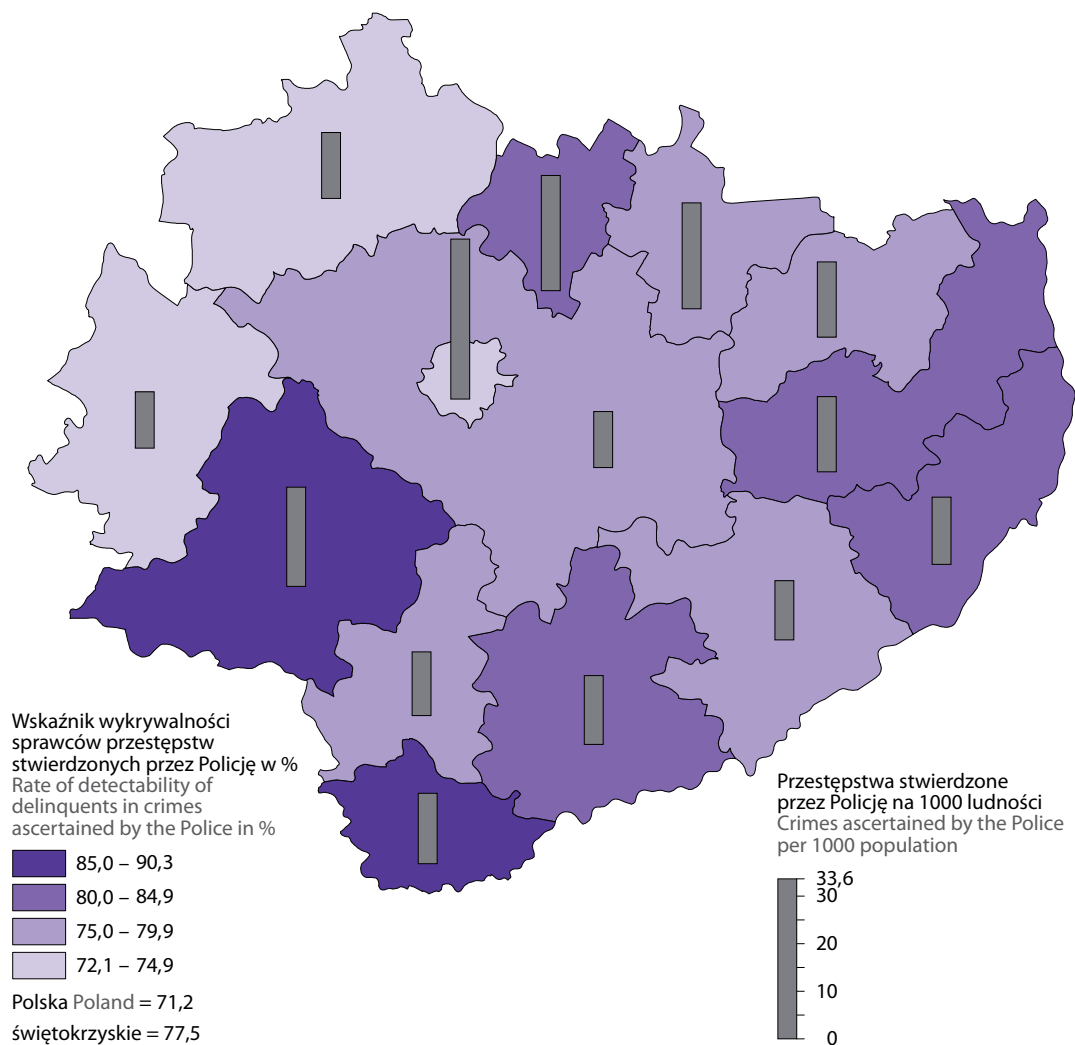
W grupie przestępstw o charakterze kryminalnym wskaźnik w województwie świętokrzyskim w 2021 r. miał wartość 10,8, w 2020 r. 9,3, a w 2015 r. 9,8 (w Polsce było to odpowiednio 12,8, 12,3, i 13,6 przestępstw stwierdzonych na każde 1000 osób). Wśród powiatów z najwyższym wskaźnikiem w roku 2021 na czele znalazło się miasto Kielce (17,3), w 2020 r. powiat starachowicki (16,8), a w 2015 r. powiat skarżyski (19,3). Najniższy wskaźnik w 2021 r. notowano w powiecie kieleckim (6,2), natomiast w latach 2020 i 2015 w powiecie kazimierskim (odpowiednio 5,4 i 4,4).

Wśród przestępstw o charakterze gospodarczym stwierdzonych przez Policję wskaźnik dla województwa w 2021 r. wyniósł 4,9, wobec 6,9 przed rokiem i 7,4 w 2015 r. W skali kraju był wyższy i wyniósł odpowiednio: 5,9, 5,2, 4,4. Powiatami o najwyższym wskaźniku w analogicznych latach były: miasto Kielce (13,8), jędrzejowski (33,4), włoszczowski (62,5), natomiast najniższy wskaźnik notowany był w dwóch ostatnich latach w powiecie włoszczowskim (odpowiednio 1,2 i 1,3), a w 2015 r. w powiecie opatowskim (1,1).

Świętokrzyskie w 2021 r. charakteryzowało się drugim wynikiem wśród województw, a w 2020 r. i 2015 r. było liderem pod względem skuteczności w wykrywaniu sprawców przestępstw z wynikami odpowiednio: 77,5%, 82,3% i 76,4%. Średnia dla Polski w tych latach wynosiła: 71,2%, 73,3% i 64,7%.

Najlepsze efekty w zwalczaniu przestępczości w województwie w 2021 r. miały służby policji z powiatu kazimierskiego (90,3%), a w 2020 r. z powiatu jędrzejowskiego (95,4%). Z kolei w 2015 r. najlepszą wykrywalnością sprawców przestępstw mogły pochwalić się powiaty kazimierski i włoszczowski (po 96,8%).

Mapa 36. Zagrożenie przestępczością w 2021 r.
Map 36. Crime risk in 2021

W 2021 r. na drogach województwa świętokrzyskiego doszło do 780 wypadków, w których śmierć poniosło 86 osób, a 913 odniosło obrażenia ciała. W porównaniu z 2020 r. spadła liczba wypadków (o 51), ofiar śmiertelnych (o 10). Mniej było też rannych (o 40). Zestawiając dane z 2015 r. otrzymujemy jeszcze większe spadki wartości w: liczbie wypadków (mniej o 573), liczbie ofiar śmiertelnych (mniej o 22), osób rannych w wypadkach (mniej o 763). Wypadki, które miały miejsce w województwie stanowiły 3,4% wszystkich wypadków w kraju (3,5% w 2020 r. i 4,1% w 2015 r.). W skali województwa w przeliczeniu na 100 tys. ludności odnotowano 64 wypadki (68 w 2020 r. i 107 w 2015 r.). Dla Polski wartości te wynosiły odpowiednio 60, 61 i 86. Powiat konecki miał najwyższe wskaźniki wypadków, ofiar śmiertelnych oraz rannych w wypadkach wynoszące: 215, 27 i 280, a miasto Kielce najniższy (11, 2, 11).

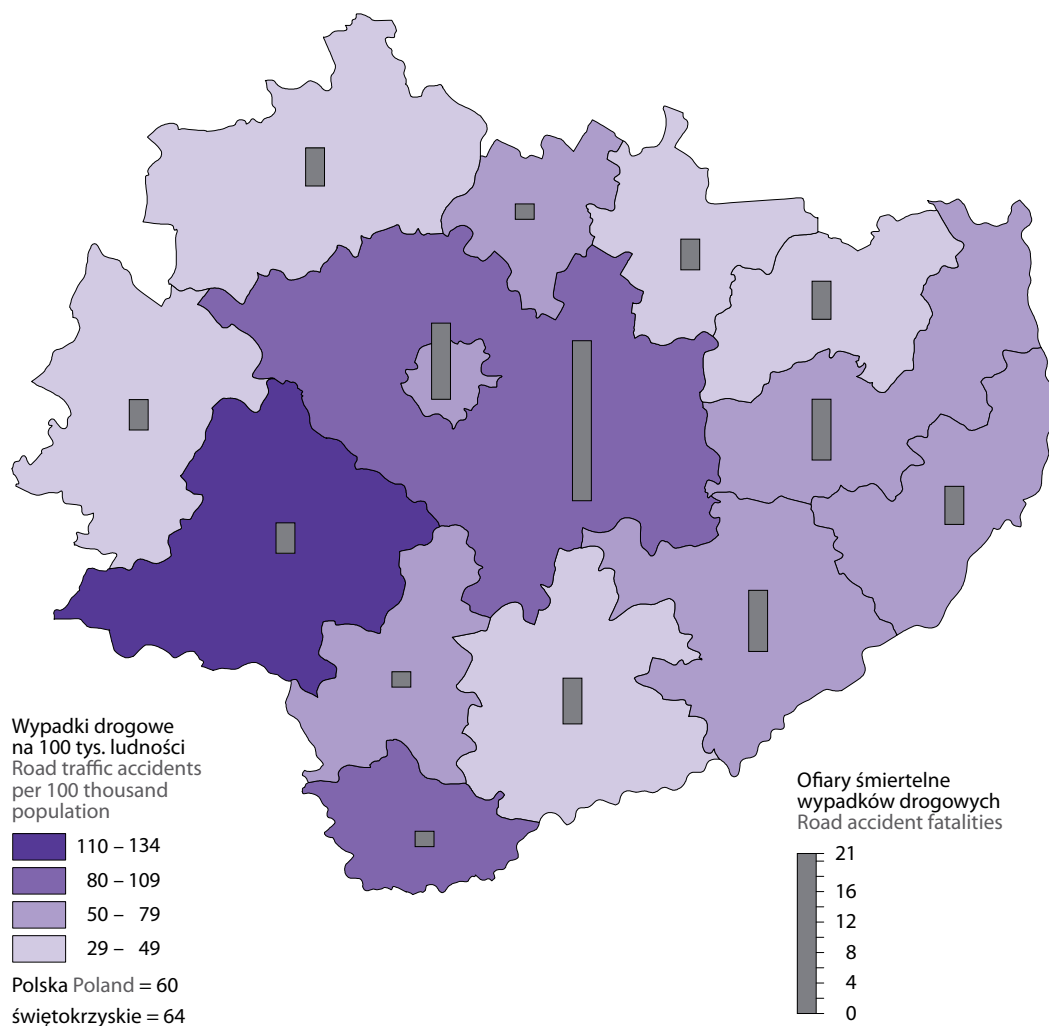
W 2021 r. w przeliczeniu na 100 wypadków zostało rannych 117 osób (115 w 2020 r. i 124 w 2015 r.). W Polsce było to odpowiednio 116, 112 i 121 osób. Najwięcej rannych na każde 100 wypadków odnotowano w dwóch powiatach – skarżyskim i starachowickim – 137 osób, natomiast najmniej w powiecie pińczowskim – 90 osób. Rok wcześniej najwięcej rannych było w powiecie sandomierskim – 144 osób, a najmniej w powiecie skarżyskim – 76, natomiast w 2015 r. najwięcej – 142 rannych w powiecie kazimierskim, a najmniej – 102 w powiecie staszowskim.

Liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków w województwie wyniosła 11, rok wcześniej 12, a w 2015 r. 8 (w Polsce 10 osób w 2021 r., 11 w 2020 oraz 9 w 2015 r.). Zgodnie z tym wskaźnikiem, najwięcej osób straciło życie w powiecie ostrowieckim (26), w 2020 r. w powiecie skarżyskim (33), a w 2015 r. w powiecie buskim (21), natomiast najmniej: w 2021 r. w powiecie jędrzejowskim (4), w 2020 r. na terenie powiatu pińczowskiego nie stwierdzono wypadków śmiertelnych, a w powiecie staszowskim wskaźnik ofiar śmiertelnych na każde 100 wypadków wyniósł 5. W 2015 r. nie stwierdzono wypadków śmiertelnych w powiecie ostrowieckim a na drugim miejscu, ze wskaźnikiem wynoszącym 3, uplasował się powiat skarżyski.

Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki
Table 27. Road accidents and their results

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Wypadki Accidents	1574	1353	831	780
Ofiary śmiertelne Fatalities	197	108	96	86
Ranni Injured	2017	1676	953	913

Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2021 r.
Map 37. Road safety in 2021

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2021 r. w województwie obserwowano spadek liczby gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu. Odnotowano systematyczny wzrost zainteresowania usługami administracji publicznej przez Internet. Spośród usług e-administracji największym zainteresowaniem cieszyło się wysyłanie wypełnionych formularzy.

Dostęp do Internetu w 2021 r. w województwie świętokrzyskim miało 86,5% gospodarstw domowych (w Polsce 92,4%). Udział gospodarstw domowych w województwie świętokrzyskim posiadających łącze internetowe w domu zmalał w porównaniu do 2020 r. o 4,4 p.proc., natomiast wzrósł w stosunku do 2015 r. o 9,2 p.proc. (w kraju wzrost zarówno do roku poprzedniego, jak i 2015 r., odpowiednio o 2,0 p.proc. oraz o 16,6 p.proc.).

W 2021 r. z Internetu korzystało 82,9% ogółu osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 88,9%). Analizując dane za rok wcześniejszy odnotowano spadek wskaźnika o 2,6 p.proc. (w kraju wzrost o 2,1 p.proc.), a w stosunku do 2015 r. wzrost o 15,8 p.proc. (w Polsce o 16,0 p.proc.).

Odsetek osób regularnie korzystających z Internetu w 2021 r. wyniósł 74,2% (w Polsce 83,6%). Było to o 3,3 p.proc. mniej w odniesieniu do roku poprzedniego i o 19,0 p.proc. więcej niż w 2015 r. (w kraju odnotowano wzrost do 2020 r. oraz 2015 r., odpowiednio o 2,2 p.proc. i o 18,8 p.proc.).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	77,3	90,9	86,5
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals ^b using the internet	67,1	85,5	82,4
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individual ^b using the Internet regularly (at least once a week)	55,2	77,5	74,2

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16-74 lata. b Osoby w wieku 16-74 lata.
a Data concern households with persons aged 16-74. b Persons aged 16-74.

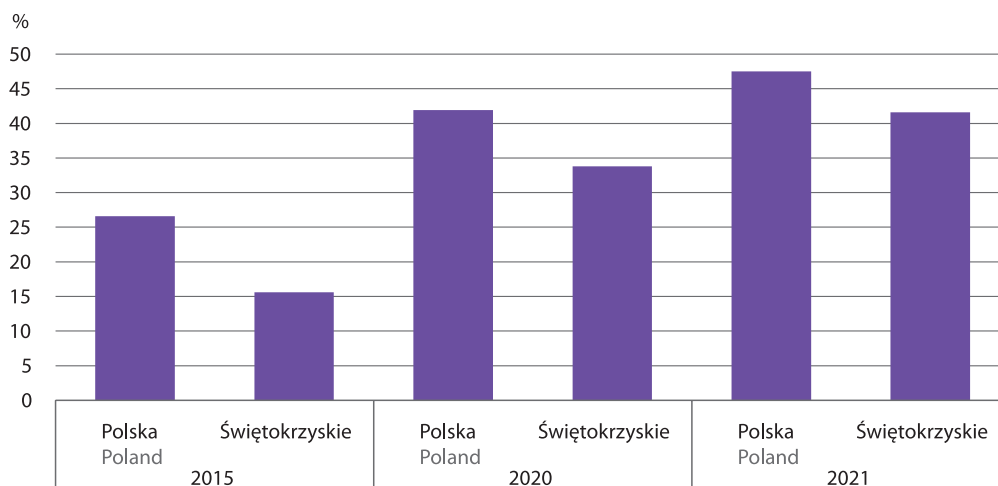
Uwzględniając cel korzystania z Internetu w sprawach prywatnych w województwie świętokrzyskim najbardziej popularne wśród osób w wieku 16–74 lata było wyszukiwanie informacji o towarach i usługach oraz używanie poczty elektronicznej. W 2021 r. udział wyszukujących informacji o towarach i usługach w ogólnej liczbie ludności w wieku 16–74 lata wyniósł 59,6% (w Polsce 65,6%) i wzrósł do roku poprzedniego oraz 2015 r. odpowiednio o 1,4 p.proc. i 29,9 p.proc.

Odsetek użytkowników poczty elektronicznej w ogólnej liczbie ludności w wieku 16–74 lata wyniósł 59,3% (w Polsce 68,3%) i porównując do 2020 r. oraz 2015 r. był wyższy odpowiednio o 0,8 p.proc. i o 14,6 p.proc.

Wśród omawianej populacji zmniejszyło się zainteresowanie korzystaniem z bankowości online. W 2021 r. udział osób w wieku 16–74 lata, które korzystały z usług bankowych wyniósł 42,1% (w kraju 52,2%). Było to o 4,6 p.proc. mniej niż rok wcześniej ale o 24,1 p.proc. więcej w stosunku do 2015 r.

Wykres 40. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 40. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

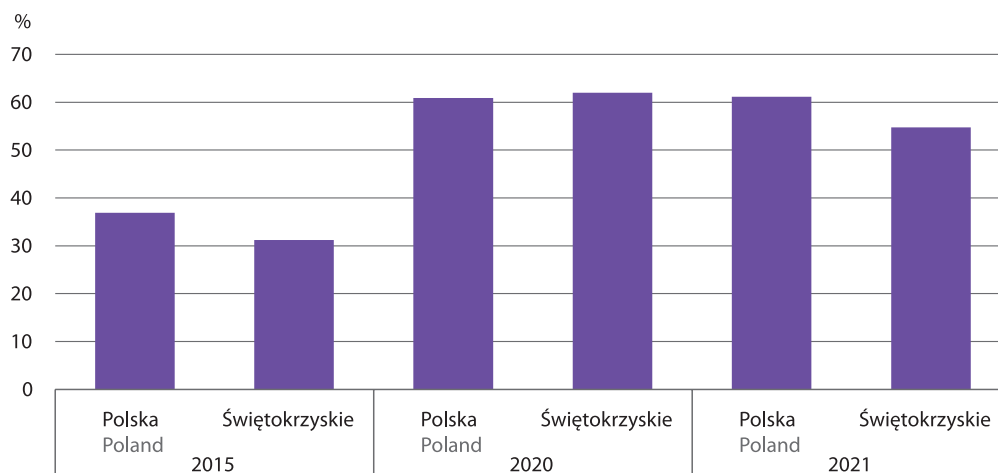

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

Internet jest również narzędziem, za pośrednictwem którego osoby coraz chętniej korzystają z usług e-administracji. W 2021 r. odsetek korzystających z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 41,6% populacji osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 47,5%) i był wyższy w porównaniu do 2020 r. oraz 2015 r. odpowiednio o 7,8 p.proc. i o 26,0 p.proc. Spośród usług elektronicznych administracji największym zainteresowaniem cieszyło się wysyłanie wypełnionych formularzy. Odsetek osób korzystających z tej usługi w 2021 r. wyniósł 35,7% (w Polsce 39,9%) populacji osób w wieku 16-74 lata. Z możliwości wyszukiwania informacji na stronach administracji publicznej w 2021 r. skorzystało 19,7% osób w wieku 16-74 lata, tj. więcej o 3,0 p.proc. niż w 2020 r. i o 9,5 p.proc. w porównaniu do 2015 r. (w kraju wskaźnik wyniósł 29,4%, i był wyższy o 2,2 p.proc. w stosunku do 2020 r. i o 10,3 p.proc. do 2015 r.).

Wykres 41. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 41. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

Spadkowi uległ wskaźnik zamawiających towary lub usługi przez Internet. W 2021 r. z tej formy e-zakupów w ciągu 12 miesięcy skorzystało 54,8% osób w wieku 16-74 lata (w kraju 61,2%). Było to o 7,2 p.proc. mniej niż w 2020 r. i o 23,6 p.proc. więcej w porównaniu do 2015 r. (w Polsce odnotowano wzrost odpowiednio o 0,3 p.proc. i o 24,3 p.proc.). Najczęściej, zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w kraju zamawiane były: odzież, obuwie i dodatki oraz kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody.

Aktywność społeczna

Social activity

Rosnącą aktywność społeczną mieszkańców województwa świętokrzyskiego potwierdza utrzymująca się tendencja wzrostowa w liczbie działających fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podmioty te odgrywają istotną rolę w animowaniu życia społecznego. Na przestrzeni lat 2010-2021 w województwie odnotowano wzrost liczby tego typu podmiotów o 47,3%. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie terytorialne, mimo wzrostu odnotowanego we wszystkich powiatach województwa, pogłębiał się dystans między powiatami o najwyższej i najniższej ich liczbie. W porównaniu do 2010 r. najwięcej przybyło ich w powiatach: skarżyskim (o 72,9%), kieleckim (o 68,0%) i jędrzejowskim (o 57,9%), a najmniej w powiatach kazimierskim (o 21,7%) i pińczowskim (o 26,7%).

W oparciu o wyniki badania z działalności stowarzyszeń, fundacji, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz społecznych jednostek wyznaniowych w 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego aktywną działalność prowadziło 3,2 tys. zarejestrowanych organizacji pozarządowych non-profit, które stanowiły 3,4% ogólnej liczby organizacji non-profit w Polsce.

Według stanu na koniec grudnia 2021 r. w rejestrze REGON w województwie świętokrzyskim wpisanych było 4,8 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 2,5% więcej niż w końcu 2020 r. oraz 47,3% więcej niż w końcu 2010 r. W skali kraju w 2021 r. ich liczba wyniosła 154,9 tys. i była wyższa niż rok wcześniej o 2,9%, a w stosunku do 2010 r. wzrost osiągnął 48,3%.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w województwie świętokrzyskim w 2021 r. stanowiły 3,1% wszystkich tego typu podmiotów w kraju. Większość z nich skupiona była w stolicy województwa, gdzie na miasto Kielce przypadło 21,7% ich ogółu. Wysokim udziałem charakteryzował się także powiat kielecki (15,0%). Najmniej było ich w powiatach kazimierskim i pińczowskim (po 3,1%) oraz włoszczowskim (4,0%).

Wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do roku poprzedniego odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najwięcej przybyło ich w powiatach: ostrowieckim (o 3,8%), buskim (o 3,6%), a także w starachowickim i mieście Kielce (po 3,2%). W porównaniu do 2010 r. najwięcej podmiotów tego typu przybyło w powiatach: skarżyskim (o 72,9%), kieleckim (o 68,0%) i jędrzejowskim (o 57,9%), a najmniej w powiatach kazimierskim (o 21,7%) i pińczowskim (o 26,7%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register

As of 31 December

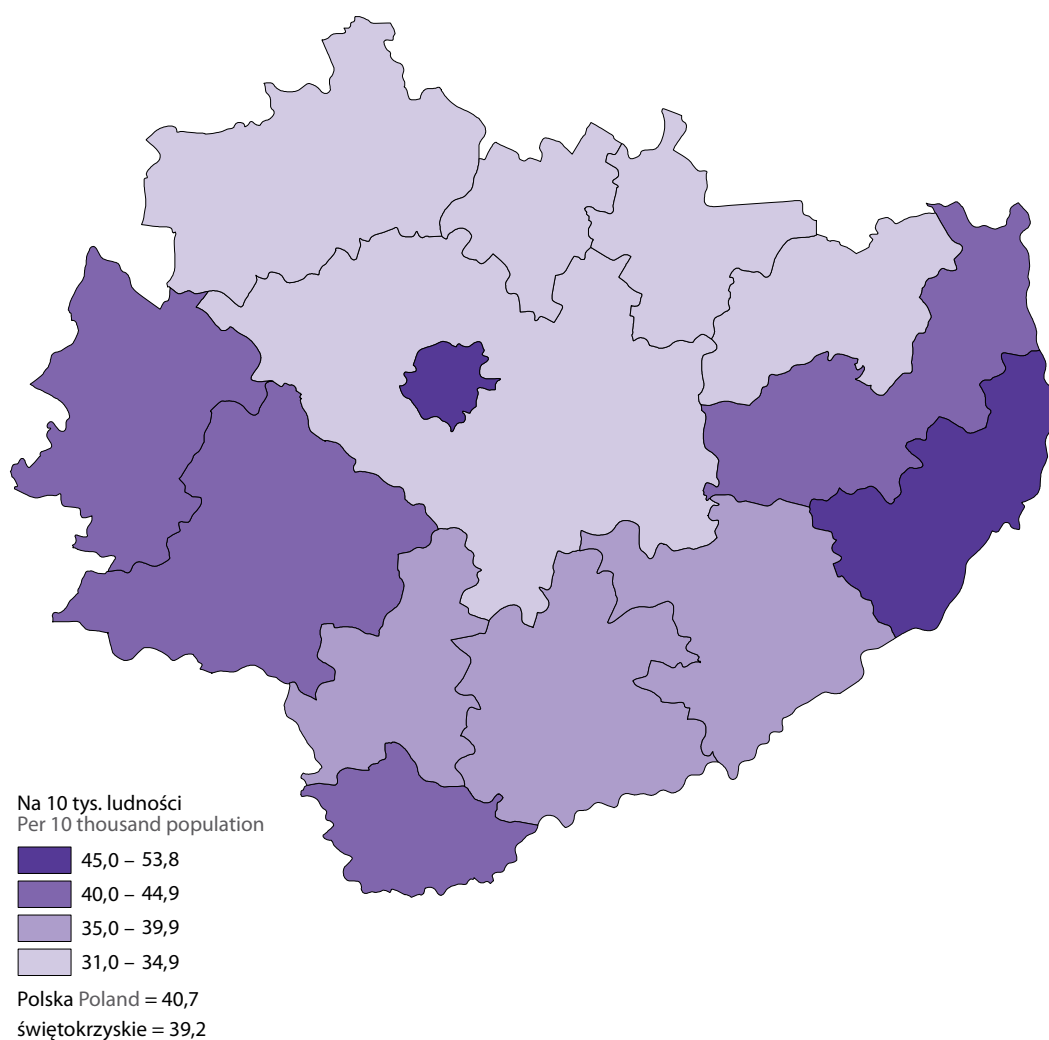
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total	3225	4105	4634	4750
Na 10 tysięcy ludności Per 10 thousand population	25	33	38	39

Na koniec 2021 r. w województwie świętokrzyskim liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 39 i była wyższa zarówno od zanotowanej przed rokiem, jak i w stosunku do 2010 r. (wzrost odpowiednio o 1 jednostkę i 14 jednostek). W skali kraju w omawianym roku ich liczba w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 41 i również była wyższa od zanotowanej przed rokiem, jak i w stosunku do 2010 r. (wzrost odpowiednio o 2 jednostki i o 14 jednostek). Spośród powiatów i miasta na prawach powiatu najwięcej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności działało w mieście Kielce (54 organizacje na 10 tys. ludności) oraz w powiatach sandomierskim (46) i kazimierskim (44). Najmniej korzystnie przedstawiała się sytuacja w powiatach: ostrowieckim (31), koneckim i skarżyskim (po 32) oraz starachowickim (33).

Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2021
As of 31 December

Wskaźniki kapitału stowarzyszeniowego odnoszą się do dobrowolnego uczestnictwa (aktywności, zaangażowania) w mniej lub bardziej sformalizowanych organizacjach (świeckich organizacjach pozarządowych oraz wspólnotach, organizacjach lub grupach religijnych, a także związkach zawodowych i innych organizacjach pracowników, organizacjach samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, kołach gospodyń wiejskich³, spółdzielniach, wspólnotach mieszkaniowych, partiach politycznych, inicjatywach będących częścią działalności instytucji publicznych). Wskaźnik ten obliczono jako udział osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały zaangażowanie w co najmniej jednym rodzaju stowarzyszenia.

W oparciu o wstępne⁴ wyniki badania z działalności stowarzyszeń, fundacji, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz społecznych jednostek wyznaniowych w 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego aktywnie działało 3,2 tys. zarejestrowanych organizacji pozarządowych non-profit (tj. mających osobowość prawną stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych, kół gospodyń wiejskich oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego). Stanowiły one 3,4% ogólnej liczby organizacji non-profit w Polsce. Wśród nich najliczniejszą grupą były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 2,3 tys. (3,4% jednostek tego typu w kraju), a następnie koła gospodyń wiejskich 0,6 tys. (6,6% w skali kraju), które w badanej zbiorowości uwzględnione zostały po raz pierwszy. Ponadto działało 0,3 tys. fundacji (1,6% w skali kraju) oraz 0,1 tys. organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (3,7%). Najmniej liczną grupą były społeczne podmioty wyznaniowe, które stanowiły 2,5% takich jednostek w kraju. W badanej zbiorowości niemal co 7 jednostka w województwie posiadała status organizacji pożytku publicznego (w kraju niemal co 10). Z kolei podmioty ekonomii społecznej stanowiły 99,2% aktywnych organizacji non-profit zarówno w województwie jak i w kraju.

W 2020 r. w świętokrzyskim liczba aktywnych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła 26 i była wyższa w stosunku do 2010 r., gdzie wyniosła – 20 (w Polsce odpowiednio 25 i 21).

W relacji do 2010 r. liczba aktywnych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w województwie wzrosła o 23,1%, tj. o 0,6 tys. (w Polsce o 18,4%, tj. o 14,8 tys.). Na przestrzeni dziesięciu lat w województwie w największym stopniu zwiększyła się liczba fundacji. W porównaniu do 2010 r. ich liczba potroiła się.

Organizacje non-profit charakteryzują się prowadzeniem różnorodnej i wielodziedzinowej działalności. W 2020 r. na terenie województwa w ramach swojej działalności statutowej najczęściej organizacji zajmowało się ratownictwem (23,9%), a następnie sportem, turystyką, rekreacją, hobby (22,7%). Liczną grupę stanowiły organizacje wskazujące jako główną dziedzinę swojej działalności kulturę i sztukę (11,1%), pomoc społeczną i humanitarną (8,8%), rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym (7,6%), edukację i wychowanie, badania naukowe (7,4%). Struktura organizacji non-profit ze względu na główną dziedzinę działalności w latach 2010-2020 zmieniła się w niewielkim stopniu. Najmocniej wzrósł udział organizacji zajmujących się rozwojem lokalnym w wymiarze społecznym i ekonomicznym (o 4,3 p.proc.), oraz pozostałą działalnością w tym międzynarodową i religijną (o 2,5 p.proc.). Spadł natomiast odsetek organizacji zajmujących się ratownictwem (o 6,4 p.proc.) oraz sportem, turystyką, rekreacją, hobby (o 2,5 p.proc.).

Aktywne organizacje rejestrowe wykazały, że na koniec 2020 r. w regionie posiadały łącznie 0,2 mln osób, spośród których 99,4% stanowiły osoby fizyczne (w kraju odpowiednio 8,3 mln; 98,5%). Liczba organizacji zrzeszających osoby fizyczne wyniosła 2,9 tys. (w kraju 76,2 tys.), natomiast organizacji zrzeszających osoby prawne – 0,1 tys. (w kraju 3,6 tys.).

W 2020 r. w województwie zdecydowana większość organizacji non-profit prowadziła wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (87,5%). Pozostałych 12,5% jednostek zadeklarowało prowadzenie odpłatnej działalności statutowej lub działalności gospodarczej, w tym 1,7% stanowiły organizacje pozyskujące

³ Działające na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich.

⁴ Dane mogą ulec zmianie po opracowaniu danych ostatecznych.

środki finansowe z obu tych źródeł. Łączna suma przychodów uzyskanych przez organizacje non-profit wyniosła 898,0 mln zł. Ponad połowa przychodów osiągniętych przez organizacje non-profit pochodziła ze źródeł o charakterze nierynkowym (65,0%). W tej kategorii zdecydowanie największy udział miały środki publiczne (58,8%), w tym dofinansowanie z administracji samorządowej (31,7%). Udział przychodów pochodzących ze źródeł rynkowych kształtował się na poziomie 28,8%. Dominowały tu wpływy z działalności gospodarczej (15,8%) oraz odpłatnej działalności statutowej (12,2%). Składki członkowskie i inne środki finansowe stanowiły 6,2% wszystkich przychodów osiągniętych przez organizacje non-profit w województwie. Średnia przychodów rejestrowych organizacji non-profit w 2020 r. w regionie kształtowała się na poziomie 281,6 tys. zł, zaś mediana wyniosła 6,7 tys. zł (w kraju odpowiednio 366,8 tys. zł, 15,6 tys. zł).

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. Sytuacja ta wpłynęła w 2020 r. w województwie na działalność statutową 2,3 tys. organizacji non-profit (71,9%). W tej grupie najczęściej wskazywano, że ze względu na epidemię COVID-19 wstrzymano okresowo działalność organizacji (58,8%). W mniejszym stopniu przyczyniła się ona do zmiany formy lub zakresu działania organizacji (38,3%) lub wdrożenia usług elektronicznych/zdalnych (16,2%). Natomiast podjęcie dodatkowych działań na rzecz odbiorców w 2020 r. w związku z epidemią COVID-19 zadeklarowało 16,4% organizacji spośród jednostek, na których działalność wpłynęła epidemia.

W ramach działań w związku z epidemią COVID-19 wsparciem w 2020 r. w województwie objęto 53,7 tys. indywidualnych osób fizycznych. Kwota przekazanego wsparcia rzeczowego i finansowego przez organizacje non-profit wyniosła łącznie w 2020 r. 1,7 mln zł. Korzystanie z pomocy lub ułatwień w ramach tarczy antykryzysowej w 2020 r. zadeklarowało 0,6 tys. organizacji non-profit. W grupie tej najczęściej korzystano z preferencyjnych pożyczek lub zmiany ich dotychczasowych warunków i innych instrumentów zwrotnych (50,0%), a w dalszej kolejności z dopłat, zwolnień lub odroczeń w zakresie wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne (33,3%).

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według wstępnego szacunku w 2020 r. kolejny rok z rządu notowano wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Jego dynamika znacznie zmniejszyła się jednak w stosunku do roku poprzedniego. Odmienne niż przed rokiem była natomiast wyższa niż w skali kraju.

W latach 2010-2019 PKB na 1 mieszkańca szybciej zwiększał się w podregionie kieleckim, co skutkowało wzrostem zróżnicowania regionalnego. W obydwu podregionach notowano w tym okresie spadek wskaźnika w stosunku do średniego poziomu w Polsce. Zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego. Pomimo wzrostu jej wartość w relacji do średniej krajowej uległa obniżeniu.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku wartość produktu krajowego brutto w cenach bieżących w województwie świętokrzyskim w 2020 r. wyniosła 53686 mln zł i była o 1,8% większa niż w roku poprzednim. Wzrost ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie osiągnął 1,5%. Udział województwa świętokrzyskiego w tworzeniu PKB wyniósł 2,3% i kształtował się na poziomie z roku poprzedniego oraz 0,3 p.proc. niższym niż w 2010 r.

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniosła 43646 zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 2,4%. Wzrost tego wskaźnika odnotowano również w odniesieniu do 2010 r. – o 50,4%. Wartość PKB na 1 mieszkańca w 2020 r. stanowiła w świętokrzyskim 71,9% średniej krajowej (wobec 71,3% przed rokiem oraz 77,2% w 2010 r.) i lokowała województwo na 13. miejscu w Polsce. Była o 55,6% mniejsza niż w województwie mazowieckim (charakteryzującym się najwyższym poziomem tego wskaźnika) oraz o 5,6% wyższa niż w zajmującym pod tym względem ostatnie miejsce województwie lubelskim.

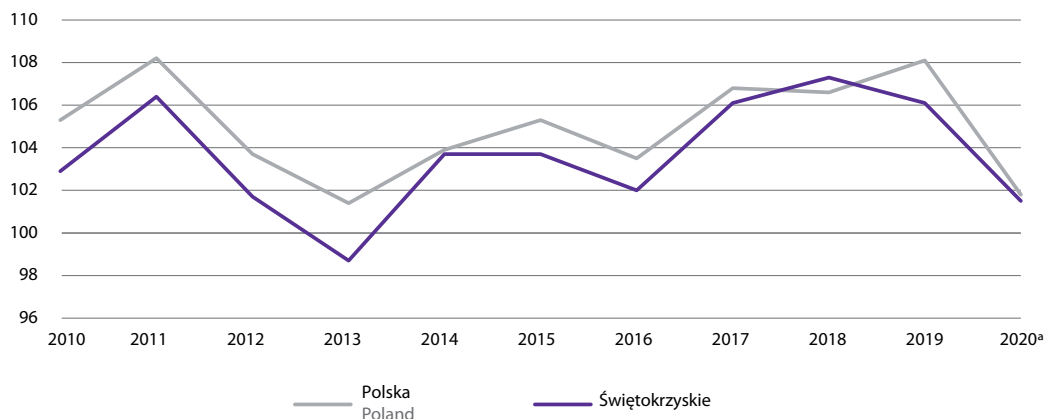
W 2020 r. PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim stanowił 54% średniego poziomu w Unii Europejskiej. Na przestrzeni dziesięciu lat odnotowano wzrost tego wskaźnika (z 49% w 2010 r.).

Wykres 42. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 42. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.

a Preliminary estimate.

Na podstawie danych zrewidowanych za 2019 r. w podregionie kieleckim wygenerowano 66,6% PKB wytworzonego w województwie świętokrzyskim. Odsetek ten w stosunku do 2010 r. uległ zwiększeniu (z 65,6%). W tym samym czasie udział podregionu sandomiersko-jędrzejowskiego zmniejszył się z 34,4% do 33,4%. Pomimo relatywnie szybkiego na tle województwa wzrostu PKB w podregionie kieleckim, jego udział w tworzeniu wartości krajowej zmalał z 1,7% do 1,5%.

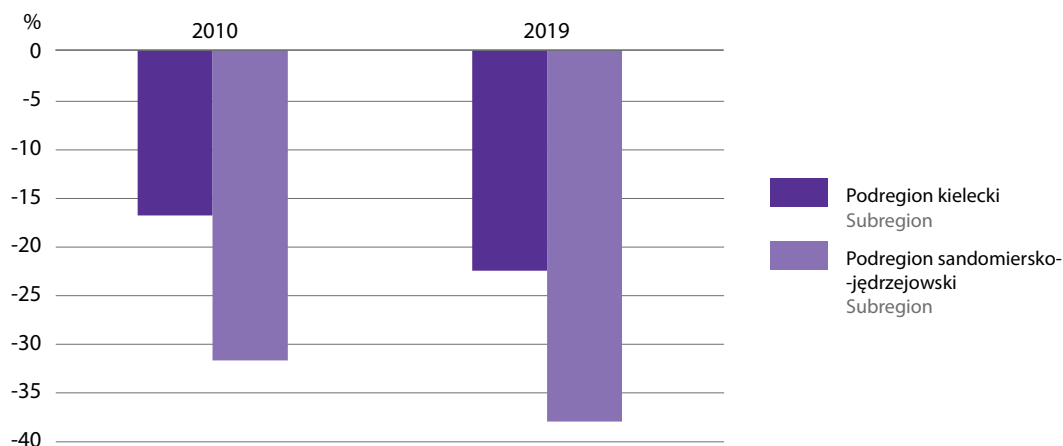
Podregion kielecki charakteryzował się nie tylko wyższym wzrostem PKB w ostatnich latach, ale również jego większą wartością w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2019 r. osiągnęła ona 46173 zł, wobec 36930 zł w sandomiersko-jędrzejowskim. W latach 2010-2019 wartość PKB na 1 mieszkańca w relacji do średniej w województwie zwiększyła się w podregionie kieleckim z 107,5% do 108,4%. W tym samym okresie w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim wystąpił spadek z 88,2% do 86,7%.

W obydwu podregionach w latach 2010-2019 odnotowano spadek PKB na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu PKB na 1 mieszkańca w Polsce. W kieleckim relacja ta obniżyła się z 83,0% do 77,3%, a w sandomiersko-jędrzejowskim – z 68,1% do 61,8%.

Wskaźnik dyspersji (miara różnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniósł 10,3% (wobec 9,2% dziewięć lat wcześniej).

Wykres 43. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 43. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value

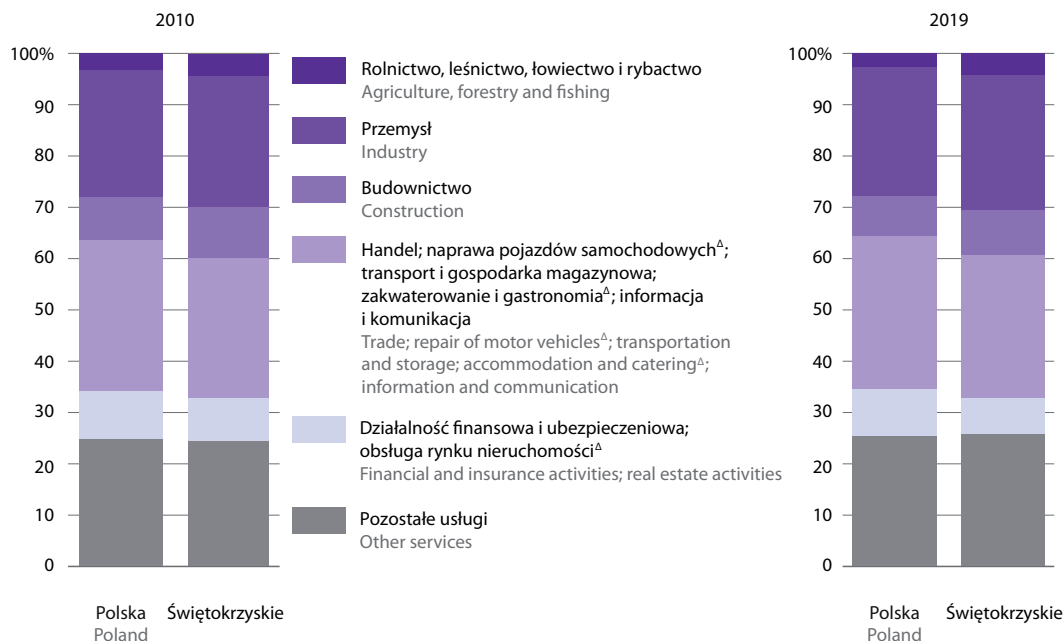
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) w województwie świętokrzyskim w 2019 r. wyniosła 46350 mln zł. W odniesieniu do 2010 r. zwiększył się udział przemysłu w jej tworzeniu. W 2019 r. na podmioty prowadzące ten rodzaj działalności przypadało 26,4% wartości dodanej brutto, podczas gdy dziewięć lat wcześniej było to 25,6%. Spadek wystąpił natomiast w budownictwie. W 2019 r. podmioty budowlane wytworzyły 8,8% wartości dodanej brutto (wobec 9,9% w 2010 r.). Zróżnicowana była sytuacja w sferze usług. Wzrost udziału wartości dodanej brutto odnotowano w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja, które w 2019 r. wypracowały 27,7% wartości dodanej brutto (wobec 27,3% w 2010 r.) oraz w pozostałych usługach (z 24,3% do 25,6%). Spadek w tym okresie wystąpił natomiast w sekcjach obejmujących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości (z 8,4% do 7,2% wartości dodanej brutto).

Wydajność pracy mierzoną WDB na 1 pracującego w województwie świętokrzyskim w 2019 r. wyniosła 99645 zł i była o 37,4% wyższa niż dziewięć lat wcześniej. Pomimo tego wzrostu jej wartość w relacji do średniej krajowej obniżyła się z 78,8% do 75,5%.

Wykres 44. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

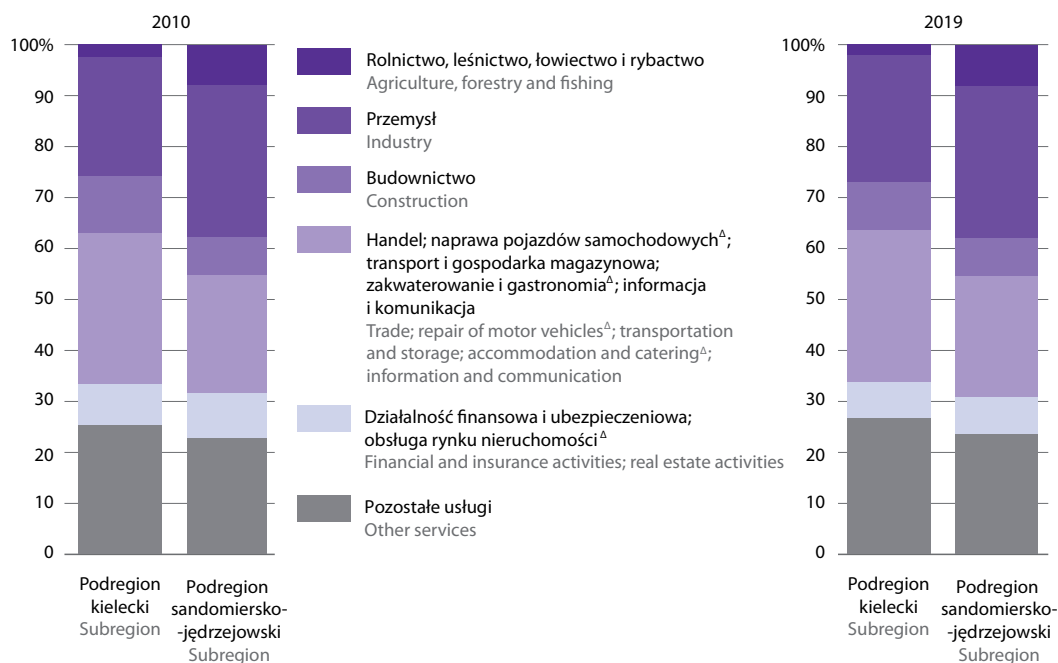
Chart 44. Gross value added by kind of activity (current prices)

Podregion kielecki charakteryzował się zarówno wyższą wydajnością pracy mierzoną WDB na 1 pracującego, jak i jej wyższą dynamiką. W stosunku do 2010 r. wskaźnik ten zwiększył się o 37,7% i wyniósł 112095 zł. W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim wartość dodana brutto na 1 pracującego zwiększyła się w tym okresie o 35,9% i osiągnęła 81596 zł.

Wykres 45. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)

Chart 45. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W kwietniu 2022 r. w większości badanych obszarów wystąpił spadek wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury w skali roku. Największą poprawę odnotowano w handlu hurtowym, a niewielką w zakwaterowaniu i gastronomii oraz w transporcie i gospodarce magazynowej. We wszystkich obszarach wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się poniżej zera.

Podobnie jak przed rokiem w większości sekcji najważniejszą barierą działalności była niepewna ogólna sytuacja gospodarcza. W informacji i komunikacji równie ważne były niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne. W budownictwie najważniejszą barierą stały się koszty materiałów, a w handlu detalicznym koszty zatrudnienia.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

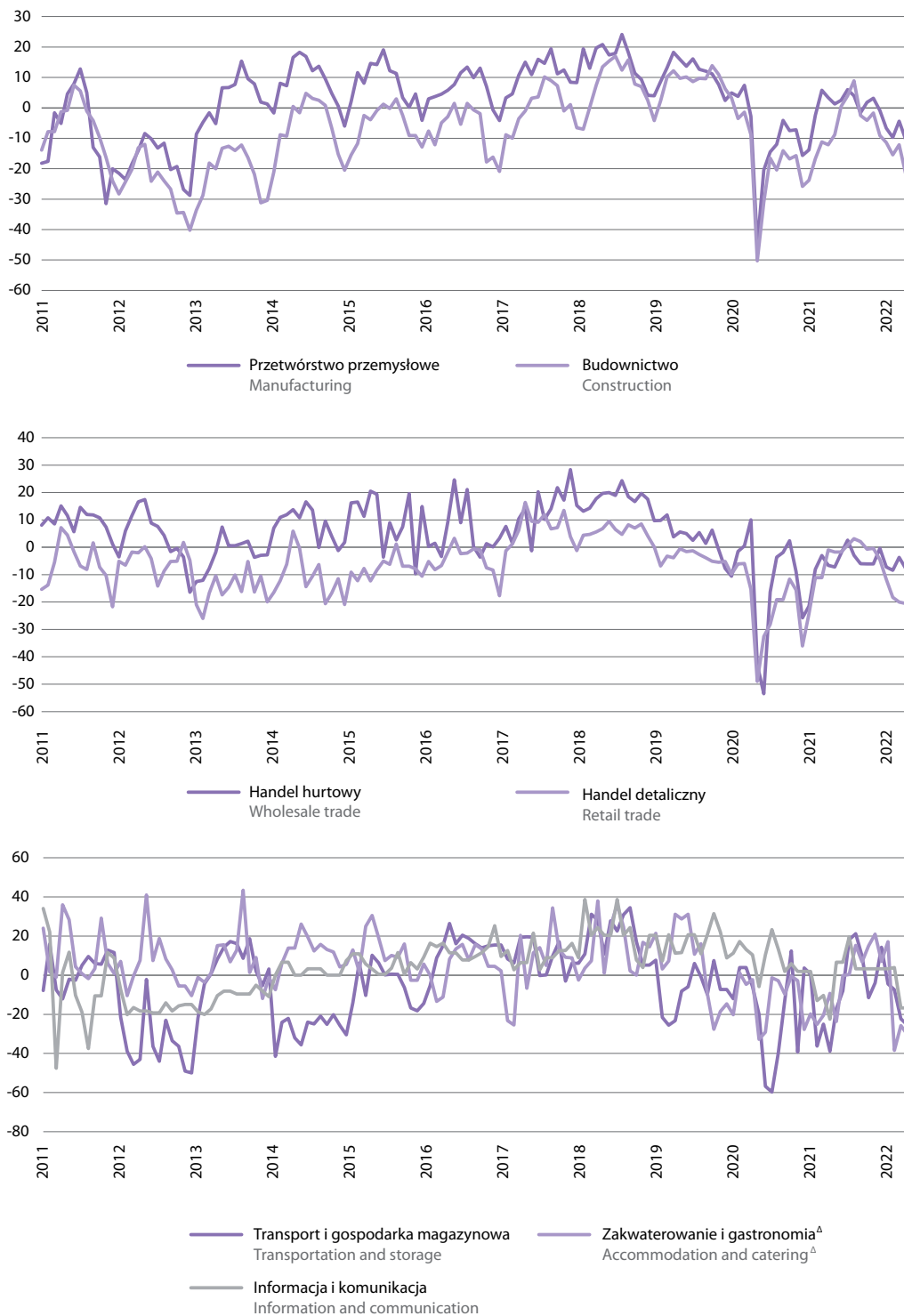
Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 30. General business climate indicator by kind of activity

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury General business climate indicator	01 2011	01 2016	01 2021	01 2022	04 2022	04 2022 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	-18,2	3,0	-2,4	-9,7	-8,2	-11,5
Budownictwo Construction	-13,9	-7,6	-16,7	-15,4	-12,2	-15,4
Handel hurtowy Wholesale trade	8,1	0,3	-8,0	-8,4	-2,1	0,9
Handel detaliczny Retail trade	-15,4	-5,2	-11,1	-18,3	-14,0	-7,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-7,8	-5,3	-36,3	-7,4	-16,9	-5,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and food service activities ^Δ	24,0	-0,1	-25,1	-38,4	-21,9	-4,0
Informacja i komunikacja Information and communication	34,1	16,4	-13,0	3,9	-16,8	14,1

W kwietniu 2022 r. w większości badanych obszarach przedsiębiorcy oceniali koniunkturę gorzej niż przed rokiem. Największy spadek wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury wystąpił w informacji i komunikacji (z plus 6,6 do minus 16,8). W przetwórstwie przemysłowym wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 8,2 (wobec plus 1,3 w kwietniu 2021 r.). Gorsze niż rok wcześniej oceny sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw odnotowano także w budownictwie (z minus 8,8 do minus 12,2) i handlu detalicznym (z minus 1,7 do minus 14,0). W skali roku sytuacja poprawiła się w handlu hurtowym, gdzie wskaźnik ogólnego klimatu zwiększył się z minus 7,2 do minus 2,1, w zakwaterowaniu i gastronomii (z minus 23,7 do minus 21,9) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (z minus 17,2 do minus 16,9).

Wykres 46. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności

Chart 46. General business climate indicator by kind of activity

W przetwórstwie przemysłowym największe bariery działalności, podobnie jak przed rokiem, związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej. W kwietniu 2022 r. wskazało na nią 71,2% przedsiębiorców (przed rokiem 60,2%). W porównaniu z kwietniem 2021 r. w przetwórstwie przemysłowym w największym stopniu wzrosło znaczenie bariery niedoboru surowców, materiałów i półfabrykatów (z przyczyn pozafinansowych) – (z 10,6% do 44,0%), natomiast spadło niedostatecznego popytu na rynku krajowym (z 39,0% do 29,7%).

W budownictwie największe bariery wskazywane przez firmy związane były z kosztami materiałów (72,6% w kwietniu 2022 r., 47,8% rok wcześniej). Znaczenie tej bariery wzrosło przy tym najbardziej w stosunku do roku poprzedniego. Najmocniej spadło natomiast znaczenie niedostatecznego popytu (z 35,7% do 17,1%).

W handlu hurtowym największe problemy sygnalizowane przez przedsiębiorstwa zgłaszające bariery w dalszym ciągu związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (79,1% w kwietniu 2022 r., wobec 88,4% przed rokiem). W skali roku najbardziej wzrosło znaczenie trudności w rozrachunkach z kontrahentami (z 22,1% do 36,6%). W największym stopniu zmniejszyły się natomiast uciążliwości wynikające ze zbyt dużej konkurencji na rynku (z 44,0% do 21,3%).

Największe trudności sygnalizowane przez przedsiębiorstwa handlu detalicznego związane były z kosztami zatrudnienia (68,7% w kwietniu 2022 r., 56,9% w analogicznym miesiącu ub.r.). Najbardziej w ujęciu rocznym wzrosło znaczenie niejasnych, niespójnych i niestabilnych przepisów prawnych (z 52,1% do 64,3%). Spadek odnotowano m.in. w obszarze trudności w rozrachunkach z kontrahentami (z 13,2% do 9,6%).

Na przestrzeni roku zwiększyły się bariery prowadzenia działalności w grupie przedsiębiorstw zajmujących się transportem i gospodarką magazynową. Zdecydowanie najczęstsze trudności wskazywane przez te firmy, podobnie jak przed rokiem, związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (98,3% w kwietniu 2022 r., 92,9% przed rokiem). Problemem, którego znaczenie w skali roku wzrosło w największym stopniu były jednak koszty zatrudnienia. Wskazało je 66,0% przedsiębiorstw transportowych, wobec 24,7% przed rokiem.

Wśród przedsiębiorstw zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią najczęstszy problem stanowiła niepewność ogólnej działalności gospodarczej. W kwietniu 2022 r. wskazało na nią 73,7% firm (przed rokiem – 35,6%). Najbardziej rozszerzyły się z kolei trudności związane z wysokimi obciążeniami na rzecz budżetu, które napotkało 70,4%, wobec 25,9% przed rokiem, a także kosztami zatrudnienia (wzrost z 25,9% do 68,5%). Wyraźnie zmalał natomiast problem niedostatecznego popytu. W kwietniu 2022 r. wystąpił on w 9,5% firm prowadzących taką działalność (rok wcześniej – 26,5%).

W informacji i komunikacji największe trudności wskazywane przez firmy zgłaszające bariery to niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne, a także niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej. W kwietniu 2022 r. stanowiły one problem dla 66,8% firm specjalizujących się w tej działalności.

Przewidywany okres przetrwania firmy w przypadku utrzymywania się przez dłuższy czas sytuacji wynikającej z pandemii COVID-19 i wojny w Ukrainie różnił się w zależności od rodzaju działalności. Najbardziej optymistyczni pod tym względem byli przedsiębiorcy działający w handlu hurtowym i usługach. Odsetek przewidujących przetrwanie firmy powyżej 6 miesięcy wyniósł w tych sekcjach odpowiednio 73,8% i 68,6%. Tak długi okres przetrwania firmy przeważał również w prognozach przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego (56,5% badanych). Skutki pandemii i wojny na Ukrainie najmocniej odczuwają natomiast przedsiębiorstwa budowlane, spośród których 38,6% nie byłoby w stanie przetrwać dłużej niż 3 miesiące.

W kwietniu 2022 r. przedsiębiorcy nadal przewidywali, że część pracowników objęta będzie pracą zdalną i zbliżonymi formami pracy. Udział ten był jednak mniejszy niż przed rokiem. Wśród prezentowanych rodzajów działalności najwyższy odsetek pracowników objętych tego typu pracą przewidywano w handlu hurtowym (7,2%) i przetwórstwie przemysłowym (6,0%). Nieplanowane nieobecności wynikające z urlopów, opieki nad dziećmi, członkami rodziny itp. najczęściej występować mają w firmach budowlanych (8,6% pracowników). Najwyższy odsetek brakujących pracowników z uwagi na kwarantannę lub inne ograniczenia spodziewany jest natomiast w handlu detalicznym (5,5%).

W kwietniu 2022 r., podobnie jak rok wcześniej, przedsiębiorcy działający we wszystkich badanych rodzajach działalności najczęściej byli zdania, że pandemia koronawirusa w bieżącym miesiącu spowoduje nieznaczne negatywne konsekwencje dla prowadzonej przez ich firmę działalności. Najmniejszy wpływ pandemia miała na przedsiębiorstwa zajmujące się handlem hurtowym. Spośród firm specjalizujących się w działalności tego rodzaju, nieznaczne skutki zadeklarowało 89,4%, a kolejne 10,6% stwierdziło brak negatywnych skutków pandemii. Niewielki wpływ na działalność odnotowano także m.in. w przetwórstwie przemysłowym, w którym udział ten wyniósł odpowiednio 82,0% i 15,2%. Na najtrudniejszą sytuację wskazywano w handlu detalicznym, w którym 11,3% badanych uznało skutki pandemii za poważne, a 8,5% za zagrażające stabilności firmy.

Według przedsiębiorców, którzy udzielili odpowiedzi w badaniu, w kwietniu 2022 r. również trwająca wojna na Ukrainie będzie miała negatywne skutki dla prowadzonych przez nich działalności gospodarczych. Najczęściej wskazywano na konsekwencje nieznaczne. Taką opinię wyraziło m.in. 89,5% podmiotów prowadzących działalność w handlu hurtowym, 58,9% w przetwórstwie przemysłowym oraz 53,7% w usługach. Największy odsetek odpowiedzi wskazujących na znaczny wpływ wojny na działalność gospodarczą udzielono w budownictwie i handlu detalicznym. Spośród przedsiębiorstw budowlanych na poważne skutki wojny wskazało 37,4%, a kolejne 18,9% wskazało, że zagrażają one stabilności firmy. W handlu detalicznym było to odpowiednio 21,4% i 24,0%.

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Kolejny rok z rządu wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej. Wzrost ten był udziałem wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego. W stosunku do 2020 r. zwiększyła się liczba zarówno nowo zarejestrowanych, jak i wykreślonych podmiotów.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2021 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 124,0 tys. i stanowiła 2,6% ogółu podmiotów zarejestrowanych w Polsce. W stosunku do 2020 r. liczba podmiotów w województwie świętokrzyskim była wyższa o 3,3%, a w porównaniu do 2010 r. wyższa o 14,1%. Skala wzrostu była mniejsza niż w kraju, gdzie liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się odpowiednio o 3,7% i 23,7%.

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Entities of the national economy in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	108715	110574 ^a	120062 ^a	124033 ^a	2,6
sektor publiczny public sector	3317	3185	2858	2859	2,6
sektor prywatny private sector	105398	106915	116443	120311	2,6
Z liczby ogółem: Of total number:					
Spółki Partnerships and companies	11930	14116	15128	15876	1,8
Fundacje Foundations	203	359	496	545	1,7
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organisations	3022	3746	4138	4205	3,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	86663	84406	92130	95119	2,8

a W podziale na sektory własności dane nie obejmują podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

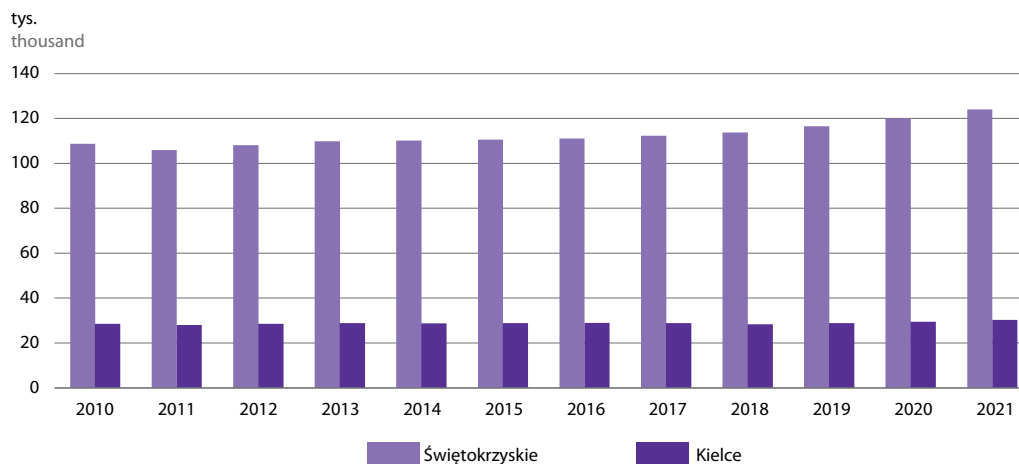
a In division by ownership sectors, data do not include entities for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 47. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 47. Entities of the national economy

As of 31 December

Większość podmiotów skoncentrowana była w północnej części województwa. Na koniec 2021 r. na terenie podregionu kieleckiego siedzibę miało 68,2% ich ogółu, podczas gdy w sandomiersko-jędrzejowskim – 31,8%. Najwięcej podmiotów zlokalizowanych było w mieście Kielce, na które przypadało 24,4%

wszystkich podmiotów zarejestrowanych w województwie. Wysokim udziałem charakteryzowały się także powiaty kielecki (16,5%) oraz ostrowiecki (8,6%).

Wzrost liczby podmiotów w stosunku do roku poprzedniego odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najszybciej, podobnie jak przed rokiem, przybywało ich w kieleckim (o 6,2%). Stosunkowo dużą dynamiką charakteryzowały się również powiaty: pińczowski (wzrost o 4,7%), jędrzejowski (o 3,9%) oraz staszowski (o 3,6%). Najwolniejszy wzrost wystąpił natomiast w powiatach skarżyskim (o 1,5%) i ostrowieckim (o 1,7%).

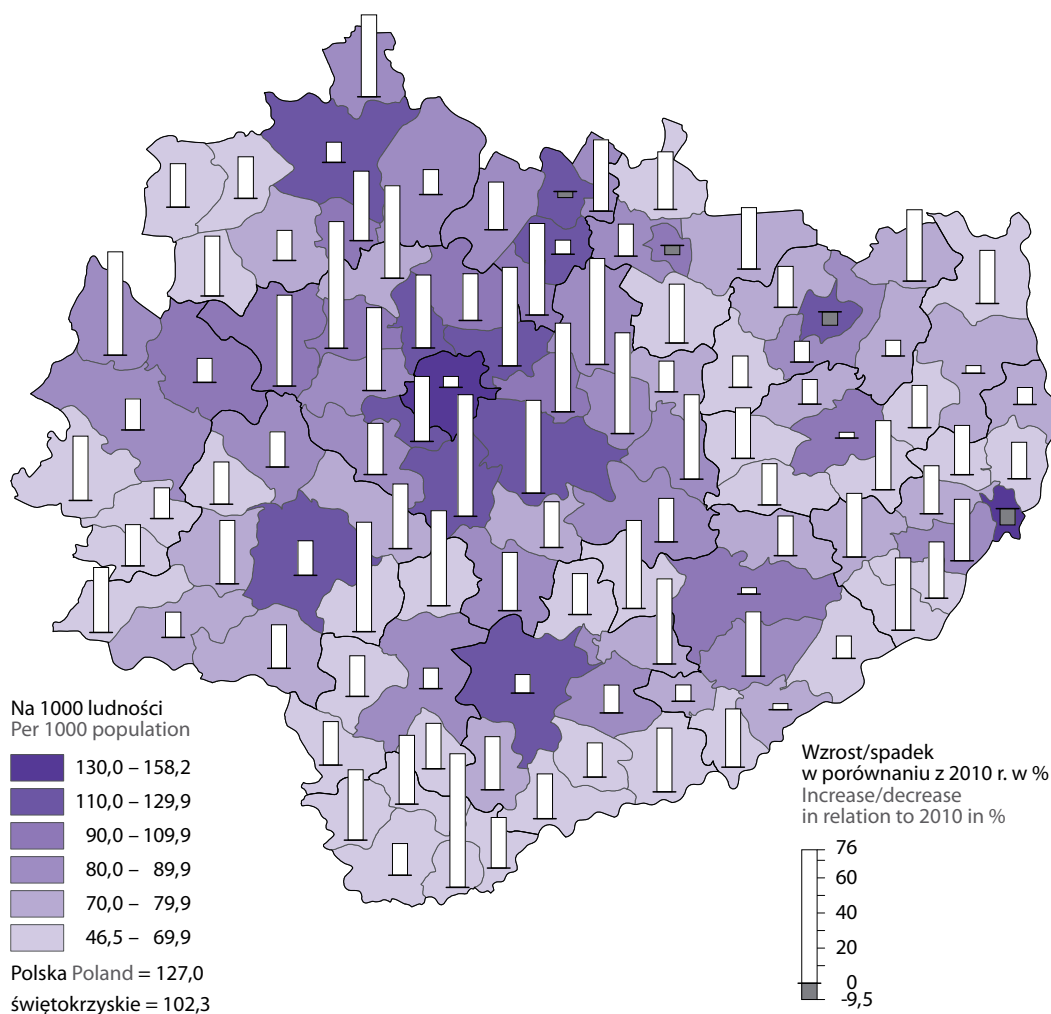
Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 ludności w województwie świętokrzyskim na koniec 2021 r. wyniosła 102,3. W podziale na powiaty największym poziomem tego wskaźnika charakteryzowały się powiaty: miasto Kielce (158,2), skarżyski (112,8) i ostrowiecki (100,2). Najmniej podmiotów na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach: kazimierskim (64,9), opatowskim (74,7) i pińczowskim (77,3). W przekroju gmin największą liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców (poza Kielcami pełniącymi funkcję miasta na prawach powiatu) charakteryzowały się: Sandomierz (141,6), Masłów (125,1) i Skarżysko-Kamienna (124,5). Najniższe wskaźniki osiągnęły gminy: Waśniów (46,5), Bejsce (53,9) oraz Szydłów (54,5).

Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Entities of the national economy in 2021

As of 31 December

W 2021 r. do rejestru REGON wpisanych zostało 9738 nowych podmiotów, tj. o 14,2% więcej niż na przestrzeni 2020 r. Do wzrostu liczby nowo zarejestrowanych podmiotów przyczyniły się głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowiące najliczniejszą grupę. W 2021 r. wpisano 8,4 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 12,1% więcej niż rok wcześniej) oraz 994 spółki (38,8% więcej). Wśród nowo zarejestrowanych spółek największy wzrost dotyczył spółek handlowych (o 42,3%).

W 2021 r. wykreślono z rejestru REGON 5360 podmiotów, tj. o 15,9% więcej niż na przestrzeni 2020 r. Wzrost ten to przede wszystkim efekt znacznie większej liczby wyrejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, których wykreślono o 20,4% więcej niż przed rokiem. Zwiększyła się także liczba wykreśleń spółek cywilnych (o 25,8%). Mniej wykreśleń odnotowano natomiast w przypadku spółek handlowych (o 33,8%).

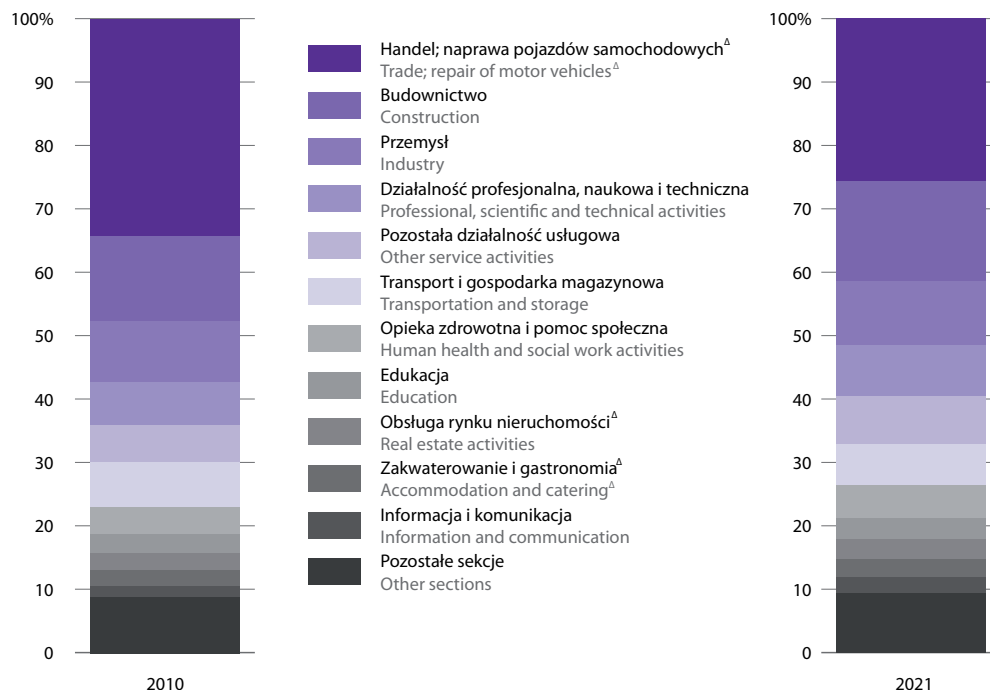
Na koniec 2021 r. najwięcej podmiotów deklarowało prowadzenie działalności w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (25,6% ogółu), jednak w stosunku do 2010 r. ich udział znacznie się zmniejszył (o 8,7 p.proc.). Wzrost odnotowano w budownictwie (zajmującym 2. miejsce pod względem liczebności). Podmioty prowadzące głównie taką działalność stanowiły 15,7% ogółu (w 2010 r. – 13,3%). Zwiększył się także m.in. udział przemysłu (z 9,6% do 10,1%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 6,7% do 8,1%) oraz pozostałej działalności usługowej (z 6,0% do 7,6%).

Wykres 48. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 48. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

W strukturze podmiotów według form prawnych dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na koniec 2021 r. było ich 95,1 tys. i podobnie jak przed rokiem stanowiły 76,7% ogółu zarejestrowanych podmiotów. W stosunku do 2010 r. ich udział zmniejszył się o 3,0 p.proc. Kolejną grupą były spółki handlowe (8,0 tys.), których udział w ogólnej liczbie podmiotów na koniec 2021 r. wyniósł 6,5% i był wyższy niż w 2020 r. i 2010 r. odpowiednio o 0,4 p.proc. i 2,1 p.proc. W dalszej kolejności były

spółki cywilne (7,8 tys.), których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 6,3% i był mniejszy zarówno w porównaniu do 2020 r., jak i 2010 r. (odpowiednio o 0,1 p.proc. oraz 0,3 p.proc.).

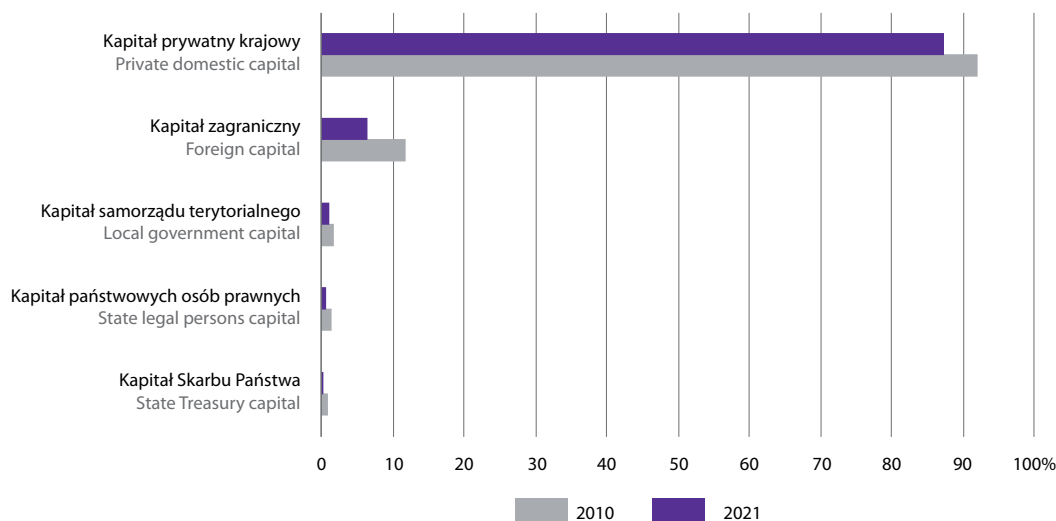
Wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału w 2021 r. największy udział miały spółki, w których dominował kapitał prywatny krajowy (91,1% sumy kapitałów). Udział takich firm na przestrzeni kilkunastu lat wyraźnie się zwiększył (na koniec 2010 r. było to 85,2%). Kolejne miejsca pod względem wielkości kapitału zajmowały spółki handlowe o kapitale: zagranicznym 6,8% (o 4,1 p.proc. mniej niż w 2010 r.), samorządu terytorialnego 1,1% (o 0,6 p.proc. mniej niż w 2010 r.), państwowych osób prawnych 0,7% (o 0,7 p.proc. mniej niż w 2010 r.) oraz Skarbu Państwa 0,3% (o 0,6 p.proc. mniej niż w 2010 r.).

Wykres 49. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a (w %)

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 49. Commercial companies by type of capital^a (in %)

As of 31 December

a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

a Data concerning number of entities by type of capital should not be summed up to ‚total’ because they include companies by all types of capital, not the predominant one.

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w: handlu, naprawie pojazdów samochodowych – 20,8% (o 12,7 p.proc. mniej niż w 2010 r.), w przetwórstwie przemysłowym 13,7% (o 5,7 p.proc. mniej niż w 2010 r.) oraz budownictwie 14,1% (mniej o 0,9 p.proc.). Na przestrzeni 11 lat wzrósł natomiast udział spółek handlowych między innymi w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 5,2 p.proc. do 11,7%), obsłudze rynku nieruchomości (o 1,5 p.proc. do 5,6%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,0 p.proc. do 4,9%).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

Na przestrzeni lat 2010-2020 zaangażowanie przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego w działalność badawczą i rozwojową oraz innowacyjną pozostawało na jednym z najniższych poziomów w kraju. W 2020 r. niższą intensywność prac B+R mierzoną udziałem nakładów na działalność B+R w PKB województwa niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w lubuskim.

W latach 2018-2020, podobnie jak w okresach wcześniejszych, aktywność innowacyjna przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim kształtowała się poniżej średniej krajowej. O ile w latach 2018-2020 niższe niż w województwie świętokrzyskim udziały aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano jedynie w dwóch województwach, to mniej aktywnych innowacyjnych przedsiębiorstw usługowych było w dziewięciu województwach.

Na przestrzeni lat 2010-2020 wartość nakładów na działalność badawczą i rozwojową podlegała wahaniom. W 2020 r. odnotowano kolejny spadek zaangażowania w B+R. Struktura nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. W nakładach według rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące. Z kolei według rodzajów prowadzonych badań, podobnie jak w latach poprzednich, w 2020 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i badania stosowane. Wśród sektorów wykonawczych najwyższymi nakładami wewnętrznymi na działalność badawczo-rozwojową charakteryzował się sektor przedsiębiorstw oraz szkolnictwa wyższego. Głównymi sektorami finansującymi działalność B+R pozostawał sektor przedsiębiorstw oraz sektor rządowy.

Działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących). W strukturze personelu według realizowanej funkcji dominowali badacze.

Pomimo wzrostu przychody ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych stanowiły niewielki odsetek przychodów ogółem w przedsiębiorstwach województwa świętokrzyskiego.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

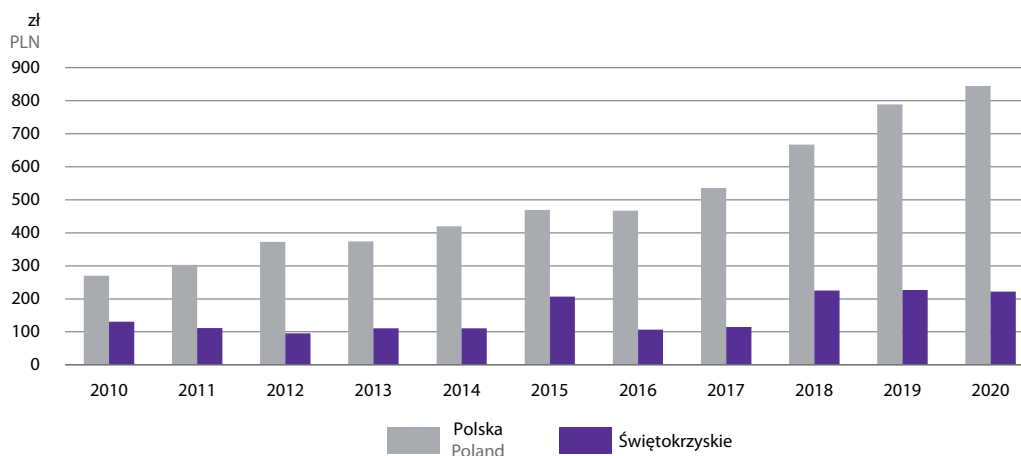
W 2020 r. wartość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w województwie świętokrzyskim wyniosła 273,4 mln zł i była o 2,5% niższa w porównaniu z poprzednim rokiem. Nakłady te stanowiły 0,8% ogółu nakładów przeznaczonych na tą działalność w Polsce, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż przed rokiem, co pozwoliło na zajęcie 14. lokaty w kraju. Równie niski udział odnotowano w województwie opolskim, a niższy w lubuskim (0,7%), natomiast 1. lokatę zajęło województwo mazowieckie z udziałem 36,4%, a 2. – małopolskie z odsetkiem 14,1%.

Na tle Polski intensywność prac B+R w województwie świętokrzyskim, mierzona udziałem nakładów na działalność B+R w PKB województwa, zmniejszyła się z 0,53% w 2019 r. do 0,51% w 2020 r. (w Polsce intensywność prac B+R wzrosła z 1,32% w 2019 r. do 1,39% w 2020 r.). Podobnie niską intensywność prac B+R jak świętokrzyskie wykazały województwa: lubuskie, zachodniopomorskie i opolskie – w 2020 r. odpowiednio: 0,43%, 0,53% i 0,55%. Z kolei w czołówce województw, które notowały najwyższą intensywność prac B+R od lat plasują się: małopolskie, mazowieckie i pomorskie. W 2020 r. intensywność prac B+R we wskazanych województwach wyniosła kolejno: 2,41%, 2,21% i 1,75%.

W 2020 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęły 222,3 zł, co oznacza spadek w relacji do stanu z 2019 r. o 1,9%. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową per capita w województwie świętokrzyskim stanowiły w 2020 r. 26,3% nakładów na B+R poniesionych średnio na 1 mieszkańca w Polsce, wobec 28,7% w 2019 r. i 48,3% w 2010 r. Nakłady na działalność B+R per capita w województwie świętokrzyskim od lat pozostają jednymi z najniższych w kraju. W 2020 r. niższe nakłady w przeliczeniu na mieszkańca odnotowano jedynie w województwie lubuskim (210,2 zł), a niewiele wyższe w województwach opolskim (261,5 zł) i zachodniopomorskim (267,4 zł). Z kolei w grupie województw z najwyższymi nakładami na działalność B+R od lat przewodzą mazowieckie i małopolskie, gdzie w 2020 r. nakłady per capita wyniosły odpowiednio 2170,8 zł oraz 1336,0 zł.

Wykres 50. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

Chart 50. Intramural expenditure^a on research and development per capita

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, w strukturze nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność B+R wg rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące, które w 2020 r. wyniosły 178,4 mln zł stanowiąc 65,3% (w kraju 84,2%), pozostałe środki w wysokości 94,9 mln zł zostały przeznaczone na nakłady inwestycyjne.

Analizując strukturę nakładów poniesionych na działalność B+R według rodzajów prowadzonych badań można stwierdzić, że podobnie jak w latach poprzednich, w 2020 r. najwięcej środków finansowych w województwie zostało przeznaczonych na prace rozwojowe – 152,5 mln zł, tj. 55,8% ogółu nakładów na B+R. Na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i badania stosowane przeznaczono odpowiednio 74,5 mln zł i 46,3 mln zł, tj. 27,3% i 16,9% ogółu nakładów na B+R. W kraju w 2020 r. prace rozwojowe stanowiły 51,1% nakładów, podczas gdy badania podstawowe – 33,2%, a stosowane – 15,7%.

Biorąc pod uwagę sektory wykonawcze, liderami ponoszącymi najwyższe nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową pozostają sektory przedsiębiorstw i szkolnictwa wyższego. W 2020 r. sektor przedsiębiorstw przeznaczył na prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych 155,6 mln zł (mniej o 2,7% niż w 2019 r.). Stanowiło to 56,9% nakładów brutto województwa na działalność B+R w 2020 r., wobec 57,1% w 2019 r. W kraju udział nakładów sektora przedsiębiorstw wyniósł w 2020 r., podobnie jak przed rokiem 62,8% nakładów brutto ogółem na działalność B+R. Sektor szkolnictwa wyższego przeznaczył w 2020 r. na działalność B+R 110,6 mln zł (mniej o 1,7% niż w 2019 r.), natomiast jego udział w nakładach na działalność badawczo-rozwojową w województwie w 2020 r. osiągnął 40,5%, wobec 40,1% w 2019 r. (w kraju – 34,9% w 2020 r., wobec 35,6% w 2019 r.).

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 32. Intramural expenditure^a on research and development by source of funds (current prices)

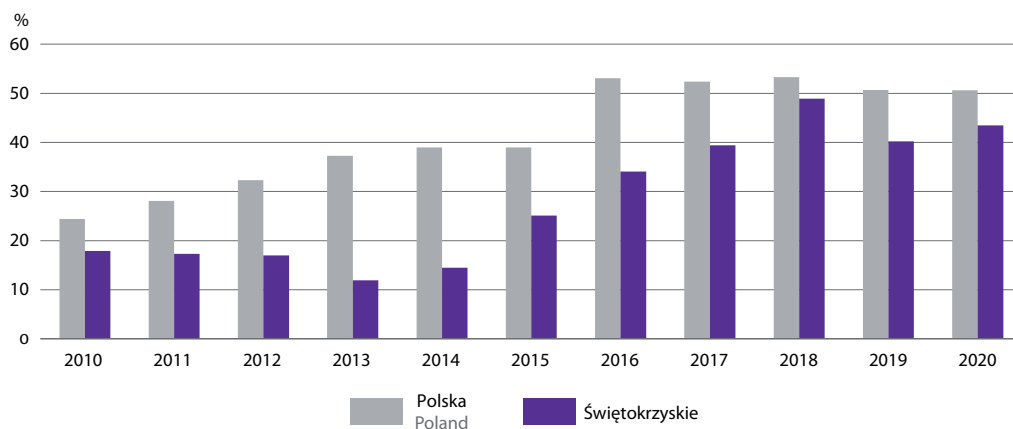
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	167,9	261,0	280,3	273,4
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	100,1	125,8	122,4	104,9
Przedsiębiorstw Business enterprise	30,1	65,5	112,7	118,8
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	.	.	.
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	.	.	.
Reszta świata Rest of the world	36,8	.	40,7	42,0

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady wewnętrzne na prace badawcze i rozwojowe w województwie świętokrzyskim finansowane były głównie ze środków sektorów przedsiębiorstw oraz rządowego. W 2020 r. środki tych sektorów stanowiły odpowiednio 43,5% i 38,4% nakładów brutto ogółem na działalność B+R (przed rokiem odpowiednio 40,2% i 43,7%, a w 2010 r. 17,9% i 59,6%). W mniejszym zakresie działalność B+R finansowała „reszta świata” (w 2020 r. 15,4%, wobec 14,5% w 2019 r. i 21,9% w 2010 r.). W kraju w 2020 r. środki sektora przedsiębiorstw stanowiły 50,6%, a sektora rządowego – 39,0%, wobec w 2019 r. odpowiednio 50,7% i 38,8%, natomiast środki z zagranicy wyniosły 7,2% w 2020 r., wobec 7,0% w 2019 r.

Wykres 51. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 51. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Pomimo okresowych wahań, jak w większości województw, w województwie świętokrzyskim nakłady wewnętrzne na prace badawcze i rozwojowe finansowane były środkami pochodzącymi głównie ze źródeł zewnętrznych. W 2020 r. środki ze źródeł zewnętrznych zmniejszyły się w skali roku o 7,9% do 151,1 mln zł, natomiast środki wewnętrzne wzrosły o 5,1% do 122,3 mln zł. W efekcie środki ze źródeł zewnętrz-

nych pozwoliły sfinansować w 2020 r. 55,3% nakładów ogółem, podczas gdy w 2019 r. – 58,5%. Zasadnicza część środków ze źródeł zewnętrznych pochodziła od instytucji rządowych i samorządowych – w 2020 r. 102,6 mln zł, tj. o 14,8% mniej niż przed rokiem. W 2020 r. środkami z tego źródła zewnętrznego sfinansowano 37,5% nakładów na działalność B+R ogółem, wobec 43,0% w 2019 r.

Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 33. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	
	w mln zł	in million PLN		Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	280,7	280,3	273,4	0,8
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:				
Wewnętrznych Internal funds	138,5	116,4	122,3	0,7
Zewnętrznych External funds	142,2	164,0	151,1	0,9
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	115,4	120,4	102,6	0,8

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2020 r. w działalność badawczo-rozwojową zaangażowanych było w województwie świętokrzyskim 2936 osób, co oznacza spadek w porównaniu z 2019 r. o 7,6%. W kraju zaangażowanie wyniosło w 2020 r. 283431 osób i było wyższe w porównaniu z 2019 r. o 4,6%. W 2020 r. pracujący w województwie świętokrzyskim stanowili 1,0% zbiorowości w kraju (przed rokiem 1,2%), co pozwoliło na zajęcie 14. lokaty. Niższe udziały odnotowano w lubuskim (0,7%) i opolskim (0,9%). Najwięcej pracujących w B+R ponownie skupiło województwo mazowieckie (29,8%).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W województwie świętokrzyskim w 2020 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 1478,3 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i zmalało w skali roku o 3,6%. W kraju rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R osiągnęło 173391,6 EPC i w analogicznym okresie zwiększyło się o 5,7%. Rzeczywiste zaangażowanie personelu w prace B+R w województwie świętokrzyskim należy od lat do najniższych w kraju. W 2020 r. niższe odnotowano jedynie w lubuskim (1077,6 EPC). Największe zaangażowanie ponownie wykazało województwo mazowieckie (54553,0 EPC).

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Podobnie jak w kraju, w województwie świętokrzyskim działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących). W 2020 r. personel wewnętrzny B+R liczył w województwie świętokrzyskim 2488 osób, tj. 0,6% mniej niż przed rokiem, natomiast jego udział w personelu zaangażowanym w prace B+R ogółem zwiększył się z 78,8% do 84,7%. W kraju liczebność personelu wewnętrznego B+R wzrosła o 5,3% do 226131 osób, a udział w personelu ogółem wzrósł z 79,3% do 79,8%. Rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego B+R w prowadzone badania naukowe

i prace rozwojowe w województwie świętokrzyskim w 2020 r. wyniosło 1324,8 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i zmalało w skali roku o 1,6%, natomiast jego udział zwiększył się z 87,9% do 89,6% EPC ogółem. W kraju rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego B+R wyniosło 143570,0 EPC, tj. o 5,1% więcej niż przed rokiem, a jego udział zmniejszył się z 83,3% do 82,8% ogółem.

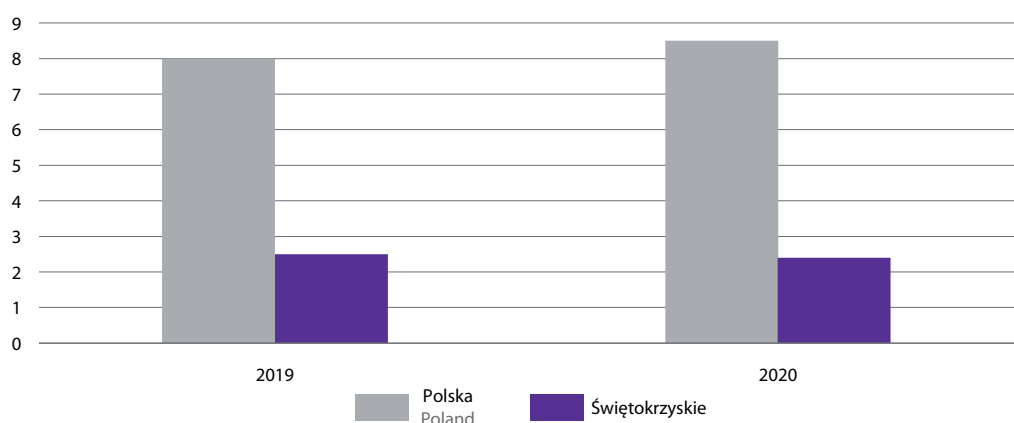
W województwie świętokrzyskim w strukturze personelu wewnętrznego B+R według sektorów wykonawczych dominowały dwa sektory, tj. szkolnictwa wyższego oraz przedsiębiorstw. W 2020 r. pracujący w działalności B+R w sektorze szkolnictwa wyższego stanowili 52,6%, a w sektorze przedsiębiorstwach 42,8% ogólnej liczby pracujących w działalności B+R (w 2019 r. odpowiednio: 51,2% i 35,3%). Liczba osób w sektorze szkolnictwa wyższego wzrosła w stosunku do 2019 r. o 2,2% do 1309 osób, natomiast w sektorze przedsiębiorstwach zwiększyła się o 20,5% do 1065 osób. W kraju sytuacja była odwrotna, w strukturze osób pracujących w 2020 r. w działalności B+R według sektorów wykonawczych dominował sektor przedsiębiorstw, a sektor szkolnictwa wyższego uplasował się na 2. lokacie. Pracujący w działalności B+R w sektorze przedsiębiorstw stanowili 52,1% ogólnej liczby pracujących w działalności B+R, a w sektorze szkolnictwa wyższego – 44,9% (w 2019 r. kolejno: 50,2% oraz 46,8%). Liczba osób w sektorze przedsiębiorstw w stosunku do poprzedniego roku zwiększyła się o 9,2% (do 117728 osób), natomiast w sektorze szkolnictwa wyższego wzrosła o 0,8% (do 101449 osób).

Po uwzględnieniu rzeczywistego zaangażowania personelu wewnętrznego w działalność B+R, w województwie świętokrzyskim najwyższą wartość ekwiwalentu pełnego czasu pracy w 2020 r. odnotowano w sektorze szkolnictwa wyższego (680,8 EPC), a następnie w sektorze przedsiębiorstw (600,2 EPC). W porównaniu z 2019 r. EPC w sektorze szkolnictwa wyższego wzrósł o 0,4%, natomiast w sektorze przedsiębiorstw zwiększył się o 7,3%. W kraju w 2020 r. EPC w sektorze szkolnictwa wyższego osiągnął 55857,1 i był o 0,7% wyższy niż w 2019 r., podczas gdy w sektorze przedsiębiorstw EPC wzrósł w skali roku o 7,6% do 83764,1. Podobnie jak w przypadku powyżej analizowanych zagadnień, omawiane wskaźniki województwa świętokrzyskiego były jednymi z najniższych w kraju.

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim na 1000 osób aktywnych zawodowo przypadało 2,4 pracujących z personelu wewnętrznego w B+R (w EPC), podczas gdy w 2019 r. 2,5. Biorąc pod uwagę personel wewnętrzny w Polsce na 1000 aktywnych zawodowo w 2020 r. przypadało 8,5 pracujących w B+R (w EPC), wobec 8,0 w 2019 r. W 2020 r. niższy wskaźnik niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w lubuskim (2,3).

Wykres 52. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b

Chart 52. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

W 2020 r. w strukturze osób zaangażowanych w działalność B+R według realizowanej funkcji dominowali badacze, choć ich liczba zmniejszyła się w skali roku o 10,4% (do 2109 osób). Na przestrzeni roku liczba badaczy z personelu wewnętrznego zmniejszyła się o 2,2% do 1812 osób, a z personelu zewnętrznego zmalała o 40,8% do 297 osób. Badacze stanowili odpowiednio 72,8% personelu wewnętrznego wyrażonego w osobach oraz 66,3% personelu zewnętrznego, wobec przed rokiem odpowiednio: 74,1% i 74,4%.

Na przestrzeni roku zaangażowanie badaczy w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) zmniejszyło się o 2,2% do 1112,4 EPC, przy czym zaangażowanie badaczy z personelu wewnętrznego wzrosło o 2,0% do 1001,2 EPC, a z personelu zewnętrznego zmniejszyło się o 28,7% do 111,2 EPC. W (EPC) udziały badaczy wyniosły 75,6% personelu wewnętrznego B+R oraz 72,4% współpracowników zewnętrznym (w 2019 r. odpowiednio: 72,9% i 83,9%).

Podobnie w kraju, w 2020 r. w strukturze osób zaangażowanych w działalność B+R dominowali badacze, a ich liczba zwiększyła się w relacji do stanu z 2019 r. o 0,9 % do 196420 osób, przy czym liczba badaczy z personelu wewnętrznego zwiększyła się o 3,2% do 158184 osób, a z personelu zewnętrznego zmniejszyła się o 7,6% do 38236 osób. Zaangażowanie badaczy w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) wzrosło o 3,2% do 124599,7 EPC, przy czym badaczy z personelu wewnętrznego zwiększyło się o 4,4% do 104220,2 EPC, podczas gdy z personelu zewnętrznego zmniejszyło się o 2,7% do 20379,5 EPC. W kraju badacze stanowili odpowiednio 70,0% i 66,7% personelu wewnętrznego i zewnętrznego B+R wyrażonego w osobach (wobec 71,3% i 73,6% w 2019 r.). W EPC udziały te wyniosły 72,6% pracujących w B+R oraz 68,3% współpracowników zewnętrznym (w 2019 r. odpowiednio: 73,1% i 76,3%).

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie świętokrzyskim w latach 2018–2020 aktywność innowacyjną (tj. wdrożenie innowacji produktowych lub procesów biznesowych, bądź prowadzenie działalności innowacyjnej zaniechanej lub niezakończonyj) wykazało 30,1% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 29,5% usługowych (w latach 2017-2019 odpowiednio 20,0% firm przemysłowych i 6,4% usługowych). W kraju w latach 2018-2020 udział aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 36,7%, a usługowych 33,0% (w latach 2017-2019 odpowiednio: 21,7% i 13,7%). O ile w latach 2018-2020 niższe niż w województwie świętokrzyskim udziały aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano jedynie w dwóch województwach, to mniej aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw usługowych było w dziewięciu województwach.

W latach 2018-2020 innowacje (nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe) w województwie świętokrzyskim wprowadziło 24,1% przedsiębiorstw przemysłowych i 27,5% przedsiębiorstw usługowych, tj. więcej niż w latach 2017-2019, kiedy to wprowadziło je odpowiednio 17,1% i 5,8% badanych przedsiębiorstw. W kraju w latach 2018-2020 innowacje wprowadziło 31,4% przedsiębiorstw przemysłowych i 30,8% przedsiębiorstw usługowych (w latach 2017-2019 odpowiednio 18,9% i 11,9% badanych przedsiębiorstw). O ile odnotowany w latach 2018-2020 w województwie świętokrzyskim odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje był najniższym w kraju, to niższy udział przedsiębiorstw usługowych odnotowano w dziesięciu województwach.

Poziom innowacyjności wzrastał wraz z wielkością przedsiębiorstwa (wyjątek to duże przedsiębiorstwa usługowe). W grupie przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących od 50 do 249 osób udział podmiotów innowacyjnych wyniósł 38,0%, a w grupie o liczbie pracujących 250 osób i więcej – 62,5% (w kraju odpowiednio: 43,4% i 66,7%). Z kolei w grupie średnich przedsiębiorstw usługowych udział podmiotów innowacyjnych wyniósł 30,4%, natomiast w grupie dużych przedsiębiorstw – 27,3% (w kraju od-

powiednio: 40,0% i 60,5%).

W latach 2018-2020, podobnie jak w okresach poprzednich, w województwie świętokrzyskim innowacje produktowe, częściej wprowadzały przedsiębiorstwa przemysłowe niż usługowe (odpowiednio 14,8% przedsiębiorstw przemysłowych, wobec 4,3% przedsiębiorstw usługowych). Podobną prawidłowość odnotowano w kraju, gdzie innowacje produktowe wprowadziło 18,4% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 12,1% przedsiębiorstw usługowych. W przypadku innowacji procesów biznesowych w latach 2018-2020, to częściej wprowadzały je przedsiębiorstwa usługowe niż przemysłowe (27,0%, wobec 17,9%). Podobnie w kraju, gdzie 27,6% przedsiębiorstw usługowych wdrożyło innowacje procesów biznesowych, podczas gdy takich przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano 26,3%.

Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2008-2010	2013-2015	2017-2019	2018-2020	2018-2020 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	16,5	13,7	17,1	24,1	31,4
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	11,3	9,6	11,4	14,8	18,4
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	13,7	9,5	15,1	17,9	26,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	11,4	9,2	5,8	27,5	30,8
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	4,7	5,3	1,7	4,3	12,1
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	8,4	5,6	5,4	27,0	27,6

a W latach 2008–2010, 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
a In 2008–2010, 2013–2015 the data relate to process innovations.

Sytuacja związana z pandemią COVID-19 nie pozostała bez wpływu na działalność innowacyjną przedsiębiorstw objętych badaniem w 2020 r. W przypadku przedsiębiorstw przemysłowych 66,9% badanych podmiotów zadeklarowało brak zauważalnego wpływu na prowadzoną działalność, podczas gdy 32,5% zgłosiło negatywny wpływ. W przedsiębiorstwach usługowych odpowiednio 92,8% nie odczuło wpływu pandemii na prowadzoną działalność, natomiast 7,0% odczuło jej negatywny wpływ. W wyniku zmian w funkcjonowaniu wymuszonych przez sytuację związaną z COVID-19, nowe lub znacząco zmienione procesy biznesowe wdrożyło 4,1% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 3,0% usługowych, natomiast nowe lub znacząco zmienione produkty wprowadziło 0,7% firm przemysłowych i 0,8% usługowych.

Wyniki badania działalności innowacyjnej wskazują, że w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz usługowych wyższy był udział przedsiębiorstw, które w latach 2018–2020 wprowadziły innowacje w procesach biznesowych (nowe lub ulepszone procesy biznesowe) niż innowacje produktowe (nowe lub ulepszone produkty).

Innowacje procesów biznesowych w latach 2018-2020 w województwie świętokrzyskim wdrożyło 17,9% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 27,0% przedsiębiorstw usługowych. Przedsiębiorstwa przemysłowe

we najczęściej wprowadzały nowe lub ulepszone metody marketingowe w zakresie opakowań, kształtowania cen produktów, technik promocji, lokowania produktów lub usług posprzedawczych – 10,8% oraz metody wytwarzania (produkcji) wyrobów lub świadczenia usług (w tym rozwoju wyrobów lub usług) – 9,2%, a podmioty usługowe – nowe lub ulepszone metody podziału zadań, uprawnień decyzyjnych lub zarządzania zasobami ludzkimi (21,0%) oraz metody księgowania lub inne czynności administracyjne (18,3%). Podobnie, jak w przypadku innowacji produktowych, innowacje procesów biznesowych były wdrażane w województwie świętokrzyskim w mniejszym zakresie niż przeciętnie w kraju. W Polsce innowacje procesów biznesowych wdrożyło 26,3% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 27,6% przedsiębiorstw usługowych. Przedsiębiorstwa przemysłowe najczęściej wprowadzały nowe lub ulepszone metody wytwarzania (produkcji) wyrobów lub świadczenia usług (w tym rozwoju wyrobów lub usług) – 16,6%, a podmioty usługowe – nowe lub ulepszone zasady działania wewnątrz przedsiębiorstwa lub w relacji z otoczeniem (16,4%).

W latach 2018-2020 w województwie świętokrzyskim w ramach innowacji produktowych, nowe lub ulepszone wyroby wprowadziło 14,5% przedsiębiorstw przemysłowych i 2,0% usługowych, natomiast nowe lub ulepszone usługi – 4,1% przedsiębiorstw przemysłowych i 4,3% usługowych. Wskaźniki te były niższe niż przeciętnie w kraju, gdzie w ramach innowacji produktowych, nowe lub ulepszone wyroby wprowadziło 16,8% przedsiębiorstw przemysłowych i 6,4% usługowych, a z kolei nowe lub ulepszone usługi – 5,9% przedsiębiorstw przemysłowych i 9,0% usługowych.

W latach 2018-2020 wysoki udział innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych odnotowano w działach: produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (100,0%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (71,4%), wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (40,0%), pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody (35,3%), produkcja metali (34,5%), produkcja mebli (33,3%), naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (30,0%). Wśród przedsiębiorstw usługowych najwyższy udział przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych odnotowano w działach: działalność pocztowa i kurierska (100,0%), transport lądowy oraz transport rurociągowy (93,1%), działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (71,4%), działalność wydawnicza (50,0%) oraz finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych (35,1%).

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 255,0 mln zł i były niższe o 13,6% niż w 2019 r. W 2020 r. nakłady te stanowiły, podobnie jak przed rokiem 1,3% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa przemysłowe w kraju. W strukturze nakładów dominowały nakłady na działalność badawczą i rozwojową (50,7%), a także inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne w celu realizacji działalności innowacyjnej – z wyłączeniem środków przeznaczonych na prace B+R (45,7%), a głównym źródłem finansowania nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych były środki własne (56,6%).

Z kolei nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw usługowych wyniosły w 2020 r. 2,1 mln zł. Nakłady te stanowiły 0,1‰ ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa usługowe w kraju. W strukturze nakładów dominowały nakłady na działalność badawczą i rozwojową (64,8%), a głównym źródłem finansowania były środki własne (100,0%).

W badaniach **przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych** uwzględnia się:

- produkty nowe lub ulepszone dla rynku, na którym działa przedsiębiorstwo, wprowadzone na rynek w ciągu ostatnich trzech lat,
- produkty nowe lub ulepszone tylko dla przedsiębiorstwa, wprowadzone na rynek w ciągu ostatnich trzech lat.

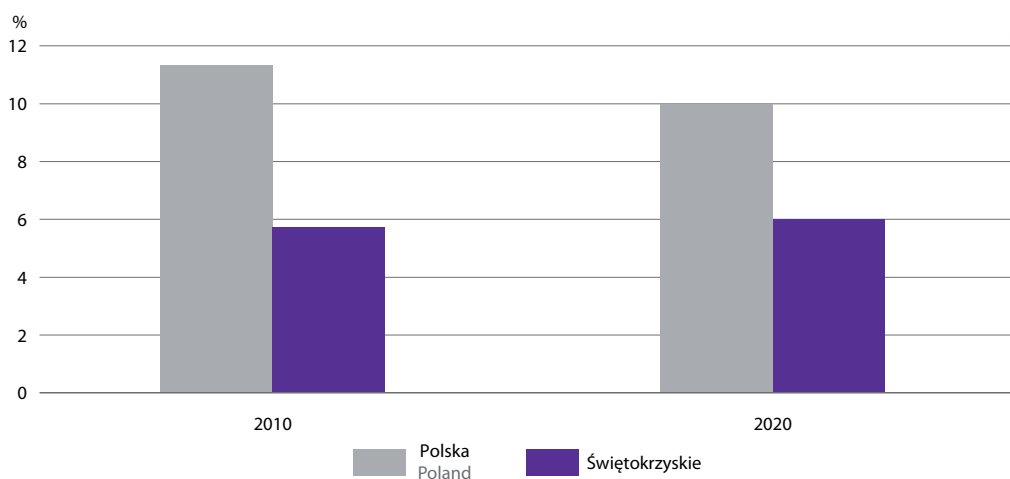
W 2020 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2018–2020 w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł dla przedsiębiorstw prze-

mysłowych 6,0%, tj. o 2,5 p.proc. więcej niż udział przychodów w 2019 r. ze sprzedaży takich produktów (wprowadzonych w latach 2017–2019). W kraju udział ten wyniósł 10,0%, tj. o 0,7 p.proc. więcej. W województwie w większym stopniu wzrósł w przychodach ze sprzedaży ogółem udział przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych tylko dla przedsiębiorstwa (o 2,2 p.proc. do 4,3%) niż produktów nowych dla rynku (o 0,3 p.proc. do 1,7%). W kraju odnotowano wzrost w przychodach ze sprzedaży ogółem udziału przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych dla rynku (o 1,5 p.proc. do 4,8%) oraz spadek udziału przychodów ze sprzedaży produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa (o 0,9 p.proc. do 5,2%).

Dla przedsiębiorstw usługowych w 2020 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2018–2020 w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 1,7%, tj. o 1,5 p.proc. więcej niż w poprzednim okresie, przy czym w większym stopniu wzrósł w przychodach ze sprzedaży ogółem udział przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych nowych dla rynku (o 1,3 p.proc. do 1,3%) niż produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa (0,2 p.proc. do 0,4%). W kraju w 2020 r. wskaźnik ten wyniósł 4,6%, tj. o 1,6 p.proc. więcej niż w poprzednim okresie, przy czym udziały przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych dla rynku oraz produktów nowych tylko dla przedsiębiorstwa zwiększyły się odpowiednio o 1,2 p.proc. do 2,2% i 0,4 p.proc. do 2,4%.

Wykres 53. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 53. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

Wynalazek – przedmiot ochrony, na który może być udzielony patent, za wynalazek uznaje się dowolne rozwiązanie o charakterze technicznym.

Patent – prawo wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na obszarze danego państwa.

Wynalazek zgłoszony – rozwiązanie określonego problemu mające charakter techniczny, zgłoszone do ochrony w odpowiednim urzędzie przyjmującym zgłoszenie, w celu uzyskania ochrony patentowej na dany wynalazek.

Wzór użytkowy – rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu lub budowy przedmiotu w trwałej postaci albo przedmiotu składającego się ze związanych ze sobą funkcjonalnie części w trwałej postaci.

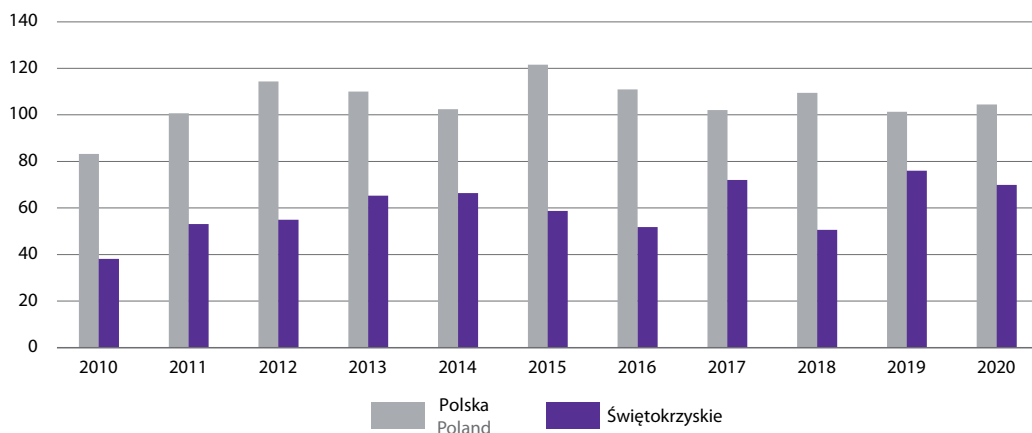
Na przestrzeni lat 2010-2020 zarówno liczba zgłoszonych wynalazków i wzorów użytkowych, jak i udzielonych praw ochronnych podlegała wahanom.

W 2020 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 86 wynalazków, co stanowiło 2,1% zgłoszeń wynalazków ogółem w kraju (w 2010 r. – 49, tj. 1,5% zgłoszeń ogółem). Podobnie, jak w województwach: lubuskim, opolskim i warmińsko-mazurskim były to jedne z niższych wartości w Polsce. Najwięcej wynalazków zgłosiły podmioty z województw mazowieckiego (18,3%) i śląskiego (13,4%).

W województwie świętokrzyskim liczba zgłoszeń wynalazków w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców wzrosła z 38,1 w 2010 r. do 69,9 w 2020 r. (w kraju z 83,2 do 104,4). W 2020 r. niższe wskaźniki odnotowano jedynie w województwach lubuskim (65,3) oraz warmińsko-mazurskim (47,9), natomiast 1. lokata należała do mazowieckiego (135,2), a 2. do śląskiego (119,6).

Wykres 54. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 54. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej
 a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Biorąc pod uwagę podmiot zgłaszający wynalazek, w województwie świętokrzyskim na przestrzeni ostatnich trzech lat wzrósł udział podmiotów naukowych (jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, szkoły wyższe) z 28,6% do 64,0%, a zmniejszył się podmiotów gospodarczych – z 50,8% do 18,6% oraz osób fizycznych – z 20,6% do 17,4%.

W 2020 r. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej udzielił na zgłoszone wynalazki 47 patentów (w 2010 r. – 25), przy czym osobom fizycznym przypadło 6. Niska liczba zgłoszonych wynalazków, przełożyła się na niski udział patentów udzielonych jednostkom z województwa świętokrzyskiego w liczbie udzielonych patentów na wynalazki ogółem (w 2010 r. 1,8% i w 2020 r. 2,1%). W województwie świętokrzyskim liczba udzielonych patentów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców wzrosła z 19,5 w 2010 r. do 38,2 w 2020 r. (w kraju z 36,0 do 58,9). W 2020 r. niższe wskaźniki odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (32,9), podlaskim (31,4), warmińsko-mazurskim (17,6) oraz lubuskim (16,8), natomiast najwyższe w małopolskim (84,7) i lubelskim (80,8).

W 2020 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 17 wzorów użytkowych (w 2010 r. – 30), przy czym 64,7% Urząd przyznał prawa ochronne. Liczba udzielonych praw ochronnych w przeliczeniu na 100 tys. ludności zmniejszyła się w województwie z 1,2 do 0,9 (w kraju wzrosła z 1,3 do 1,4). W 2020 r. podobny wskaźnik odnotowano w województwach dolnośląskim i pomorskim, natomiast niższe wskaźniki – w województwach: podlaskim (0,7), lubuskim (0,5) i opolskim (0,4). Z kolei najwyższe wskaźniki odnotowano w województwach małopolskim (2,1) i kujawsko-pomorskim (2,0).

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

W województwie świętokrzyskim w 2021 r. zmniejszył się zarówno odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu, jak i przedsiębiorstw wyposażających pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu.

W porównaniu do 2020 r. w przedsiębiorstwach znacznie wzrosła maksymalna prędkość Internetu określona w umowie z operatorem.

W związku z pandemią COVID-19 przedsiębiorstwa w województwie zwiększały wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a największy wzrost dotyczył liczby spotkań zdalnych prowadzonych za pośrednictwem komunikatorów internetowych.

Przedsiębiorstwa coraz chętniej kupowały usługi w chmurze obliczeniowej, wśród których najpopularniejsze były związane z udostępnianiem poczty email oraz oprogramowanie biurowe. Zmniejszył się natomiast odsetek przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż elektroniczną oraz korzystających z otwartych danych publicznych.

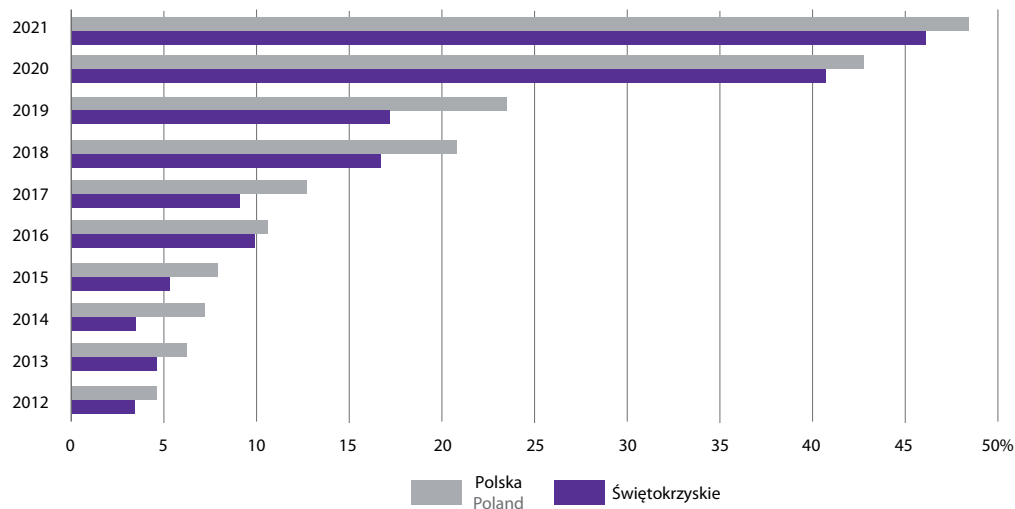
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim 98,1% przedsiębiorstw posiadało szerokopasmowy dostęp do Internetu, wobec 98,2% w 2020 r. (w kraju 98,5%, wobec 98,6%). Wzrósł odsetek przedsiębiorstw korzystających z łącza o prędkości Internetu przynajmniej 100 Mbit/s – z 40,7% w 2020 r. do 46,1% w 2021 r.

W 2021 r. 68,8% przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim wyposażało swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu, tj. o 3,9 p.proc. mniej niż rok wcześniej (w kraju 78,6%, o 0,3 p.proc. więcej niż w 2020 r.).

W 2020 r. prawie co czwarte przedsiębiorstwo w województwie świętokrzyskim zadeklarowało zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych. Zmiany te w dużej mierze były spowodowane pandemią COVID-19. Wzrost odsetka pracowników posiadających zdalny dostęp do poczty elektronicznej przedsiębiorstwa wskazało 14,4% firm, wzrost odsetka pracowników posiadających zdalny dostęp do aplikacji lub systemów przedsiębiorstwa innych niż poczta elektroniczna zadeklarowało 15,0%, a wzrost liczby spotkań zdalnych prowadzonych za pośrednictwem komunikatorów internetowych – 18,5% przedsiębiorstw.

Wykres 55. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^aChart 55. Enterprises with Internet access^a

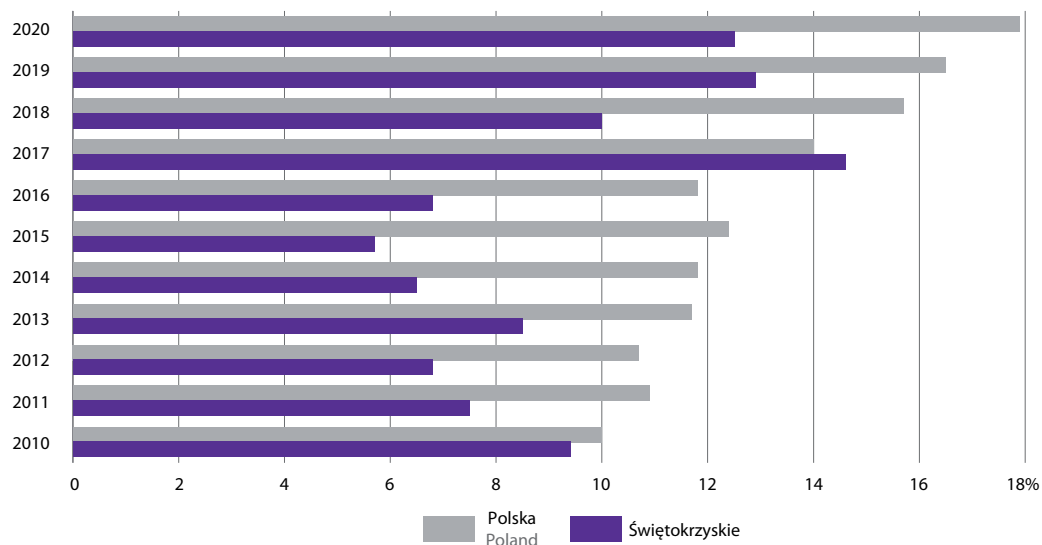
a Dostęp do Internetu o prędkości przynajmniej 100 Mbit/s.
a Access to the Internet with a speed at least 100 Mbit/s.

W województwie świętokrzyskim wzrósł odsetek przedsiębiorstw, które wykorzystywały media społecznościowe – z 26,6% w 2019 r. do 35,9% w 2021 r. (w kraju wzrost z 36,6% do 45,6%). W 2021 r. w województwie najwięcej przedsiębiorstw korzystało z serwisów społecznościowych (34,0%, wobec 25,5% w 2019 r.) oraz stron umożliwiających udostępnianie multimediów (13,5%, wobec 8,1%). Mniej popularne były blogi i mikroblogi prowadzone przez przedsiębiorstwa (5,8%, wobec 3,0%) oraz narzędzia wymiany informacji Wiki (2,0%, wobec 1,9%).

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim odsetek przedsiębiorstw prowadzących e-sprzedaż poprzez własne strony internetowe, aplikacje, internetowe platformy handlowe, serwisy aukcyjne lub wiadomości typu EDI wyniósł 12,5% i był o 0,4 p.proc. niższy niż rok wcześniej. Dla kraju wartość omawianego wskaźnika ukształtowała się na poziomie 17,9%.

Wykres 56. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
 Chart 56. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Korzystanie z otwartych danych publicznych jest jedną z wielu korzyści dostępu do internetu. Ogólnodostępne dane udostępniane przez administrację publiczną stanowią użyteczne źródło informacji do przetwarzania, planowania i podejmowania decyzji biznesowych. W 2020 r. 16,2% przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego korzystało z otwartych danych publicznych, tj. o 0,4 p.proc. mniej niż w 2019 r. Najczęściej wykorzystywane otwarte dane w województwie dotyczyły kategorii gospodarka i finanse (12,9%), a najrzadziej – kultury, sportu i rekreacji (1,3%).

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim 21,8% przedsiębiorstw korzystało z oprogramowania wspomagającego wymianę informacji między różnymi działami jednostki (np. ERP), tj. o 2,0 p.proc. więcej niż w 2019 r. Z oprogramowania do zarządzania relacjami z klientem (CRM), pozwalającego na zbieranie i przechowywanie informacji korzystało 21,2%, natomiast 13,9% przedsiębiorców korzystało z oprogramowania pozwalającego na analizowanie informacji o klientach w celach marketingowych (np. tworzenie indywidualnych ofert sprzedażowych, wybór kanałów dystrybucji, itp.).

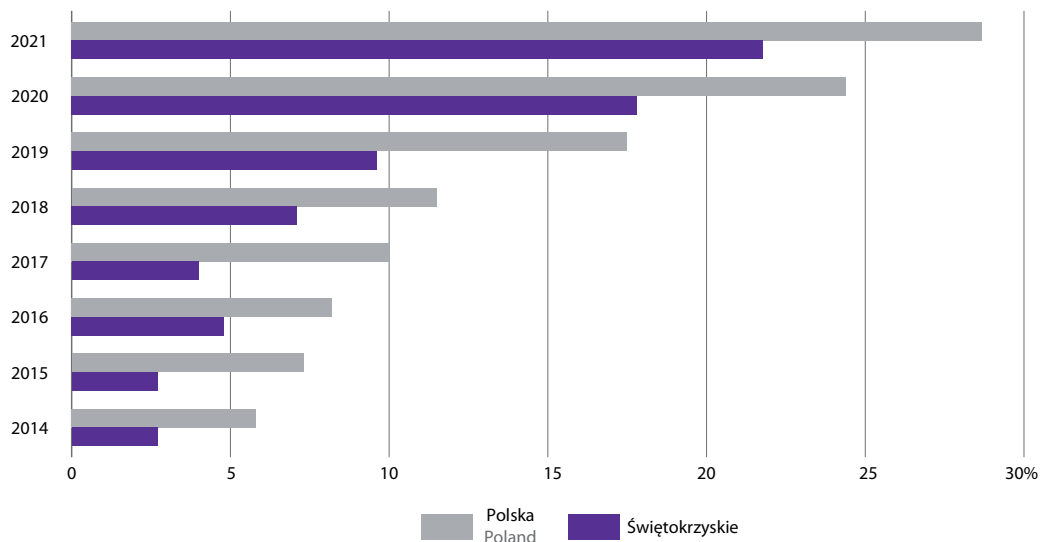
Pod pojęciem **chmury obliczeniowej** rozumie się korzystanie ze skalowalnych usług ICT za pomocą Internetu. Usługi mogą obejmować dostęp do oprogramowania, korzystanie z określonej mocy obliczeniowej, przechowywanie danych. Wymienione usługi:

- dostarczane są przy wykorzystaniu serwerów usługodawcy,
- mogą być skalowalne w górę lub w dół (skalować można na przykład liczbę użytkowników czy też ilość przechowywanych danych),
- mogą być zmieniane lub dostosowywane na własne żądanie, to znaczy bez konieczności ingerencji usługodawcy,
- podlegają płatności w formie stałego abonamentu lub opłaty elastycznej skalkulowanej na podstawie ilości i rodzaju zakupionych usług.

W województwie świętokrzyskim wzrosła liczba przedsiębiorstw kupujących usługi w chmurze obliczeniowej. Z usług tych w 2021 r. korzystało 21,8% przedsiębiorstw, podczas gdy w 2020 r. 17,8%. Spośród wszystkich płatnych usług w chmurze przedsiębiorstwa najczęściej nabywały te związane z udostępnianiem poczty e-maila (15,0%) oraz oprogramowaniem biurowym (12,5%).

Wykres 57. Przedsiębiorstwa kupujące usługi w chmurze obliczeniowej

Chart 57. Enterprises buying cloud computing services

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

Poniższe dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących księgi rachunkowe, o liczbie pracujących powyżej 49 osób. Dane nie obejmują przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Wyniki finansowe uzyskane w 2021 r. przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie świętokrzyskim były lepsze zarówno niż uzyskane rok wcześniej, jak i w 2010 r., ale słabsze niż w 2015 r.

W 2021 r. odnotowano w skali roku znaczący wzrost wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wyniku na pozostałej działalności operacyjnej, natomiast pogorszeniu uległ wynik na operacjach finansowych. Skala wzrostu wyniku na sprzedaży i na pozostałej działalności operacyjnej pozwoliła na wypracowanie wyższego niż przed rokiem wyniku finansowego netto. W 2021 r. przychody rosły szybciej niż koszty działalności. W efekcie wzrosła rentowność badanych przedsiębiorstw, a spadł poziom kosztów. Pogorszyła się natomiast płynność finansowa.

Zwiększył się zarówno odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto, jak i udział przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Odnotowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania przedsiębiorstw, nie wpłynęły na cykl środków pieniężnych, nazywany inaczej cyklem kapitału obrotowego netto lub cyklem konwersji gotówki.

Przychody z całokształtu działalności w 2021 r. osiągnęły 53040,7 mln zł, co oznacza wzrost o 19,4% w relacji do 2020 r., natomiast koszty uzyskania tych przychodów zwiększyły się o 18,0% do 49458,1 mln zł, co wpłynęło na spadek wskaźnika poziomu kosztów (z 94,3% do 93,2%). W 2021 r. podobnie jak przed rokiem największe udziały w przychodach z całokształtu działalności, a co za tym idzie i w kosztach uzyskania tych przychodów, miały sekcje przetwórstwo przemysłowe oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Firmy działające w przetwórstwie przemysłowym osiągnęły 54,0% ogółu przychodów z całokształtu działalności w województwie (w 2020 r. 54,4%), a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 24,3% (w 2020 r. 24,9%). Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w przetwórstwie przemysłowym stanowiły w 2021 r. 53,5% ogółu w województwie (w 2020 r. 53,9%), natomiast w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 25,1% (w 2020 r. 25,8%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększyły się o 20,3% do 51715,0 mln zł, a koszty tej działalności wzrosły o 19,4% i wyniosły 48237,8 mln zł. Udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów firm działających w przetwórstwie przemysłowym wyniósł w 2021 r. 54,2% (w 2020 r. 54,5%), a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 24,6% (w 2020 r. 25,2%). Z kolei w kosztach tej działalności udział przetwórstwa przemysłowego stanowił w 2021 r. 53,0% (w 2020 r. 53,5%), natomiast handlu; naprawy pojazdów samochodowych 25,5% (w 2020 r. 26,2%).

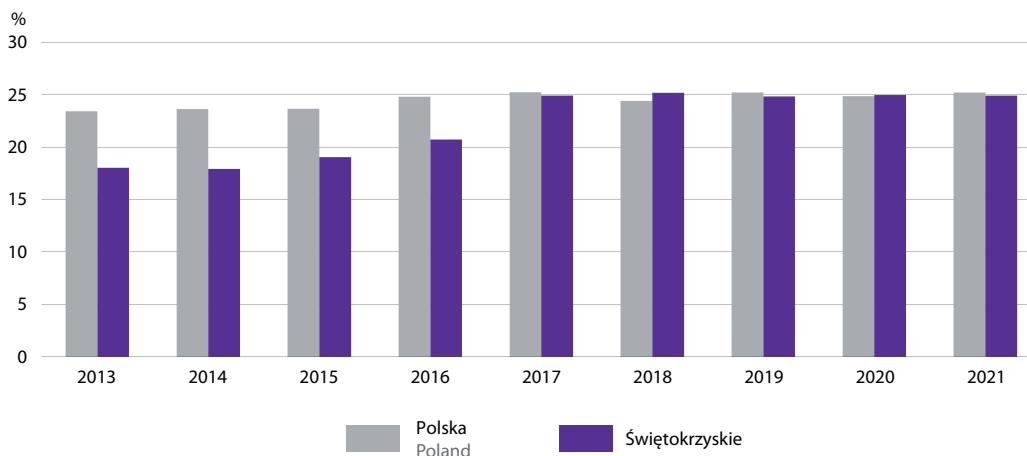
W 2021 r. w skali roku w ujęciu wartościowym największy wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w przetwórstwie przemysłowym oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, natomiast spadek – w budownictwie.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnętrzną dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport wyniosły w 2021 r. 12885,9 mln zł, co oznacza wzrost o 20,0% w skali roku. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem zwiększał się corocznie od 19,0% w 2015 r. do 25,0% w 2020 r., by obniżyć się do 24,9% w 2021 r. W strukturze przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport większość stanowiły przychody z eksportu produktów (w 2021 r. 82,7%, wobec przed rokiem 84,8%). Pozostałą część stanowił eksport towarów i materiałów (w 2021 r. 17,3%, wobec w 2020 r. 15,2%).

Wykres 58. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 58. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 3477,3 mln zł i był wyższy o 870,8 mln zł (o 33,4%) niż w 2020 r. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej zwiększył się o 242,4 mln zł (ponad 4-krotnie) do 320,2 mln zł. Wynik na operacjach finansowych wyniósł minus 214,9 mln zł, podczas gdy w 2020 r. ukształtował się na poziomie minus 168,6 mln zł.

Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 3582,5 mln zł i był wyższy o 1066,9 mln zł (o 42,4%) od uzyskanego w 2020 r. Zwiększyła się relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto — z 14,6% do 16,2%.

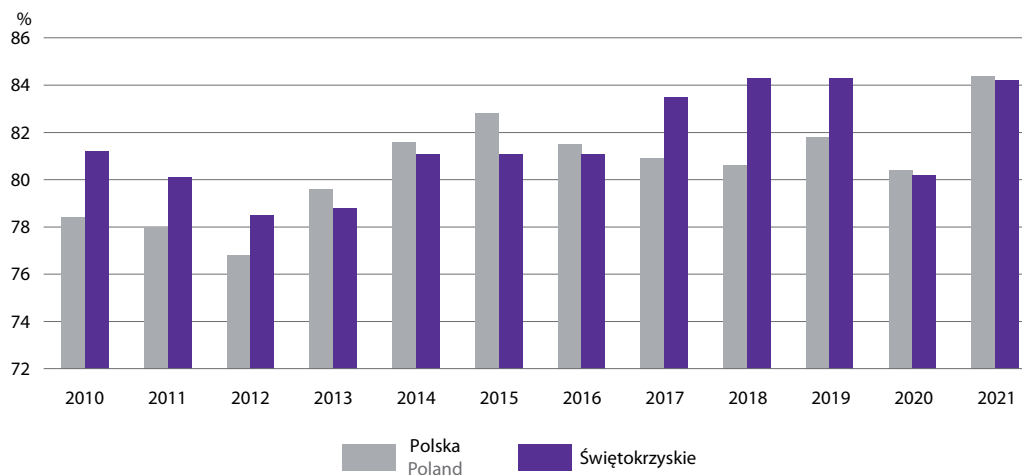
Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 2966,9 mln zł i był wyższy o 880,2 mln zł (o 42,2%) w porównaniu z uzyskanym w 2020 r.; zysk netto wzrósł o 25,3%, osiągając 3187,8 mln zł, a strata netto zmniejszyła się o 51,6% do 221,0 mln zł. W 2021 r. największy udział w wypracowanym wyniku finansowym netto miały firmy przetwórstwa przemysłowego 61,3% (w 2020 r. 63,4%), a następnie firmy handlowe 13,4% (w 2020 r. 8,7%) i budowlane 3,5% (w 2020 r. 6,9%). W sumie przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych wypracowały w 2021 r. 78,2% wyniku finansowego netto, wobec 79,0% w 2020 r.

W 2021 r. zysk netto wykazało 84,2% badanych przedsiębiorstw w województwie, wobec 80,2% w 2020 r. oraz 81,2% w 2010 r. W kraju wskaźnik ten wyniósł 84,4%, wobec 80,4% w 2020 r. i 78,4% w 2010 r. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności w województwie zwiększył się z 80,1% w 2020 r. do 92,9% w 2021 r., podczas gdy w 2010 r. wyniósł 85,8%. Z kolei w kraju udział ten w 2021 r. osiągnął 91,8%, wobec 80,0% w 2020 r. i 87,5% w 2010 r.

W przetwórstwie przemysłowym zysk netto odnotowało 83,3% przedsiębiorstw w województwie (w 2020 r. — 79,1%, w 2010 r. 79,7%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 91,6% (rok wcześniej 82,7% i w 2010 r. 73,6%).

Wykres 59. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 59. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Na przestrzeni lat 2010-2021 podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe podlegały znaczącym wahaniom. Utrudnia to określenie tendencji zarówno w skali województwa, jak i w relacji do średniej krajowej. Choć większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych w 2021 r. ukształtowała się korzystniej zarówno niż przed rokiem, jak i w 2010 r., to w porównaniu z 2015 r. były one przeważnie słabsze.

W województwie świętokrzyskim wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności osiągnął w 2021 r. 93,2%, co oznacza jego spadek o 1,1 p.proc. w relacji do stanu z 2020 r. oraz o 2,0 p.proc. w porównaniu z 2010 r., ale wzrost o 3,9 p.proc. w relacji do stanu z 2015 r. Biorąc pod uwagę lata 2010-2021 to w sześciu latach wskaźnik poziomu kosztów w województwie kształtował się powyżej wartości średniej w kraju, w pięciu latach – poniżej średniej, a w jednym roku był równy przeciętnej krajowej.

W 2021 r. wskaźnik rentowności sprzedaży brutto w województwie osiągnął najwyższą wartość na przestrzeni ostatnich dwunastu lat wynosząc 6,7%. W porównaniu ze średnią krajową, rentowność sprzedaży brutto w województwie na przestrzeni lat 2010-2021 była wyższa niż w kraju w sześciu latach oraz niższa – również w sześciu. Wskaźniki rentowności obrotu brutto w województwie osiągnął 6,8% w 2021 r., co oznacza wzrost w relacji do roku poprzedniego o 1,1 p.proc., a w relacji do 2010 r. o 1,9 p.proc., natomiast spadek w porównaniu z 2015 r. o 3,8 p.proc. W latach 2010-2021 w porównaniu z rentownością obrotu brutto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w pięciu okresach, podczas gdy niższy – w sześciu, a w jednym podobny.

Wskaźnik rentowności obrotu netto w województwie wyniósł 5,6% w 2021 r., tj. więcej o 0,9 p.proc. niż

w 2020 r. i o 1,4 p.proc. niż w 2010 r. ale mniej o 4,5 p.proc. niż w 2015 r. W latach 2010-2021 w relacji do rentowności obrotu netto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w czterech okresach, podczas gdy niższy – w siedmiu, a w jednym podobny.

Wskaźniki płynności finansowej (I stopnia 41,8% oraz II stopnia 99,7%) ukształtowały się w województwie w 2021 r. na niższym poziomie, zarówno niż w 2020 r., jak i w 2015 r., ale na wyższym niż w 2010 r. Firmy w województwie świętokrzyskim posiadały przeważnie większą zdolność do regulowania zobowiązań niż przeciętnie w kraju. Na przestrzeni lat 2010-2021 płynność finansowa I stopnia w województwie była większa niż w kraju w okresie dziesięciu lat, natomiast płynność finansowa II stopnia przewyższyła średni poziom w kraju w pięciu okresach.

Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,2	89,3	94,3	93,2	93,3
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,5	3,7	6,1	6,7	5,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,9	10,6	5,7	6,8	6,7
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,2	10,1	4,7	5,6	5,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	37,8	46,8	54,6	41,8	44,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	93,9	104,6	110,5	99,7	107,6

W 2021 r. najbardziej rentowny rodzaj działalności stanowiły sekcje: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wskaźnik rentowności obrotu netto 18,6%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (10,5%), a najmniej – handel; naprawa pojazdów samochodowych (3,1%) i obsługa rynku nieruchomości (3,6%). W porównaniu z czterema kwartałami 2020 r. poprawę rentowności obrotu netto odnotowano w większości sekcji, przy czym największą w zakwaterowaniu i gastronomii (o 11,9 p.proc. do 9,3%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 9,4 p.proc. do 9,0%). Pogorszenie rentowności obrotu netto odnotowano natomiast w obsłudze rynku nieruchomości (o 3,2 p.proc. do 3,6%) oraz budownictwie (o 2,3 p.proc. do 6,0%).

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw wyniosła na koniec grudnia 2021 r. 20429,4 mln zł i była wyższa o 14,1% od stanu odnotowanego w końcu grudnia 2020 r., przy czym odnotowano wzrost: krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 33,3%), należności krótkoterminowych (o 28,2%) oraz zapasów (o 17,4%), natomiast spadek – inwestycji krótkoterminowych (o 5,6%).

W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększyły się udziały: zapasów (z 35,9% do 37,0%), należności krótkoterminowych (z 31,2% do 35,0%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,4% do 2,8%), a obniżył się odsetek inwestycji krótkoterminowych (z 30,5% do 25,2%).

W strukturze zapasów zwiększyły się udziały towarów – o 1,2 p.proc. do 27,1% i materiałów – o 0,8 p.proc.

do 27,6%, a zmniejszyły się odsetki produktów gotowych – o 0,5 p.proc. do 23,9% oraz półproduktów i produktów w toku – o 0,2 p.proc. do 17,8%.

Obliczony na podstawie średniego stanu należności cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2021 r. wyniósł 38 dni, wobec 42 dni przed rokiem. Oznacza to, że przedsiębiorstwa efektywniej zarządzały należnościami, a także skróciły termin udzielania kredytu kupieckiego. Jednostki średnio o 4 dni krócej oczekiwały na przepływy pieniężne od kontrahentów. Jednocześnie przy uwzględnieniu średniego stanu zapasów, obserwowano skrócenie cyklu rotacji zapasów – z 56 dni w 2020 r. do 53 dni w 2021 r. Oznacza to, że wzrosła częstotliwość odtwarzania zapasów przez przedsiębiorstwa. Jako że warunkiem funkcjonowania przedsiębiorstw produkcyjnych jest sprawne przekształcanie zapasów w produkty, których sprzedaż wygeneruje odpowiednie przychody, korzystna jest sytuacja, w której rośnie efektywność zarządzania zapasami. Krótszy cykl rotacji należności oznacza poprawę kondycji finansowej przedsiębiorstwa, w zakresie sprawności działania. Dodatkowo skrócenie cyklu rotacji zapasów, któremu towarzyszy wzrost przychodów stanowi dobry prognostyk.

Aktywa obrotowe nadal finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi — relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła 60,4%, wobec 55,8% rok wcześniej.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2021 r. wyniosły 19591,1 mln zł i były o 14,9% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 37,0% ogółu zobowiązań (wobec 41,1% na koniec czwartego kwartału 2020 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 7255,2 mln zł i była o 2,9% wyższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 12335,9 mln zł i w skali roku wzrosły o 23,5%, w tym z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń zwiększyły się o 36,0%, a z tytułu dostaw i usług wzrosły o 27,6%, natomiast z tytułu kredytów i pożyczek – o 15,5%.

W okresie 2010-2021 relacja zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wahała się od 94,2% w 2010 r., przez 106,6% w 2015 r. i 97,4% w 2020 r. do 98,1% w 2021 r.

Obliczony w oparciu o średni stan zobowiązań oraz koszt sprzedanych produktów (skorygowany o zmianę stanu zapasów), cykl spłaty zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2021 r. był krótszy o 7 dni niż przed rokiem i wyniósł – 39 dni. Oznacza to, że firmy o 7 dni krócej korzystały ze środków obcych, by kredytować swoją działalność. Skrócenie cyklu sugeruje, że jednostki stały się mniej efektywne w zakresie negocjowania warunków kredytu kupieckiego. Znalazło to odzwierciedlenie w ograniczeniu płynności przedsiębiorstw. Nie mniej jednak skrócenie cyklu rotacji zobowiązań ma również pozytywną wymowę, gdyż może wpłynąć na poprawę relacji z dostawcami.

Odnotowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania, nie wpłynęły na cykl środków pieniężnych, nazywany inaczej cyklem kapitału obrotowego netto lub cyklem konwersji gotówki. Podobnie jak przed rokiem, w 2021 r. środki zainwestowane przez przedsiębiorstwo zwracały się średnio po 52 dniach.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2020 r. ponownie odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa niefinansowe. Dystans między nakładami per capita w województwie a średnią krajową zmniejszył się i nieznacznie przekroczył poziom z 2015 r. Biorąc pod uwagę lokalizację inwestycji pod względem wartości kosztorysowej, udział inwestycji poniesionych w województwie świętokrzyskim na tle kraju pozostał niewielki, wahając się w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w latach 2010-2020 r. od 2,4% do 1,7%.

W 2020 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim (tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji) przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągnęły wartość 3073,0 mln zł (w cenach bieżących) i były większe o 3,9% niż w 2019 r., o 9,0% niż w 2015 r. oraz o 11,8% niż w 2010 r. Wartość nakładów poniesionych w kraju osiągnęła w tym samym czasie 184294,7 mln zł, co

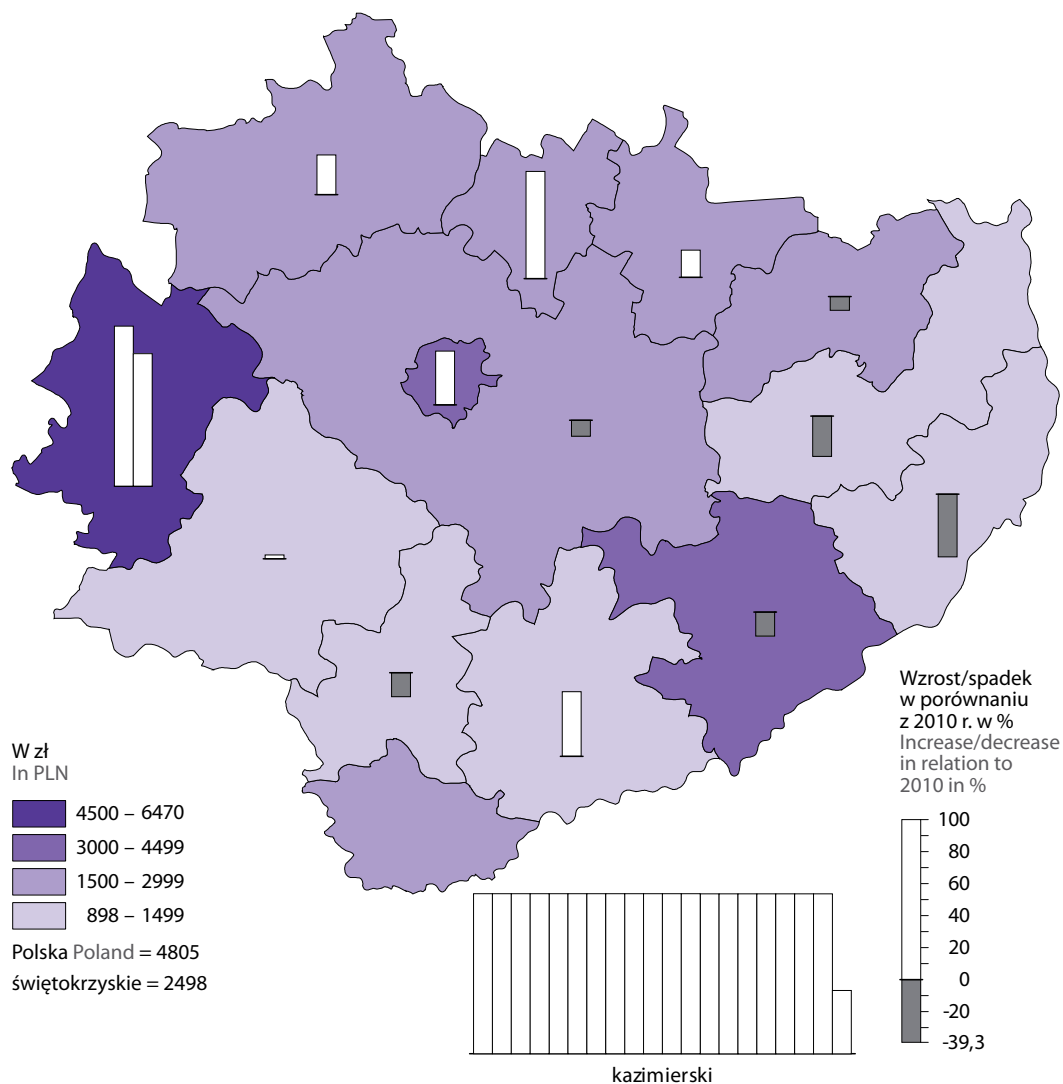
oznacza spadek o 7,8% w relacji do stanu z 2019 r. oraz wzrost w porównaniu z 2015 r. i 2010 r. odpowiednio o 10,3% i 61,6%.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Udział nakładów zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w nakładach inwestycyjnych poniesionych przez jednostki z całego kraju wyniósł podobnie jak w 2015 r. 1,7%, podczas gdy w 2019 r. -1,5%, a w 2010 r. 2,4%. Nakłady w przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie stanowiły od 72,2% w 2010 r., przez 51,5% w 2015 r., 45,9% w 2019 r. i 52,0% w 2020 r. nakładów per capita w kraju. Na jednego mieszkańca województwa świętokrzyskiego przypadało w 2010 r. 2139 zł poniesionych nakładów, wobec 2962 zł w kraju, w 2015 r. 2238 zł wobec 4347 zł, w 2019 r. 2389 zł wobec 5207 zł, a w 2020 r. 2498 zł wobec 4805 zł.

W ujęciu terytorialnym województwa, pod względem nakładów inwestycyjnych per capita w 2020 r. wyróżniły się miasto na prawach powiatu Kielce, gdzie wartość nakładów osiągnęła 4037 zł oraz powiaty włoszczowski i staszowski z nakładami odpowiednio 6470 zł i 4264 zł. Na przeciwnym biegunie z najniższymi nakładami w województwie uplasowały się powiaty: pińczowski (898 zł), sandomierski (1000 zł) oraz jędrzejowski (1030 zł).

Mapa 40. Nakłady inwestycyjne^a na 1 mieszkańca w 2020 r.
 Map 40. Investment outlays^a per capita in 2020

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
 a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons; according to investment location.

Poniższe dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących księgi rachunkowe, o liczbie pracujących powyżej 49 osób. Dane nie obejmują przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

W 2021 r. w przedsiębiorstwach niefinansowych z liczbą pracujących powyżej 49 osób (z wyjątkiem wskazanych powyżej podmiotów), mających siedzibę w województwie świętokrzyskim, więcej wydatkowano zarówno na zakupy, jak i na budynki i budowle. Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2021 r. poniosły 57,4% nakładów ogółem.

W 2021 r. odnotowano wprawdzie więcej inwestycji nowo rozpoczętych, ale za to o mniejszej wartości kosztorysowej niż przed rokiem. Na przestrzeni roku, w wartości kosztorysowej inwestycji nowo rozpoczętych znacząco zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istniejących środków trwałych (o 12,4 p.proc. do 35,7%).

Udział nakładów inwestycyjnych poniesionych przez inwestorów z województwa świętokrzyskiego na tle kraju pozostał niewielki, wahając się na przestrzeni lat 2010-2021 od 2,0% wartości kosztorysowej do 1,2%.

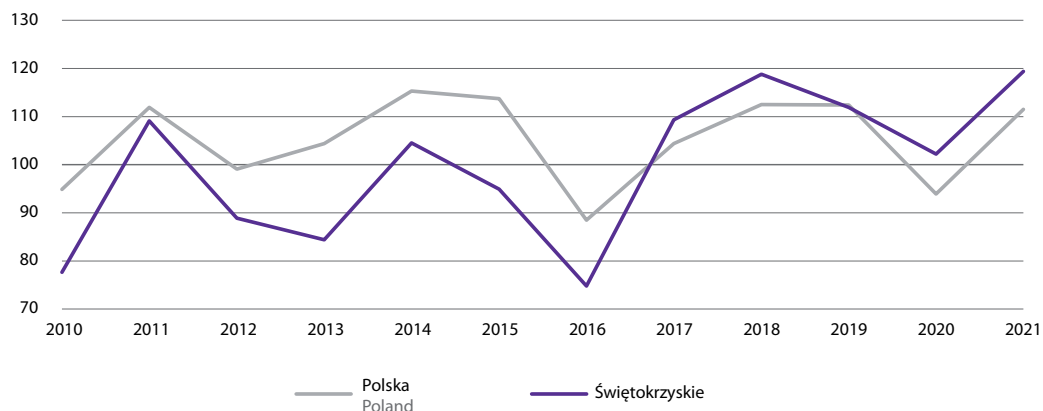
Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2021 r. przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 49 osób (z wyjątkiem wskazanych powyżej podmiotów) mające siedzibę w województwie świętokrzyskim wyniosły 1964,4 mln zł i były większe niż rok wcześniej o 19,4%, podczas gdy w relacji do 2015 r. wzrosły o 32,9%, a w porównaniu z 2010 r. – o 7,7%. W Polsce nakłady inwestycyjne w 2021 r. osiągnęły 167010,6 mln zł, co oznacza wzrost w odniesieniu do 2020 r. o 11,5%, natomiast w porównaniu z 2015 r. – o 22,4%, a w relacji do 2010 r. – o 87,2%.

Wykres 60. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie świętokrzyskim stanowiły niewielki odsetek nakładów poniesionych ogółem w kraju (od 2,0% w 2010 r. do 1,2% w 2021 r.).

W 2021 r. wydatkowano więcej w skali roku zarówno na zakupy, jak i na budynki i budowlę.

Tablica 36. **Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)**
Table 36. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	1824,3	1478,5	1645,5	1964,4
Polska=100 Poland=100	2,0	1,1	1,1	1,2
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowlę buildings and structures	40,3	36,1	36,4	35,6
zakupy purchases	59,5	62,9	63,5	64,3
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	50,7	54,3	57,0	55,8
środków transportu transport equipment	8,8	8,6	6,5	8,5

W 2021 r. z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych przez świętokrzyskie przedsiębiorstwa na budynki i budowlę wydatkowano 699,0 mln zł (o 16,6% więcej niż w 2020 r.). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1262,7 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 20,9%, przy czym na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 1096,7 mln zł (o 16,9% więcej), a na środki transportu – 166,0 mln zł (o 56,2% więcej). Na przestrzeni roku udział zakupów w nakładach ogółem zwiększył się o 0,8 p.proc. do 64,3%.

W sumie nakłady inwestycyjne w firmach usługowych zwiększyły się na przestrzeni roku o 62,5% do 518,8 mln zł, podczas gdy w sekcjach związanych z przemysłem wzrosły o 10,3% do 1420,8 mln zł, a w budownictwie spadły o 35,5% do 24,8 mln zł. Do wzrostu wartości nakładów inwestycyjnych w największym stopniu przyczyniła się obsługa rynku nieruchomości oraz przetwórstwo przemysłowe, w których nakłady były odpowiednio o 86,0% i 28,5% wyższe niż przed rokiem. Dużo większe inwestycje zrealizowano także m.in. w: transporcie i gospodarce magazynowej (o 108,4%), informacji i komunikacji (o 64,4%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 57,3%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 50,9%). Poza budownictwem znacznie mniej niż przed rokiem zainwestowano m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 31,3%).

W 2021 r. ponownie zdecydowanie najwięcej zainwestowały przedsiębiorstwa przemysłowe, tj. 72,3% poniesionych nakładów ogółem (w 2020 r. 78,3%). Spośród sekcji PKD związanych z przemysłem, zarówno w 2021 r., jak i przed rokiem najwięcej nakładów w relacji do nakładów ogółem poniosło przetwórstwo przemysłowe (57,4%, wobec 53,3%). Spośród pozostałych sekcji stosunkowo dużo zainwestowały firmy obsługi rynku nieruchomości (17,7%, wobec 11,4%), co więcej udział tych firm wzrósł w skali roku najbardziej (o 6,4 p.proc.).

Inwestorzy z województwa świętokrzyskiego rozpoczęli w 2021 r. więcej inwestycji niż przed rokiem (898 wobec 790). Zmniejszyła się natomiast wartość kosztorysowa rozpoczętych przedsięwzięć z 1187,7 mln zł do 1009,1 mln zł, tj. o 15,0%.

W wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istnieją-

cych środków trwałych z 23,3% w 2020 r. do 35,7% w 2021 r., przy czym ich wartość wzrosła o 29,8% do 359,9 mln zł.

Podobnie jak przed rokiem ponad 90% nowo rozpoczętych inwestycji podjęły przedsiębiorstwa związane z przemysłem, tj. 810 inwestycji, wobec 721 (90,2% w 2021 r., wobec 91,3% w 2020 r.). Najczęściej nowe inwestycje podejmowały przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe (57,8% w 2021 r., wobec 49,5% w 2020 r.). Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przemyśle wyniosła 926,9 mln zł, wobec 1157,6 mln zł w 2020 r. (spadek o 19,9%), a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych osiągnął 91,9%, wobec 97,5% przed rokiem. Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyła się o 23,3%, z 964,6 mln zł w 2020 r. do 739,6 mln zł w 2021 r., a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych w województwie spadł z 81,2% do 73,3%.

Nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle wzrosły w skali roku o 19,0% do 321,3 mln zł, przy czym poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym zwiększyły się o 145,8% do 279,1 mln zł. W efekcie nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle stanowiły w 2021 r. 89,3% nakładów na ulepszenie ogółem w województwie, wobec 97,4% w 2020 r., a poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym – 77,5%, wobec 41,0% przed rokiem.

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim, w wyniku zwiększenia powierzchni uprawy oraz lepszego plonowania rzepaku i rzepiku uzyskano produkcję większą niż przed rokiem. Zbiory zbóż ogółem i buraków cukrowych były większe z powodu lepszej wydajności z 1 ha pomimo mniejszej powierzchni zasiewów niż w 2020 r. Pszenicy i żyta zebrano mniej z powodu zmniejszenia areалу, pomimo lepszego plonowania niż rok wcześniej.

W odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyło się pogłowie bydła, trzody chlewnej i drobiu, odnotowano natomiast zwiększenie stada owiec.

W województwie świętokrzyskim w 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu wszystkich analizowanych produktów rolnych. Średnie ceny większości produktów rolnych były wyższe niż w 2020 r. (za wyjątkiem cen żywca wieprzowego i ziemniaków).

W województwie świętokrzyskim, w odniesieniu do poprzedniego roku, nastąpił wzrost globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała wyższa wartość produkcji roślinnej, przy spadku produkcji zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej i towarowej, tj. nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem, przy wzroście produkcji roślinnej i spadku produkcji zwierzęcej.

Według danych wynikowego szacunku powierzchnia zbóż ogółem w czerwcu 2021 r. wyniosła 235,9 tys. ha i była mniejsza o 2,1% niż w roku poprzednim i o 3,3% mniejsza niż notowana w 2010 r. Plony zbóż ogółem w 2021 r. osiągnęły poziom 35,3 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 3,8%, zaś w stosunku do 2010 r. – wzrosły o 36,3%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 24,1% niższe. W 2021 r. zbiory zbóż ogółem w regionie oszacowano na 832,5 tys. ton, czyli o 1,6% więcej niż przed rokiem i stanowiły one 2,4% zbiorów w kraju.

Areał zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2021 r. wyniósł 214,7 tys. ton i był mniejszy o 3,1% niż w 2020 r. i o 8,0% mniejszy niż w 2010 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2021 r. wyniosły 34,6 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 3,9%, zaś w stosunku do 2010 r. – wzrosły o 33,1%. W odniesieniu do średnich plonów w Polsce były one o 18,8%

niższe. W 2021 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 742,3 tys. ton, czyli o 0,4% więcej niż przed rokiem i stanowiły one 2,7% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy pszenicy w czerwcu 2021 r. wyniosła 89,7 tys. ha i była o 3,0% mniejsza niż rok wcześniej i o 30,0% większa niż jedenaście lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 38,2 dt pszenicy, czyli o 2,1% więcej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 24,7% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja pszenicy w regionie w 2021 r. wyniosła 342,2 tys. ton i z powodu zmniejszenia powierzchni uprawy, pomimo wzrostu wydajności z 1 ha, zmniejszyła się o 1,0%. Zbiory pszenicy w analizowanym roku stanowiły średnio 2,8% zbiorów w Polsce.

Według szacunków powierzchnia żyta w 2021 r. wyniosła 9,2 tys. ha i była mniejsza o 21,1% niż w roku poprzednim i o 60,3% niż notowana w 2010 r. Plony żyta w 2021 r. osiągnęły poziom 27,2 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w 2020 r. o 2,6% oraz wzrosły o 24,2% w stosunku do 2010 r. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 17,8% niższe. W analizowanym roku zbiory żyta w regionie oszacowano na 24,9 tys. ton, czyli o 19,1% mniej niż przed rokiem i stanowiły one 1,0% zbiorów w kraju.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2021 r. wynosiła 22,3 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 19,8%, a w stosunku do 2010 r. wzrosła 3,7-krotnie. W omawianym roku plony wyniosły 29,0 dt z ha i były o 9,7% niższe niż średni poziom w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zwiększyły się one o 5,8%, a w odniesieniu do 2010 r. były wyższe o 20,8%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 64,6 tys. ton i były one o 27,1% wyższe od uzyskanych w 2020 r., a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 2,0%.

Uprawa ziemniaków od 2008 r. ulegała ograniczeniu (wyjątek stanowiły lata: 2011, 2015 i 2017). W 2021 r. powierzchnia uprawy wynosiła 10,5 tys. ha i była o 1,8% większa niż w roku poprzednim. Wojewódzki areal ziemniaków stanowił średnio 5,0% krajowej powierzchni uprawy. W omawianym roku z 1 ha zebrano 335 dt ziemniaków, czyli o 3,8% mniej niż w poprzednim roku. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 11,7% większe niż średnio w kraju. Produkcja ziemniaków w regionie w 2021 r. wyniosła 352,4 tys. ton i z powodu spadku wydajności z 1 ha, pomimo nieznacznego wzrostu powierzchni uprawy, zmniejszyła się o 2,1% w stosunku do zbiorów w poprzednim roku. Zbiory ziemniaków w analizowanym roku stanowiły średnio 5,0% zbiorów w Polsce.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w czerwcu 2021 r. wyniosła 2,3 tys. ha i była mniejsza o 3,4% niż rok wcześniej i o 55,1% niż jedenaście lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 646 dt buraków cukrowych, czyli o 6,7% więcej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 5,9% większe niż średnio w kraju. Produkcja buraków cukrowych w regionie w 2021 r. wyniosła 148,1 tys. ton i z powodu wzrostu wydajności z 1 ha, pomimo ograniczenia powierzchni uprawy, zwiększyła się o 3,0%. Zbiory buraków cukrowych w analizowanym roku stanowiły średnio 1,0% zbiorów w Polsce.

Województwo świętokrzyskie specjalizuje się w ogrodnictwie, a w szczególności w uprawie drzew owocowych. Zbiory owoców z drzew w 2021 r. osiągnęły poziom 593,4 tys. ton i zwiększyły się w stosunku do roku poprzedniego o 12,1%, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 13,2%.

Duże znaczenie ma także udział województwa w krajowej produkcji warzyw gruntowych, który w 2021 r. wyniósł 6,8%. Zbiory w analizowanym roku wyniosły 263,3 tys. ton, tj. o 3,9% mniej niż w 2020 r.

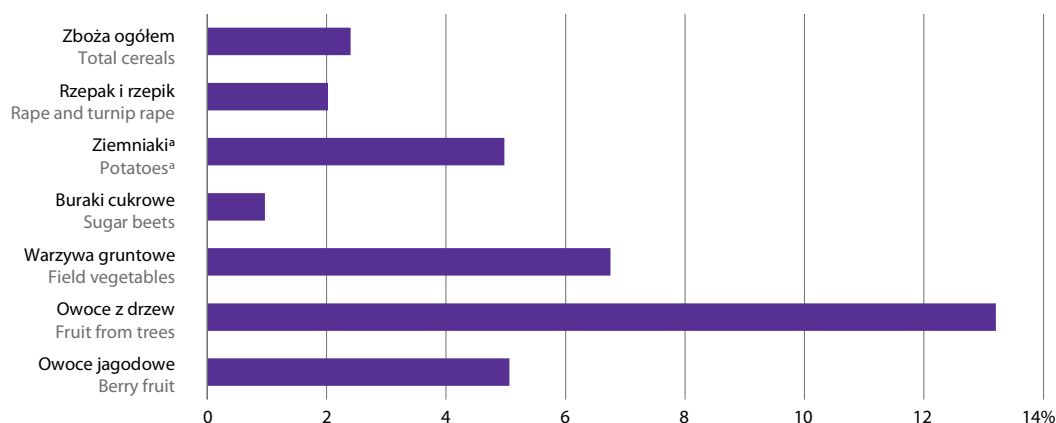
Mniejsze niż w roku poprzednim były zbiory owoców jagodowych. W 2021 r. zebrano 28,6 tys. ton owoców jagodowych, tj. o 0,6% mniej niż rok wcześniej, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 5,1%.

Tablica 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 37. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	25,9	30,9	34,0	35,3	46,5
w tym zboża podstawowe z mieszkami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	26,0	30,8	33,3	34,6	42,6
w tym: of which:					
pszenica wheat	28,0	34,5	37,4	38,2	50,7
żyto rye	21,9	23,7	26,5	27,2	33,1
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	24,0	25,5	27,4	29,0	32,1
Ziemniaki Potatoes	169	220	348	335	300
Buraki cukrowe Sugar beets	517	554	605	646	610

Wykres 61. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2021 r.

Chart 61. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2021

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding potatoes from kitchen garden.

Pogłowie bydła w województwie świętokrzyskim według stanu w czerwcu 2021 r. liczyło 150,0 tys. sztuk, co stanowiło 2,3% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do 2020 r. liczebność stada bydła zmniejszyła się o 3,8% (w Polsce wzrosła o 0,9%), natomiast w odniesieniu do 2010 r. odnotowano spadek o 17,2% (w kraju wzrost o 11,5%). W 2021 r. w ogólnym pogłowiu bydła 34,0% stanowiły krowy, w tym 87,9% krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 37,5% i 88,5%). Duży udział krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt

na produkcję mleka. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła w czerwcu 2021 r. 30,0 sztuk, wobec 31,2 sztuk w czerwcu 2020 r.

Według danych z czerwca 2021 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 171,1 tys. sztuk (w tym 18,5 tys. sztuk, tj. 10,8% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 1,6%. W odniesieniu do stanu w 2020 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 12,6% (w Polsce zanotowano spadek o 3,5%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano znaczny spadek pogłowia, który wyniósł 55,2% (w kraju – 27,6%). W czerwcu 2021 r. obsada świń ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 34,3 sztuk, wobec 39,2 sztuk w czerwcu 2020 r.

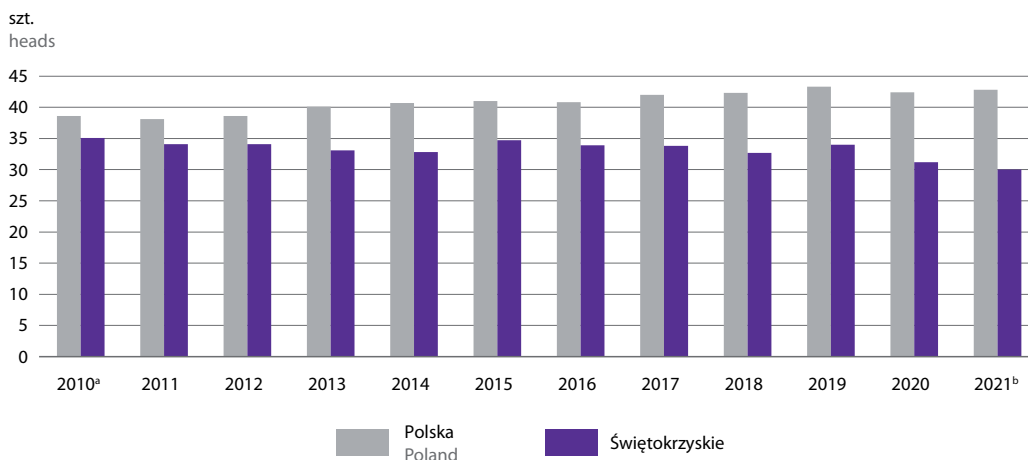
W 2021 r. stado owiec liczyło 7,0 tys. sztuk, co stanowiło 2,4% pogłowia krajowego. W porównaniu z 2020 r. jego stan zwiększył się o 4,9% (w Polsce odnotowano wzrost o 0,5%). W odniesieniu do 2010 r. pogłowie owiec w regionie zwiększyło się o 66,7% (w kraju wzrosło o 10,7%).

W 2021 r. stado drobiu ogółem w regionie ukształtowało się na poziomie 5080,2 tys. sztuk i stanowiło 2,7% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność zmniejszyła się w województwie o 23,4% (w kraju nastąpił spadek o 11,5%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. w województwie pogłowie drobiu było o 11,0% mniejsze, a w Polsce wzrosło o 9,1%. W czerwcu 2021 r. obada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych wyniosła 1017,4 sztuk, wobec 1328,4 sztuk w czerwcu 2020 r.

Wykres 62. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 62. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca.

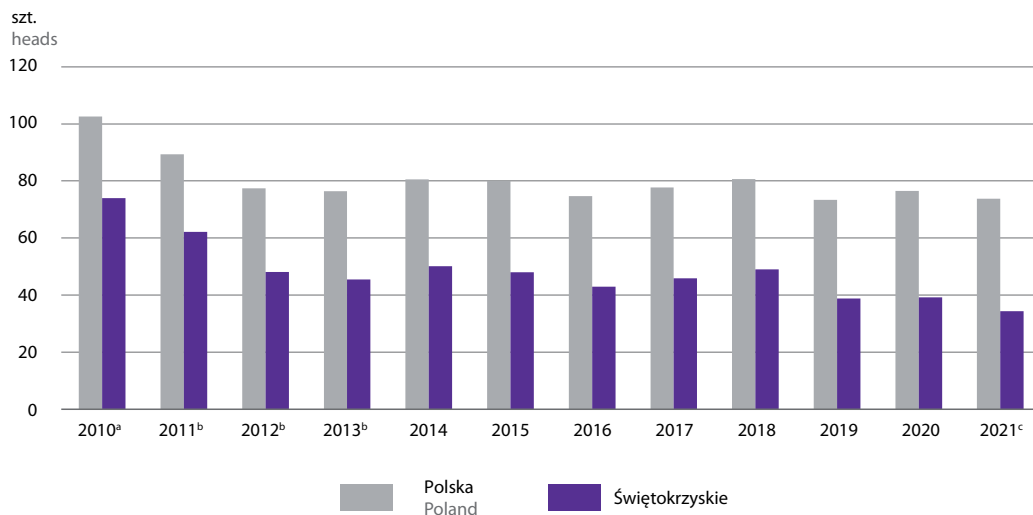
b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

a Data of the Agricultural Census as of 30 June.

b The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

Wykres 63. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 63. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca.

b Stan w końcu lipca.

c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

a Data of the Agricultural Census as of 30 June.

b As of the end of July.

c The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

W 2021 r. skupiono 88,8 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 1,0% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 5,0%, a w porównaniu z 2010 r. – większy o 64,3% (w kraju - odpowiednio spadek o 16,2% i wzrost o 8,3%).

Skup ziemniaków w 2021 r. ukształtował się na poziomie 5,2 tys. ton, co stanowiło 0,3% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek ilości skupionych ziemniaków o 37,3%, natomiast w odniesieniu do 2010 r. – wzrost o 44,8% (w kraju odnotowano wzrost o 7,4% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz o 82,0% w stosunku do 2010 r.).

W omawianym roku skupiono 107,8 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, co stanowiło 1,6% skupu ogólnokrajowego. Tym samym skup był mniejszy niż przed rokiem o 22,5%, a w skali kraju zaobserwowano wzrost o 2,6%. W odniesieniu do 2010 r. nastąpił spadek skupu żywca rzeźnego w województwie o 4,8%, a w kraju wzrost o 47,2%.

W ciągu 2021 r. skupiono 42,8 tys. ton żywca wieprzowego, tj. o 30,8% mniej niż w roku poprzednim i o 8,6% mniej niż jedenaście lat wcześniej. Skup żywca wieprzowego w województwie stanowił 1,7% skupu krajowego.

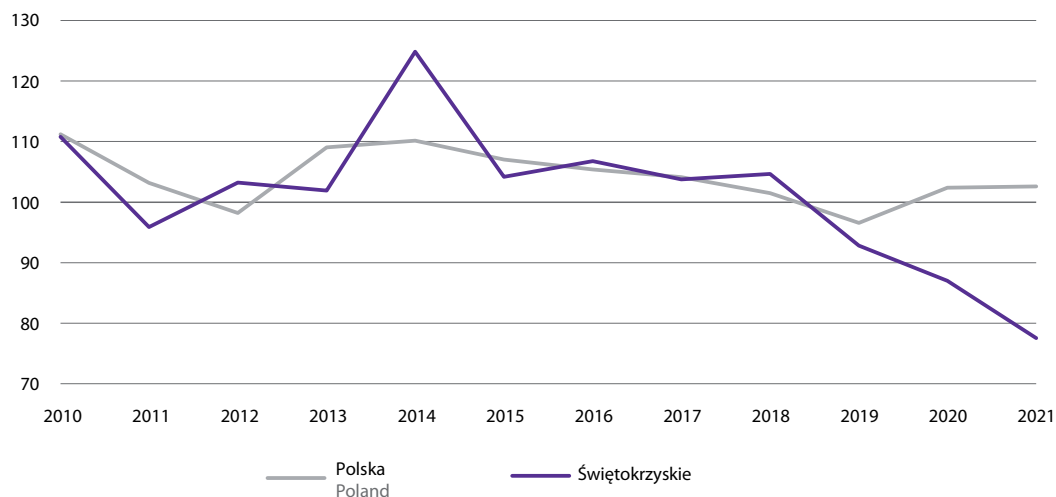
Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 27,5 tys. ton i był o 25,2% mniejszy niż w 2020 r. oraz o 12,4% większy niż w 2010 r., a udział w skupie ogólnokrajowym wyniósł 3,7%.

Żywca drobiowego skupiono 37,2 tys. ton, czyli mniej o 6,7% niż w 2020 r. i o 6,6% w porównaniu z 2010 r. Skup żywca drobiowego w województwie stanowił 1,1% skupu krajowego.

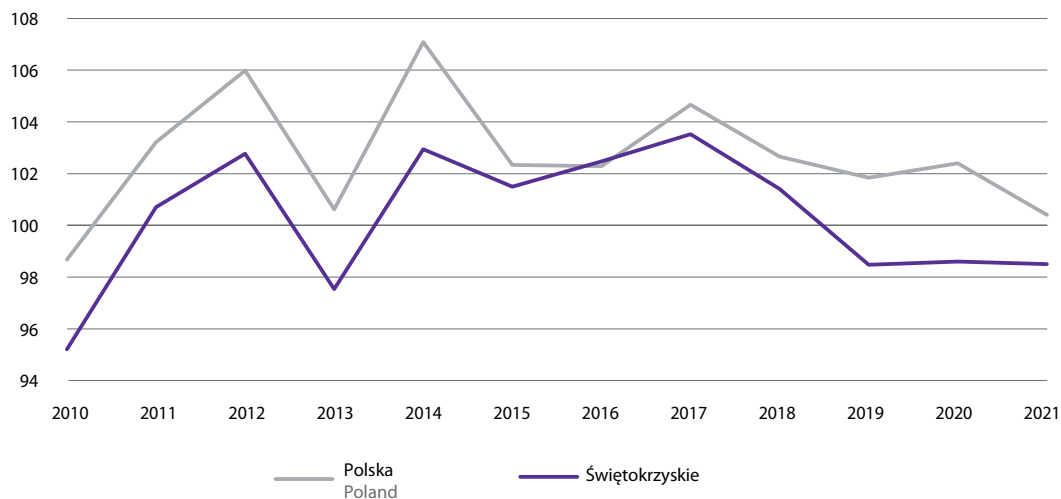
W 2021 r. skup mleka krowiego wyniósł 174,8 mln litrów (co stanowi 1,4% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 1,5% mniej niż przed rokiem i o 8,5% więcej niż jedenaście lat wcześniej (w skali kraju odnotowano wzrost zarówno do poprzedniego roku, jak i do 2010 r. odpowiednio o 0,4% i o 38,8%).

Wykres 64. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 64. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)
Previous year=100**Wykres 65. Dynamika skupu mleka**

Rok poprzedni=100

Chart 65. Indices of cows' milk procurement
Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2021 r. wyniosła 96,81 zł za 1 dt (w kraju – 96,76 zł) i była wyższa o 32,4% niż przed rokiem i o 73,3% – w porównaniu z 2010 r.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 70,23 zł za dt (w kraju – 75,36 zł), tj. o 37,2% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2020 r. i o 98,4% wyższym niż w 2010 r.

W 2021 r. za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 52,43 zł za dt (w kraju – 60,61 zł), tj. o 25,4% mniej niż przed rokiem i o 13,0% mniej niż w 2010 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 7,06 zł za kg (w kraju – 7,63 zł), tj. zwiększyła

się o 10,5% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2010 r. była wyższa o 57,9%. Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 4,79 zł za kg (w kraju – 4,79 zł), tj. o 4,5% niższą niż w 2020 r. i o 23,8% wyższą w porównaniu z zanotowaną jedenaście lat wcześniej.

W 2021 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 4,17 zł za kg (w kraju – 4,18 zł) i była o 24,9% wyższa zarówno w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku, jak i w 2010 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 1,51 zł (w kraju – średnio 1,57 zł), tj. więcej o 16,6% niż w 2020 r. i o 59,8% niż jedenaście lat wcześniej.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej w 2020 r. w województwie świętokrzyskim 69,8% przypadało na dominującą produkcję roślinną, natomiast pozostałe 30,2% stanowiła produkcja zwierzęca. W porównaniu z 2019 r. zanotowano wzrost produkcji globalnej o 12,9%, o czym zdecydowała wyższa niż rok wcześniej produkcja roślinna o 26,1%, przy spadku produkcji zwierzęcej o 9,0%. W 2020 r. udział województwa świętokrzyskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,8% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 4,9%, a zwierzęcej – 2,4%. W analizowanym roku produkcja globalna w Polsce była wyższa od produkcji z 2019 r. o 7,7%, przy wzroście w produkcji roślinnej o 17,7%, natomiast produkcja zwierzęca zmniejszyła się o 1,8%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji była wyższa w województwie o 18,7%, a w Polsce - o 14,8%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie świętokrzyskim w 2020 r. 65,6% stanowiła dominująca produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 34,4%. Wartość produkcji końcowej w omawianym roku, w porównaniu z 2019 r. była o 11,5% wyższa, wskutek wzrostu o 26,8% produkcji roślinnej, przy spadku o 9,4% produkcji zwierzęcej.

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił wzrost produkcji ogółem o 11,9%, przy wzroście wartości produkcji roślinnej o 25,9% i spadku produkcji zwierzęcej o 6,8%.

W 2020 r. udział regionu w ogólnokrajowej produkcji końcowej ukształtował się na poziomie 3,8%, a produkcji towarowej 3,7%.

Przemysł Industry

W 2020 r. produkcja sprzedana przemysłu była w świętokrzyskim mniejsza niż przed rokiem. Jej wartość sytuowała województwo na ostatnim miejscu w Polsce. W strukturze produkcji sprzedanej przemysłu znacznie zwiększył się w skali roku udział miasta Kielce. Spadek odnotowano natomiast w zajmujących kolejne miejsca pod względem wartości sprzedaży powiatach: starachowickim, ostrowieckim i staszowskim.

Według wstępnych danych w 2021 r., spadek produkcji sprzedanej przemysłu został zatrzymany. W pierwszym kwartale wzrost był stosunkowo nieduży, jednak w kolejnych miesiącach znacznie przyspieszył. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się również wydajność pracy. Zatrzymany został natomiast obserwowany w latach poprzednich wzrost przeciętnego zatrudnienia.

W województwie świętokrzyskim w 915 podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. osiągnęła wartość 29804,6 mln zł (w cenach bieżących) i była o 2,7% (w cenach stałych) niższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim. Udział województwa

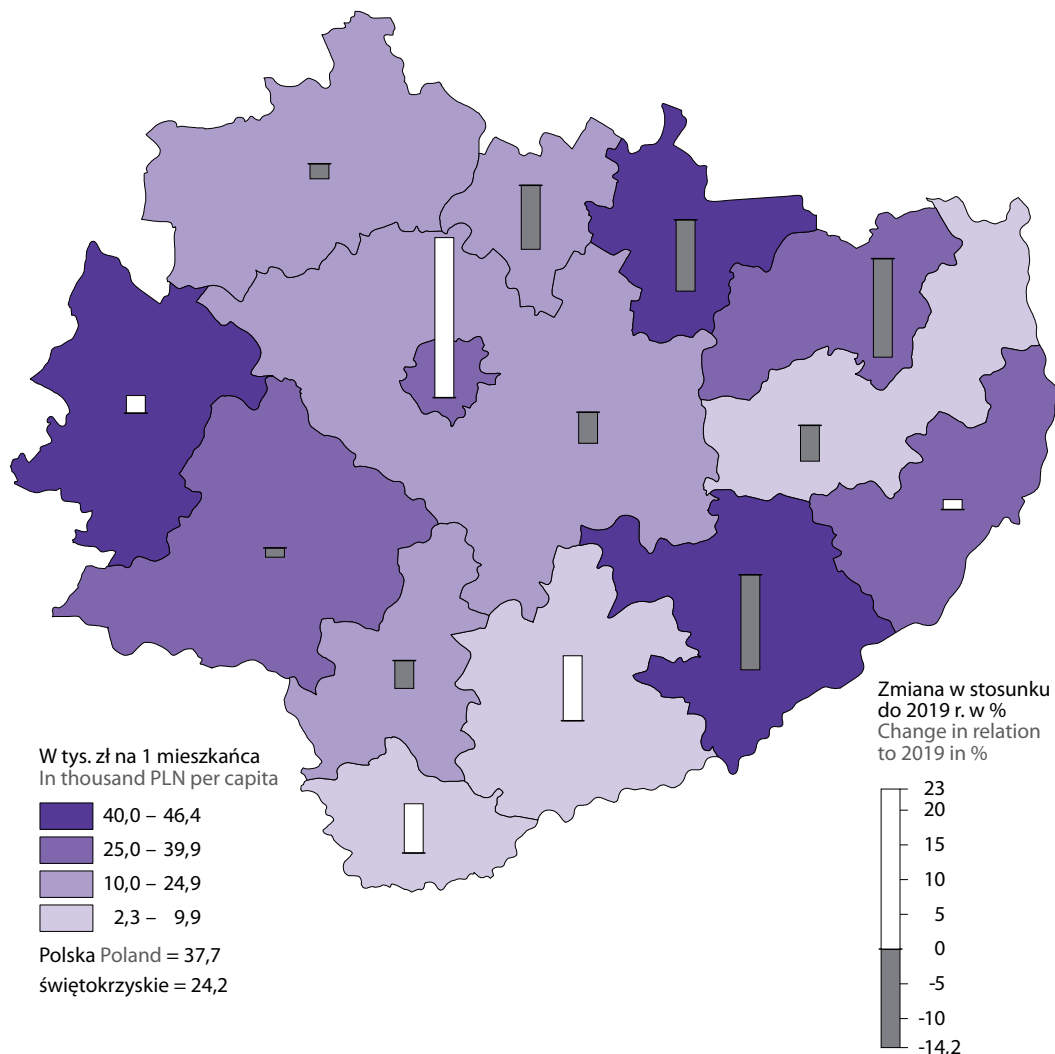
w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce, podobnie jak w roku poprzednim, wyniósł 2,1%. Lokowało to świętokrzyskie na 16. miejscu w kraju.

W przekroju powiatów w 2020 r. największą produkcją sprzedaną przemysłu, podobnie jak przed rokiem, charakteryzowało się miasto Kielce, na które przypadało 19,3% sprzedaży. Udział Kielc zwiększył się w skali roku o 3,9 p.proc. Obniżył się natomiast udział zajmujących kolejne miejsca pod względem wartości sprzedaży powiatów: starachowickiego (z 15,1% do 13,9%), ostrowieckiego (z 12,5% do 11,0%) i staszowskiego (z 11,8% do 10,4%). Najmniejszą produkcję odnotowano w powiatach kazimierskim i opatowskim (odpowiednio 0,3% i 0,6% wielkości ogółem).

Największy spadek produkcji przemysłowej w skali roku wystąpił w powiecie ostrowieckim, w którym sprzedaż (w cenach bieżących) zmalała o 14,2%, a także staszowskim (o 13,7%) i starachowickim (o 10,2%). Zdecydowanie największy wzrost w skali roku odnotowano natomiast w mieście Kielce – o 23,0%. W kolejnych pod tym względem powiatach buskim i kazimierskim produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się odpowiednio o 9,4% i 7,1%.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim wyniosła 24230 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się (w cenach bieżących) o 1,4%, natomiast w relacji do 2010 r. wzrosła o 62,0%. Podobne tendencje widoczne były również w skali kraju. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniosła w Polsce 37673 zł i była o 2,3% mniejsza niż rok wcześniej oraz o 57,7% większa niż przed dziesięć laty. Wartość produkcji w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. lokowała świętokrzyskie na 13. miejscu w kraju. Pomimo wyższej niż w całej Polsce dynamiki, na przestrzeni dziesięciu lat pozycja województwa uległa pogorszeniu. Dla porównania w 2010 r. świętokrzyskie zajmowało 11. lokatę.

Mapa 41. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2020 r.
 Map 41. Sold production of industry (current prices) in 2020

Do spadku produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w stosunku do 2019 r. w największym stopniu przyczyniły się powiaty: ostrowiecki, w którym była ona o 13,3% mniejsza niż przed rokiem, a także staszowski (o 13,2%) i starachowicki (o 9,5%). Największy wzrost w skali roku odnotowano natomiast w mieście Kielce – o 23,7%, a w dalszej kolejności w powiatach buskim i kazimierskim, w których produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca zwiększyła się odpowiednio o 9,9% i 7,9%.

W siedmiu powiatach wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca przekraczała przeciętny poziom w świętokrzyskim. Najwyższa była w starachowickim, w którym stanowiła 191,3% średniej w województwie oraz w staszowskim (178,2%) i włoszczowskim (173,5%), natomiast najniższa w: kazimierskim (9,4%), opatowskim (14,7%) i buskim (23,5%).

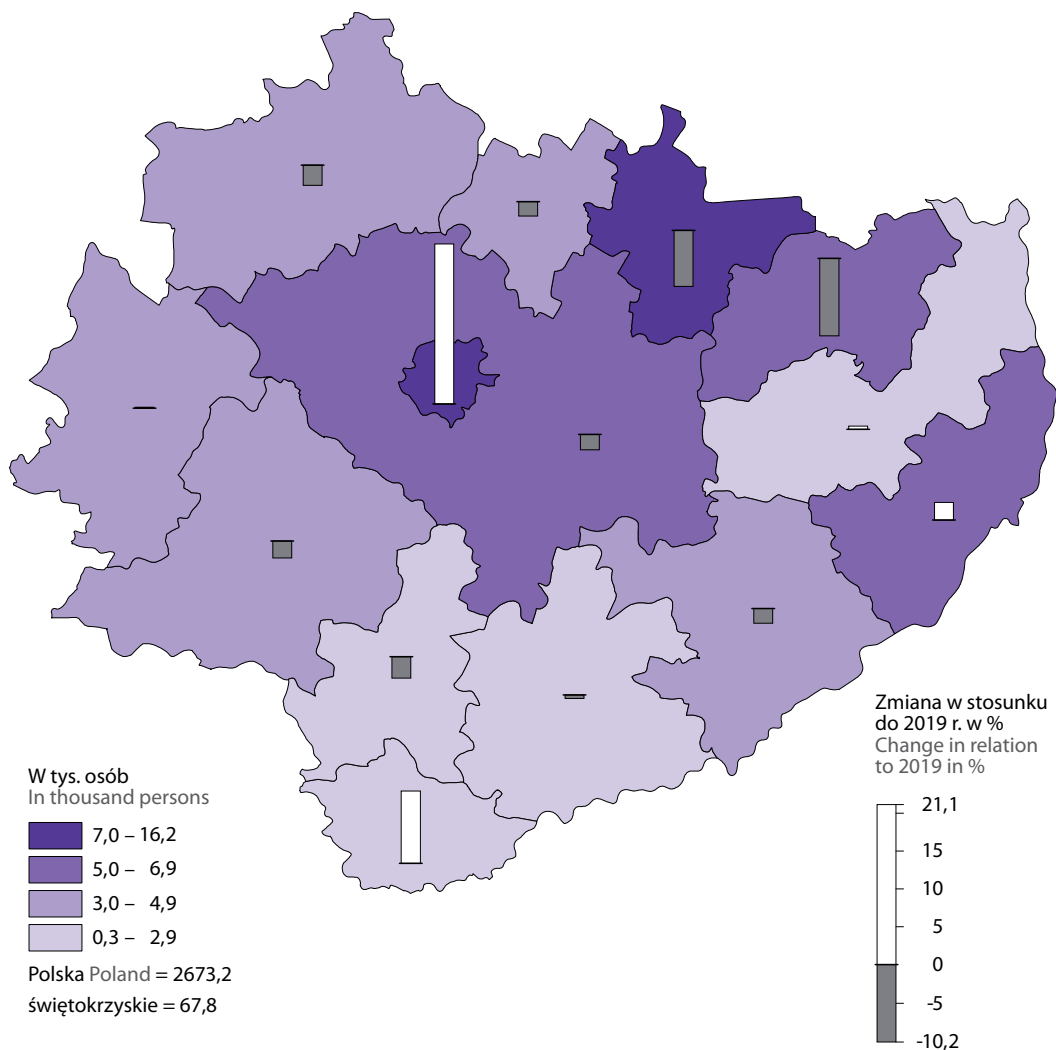
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r. wyniosło 67,8 tys. osób i było o 1,6% większe niż przed rokiem oraz o 10,7% niż w 2010 r. Największy udział w zatrudnieniu ogółem miało miasto Kielce, na które przypadło 23,8% ogółu zatrudnionych w województwie, a następnie – powiaty: starachowicki (13,8%), sandomierski (8,8%) i ostrowiecki (8,3%). Na przeciwnym biegunie znalazły się kazimierski (0,5%), opa-

towski (1,0%) i pińczowski (1,8%).

W 2020 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle najbardziej zwiększyło się w mieście Kielce, w którym było o 21,1% wyższe niż przed rokiem. Znaczny wzrost wystąpił także w powiecie kazimierskim (o 9,5%). Największy spadek wystąpił natomiast w powiatach ostrowieckim (o 10,2%) i starachowickim (o 7,3%).

Mapa 42. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r.

Map 42. Average paid employment in industry in 2020

Wydajność pracy w przemyśle w 2020 r. wyniosła 439,8 tys. osób i była o 3,5% mniejsza niż przed rokiem, ale pozostała o 40,1% wyższa niż w 2010 r. W stosunku do roku poprzedniego największy spadek wydajności odnotowano w powiecie staszowskim (o 12,0%). Stosunkowo duży był również m.in. w: skarżyskim (o 7,5%), opatowskim (o 5,6%) i ostrowieckim (o 4,4%). Zdecydowanie największy wzrost wydajności pracy osiągnięty został w powiecie buskim (o 9,9%). W drugim pod tym względem włoszczowski było to 2,4%.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Według wstępnych danych produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. w województwie osiągnęła wartość 36825,5 mln zł (w cenach bieżących) i była o 12,2% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim oraz o 39,4% wyższa niż w 2015 r. Wzrost sprzedaży w województwie w skali roku był mniejszy niż w Polsce. W skali kraju w tym czasie sprzedaż zwiększyła się o 14,8%. Pomimo to w relacji do 2015 r. wzrost w całej Polsce pozostał mniejszy niż w świętokrzyskim i wyniósł 37,5%.

Wzrost produkcji przemysłowej w województwie świętokrzyskim w skali roku obserwowano we wszystkich miesiącach 2021 r. (oprócz stycznia). W pierwszym kwartale był on stosunkowo nieduży i wyniósł 3,6%. W kolejnych miesiącach wyraźnie przyspieszył. W rezultacie po pierwszym półroczu osiągnął 12,1% i przez dalszą część 2021 r. utrzymywał się na podobnym poziomie.

Tablica 38.
Table 38.

Przemysł
Industry

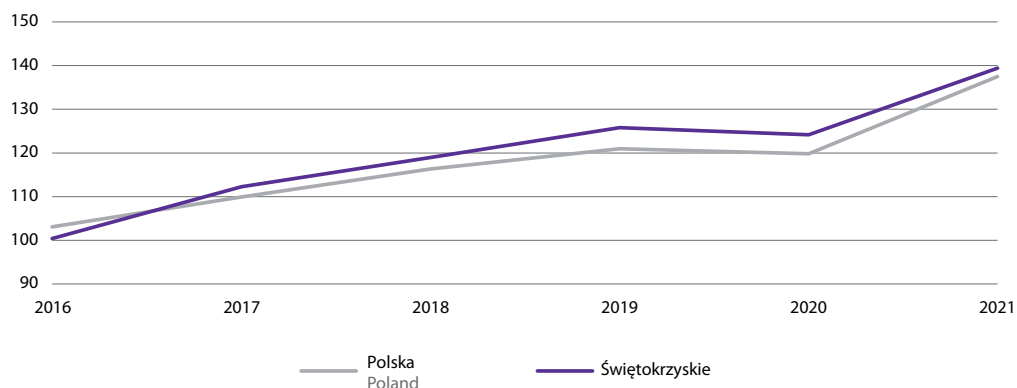
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)			
w mln zł in million PLN	23350,6	30889,5	36825,5
Polska=100 Poland=100	2,0	2,0	2,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	82,9	85,7	84,5
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	57,9	68,7	68,2

Wykres 66. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 66. Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

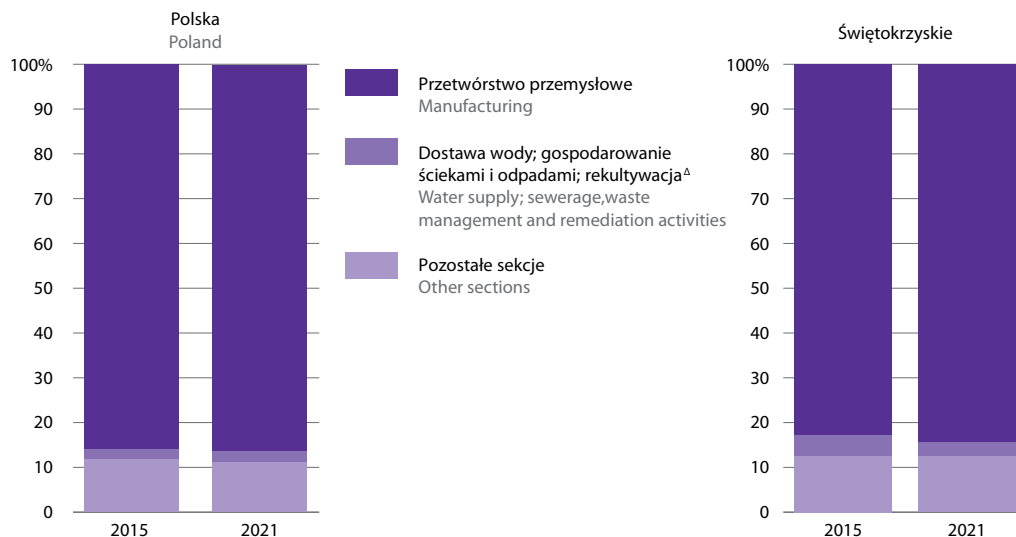
Spośród sekcji przemysłu największa wartość produkcji sprzedanej (w bieżących cenach bazowych) przypadała na przetwórstwo przemysłowe. W 2021 r. osiągnęła 31115,0 mln zł, co stanowiło 84,5% łącznej produkcji sprzedanej przemysłu. W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji sprzedaż osiągnęła natomiast 1129,7 mln zł, tj. 3,1% ogółu. Spośród działów przetwórstwa przemysłowego w dalszym ciągu zdecydowanie największym udziałem w sprzedaży charakteryzowała się produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, na którą przypadało 23,7% produkcji sprzedanej przemysłu. Jej udział zmniejszył się jednak z 25,1% rok wcześniej. Spadek wystąpił również w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (z 11,0% do 9,9%), produkcji artykułów spożywczych (z 11,7% do 9,4%), produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (z 3,9% do 3,4%) oraz produkcji maszyn i urządzeń (z 4,1% do 4,0%). Wyraźnie zwiększył się natomiast m.in. udział produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (z 3,4% do 4,5%) i produkcji wyrobów z metali (z 8,7% do 9,4%).

Wzrost produkcji przemysłowej uzyskany w 2021 r. był efektem zatrzymania spadku produkcji sprzedanej (w cenach stałych) w przetwórstwie przemysłowym. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się ona o 9,9%. Drugi rok z rzędu wzrost produkcji sprzedanej odnotowano w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. W 2021 r. uległ on przyspieszeniu i wyniósł 21,3%.

Podobnie jak przed rokiem udział województwa świętokrzyskiego w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce wyniósł 2,0%.

Wykres 67. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 67. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego o znaczącym udziale w sprzedaży zdecydowanie zwiększyła się dynamika w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny. Wzrost w tym dziale wyniósł 50,6%. W dalszym ciągu szybko zwiększała się produkcja wyrobów z metali – o 25,0% oraz produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 13,8%. Poziom z roku poprzedniego ponownie przekroczony został również w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 8,6%). Wyraźnie zwiększył się wzrost w produkcji maszyn i urządzeń – do 15,9%. Nieco wolniej niż przed rokiem rosła natomiast produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych. Przekroczyła ona poziom z 2020 r. o 3,4%. Po wzroście przed rokiem zmalała produkcja artykułów spożywczych, która była o 6,6% mniejsza niż w 2020 r.

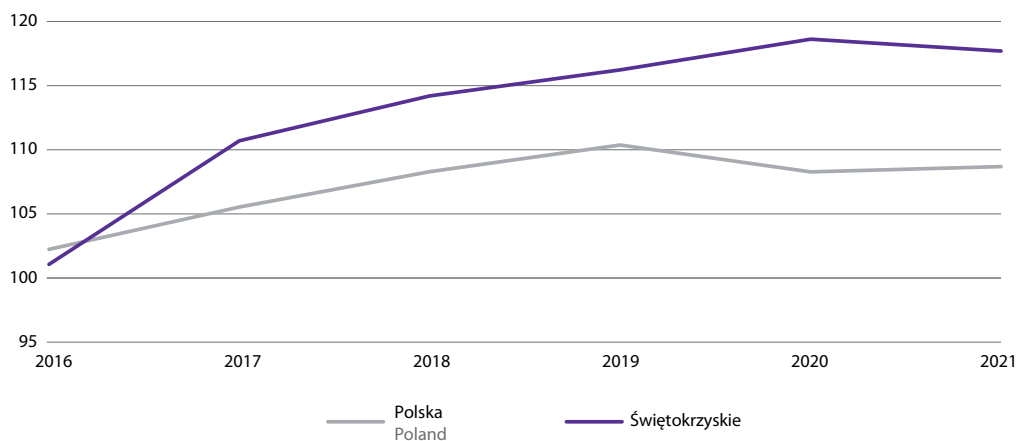
Rosnącej produkcji sprzedanej przemysłu w województwie świętokrzyskim w skali roku towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia – o 0,7%. W skali kraju przeciętne zatrudnienie w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się natomiast o 0,4%.

Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 68. Indices of average paid employment in industry

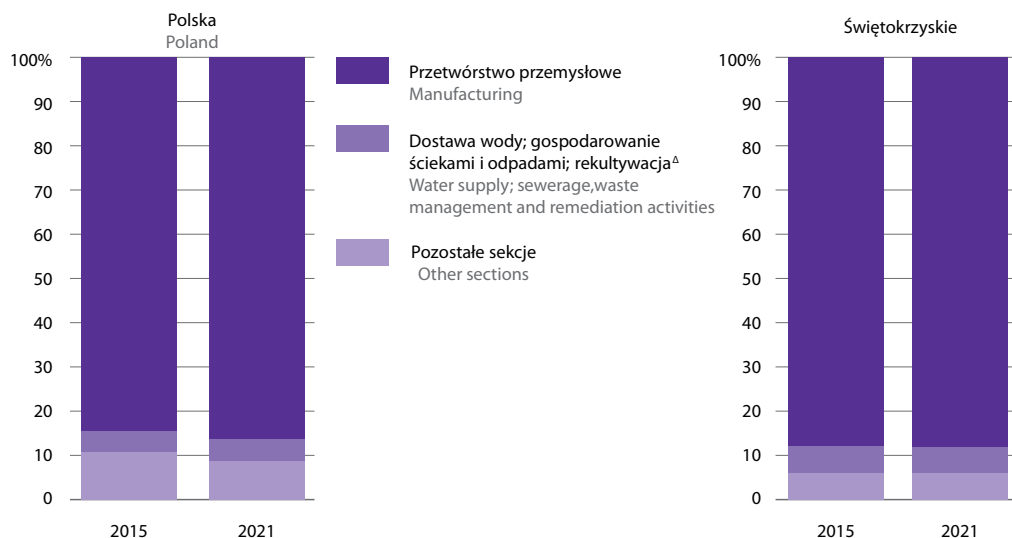
2015=100

W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 68,2 tys. osób. W przetwórstwie przemysłowym zmniejszyło się o 1,2%. Znaczny wzrost wystąpił natomiast w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 6,2%).

Wykres 69. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD

Chart 69. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2021 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w województwie świętokrzyskim (w bieżących cenach bazowych) wyniosła 539,8 tys. zł i była o 13,0% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W kraju również odnotowano znaczny wzrost wydajności pracy w przemyśle wynoszący 14,3%.

Wzrost wydajności pracy w 2021 r. odnotowano zarówno w przetwórstwie przemysłowym (o 11,2% do 516,6 tys. zł), jak i w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji, w której w ciągu roku zwiększyła się o 14,2% – do 287,2 tys. zł.

Budownictwo

Construction

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa w stosunku do roku poprzedniego. Niższa niż przed rokiem była produkcja budowlano-montażowa. Zwiększyła się natomiast wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Z kolei w obszarze budownictwa mieszkaniowego obserwowano kontynuację pozytywnych tendencji. W skali roku zanotowano wzrost zarówno liczby mieszkań oddanych do użytkowania, jak i wydanych na realizację mieszkań pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń z projektem budowlanym.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 4496,1 mln zł i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,4% (wobec spadku o 16,1% w 2020 r.). W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 13,7% wyższa od zanotowanej w roku poprzednim (wobec wzrostu o 0,4% w 2020 r.). W 2021 r. udział województwa świętokrzyskiego w produkcji sprzedanej budownictwa w kraju wyniósł 1,5%, co uplasowało województwo na 15. lokacie w kraju, analogicznie jak w roku poprzednim.

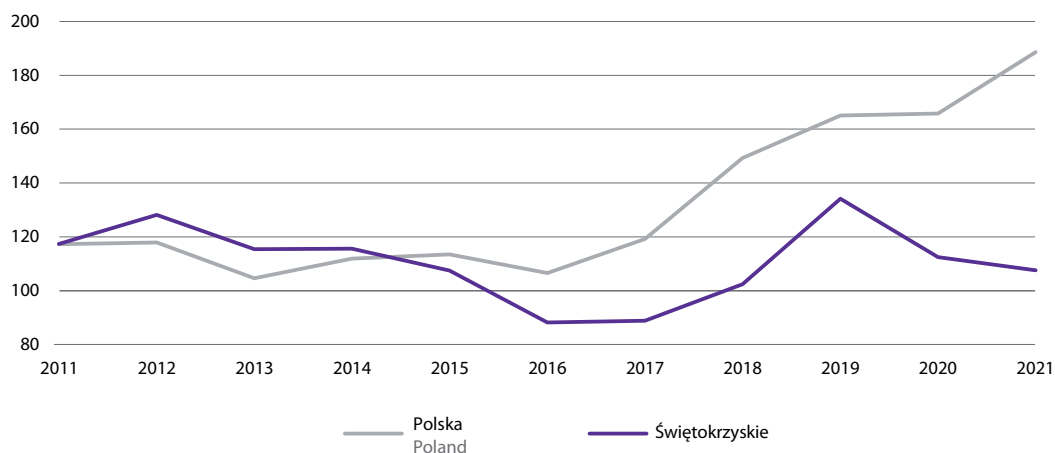
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 39. Budownictwo
Table 39. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	4179,8	4493,8	4700,6	4496,1
Polska=100 Poland=100	2,6	2,5	1,8	1,5
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	55,0	43,2	45,0	45,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	13,1	9,8	10,3	9,8

Wykres 70. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010=100

Chart 70. Indices of sold production of construction (current prices)
2010=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W województwie świętokrzyskim produkcja budowlano-montażowa w 2021 r. wyniosła 2044,7 mln zł (45,5% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zmniejszyła się w skali roku o 3,4% (wo-

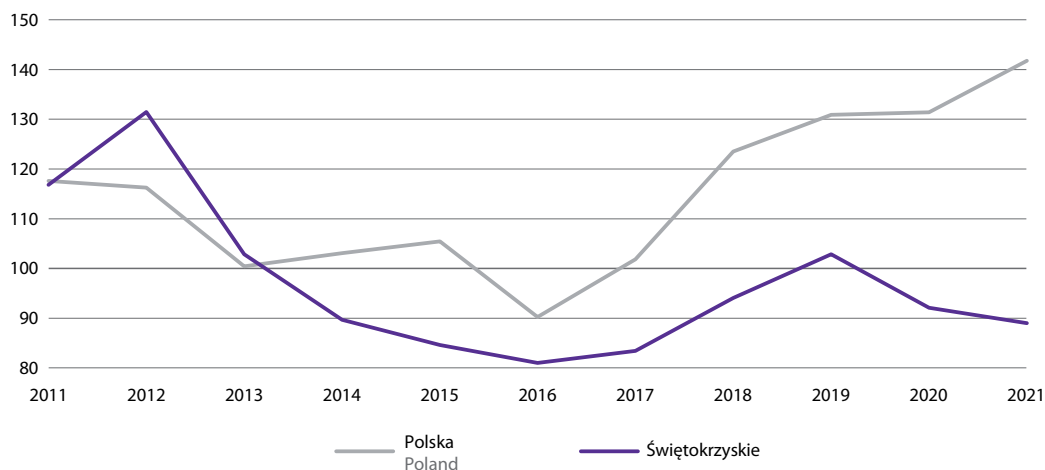
bec spadku o 10,5% w 2020 r.). W kraju odnotowano wzrost produkcji budowlano-montażowej wynoszący 7,9% (wobec wzrostu o 0,4% w 2020 r.). Wartość produkcji budowlano-montażowej uplasowała województwo świętokrzyskie na 14. miejscu przed województwami opolskim i lubuskim. Z kolei poziom wskaźnika dynamiki w odniesieniu do roku poprzedniego na poziomie 96,7 uplasował województwo świętokrzyskie na 15. miejscu. Niższy wskaźnik odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (86,5).

Wykres 71. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2010=100

Chart 71. Indices of construction and assembly production (current prices)

2010=100

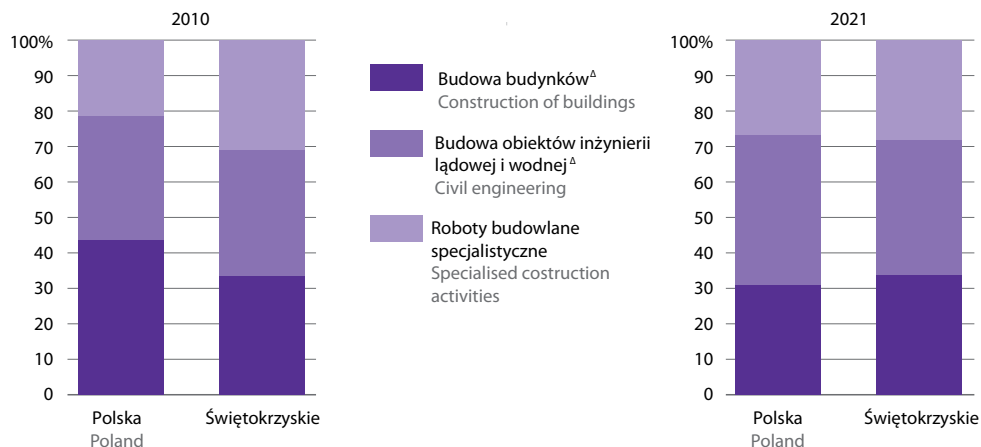

Do spadku produkcji budowlano-montażowej przyczyniły się przede wszystkim firmy wykonujące roboty budowlane specjalistyczne, w których produkcja zmniejszyła się o 19,1% oraz podmioty specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (spadek o 5,9%). Z kolei w przedsiębiorstwach zajmujących się budową budynków produkcja budowlano-montażowa wzrosła o 19,7%.

W 2021 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział w produkcji budowlano-montażowej posiadały podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (37,9%). W relacji do 2020 r. udział tych jednostek zmniejszył się o 1,1 p.proc. (w porównaniu do 2010 r. wzrost o 2,4 p.proc.). Zmniejszył się również, porównując zarówno do 2020 r., jak i 2010 r., udział jednostek wykonujących roboty budowlane specjalistyczne odpowiednio o 5,5 p.proc. i 2,6 p.proc. do poziomu 28,2% w 2021 r. Wzrost udziału do 33,9% odnotowały natomiast podmioty zajmujące się głównie budową budynków. W odniesieniu do 2020 r. udział ten zwiększył się o 6,5 p.proc., a w relacji do 2010 r. o 0,2 p.proc.

Wykres 72. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)

Chart 72. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

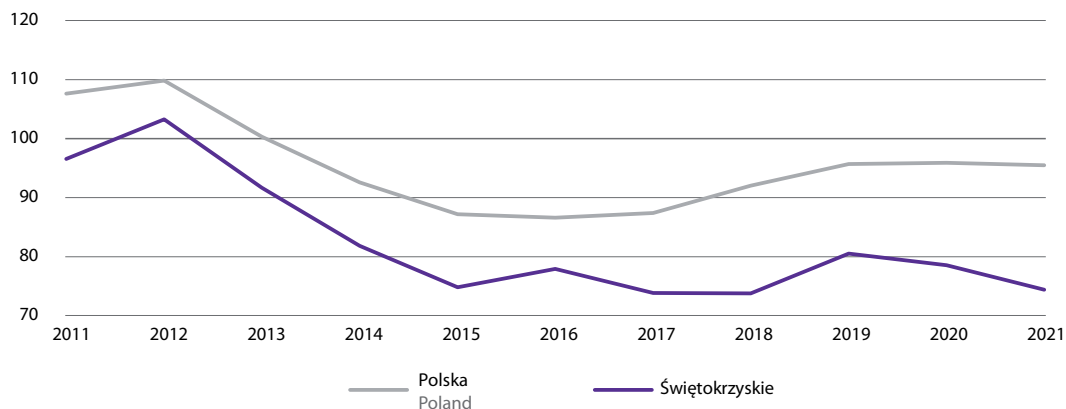
Spadkowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia, które w 2021 r. wyniosło 9,8 tys. osób i w relacji do 2020 r. zmniejszyło się o 5,3% (w kraju spadek o 0,4% do poziomu 422,7 tys.).

Wykres 73. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

2010=100

Chart 73. Indices of average paid employment in construction

2010=100

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego wyniosła 459,6 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 1,0% w stosunku do roku poprzedniego.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim obserwowano kontynuację pozytywnych tendencji w obszarze budownictwa mieszkaniowego. W analizowanym roku zanotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania (analogiczna tendencja w kraju). Łącznie w całym 2021 r. oddano w województwie do użytkowania 4525 mieszkań (1,9% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w kraju) o łącznej powierzchni 497,6 tys. m² (2,3% powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do eksploatacji w kraju). Odnotowane wartości oznaczały wzrost w relacji do roku poprzedniego zarówno liczby mieszkań o 13,9%, jaki i ich powierzchni użytkowej o 23,9% (w kraju wzrost odpowiednio o 6,3% i 11,3%). Znaczący wzrost liczby oddanych do użytkowania mieszkań oraz ich powierzchni odnotowano także w stosunku

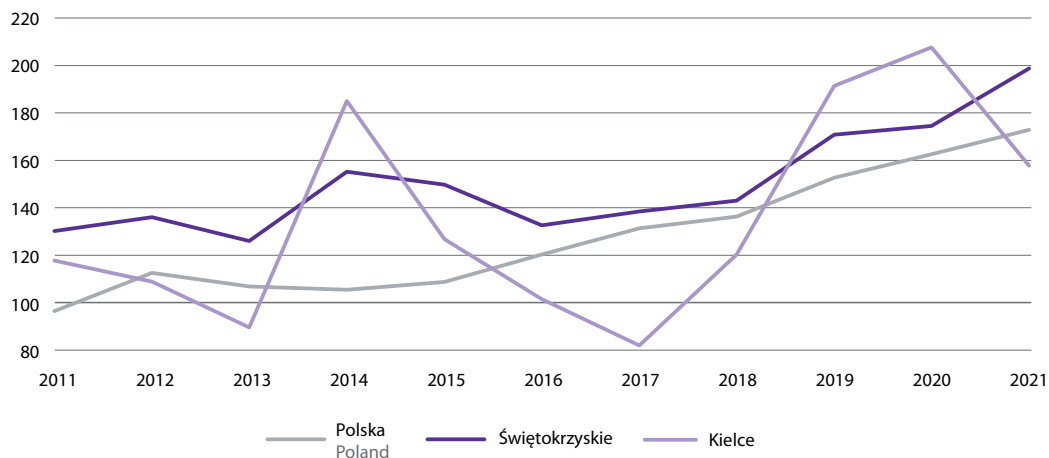
do 2010 r. (odpowiednio o 98,7% i 104,1%). W kraju zanotowano wzrost o 72,8% liczby mieszkań oddanych do użytkowania i 51,3% ich łącznej powierzchni użytkowej.

Wykres 74. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010=100

Chart 74. Indices of the number of dwellings completed

2010=100

Tablica 40.
Table 40.

Budownictwo mieszkaniowe Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	1,8	2,7	3,2	3,7	6,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	107,1	109,1	101,1	110,0	92,9
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	3,5	2,4	3,9	5,4	8,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	3,0	2,5	3,3	4,9	7,3

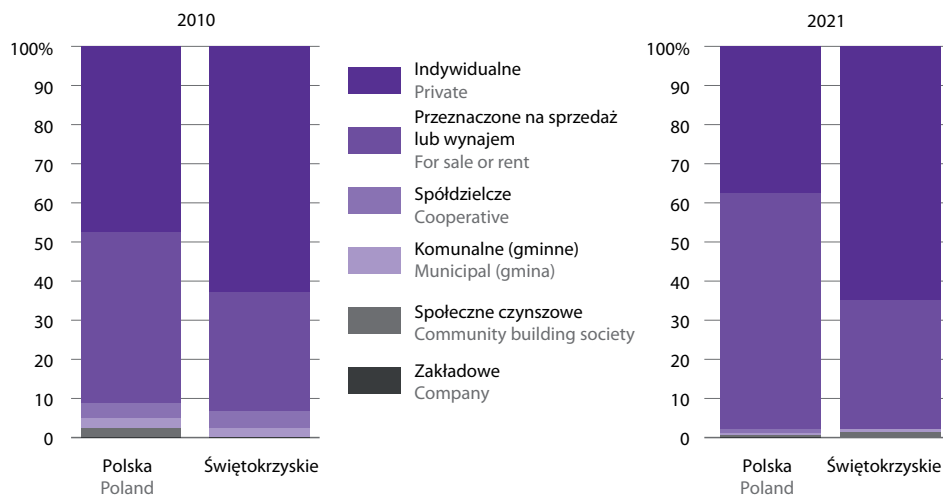
W 2021 r. więcej mieszkań oddano do użytkowania na terenach wiejskich (52,4% ogółu mieszkań oddanych w województwie). Ich powierzchnia użytkowa stanowiła 63,6% łącznej powierzchni użytkowej mieszkań oddanych w województwie. W stosunku do 2020 r. na wsi odnotowano również wyższą dynamikę liczby mieszkań oddanych do użytkowania (137,6, wobec 95,7 w mieście.) W 2021 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wybudowanego na wsi wyniosła 133,7 m² i była o 49,8 m² większa niż przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w mieście.

Dominujący udział w efektach budownictwa mieszkaniowego w województwie świętokrzyskim miało budownictwo indywidualne, w ramach którego w 2021 r. oddano do użytkowania 2941 mieszkań (o 30,5% więcej niż w 2020 r.). Mieszkania indywidualne stanowiły 65,0% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Drugą istotną formą budownictwa w województwie były mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem. W 2021 r. przekazano do użytkowania 1497 tego typu mieszkań,

tj. o 11,3% mniej niż w roku poprzednim. W analizowanym roku w województwie oddano również do użytkowania 60 mieszkań społecznych czynszowych (wobec 46 dwa lata wcześniej) oraz 27 mieszkań komunalnych (o 5 mniej niż w 2020 r.). Nie oddano natomiast żadnego mieszkania spółdzielczego i zakładowego (analogicznie jak w roku poprzednim).

Wykres 75. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa

Chart 75. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyniosła 110,0 m² (w kraju – 92,9 m²) i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 8,9 m² (w kraju wzrost o 4,2 m²), a w relacji do 2010 r. – wzrosła o 2,9 m² (w kraju spadek o 13,2 m²). Największe mieszkania, podobnie jak w latach ubiegłych, wybudowali inwestorzy indywidualni. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wyniosła 136,7 m² (o 1,7 m² więcej niż w roku poprzednim). Najmniejszą powierzchnią charakteryzowały się natomiast mieszkania komunalne – 28,5 m² (o 7,5 m² mniej niż w 2020 r.).

Mieszkania oddane do użytkowania w województwie były większe niż w kraju także pod względem przeciętnej liczby izb. W 2021 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 4,7, wobec 3,9. Zarówno w kraju, jak i w województwie mieszkania w miastach miały średnio nieco ponad 3 izby, a na wsi – ponad 5. Ponad połowę mieszkań (52,1%) wybudowanych w mieście stanowiły mieszkania 2 i 3-izbowe. Z kolei na wsi najczęściej powstawały mieszkania 5 i 6-izbowe, których udział w łącznej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania na wsi w 2021 r. wyniósł 66,4%.

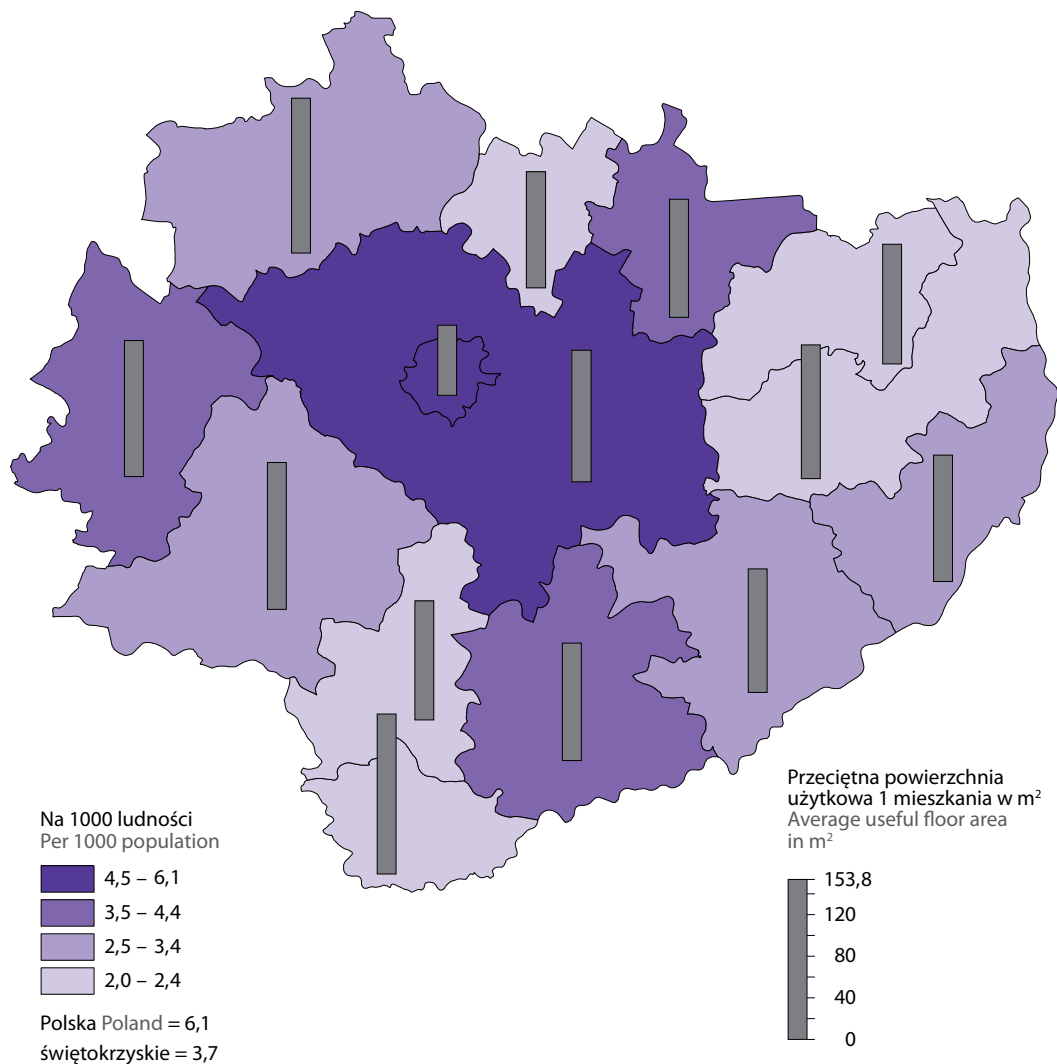
Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2021 r. wyposażone były w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne (wodociąg, kanalizację). Wodociąg z sieci posiadało 95,2% mieszkań, a kanalizację z odprowadzeniem do sieci 68,2%. W gaz z sieci wyposażonych było 20,9% mieszkań, natomiast w ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej – 22,9%. Do centralnej sieci grzewczej podłączonych było 22,9% mieszkań, a pozostałe posiadały indywidualne centralne ogrzewanie (35,9% wyposażonych było w kotły/piece na paliwo stałe, 29,6% w kotły/piece na paliwo gazowe, 7,6% w kotły/ piece na biopaliwa, a 4,0% w pozostałe rodzaje ogrzewania).

Jednym z mierników natężenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2021 r. wskaźnik ten w województwie świętokrzyskim osią-

gnął wartość 3,7 (przed rokiem 3,2). Wśród powiatów województwa najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania w m. Kielce (6,1). Wskaźnik na poziomie przekraczającym średnią wielkość dla województwa uzyskano również w powiecie kieleckim (5,0). Najmniej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności przekazano w powiecie kazimierskim (2,0). Podobnie jak przed rokiem największe powierzchnioowo mieszkania oddano do użytkowania w powiecie kazimierskim i opatowskim, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła odpowiednio 153,8 m² i 128,6 m², a najmniejsze w m. Kielce (67,4 m²).

Mapa 43. Mieszkania oddane do użytkowania w 2021 r.

Map 43. Dwellings completed in 2021

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na realizację 6596 mieszkań, tj. o 36,1% więcej niż rok wcześniej i o 44,8% więcej niż w 2010 r. (w skali kraju nastąpił wzrost o 23,6% w stosunku do roku poprzedniego i o 95,0% w odniesieniu do 2010 r.). Liczba wydanych pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń w województwie stanowiła 1,9% ogółu wydanych pozwoleń i dokonanych zgłoszeń w kraju (w 2020 r. – 1,8%).

Biorąc pod uwagę strukturę mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgło-

szenia z projektem budowlanym według form budownictwa, największy udział miało budownictwo indywidualne (56,0%), następnie budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (43,9%). W 2021 r. w województwie nie wydano pozwoleń lub nie dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym na budowę mieszkań w ramach budownictwa: spółdzielczego, społecznego czynszowego i zakładowego.

W 2021 r. wśród powiatów województwa świętokrzyskiego najwięcej pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń odnotowano w m. Kielce (1686), najmniej zaś w powiecie kazimierskim (67). W dwunastu powiatach odnotowano wzrost liczby mieszkań, na których realizację wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, przy czym najwyższy w powiecie buskim, sandomierskim oraz pińczowskim (ponad dwukrotny wzrost w stosunku do 2020 r.). Mniejszą niż przed rokiem liczbę analizowanych pozwoleń lub zgłoszeń zanotowano natomiast w dwóch powiatach włoszczowskim i kazimierskim (spadek odpowiednio o 37,3% i 5,6%).

W 2021 r. rozpoczęto również budowę 5942 mieszkań, tj. o 46,9% więcej niż w poprzednim roku (w skali kraju odnotowano wzrost o 23,9%). W porównaniu do 2010 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań wzrosła w województwie o 55,5% (w kraju wzrost o 75,5%). Rozpoczęte budowy w województwie stanowiły 2,1% ogółu rozpoczętych budów w kraju (wobec 1,8% w 2020 r.).

W przekroju terytorialnym największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2021 r. zanotowano w m. Kielce (1909) oraz w powiecie kieleckim (1311). Z kolei najmniej budów mieszkań rozpoczęto w powiecie kazimierskim (60) i pińczowskim (93).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim odnotowano wzrost wartości sprzedaży detalicznej w porównaniu do poprzedniego roku. Zwiększyła się także sprzedaż hurtowa towarów.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W województwie świętokrzyskim w 2021 r. wartość sprzedaży detalicznej towarów (w cenach bieżących), zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zwiększyła się w relacji do poprzedniego roku o 9,2% (wobec spadku o 5,2% w 2020 r.). W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 12,9% wyższym niż w roku poprzednim (wobec spadku o 2,6% w 2020 r.).

Tablica 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
 Table 41. Indices of retail sales of goods (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	111,5	91,6	94,8	109,2	112,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	169,7	122,7	57,7	41,7	113,0
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	122,3	78,2	77,4	101,3	122,6
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	98,1	111,3	103,4	112,6	104,7
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	104,2	121,0	100,6	115,9	110,3
Tekstylnia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	106,8	119,2	78,7	160,4	132,0
Meble, rtv, agd Furniture, radio, TV and household appliances	126,0	32,1	99,2	104,2	109,2
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	96,1	66,7	190,4	116,9	110,8
Pozostałe Others	122,3	89,5	96,1	126,3	112,4

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

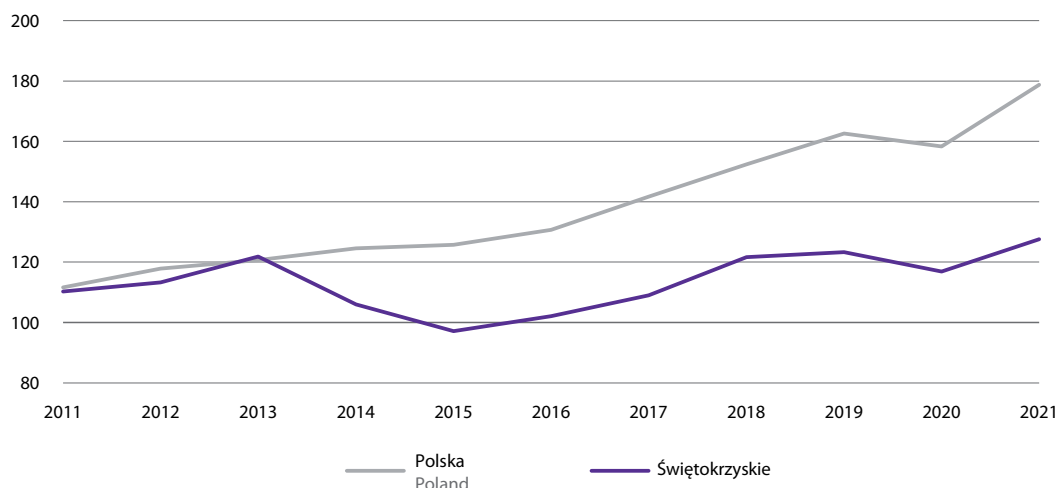
a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation..

Wykres 76. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2010=100

Chart 76. Indices of retail sales of goods (current prices)

2010=100

W 2021 r. wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem największy wzrost w ujęciu rocznym zanotowały jednostki zaklasyfikowane do grupy pozostałe (o 26,3%). Zwiększyła się również sprzedaż w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategoriach: prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 16,9%), farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 15,9%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 12,6%), meble, rtv, agd (o 4,2%) oraz paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 1,3%). Z kolei spadek sprzedaży detalicznej wykazały podmioty prowadzące sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 58,3%). Spośród grup o niższym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem, największy wzrost odnotowały podmioty handlujące tekstyliami, odzieżą i obuwiem (o 60,4%).

Największy udział w wartości sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (32,0%, wobec 31,0% w 2020 r.), przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii pozostałe (25,1%, wobec 21,7%) oraz przedsiębiorstwa zajmujące się handlem meblami, artykułami rtv i agd (11,6%, wobec 12,2%).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie o 23,1% wyższym niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 14,8% (wobec spadku odpowiednio o 8,0% i 10,1% w 2020 r.). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w omawianym roku była o 22,5% wyższa niż w 2020 r. (kiedy notowano jej niewielki spadek – o 0,9%), w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 21,8% (wobec nieznacznego wzrostu przed rokiem – o 0,3%).

W 2021 r. w województwie świętokrzyskim wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży hurtowej (w jednostkach hurtowych) największy wzrost w relacji do poprzedniego roku obserwowano w grupie sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana (o 25,2%), a w dalszej kolejności w grupie półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 22,3%). Z kolei spadek odnotowano m.in. w grupie sprzedaż hurtowa żywności (o 1,4%).

Transport

Transport

W 2020 r. w relacji do roku ubiegłego, zanotowano w województwie poprawę sytuacji w obszarze sieci dróg publicznych. Zwiększyła się zarówno długość, jak i gęstość dróg publicznych o twardej nawierzchni. Obserwowano dalszą rozbudowę infrastruktury rowerowej. Negatywne zmiany, głównie wynikające z wprowadzonych obostrzeń związanych z epidemią COVID-19, zaobserwowano natomiast w zakresie transportu pasażerskiego. Odwróceniu uległa obserwowana przed 2020 r. tendencja wzrostowa w zakresie przewozów pasażerskich komunikacją miejską. Pogłębił się spadek liczby osób korzystających z regularnej komunikacji autobusowej.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1376) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim długość dróg publicznych wyniosła 17,5 tys. km i w porównaniu do 2019 r. zmniejszyła się o 0,8% (o 143,2 km), a w relacji do 2010 r. zanotowano wzrost na poziomie 3,5% (o 583,8 km). Wśród nich dominowały drogi publiczne o nawierzchni twardej. W 2020 r. na terenie województwa świętokrzyskiego znajdowało się 14,8 tys. km dróg o tym typie nawierzchni, stanowiąc 84,4% ogółu długości dróg publicznych w województwie. Pozostałe drogi o długości 2,7 tys. km to drogi o nawierzchni gruntowej. W 2020 r. w granicach województwa leżało 4,7% ogólnej długości dróg o nawierzchni twardej w kraju i 2,3% dróg gruntowych. Od 2014 r. sieć dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie systematycznie się powiększa. Choć w relacji do 2019 r. ich długość wzrosła nieznacznie (o 0,2%, tj. o 34,6 km), to w odniesieniu do 2010 r. zanotowano wzrost na poziomie 13,1% (o 1,7 tys. km). W 2020 r. wśród dróg o nawierzchni twardej 90,8% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej.

Tablica 42. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Public roads by types of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	16915,8	17489,6	17642,8	17499,6
O nawierzchni twardej Hard surface	13066,5	14126,0	14739,9	14774,5
ulepszonej improved	10872,0	12290,0	13268,7	13410,1
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	3849,3	3363,6	2902,9	2725,1

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Na terenie województwa świętokrzyskiego drogami o najwyższych parametrach technicznych były drogi ekspresowe. W 2020 r. tworzyły one sieć o długości 105,5 km, co stanowiło 0,7% dróg o twardej nawierzchni w województwie. W porównaniu z 2019 r. ich długość nie uległa zmianie, natomiast w relacji do 2010 r. zanotowano wzrost o 76,1 km. W przeliczeniu na 1000 km² powierzchni województwa w 2020 r. długość tej kategorii dróg wyniosła 9,0 km (w 2010 – 2,5 km).

Tablica 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	13066,5	14126,0	14739,9	14774,5
na 100 km ² per 100 km ²	111,6	120,6	125,9	126,2
O nawierzchni ulepszonej With improved surface	10872,0	12290,0	13268,7	13410,1
ekspresowe expressways	29,4	57,1	105,5	105,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

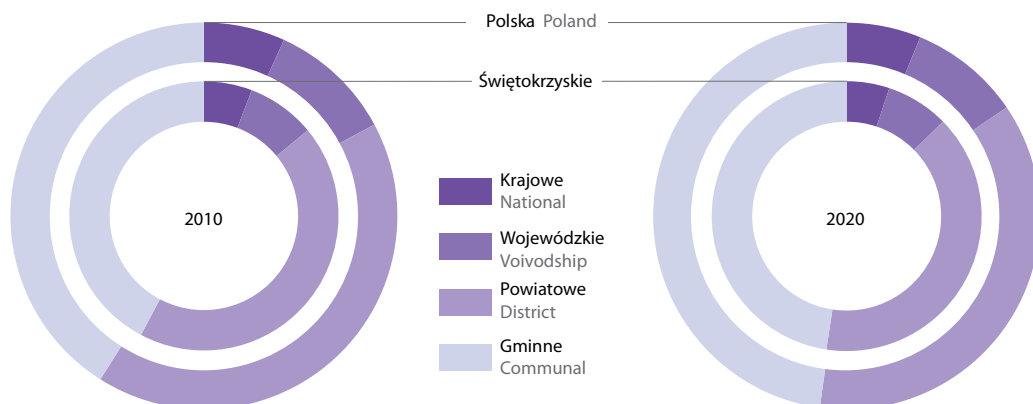
W strukturze dróg województwa o nawierzchni twardej przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. powiatowe i gminne. W 2020 r. ich długość wyniosła odpowiednio 5874,1 km i 7031,7 km, stanowiąc łącznie 87,4% długości dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie. Z kolei długość dróg krajowych przebiegających przez teren województwa świętokrzyskiego w 2020 r. wyniosła 756,7 km, a wojewódzkich 1112,0 km. Wśród dróg o nawierzchni twardej najbardziej rozwinęła się sieć dróg gminnych (wzrost o 0,4% w porównaniu do 2019 r. i o 27,3% w stosunku do 2010 r.).

Wykres 77. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 77. Structure of hard surface public roads

As of 31 December

W 2020 r. w przeliczeniu na 100 km² powierzchni województwa długość dróg o twardej nawierzchni (krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) wyniosła 126,2 km (w kraju – 100,3 km), tj. o 0,3 km więcej niż w 2019 r., a o 14,6 km więcej niż w 2010 r. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie znajdowało się na 3. miejscu w kraju (najwyższy wskaźnik od-

notowano w województwie śląskim – 181,9 km na 100 km², a najniższy w województwie warmińsko-mazurskim – 59,3 km na 100 km²).

W 2020 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 6,5 km dróg krajowych, 9,5 km dróg wojewódzkich oraz 110,2 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni. W relacji do 2019 r. wzrosła jedynie gęstość dróg gminnych i powiatowych (o 0,3 km na 100 km²), a gęstość pozostałych kategorii dróg (krajowe, wojewódzkie) nie uległa zmianie. Porównując zaś do 2010 r. największy wzrost dotyczył również dróg gminnych i powiatowych (o 14,3 km na 100 km²).

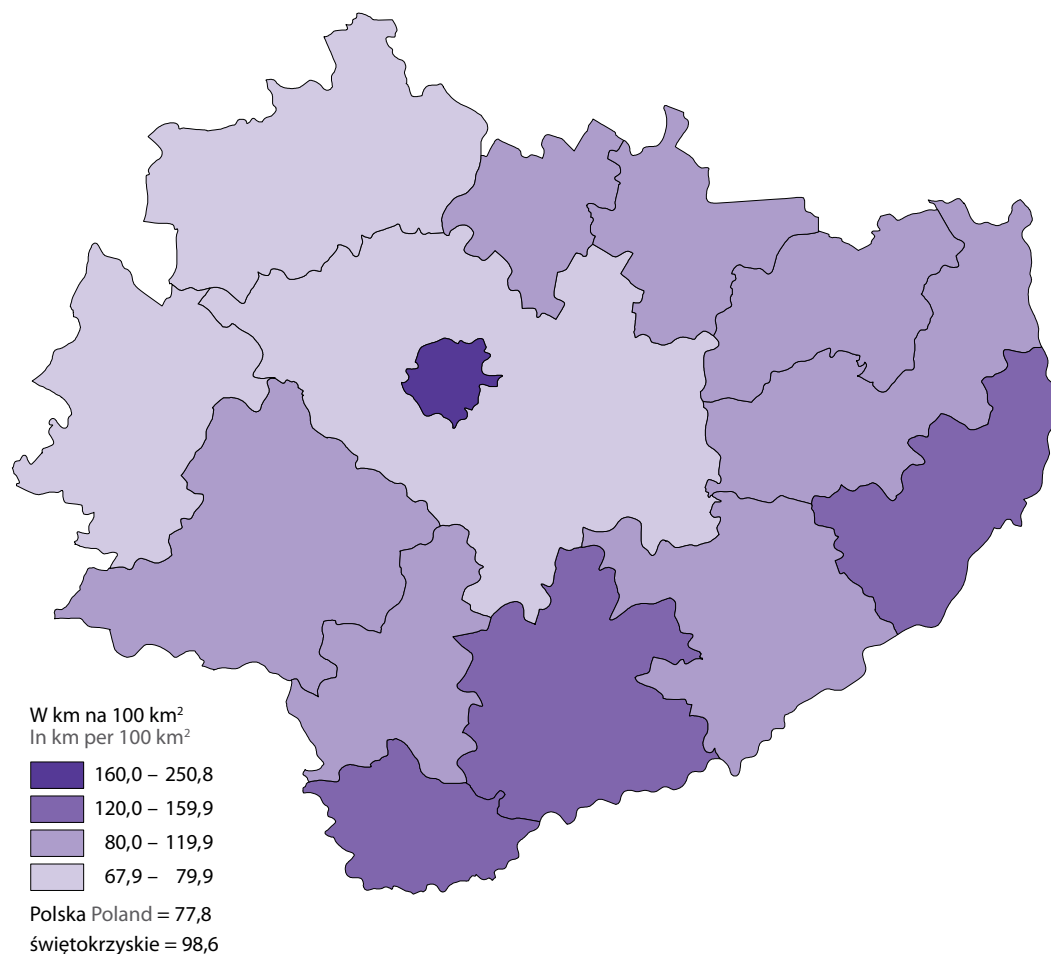
W przekroju terytorialnym województwa w 2020 r. najwyższy wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni zanotowano w m. Kielce (257,1 km na 100 km²), a najniższy w powiecie włoszczowskim (73,1 km) i koneckim (74,1 km). Z kolei największy wzrost wskaźnika, w odniesieniu do 2010 r., wystąpił w powiecie kazimierskim, gdzie gęstość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni wzrosła o 62,1 km na 100 km² i w 2020 r. wyniosła 181,5 km.

Zmniejszył się natomiast udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg. W 2020 r. wyniósł 17,4% i był niższy o 1,0 p.proc niż w 2019 r. oraz o 8,1 p.proc. niż w 2010 r. W przekroju terytorialnym analizowany udział wahał się między 7,6% w powiecie jędrzejowskim a 27,7% w powiecie włoszczowskim.

Mapa 44. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 44. Improved hard surface communal and district roads in 2020
As of 31 December

Istotnym elementem infrastruktury drogowej, w szczególności w kontekście gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska, jest sieć dróg dla rowerów (ścieżek rowerowych). W województwie świętokrzyskim, podobnie jak w skali całego kraju, obserwuje się roczny wzrost ich długości. W 2020 r. w województwie świętokrzyskim łączna długość ścieżek rowerowych wyniosła 392,8 km, co w porównaniu do 2019 r. oznacza wzrost o 68,8 km, a w relacji do 2015 r. – aż o 176,6 km.

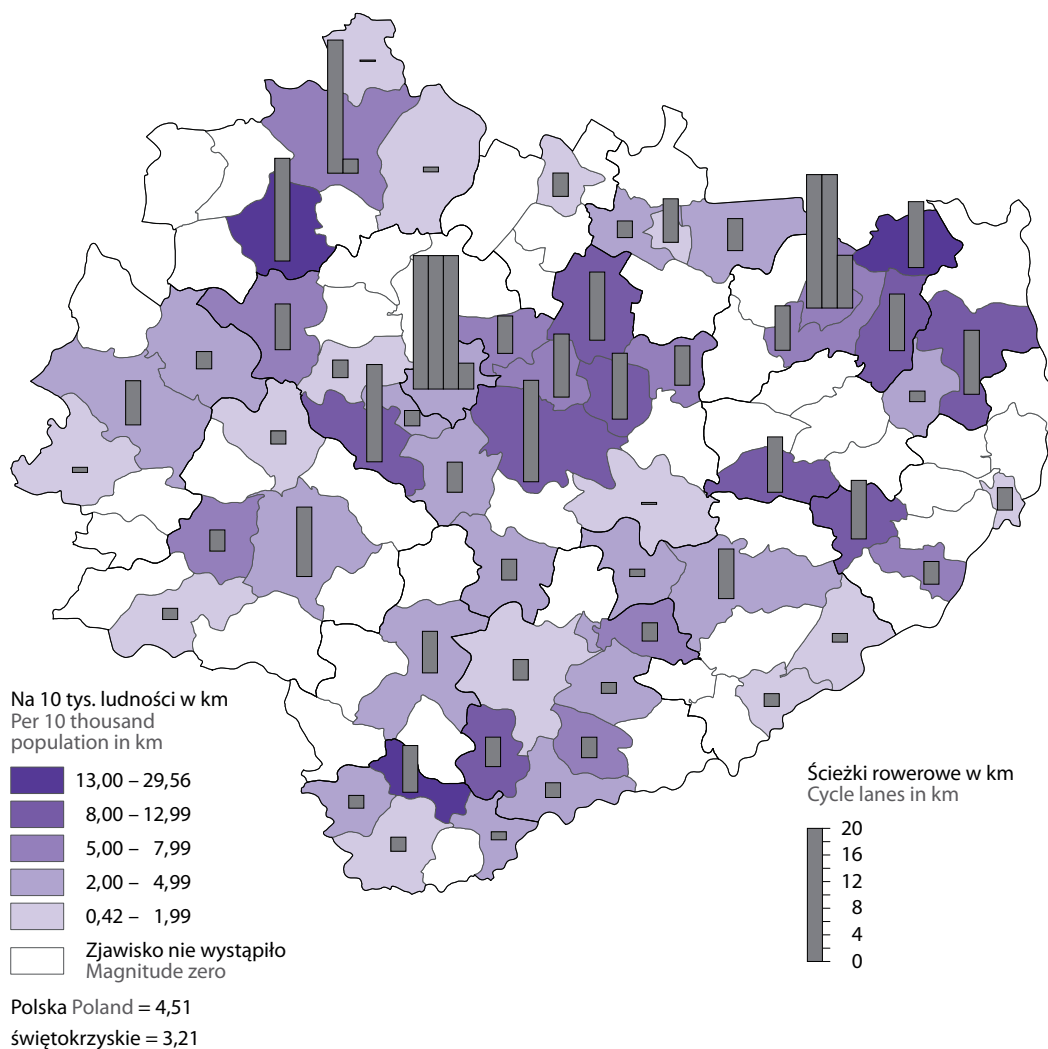
W 2020 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 3,35 km ścieżek rowerowych (przeciętnie w kraju – 5,52 km). Znacznie poniżej średniej krajowej ukształtował się również wskaźnik przedstawiający długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2020 r. wyniósł on w województwie świętokrzyskim 3,21 km i był o 1,30 km niższy niż przeciętnie w kraju. W porównaniu z 2019 r. długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców województwa wzrosła o 22,1%, a w relacji do 2015 r. wzrost wyniósł 86,6%.

Mapa 45. Drogi dla rowerów (ścieżki rowerowe)^a w 2020 r.

Stan na dzień 31 grudnia

Map 45. Cycle tracks (cycle lanes)^a in 2020

As of 31 December

a Położone wzdłuż ciągów komunikacyjnych; bez szlaków rowerowych.
a Located alongside communication routes; excluding cycle trails.

Spośród 102 gmin województwa świętokrzyskiego tylko 54 posiadały drogi dla rowerów. Największą ich długością (w przeliczeniu na 10 tys. ludności) dysponowała gmina Bałtów w powiecie ostrowieckim (29,56 km), a najmniejszą – gmina Stąporków w powiecie koneckim (0,42 km). Z kolei w porównaniu do 2015 r., największy wzrost analizowanego wskaźnika zanotowała gmina Daleszyce z powiatu kieleckiego, gdzie długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wzrosła z poziomu 0,83 km w 2015 r. do 9,60 km w 2020 r.

Na terenie województwa świętokrzyskiego transport pasażerski realizowany był liniami: regularnej komunikacji autobusowej, komunikacji miejskiej, oraz komunikacji kolejowej.

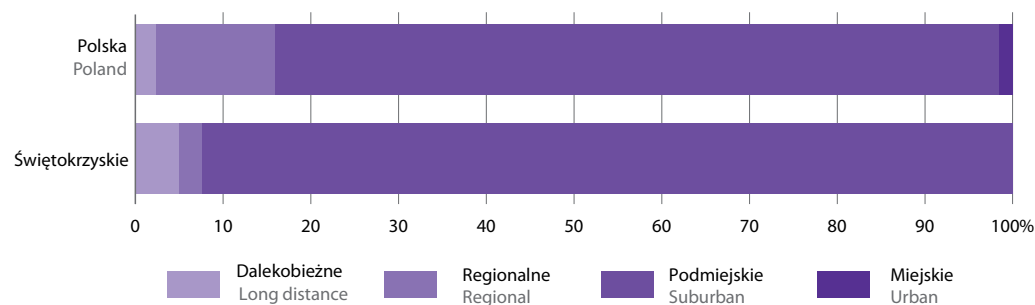
W 2020 r. w województwie regularna komunikacja autobusowa, realizowana przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej), prowadzona była wyłącznie na 262 liniach krajowych (brak linii międzynarodowych) o długości 11,7 tys. km. W relacji do 2019 r. liczba połączeń krajowych zmniejszyła się o 28 linii (spadek o 9,7%), a ich długość o 2,2 tys. km (mniej o 15,6%). Głębszy spadek odnotowano natomiast w odniesieniu do 2010 r., gdzie liczba krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej zmniejszyła się o 694 połączenia, a ich długość o 33,5 tys. km (spadek odpowiednio o 72,6% i 74,1%). W ogólnej liczbie linii krajowych 92,4% stanowiły linie podmiejskie (linie w granicach do 50-60 km, łączące osiedla wiejskie z ośrodkami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi). W 2020 r. transportem autobusowym przewieziono 2,2 mln pasażerów, tj. o 55,2% mniej niż w 2019 r., i o 89,6% mniej niż w 2010 r. Nieznacznie (o 1 km) zwiększyła się, zarówno w porównaniu do 2019 r., jak i do 2010 r., średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej i w 2020 r. wyniosła 28,3 km.

Wykres 78. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 78. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2020

As of 31 December

W 2020 r. przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w województwie świętokrzyskim prowadziły przewozy na 123 liniach autobusowych o łącznej długości 1,8 tys. km. W porównaniu do 2019 r. długość linii komunikacyjnych zmniejszyła się o 13,2% (o 268,6 km), natomiast w relacji do 2010 r. zanotowano spadek na poziomie 23,4% (o 538,0 km).

Komunikacja miejska dysponowała 319 autobusami o łącznej liczbie miejsc wynoszącej 31,6 tys. W skali roku tabor komunikacji miejskiej uległ zmniejszeniu. Ubyło 86 pojazdów (spadek o 21,2%), a liczba miejsc zmniejszyła się o 8,1 tys. (o 20,4%). Zmniejszył się udział autobusów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych (z 90,6% w 2019 r. do 81,2% w 2020 r.). Przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej dysponowały 25 autobusami (7,8% posiadanego taboru) na alternatywne paliwo. W 2020 r. taborom komunikacji miejskiej przewieziono 32,9 mln pasażerów, co oznacza spadek o 29,1% w porównaniu do 2019 r. i o 28,8% w relacji do 2010 r.

Tablica 44. Komunikacja miejska^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 44. Urban transport^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	2298,0	2247,7	2028,6	1760,0
linii autobusowych bus lines	2298,0	2247,7	2028,6	1760,0
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	370	484	405	319
w tym przystosowane do przewozu osób niepełno- sprawnych of which adapted to carry people with disabilities	158	325	367	259
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	93761	43060	39739	31633
w tym przystosowane do przewozu osób niepełno- sprawnych of which adapted to carry people with disabilities	16172	32357	35716	26072
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	46,1	48,5	46,3	32,9
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	35,9	38,5	37,4	26,7

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Sieć kolejowa w 2020 r. w województwie świętokrzyskim wyniosła 722 km (3,7% długości sieci kolejowej w kraju) i w relacji do 2019 r. nie uległa znaczącej zmianie. Nie zmienił się również wskaźnik obrazujący gęstość sieci kolejowej, czyli długość linii kolejowych na 100 km² powierzchni. W 2020 r. wyniósł on 6,2 km (analogiczny poziom w kraju). Prawie 77% linii kolejowych eksploatowanych w województwie było zelektryfikowanych (w kraju – 62,6%). W 2020 r. transportem kolejowym w województwie przewieziono około 2,0 mln pasażerów (3,0 mln w 2019 r.), co stanowiło 1,0% ogółu odprawionych pasażerów w kraju. Udział ten był jednym z najniższych w Polsce (po województwie podlaskim).

Energia Energy

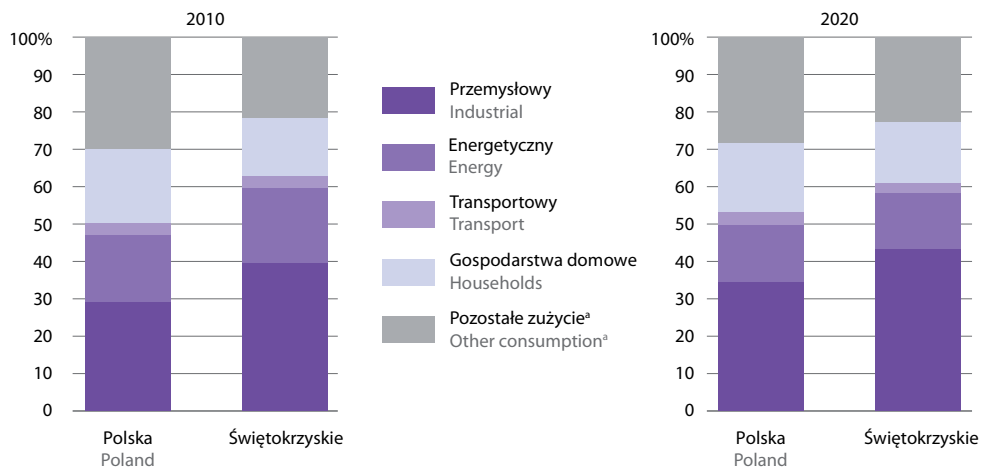
W 2020 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku ubiegłego zwiększyła się moc zainstalowana i osiągalna elektrowni, a udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem nadal przewyższał przeciętny poziom w kraju. W sektorze gospodarstw domowych zanotowano wzrost zużycie energii elektrycznej. Wyższy poziom osiągnął również wskaźnik obrazujący zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

W Polsce energia elektryczna produkowana jest przez elektrownie ciepłe oraz elektrownie niekonwencjonalne, wykorzystujące odnawialne źródła energii np. elektrownie wodne, wiatrowe. W 2020 r. ich łączna moc zainstalowana wyniosła 51792,7 MW, a moc osiągalna 49732,6 MW. Z wartości ogółem odpowiednio 3,9% (2037,7 MW) oraz 4,2% (2082,6 MW) posiadały zakłady zlokalizowane na terenie województwa świętokrzyskiego. W relacji do 2019 r. w województwie świętokrzyskim w przedsiębiorstwach produkujących energię elektryczną zwiększyła się zarówno moc zainstalowana, jak i moc osiągalna (analogiczna tendencja w kraju). Wzrost w przypadku mocy zainstalowanej wyniósł 4,4%, a mocy osiągalnej – 4,3% (w kraju wzrost odpowiednio o 9,2% i 7,4%). Znacznie większy wzrost zanotowano natomiast w relacji

do 2010 r., gdzie moc zainstalowana zwiększyła się o 24,9%, a moc osiągalna – o 13,7% (w kraju odpowiednio o 43,6% i 37,9%). Energia produkowana była przede wszystkim w elektrowniach zawodowych, tj. elektrowniach dostarczających energii elektrycznej do ogólnej sieci elektroenergetycznej i na potrzeby wszystkich odbiorców. W 2020 r. w województwie świętokrzyskim 91,3% (w 2019 r. – 95,2%) mocy osiągalnej posiadały elektrownie zawodowe.

Wykres 79. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 79. Structure of electricity consumption by economy sectors

a Łącznie z rolnictwem.
a Including agriculture.

Produkcja energii elektrycznej ogółem obejmuje sumę produkcji energii w elektrowniach ciepłych, wodnych i odnawialnych. W 2020 r. w województwie świętokrzyskim wyprodukowano 7127,1 GWh energii elektrycznej, co stanowiło 4,5% ogółu energii elektrycznej wyprodukowanej w kraju. W relacji do 2019 r. zanotowano spadek produkcji energii na poziomie 25,6% (w kraju spadek o 3,6%). Z kolei w porównaniu z 2010 r. produkcja energii elektrycznej zmniejszyła się o 19,1% (w Polsce wzrost o 0,2%).

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim produkcja energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii wyniosła 2112,9 GWh, tj. o 4,4% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem i ponad dwuipółkrotnie więcej niż w 2010 r. (w skali kraju wzrost wyniósł odpowiednio 11,3% oraz 159,2%). Z kolei udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie ukształtował się na poziomie 29,6% (więcej o 8,5 p.proc. niż w 2019 r. i o 20,3 p.proc. niż w 2010 r.), przewyższając przeciętny poziom w kraju, który w 2020 r. wyniósł 17,9% (wzrost odpowiednio o 2,4 p.proc. i 11,0 p.proc.).

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 45. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnieni Specification	2010	2015	2019	2020
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	456,3	458,5	480,7	484,7
miasta urban areas	231,1	234,3	254,5	257,8
wieś rural areas	225,2	224,2	226,2	226,9
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	772,3	759,9	794,2	811,3
miasta urban areas	362,5	343,3	366,7	375,7
wieś rural areas	409,8	416,6	427,5	435,6
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1692,7	1657,3	1652,3	1673,6
miasta urban areas	1569,0	1464,9	1441,1	1457,2
wieś rural areas	1819,6	1858,3	1889,8	1919,4

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

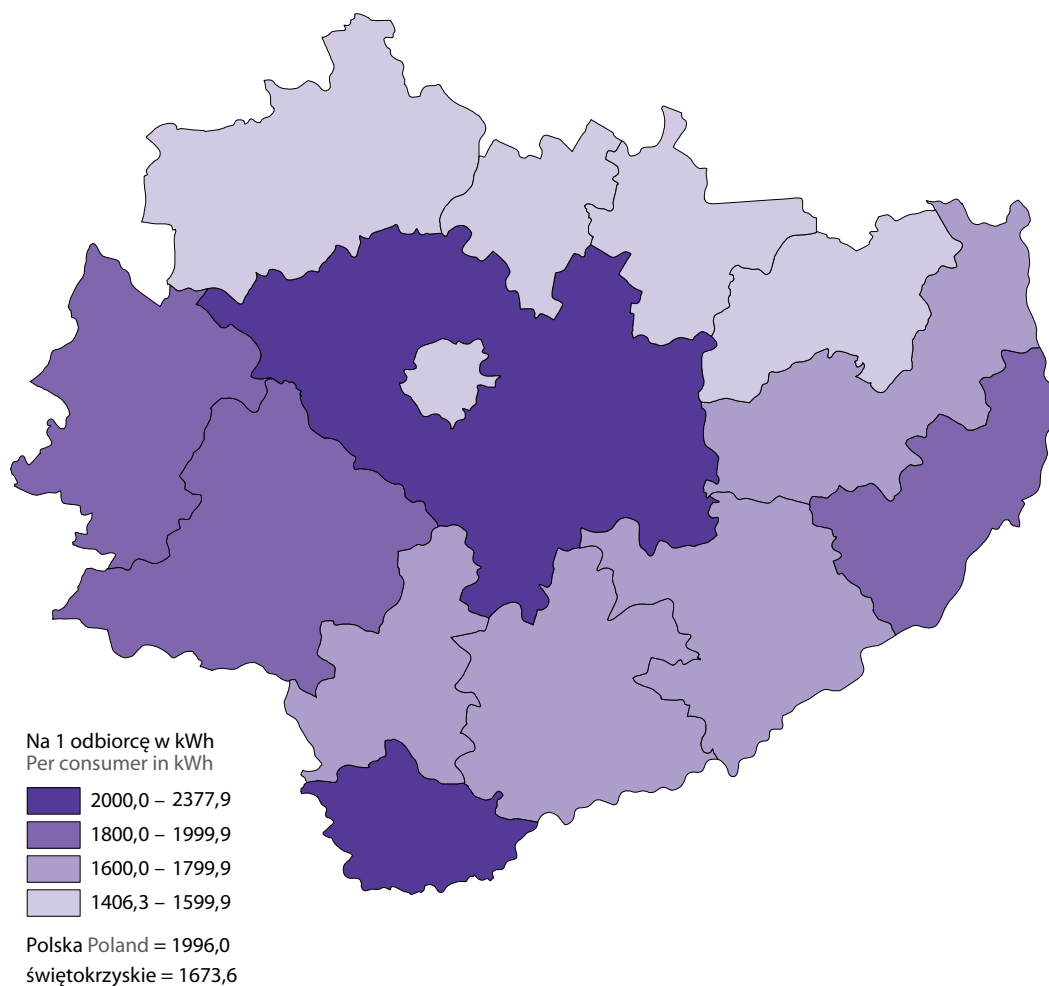
Source: data of the Ministry of Climate and Environment.

W 2020 r. w województwie świętokrzyskim w sektorze gospodarstw domowych prawie pół miliona odbiorców zużyło 811,3 GWh energii elektrycznej. W kraju zużycie energii elektrycznej w analizowanym okresie osiągnęło poziom 31534,8 GWh, a liczba odbiorców wyniosła prawie 16 mln. W relacji do 2019 r. zużycie energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe w województwie świętokrzyskim zwiększyło się o 2,1%, a w porównaniu do 2010 r. wzrosło o 5,0% (w kraju wzrost odpowiednio o 3,0% i 5,9%). Zwiększyła się również liczba odbiorców energii elektrycznej. W stosunku do 2019 r. w województwie zanotowano wzrost na poziomie 0,8% (w kraju – 1,4%). Z kolei w relacji do 2010 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 6,2% (w kraju wzrost na poziomie 11,4%).

Wśród odbiorców energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim nieznacznie przeważali mieszkańcy miast, stanowiąc 53,2% ogółu odbiorców. Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 1,3%. Wzrosła również liczba odbiorców z terenów wiejskich (o 0,3%). Z kolei większe zużycie energii obserwowano na wsi. W 2020 r. odbiorcy z terenów wiejskich województwa zużyli 53,7% ogółu energii elektrycznej zużytej w województwie. W relacji do 2019 r. zużycie energii w mieście wzrosło o 2,5%, a na wsi o 1,9%.

Zwiększyło się także zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę. W 2020 r. wskaźnik ten w gospodarstwach domowych w województwie świętokrzyskim wyniósł 1673,6 kWh (najniższy wskaźnik wśród województw) i w porównaniu z 2019 r. zwiększył się o 1,3%. Nieznacznie zwiększył się także analizowany wskaźnik obliczony odrębnie dla miast i terenów wiejskich województwa. W skali roku zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę na wsi zwiększyło się o 1,6% do poziomu 1919,4 kWh w 2020 r., a w mieście zanotowano wzrost o 1,1% do poziomu 1457,2 kWh.

Mapa 46. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2020 r.
 Map 46. Consumption of electricity in households in 2020

W układzie przestrzennym województwa zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę było dość zróżnicowane i wahało się między 1406,3 kWh (powiat ostrowiecki) a 2377,9 kWh (powiat kazimierski). W skali roku w większości powiatów zanotowano wzrost tego wskaźnika, a największy wystąpił w powiatach koneckim i kazimierskim (po 3,3%).

Od 2015 r. w województwie obserwowano systematyczny wzrost zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2020 r. relacja ta kształtowała się na poziomie 659,6 kWh (w kraju – 822,2 kWh) i w porównaniu z 2019 r. wzrosła o 2,8% (w kraju wzrost o 3,1%). W miastach województwa świętokrzyskiego zanotowano wzrost analizowanego wskaźnika o 3,0% (do poziomu 671,6 kWh w 2020 r.), a na wsi o 2,6% (do poziomu 649,5 kWh). W 2020 r w województwie w przekroju terytorialnym zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowało się w przedziale od 581,8 kWh (powiat ostrowiecki) do 807,5 kWh (powiat kazimierski).

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2020 r. jednostki samorządu terytorialnego (JST) wszystkich szczebli uzyskały dochody wyższe niż rok wcześniej, przy czym najbardziej wzrosły dochody budżetów powiatów. W strukturze dochodów JST zwiększył się udział dochodów własnych i subwencji ogólnej, zmniejszył się natomiast udział dotacji ogółem oraz dotacji otrzymanych na realizację projektów europejskich. Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które wzrosły w porównaniu z 2019 r. Zwiększył się także dochód ogółem przypadający na 1 mieszkańca województwa.

Łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim, tj. gmin, powiatów, miasta na prawach powiatu (Kielce) oraz województwa, w 2020 r. wyniosły 9332,5 mln zł i stanowiły 3,1% dochodów JST w skali kraju. Lata 2010–2020 to okres ich systematycznego wzrostu. Na przestrzeni dziesięciu lat dochody ogółem zwiększyły się o 66,0%, wzrost ten był jednak niższy niż przeciętnie w Polsce, gdzie dochody przekroczyły poziom z 2010 r. o 87,3%.

W porównaniu z 2019 r. dochody ogółem JST były wyższe o 677,3 mln zł, tj. o 7,8%. Większy niż przeciętnie wzrost dochodów odnotowano w budżetach powiatów (o 13,1%) i w budżetach gmin (o 9,5%), natomiast mniejszy w budżecie miasta Kielce (o 1,7%). W budżecie województwa dochody ogółem uzyskane w 2020 r. były niższe o 1,5% w porównaniu do 2019 r.

W 2020 r. największy udział w strukturze dochodów ogółem JST województwa świętokrzyskiego miały dochody gmin (60,5%), a ich udział zwiększył się o 0,9 p.proc. w porównaniu do roku poprzedniego. Zwiększył się również udział dochodów powiatów (o 0,7 p.proc.) i wyniósł 15,8%. Udział miasta Kielce wyniósł 16,2% (o 1,0 p.proc. mniej niż w 2019 r.), a województwa - 7,4% (o 0,7 p.proc. mniej).

Na przestrzeni lat 2010-2020 dochody ogółem JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca systematycznie rosły i w porównaniu z 2010 r. były wyższe o 73,4%. W 2020 r. na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 7587 zł dochodów JST, tj. o 592 zł więcej niż w 2019 r. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego dość wyraźnie różniły się między sobą pod względem wielkości omawianego wskaźnika. W jedynym mieście na prawach powiatu – Kielcach i gminach były one znacznie wyższe niż w powiatach i województwie.

Tablica 46. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Revenue budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem docho- dów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4375	4908	6995	7587	39,1
Gminy ^a Gminas ^a	2939	3199	4948	5453	39,2
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	4521	5497	7636	7807	46,4
Powiaty Powiats	927	973	1254	1427	34,1
Województwo Voivodships	405	527	566	561	32,8

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gmina which is also city with powiat status.

Wśród gmin najwyższy dochód ogółem na 1 mieszkańca w 2020 r. odnotowano w: Nowinach (8685 zł), Rakowie (7968 zł) i Połańcu (7115 zł), najniższy zaś w: Opatowie (4192 zł), Tarłowie (4237 zł) oraz Stąporkowie (4311 zł).

Wśród powiatów najwyższy dochód per capita odnotowano w powiecie opatowskim (2208 zł) i kazimierskim (2205 zł), a najniższy w powiecie kieleckim (1001 zł).

Jedną z podstawowych miar samodzielności JST jest ich samodzielność finansowa mierzona udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem. Ich wysoki udział gwarantuje możliwość prowadzenia autonomicznej polityki rozwoju, w tym polityki inwestycyjnej.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które w 2020 r. wyniosły 3648,3 mln zł i stanowiły 39,1% dochodów ogółem JST. Dochody te wzrosły zarówno w porównaniu z 2010 r. (o 82,6%), jak również z 2019 r. (o 11,0%). Tempo ich wzrostu cechowało się znacznym zróżnicowaniem. W porównaniu z 2019 r. dochody własne najszybciej wzrosły w budżecie województwa (o 15,5%). W budżetach gmin wzrosły o 14,4%, powiatów – o 8,7%, a w najmniejszym stopniu w mieście Kielce – o 1,8%.

Z uwagi na fakt, że dochody własne gmin, miasta Kielce oraz województwa rosły szybciej niż ich dochody ogółem, zwiększył się ich udział. W 2019 r. udział ten wynosił odpowiednio: 37,5%, 46,4% i 28,0%, natomiast w 2020 r. wzrósł do: 39,2%, 46,4% oraz 32,8%. W budżetach powiatów dochody własne w porównaniu z 2019 r. wzrosły przy jednoczesnym spadku dochodów ogółem, tym samym zmniejszył się ich udział z 35,5% w 2019 r. do 34,1% w 2020 r.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w poszczególnych gminach województwa świętokrzyskiego był dość mocno zróżnicowany i kształtował się w zakresie od 19,3% w Radoszycach, do 60,5% w Nowinach. Duży udział odnotowano także w Połańcu (59,5%) oraz Sandomierzu (57,5%). W ramach powiatów udział ten nie był tak silnie zróżnicowany jak w przypadku gmin. Najwyższy odnotowano w powiatach kieleckim (49,1%) i starachowickim (38,9%), a najniższy w powiecie buskim (25,9%).

W strukturze dochodów własnych JST największy udział miały wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (34,4%). Wpływy z podatku od nieruchomości stanowiły 16,3% dochodów własnych, z podatku dochodowego od osób prawnych - 5,2%, natomiast dochody z majątku - 4,1%.

W 2020 r. z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych do budżetów JST województwa świętokrzyskiego wpłynęło 1254,4 mln zł (o 2,0% mniej niż w rok wcześniej). Budżety gmin z tytułu udziału w PIT otrzymały 720,8 mln zł (o 1,6% mniej niż w 2019 r.), miasto Kielce - 299,9 mln zł (o 2,8% mniej), powiaty - 193,6 mln zł (o 1,8% mniej), a województwo - 40,1 mln zł (o 2,1% mniej). Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w największym stopniu zasiły budżet miasta Kielce, gdzie stanowiły 42,6% dochodów własnych. W powiatach i gminach ich udział wyniósł odpowiednio 38,4% i 32,6%. Spośród gmin najwyższy udział wystąpił w Bliżyniu (49,2%) i Masłowie (48,3%), a najniższy, w Baćkowicach (14,8%) i Działoszycach (16,1%).

Drugim pod względem wartości źródłem dochodów własnych JST był podatek od nieruchomości. W 2020 r. z tego tytułu do budżetów gmin i budżetu miasta Kielce wpłynęło 594,2 mln zł, tj. o 2,5% więcej niż rok wcześniej (katalog dochodów własnych samorządów powiatowych oraz województwa nie zawiera wpływów z podatku od nieruchomości). W gminach dochody z tego tytułu stanowiły 21,5% wartości dochodów własnych. Najwyższy udział wystąpił w Połańcu i Osieku, gdzie z tego tytułu pochodziło 52,0% i 50,7% dochodów własnych gmin, a najniższy w Bielinach i Klimontowie, odpowiednio 4,0% i 5,6%. W budżecie miasta Kielce odstek wyniósł 16,8%.

Z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych do budżetów JST w 2020 r. wpłynęło 189,2 mln zł (o 13,5% więcej niż w 2019 r.), co stanowiło 5,2% dochodów własnych JST. Do budżetu województwa wpłynęło 122,2 mln zł (o 13,7% więcej niż w 2019 r.). Gminy z tego tytułu otrzymały 38,7 mln zł (o 19,0% więcej niż w 2019 r.), miasto Kielce - 20,3 mln zł (o 2,4% więcej), a powiaty - 8,0 mln zł (o 16,5% więcej). Podatek dochodowy od osób prawnych miał największy udział w budżecie województwa (54,0% dochodów własnych). W budżetach gmin, miasta Kielce oraz powiatów dochody z tego źródła miały mniejszy udział, stanowiąc odpowiednio: 1,7%, 2,9% oraz 1,6% dochodów własnych poszczególnych JST.

Dochody z majątku budżetów JST w 2020 r. wyniosły 150,9 mln zł i były o 1,8% wyższe niż rok wcześniej. Największy udział dochodów majątkowych w dochodach własnych zanotowano w budżecie miasta Kielce (8,5%), do którego wpłynęło 60,2 mln zł dochodów majątkowych (o 4,3% więcej niż w 2019 r.). Wpływy z tego tytułu do budżetów gmin były mniejsze o 3,6% i wyniosły 74,3 mln zł, co stanowiło 3,4% dochodów własnych gmin. Budżety powiatów i województwa otrzymały odpowiednio: 11,4 mln zł i 5,1 mln zł (więcej o 20,3% i 24,7%), co miało po 2,3% udziału w dochodach własnych tych jednostek.

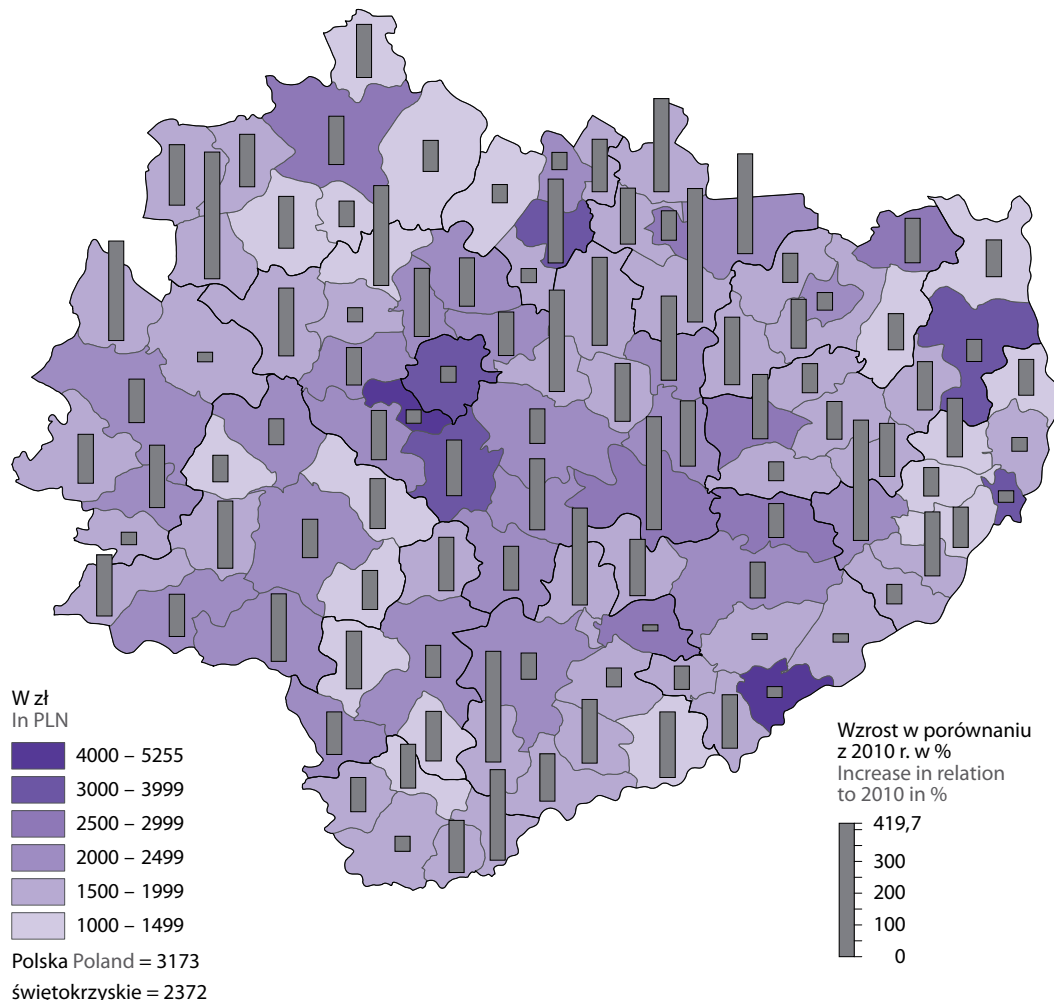
Dochody własne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w porównaniu z 2019 r. wzrosły o 11,7%, tj. o 311 zł i w 2020 r. kształtowały się na poziomie 2966 zł, co stanowiło 39,1% dochodów ogółem przypadających na 1 mieszkańca. Pod względem wysokości dochodów własnych przypadających na 1 mieszkańca poszczególne jednostki samorządu terytorialnego różniły się między sobą. Najwyższe dochody per capita zanotowano dla miasta Kielce - 3625 zł (o 83 zł więcej niż w 2019 r.), w gminach na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 2137 zł (o 281 zł więcej niż w 2019 r.), w powiatach - 487 zł (o 42 zł więcej niż w 2019 r.), a w województwie - 184 zł (o 26 zł więcej niż w 2019 r.). Wyraźne dysproporcje między jednostkami poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynikają przede wszystkim z ustawowo różnych udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

W 2020 r. w grupie najzamożniejszych gmin województwa znalazły się Nowiny, gdzie na 1 mieszkańca przypadało średnio 5255 zł dochodów własnych oraz Połaniec (4232 zł). Najniższy wskaźnik odnotowano w Tarłowie (1000 zł) i Radoszycach (1124 zł). W porównaniu z 2019 r. najwyższy wzrost dochodów własnych na 1 mieszkańca gminy zanotowano w Bejskach (wzrost o 103,9%).

W budżetach dziesięciu gmin dochody własne per capita były niższe. Największy spadek wystąpił w: Łagowie (o 24,7%), Gnojnie (o 16,4%) oraz Moskorzewie (o 14,2%).

Mapa 47. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2020 r.

Map 47. Own revenue of gminas^a budgets per capita in 2020

a Dochody własne miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
a Own revenue of city with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Oprócz dochodów własnych na dochody ogółem budżetów JST składają się również dotacje. W 2020 r. jednostkom samorządu terytorialnego przekazano dotacje w wysokości 3130,8 mln zł, z czego 605,3 mln zł (19,3%) to dotacje na zadania inwestycyjne. Łącznie dotacje stanowiły 33,5% ogółu dochodów JST (o 1,5 p.proc. mniej niż w 2019 r.). W porównaniu z 2019 r. dotacje ogółem JST były wyższe o 100,4 mln zł (o 3,3%), przy czym dotacje na zadania inwestycyjne były niższe o 28,9%. Udział dotacji w dochodach ogółem poszczególnych JST w 2020 r. był najwyższy w budżetach gmin (37,1%), a najniższy w budżetach powiatów (22,6%). W budżecie województwa stanowił 35,1% dochodów ogółem, a w budżecie miasta Kielce - 30,5%.

Dotacje celowe wszystkich szczebli JST w 2020 r. wyniosły łącznie 2353,5 mln zł, tj. o 8,0% więcej w porównaniu z 2019 r. W grupie dotacji celowych największy udział stanowiły dotacje z budżetu państwa (96,7%), które w porównaniu z 2019 r. wzrosły o 8,1%. W ramach dotacji z budżetu państwa największej środków jednostki samorządu terytorialnego otrzymały na zadania zleczone z zakresu administracji rzą-

dowej (89,4%) oraz na zadania własne (10,3%).

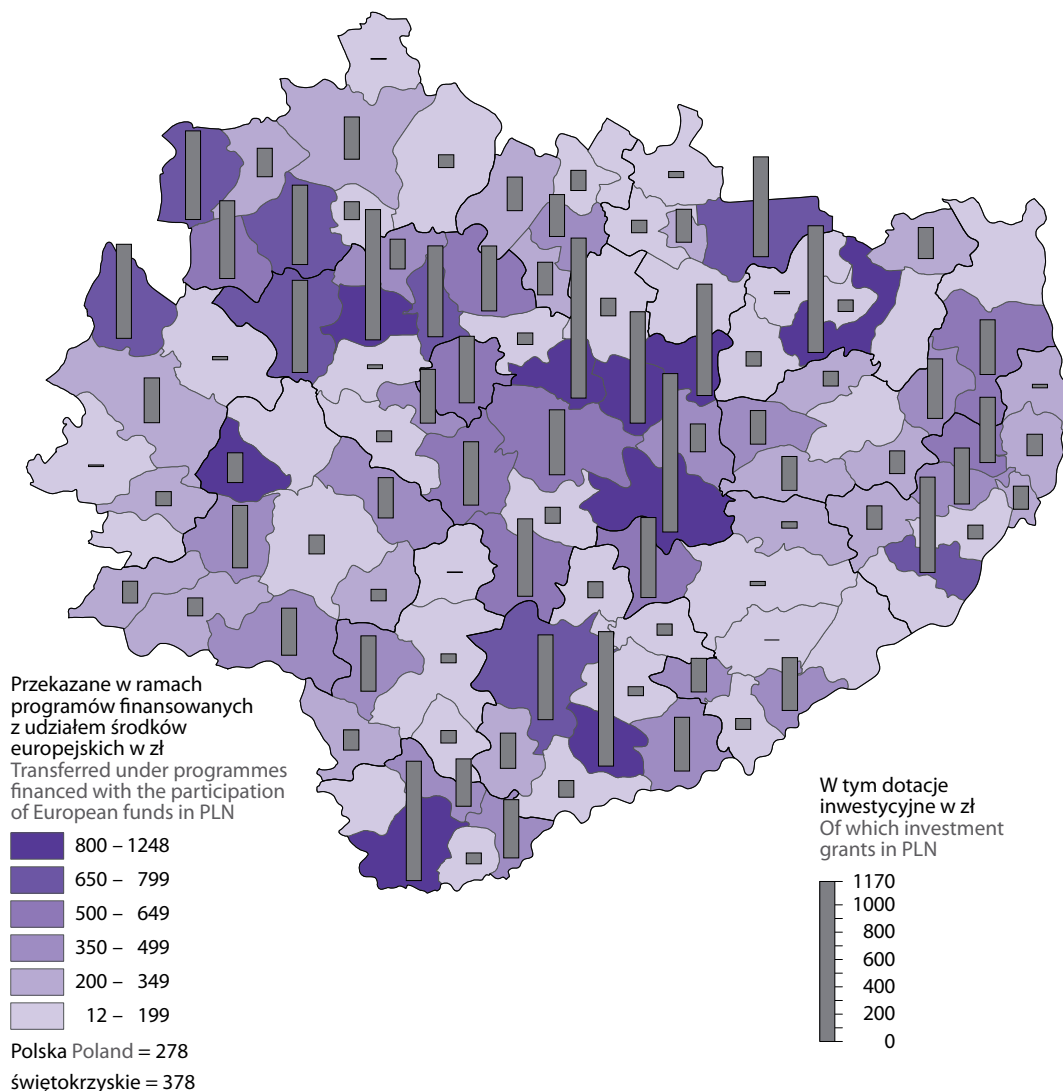
Z ogółu otrzymanych przez JST dotacji blisko $\frac{1}{4}$ (tj. 777,3 mln zł), to dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200, 620, 205, 625 klasyfikacji budżetowej). Z ogółu dotacji europejskich 69,3% (tj. 538,4 mln zł) stanowiły dotacje na zadania inwestycyjne (paragrafy 620 i 625). W porównaniu z 2019 r. dotacje z funduszy europejskich były niższe o 74,8 mln zł, w tym dotacje na cele inwestycyjne o 188,2 mln zł. Oznacza to spadek odpowiednio o 8,8% i o 25,9%.

Najwięcej środków ze źródeł zewnętrznych, w tym z funduszy europejskich (tj. dotacji z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625) w 2020 r. zasililo budżet gmin - 352,4 mln zł, co stanowiło 45,3% ogólnej kwoty pozyskanej z tego tytułu przez budżety JST. Budżet województwa otrzymał 211,1 mln zł, tj. 27,2% kwoty ogółem. Miasto Kielce uzyskało 112,1 mln zł, tj. 14,4% udziału, a powiaty – 101,8 mln zł (13,1%). Środki te w większości przeznaczone były na inwestycje. Miasto Kielce przeznaczyło na ten cel 84,2% pozyskanych środków, gminy - 83,2%, województwo - 54,3%, a powiat – 35,7%. W 2020 r. największy udział środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem poszczególnych szczebli JST zanotowano w dochodach województwa (30,6%), mniejszy w mieście Kielce (7,4%) i powiatach (6,9%), a najmniejszy w gminach (6,2%).

W porównaniu z 2019 r. udziały środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem wzrosły w budżetach powiatów (o 3,0 p.proc.), natomiast w budżecie województwa, miasta Kielce i budżetach gmin ogółem zmniejszyły się o odpowiednio: 7,6 p.proc., 4,2 p.proc. i 0,7 p.proc.

W 2020 r. dotacje JST otrzymane na realizację projektów europejskich (paragrafy 200, 620, 205 i 625) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 632 zł. W gminach było to przeciętnie 340 zł (od 12 zł w gminie Opatów do 1248 zł w gminie Górno). W mieście Kielce omawiane dotacje wyniosły 577 zł na osobę. W powiatach wskaźnik ten wyniósł przeciętnie 98 zł i kształtował się od 371 zł w powiecie kaziemskim do niespełna 44 zł w powiecie staszowskim. Z budżetu województwa na każdego mieszkańca przypadało 172 zł dotacji europejskich.

Mapa 48. Dotacje^a dla gmin^b na 1 mieszkańca w 2020 r.
 Map 48. Grants^a for gminas^b per capita in 2020

a Dane dotyczą dotacji z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych. b Dotacje dla miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a The data relate to grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 of the classification of budget revenue and expenditure.

b Grants for city with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W 2020 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały również subwencję ogólną z budżetu państwa w wysokości 2553,3 mln zł (o 9,2% więcej niż w 2019 r.), przez co udział subwencji w strukturze dochodów ogółem zwiększył się z 27,0% rok wcześniej, do 27,4% w 2020 r. Największą składową subwencji ogólnej (63,7%) stanowiła część oświatowa w kwocie 1627,2 mln zł. Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach budżetów powiatów (43,3%), mniejszy w budżecie: województwa (32,1%), gmin (23,8%) i miasta Kielce (23,1%).

Rozpatrując poszczególne jednostki samorządu terytorialnego dochody ogółem gmin w 2020 r. wyniosły 5648,3 mln zł i w porównaniu z 2019 r. wzrosły o 9,5%, z czego dochody własne w kwocie 2213,3 mln zł stanowiły 60,7% dochodów własnych wszystkich szczebli JST. Dotacje ogółem na poziomie 2093,2 mln zł stanowiły 66,9% dotacji JST, a subwencja ogólna w wysokości 1341,8 mln stanowiła 52,6% subwencji

ogółem JST. Dotacje inwestycyjne gmin o wartości 319,4 mln zł stanowiły 15,3% dotacji ogółem gmin. Dotacje celowe w kwocie 1740,7 mln zł stanowiły 83,2% dotacji ogółem, natomiast dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 na łączną kwotę 352,4 mln zł stanowiły 16,8% dotacji ogółem. Największą część subwencji ogólnej gmin stanowiła część oświatowa (61,6%). W porównaniu z 2019 r. zwiększyły się poszczególne źródła finansowania budżetów gmin, przy czym w największym stopniu wzrosły dochody własne (o 14,4%).

Dochody ogółem miasta na prawach powiatu wzrosły porównaniu w do poprzedniego roku o 1,7% i w 2020 r. wyniosły 1516,2 mln zł. W strukturze dochodów miasta, dochody własne w wysokości 704,0 mln zł stanowiły 19,3% udziału w dochodach własnych ogółem JST. Miasto Kielce uzyskało dotacje w kwocie 462,3 mln zł z udziałem 14,8% w dotacjach JST. Ich wartość była o 4,7% niższa w porównaniu z 2019 r. Część inwestycyjna dotacji ogółem miasta Kielce w wysokości 99,0 mln zł miała 21,4% udziału w dotacjach ogółem miasta Kielce. W strukturze dotacji ogółem dotacje celowe o wartości 350,3 mln zł stanowiły 75,8% ogółu dotacji. Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 w kwocie 112,1 mln zł miały 24,2% udziału w dotacji ogółem. Subwencja ogólna na poziomie 349,9 mln zł stanowiła 13,7% łącznej subwencji JST. Subwencja ogółem miasta Kielce prawie w całości przeznaczona była na oświatę (97,6%).

Dochody ogółem powiatów wyniosły 1478,4 mln zł i w porównaniu z 2019 r. były o 13,1% wyższe. Z tytułu dochodów własnych samorządy powiatów uzyskały 504,8 mln zł, tj. 13,8% łącznej wartości dochodów własnych budżetów JST. Dotacje w wysokości 333,4 mln zł stanowiły 10,6% dotacji ogółem JST. Część inwestycyjna dotacji ogółem uzyskała wartość 66,3 mln zł. Dotacje celowe w kwocie 231,6 mln zł stanowiły 69,5% dotacji ogółem. Realizacja dotacji z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 w kwocie 101,8 mln zł miała 30,5% udziału w dotacji ogółem. W ramach subwencji budżety powiatów otrzymały 640,2 mln zł (25,1% subwencji ogółem JST), z czego 69,8% przeznaczonych było na oświatę.

Dochody ogółem województwa w 2020 r. wyniosły 689,5 mln zł, co oznaczało ich spadek o 1,5% w porównaniu z rokiem 2019. Samorząd województwa uzyskał najniższe dochody własne i najmniej środków z tytułu subwencji ogólnej - odpowiednio 226,2 mln zł, tj. 6,2% dochodów własnych ogółem JST oraz 221,3 mln zł, tj. 8,7% subwencji ogółem JST. Największy udział w subwencji ogółem stanowiła część wyrównawcza (59,6%). Z tytułu dotacji budżet województwa otrzymał 242,0 mln zł, co stanowiło 7,7% udziału w dotacjach ogółem JST. Tym samym była to najmniejsza wartość dotacji spośród jednostek samorządu terytorialnego. Na zadania inwestycyjne przeznaczono 120,6 mln zł (49,8% dotacji ogółem).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2020 r. wydatki jednostek samorządu terytorialnego w porównaniu z 2019 r. były wyższe, przy czym najbardziej wzrosły wydatki budżetów powiatów. W strukturze wydatków zmniejszył się udział wydatków majątkowych na rzecz wydatków bieżących. W skali roku zmniejszyła się zarówno wartość wydatków inwestycyjnych, jak również ich udział w wydatkach ogółem.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego w 2020 r. zrealizowały wydatki ogółem w wysokości 8904,9 mln zł. W tej kwocie największy udział miały wydatki gmin (5373,2 mln zł, tj. 60,3% wydatków ogółem JST), a wyraźnie mniejszy: miasta Kielce (1555,9 mln zł; 17,5%), powiatów (1381,9 mln zł; 15,5%) i województwa (593,9 mln zł; 6,7%).

W porównaniu z 2019 r. wydatki ogółem JST były wyższe o 4,4%, tj. o 377,8 mln zł. Większy wzrost wydatków niż przeciętnie w budżetach JST odnotowano w budżetach powiatów (o 15,5%) oraz gmin (o 5,4%), mniejszy w budżecie miasta Kielce (o 0,7%), natomiast w budżecie województwa wydatki były o 13,4% niższe niż w 2019 r.

Główne obciążenie budżetów JST stanowiły wydatki bieżące. W 2020 r. wyniosły 7382,9 mln zł, co stanowiło 82,9% wydatków ogółem (o 3,2 p.proc. więcej niż przed rokiem). W skali roku łączne wydatki bieżące JST wzrosły o 8,6%.

Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem dla powiatów i miasta Kielce kształtował się na zbliżonym poziomie i wyniósł odpowiednio 86,9% i 86,1%. W budżetach gmin udział tych wydatków wyniósł 83,5%, natomiast w budżecie województwa był najmniejszy i stanowił 60,2% wydatków ogółem. Na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stosunkowo najwięcej przeznaczyły powiaty (53,9%), a najmniej województwo (19,8%). W budżetach gmin ten rodzaj wydatków stanowił 30,7% wydatków ogółem, a w mieście Kielce – 34,3%.

Oprócz wydatków bieżących jednostki samorządu terytorialnego na wydatki majątkowe przeznaczyły 1522,0 mln zł, tj. o 12,1% mniej niż w 2019 r. Kwota ta stanowiła 17,1% wydatków ogółem i prawie w całości (98,3%) była przeznaczona na inwestycje. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 2020 r. wyniósł w: gminach 16,3%, mieście Kielce - 13,3%, powiatach - 12,8%, województwie - 39,8%.

W strukturze wydatków budżetów JST województwa świętokrzyskiego w 2020 r. wydatki inwestycyjne wyniosły 1496,4 mln zł (o 12,8% mniej niż rok wcześniej). Gminy przeznaczyły na ten cel 876,6 mln zł (58,6% ogółu wydatków inwestycyjnych JST), województwo - 236,3 mln zł (15,8%), miasto Kielce - 206,8 mln zł (13,8%), a najmniej powiaty - 176,6 mln zł (11,8%).

Wydatki ogółem JST przypadające na 1 mieszkańca wyniosły 7240 zł i w odniesieniu do 2019 r. były wyższe o 5,1%. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego różniły się wyraźnie między sobą pod względem wydatków per capita. W mieście na prawach powiatu i gminach były one znacznie wyższe niż w powiatach i województwie.

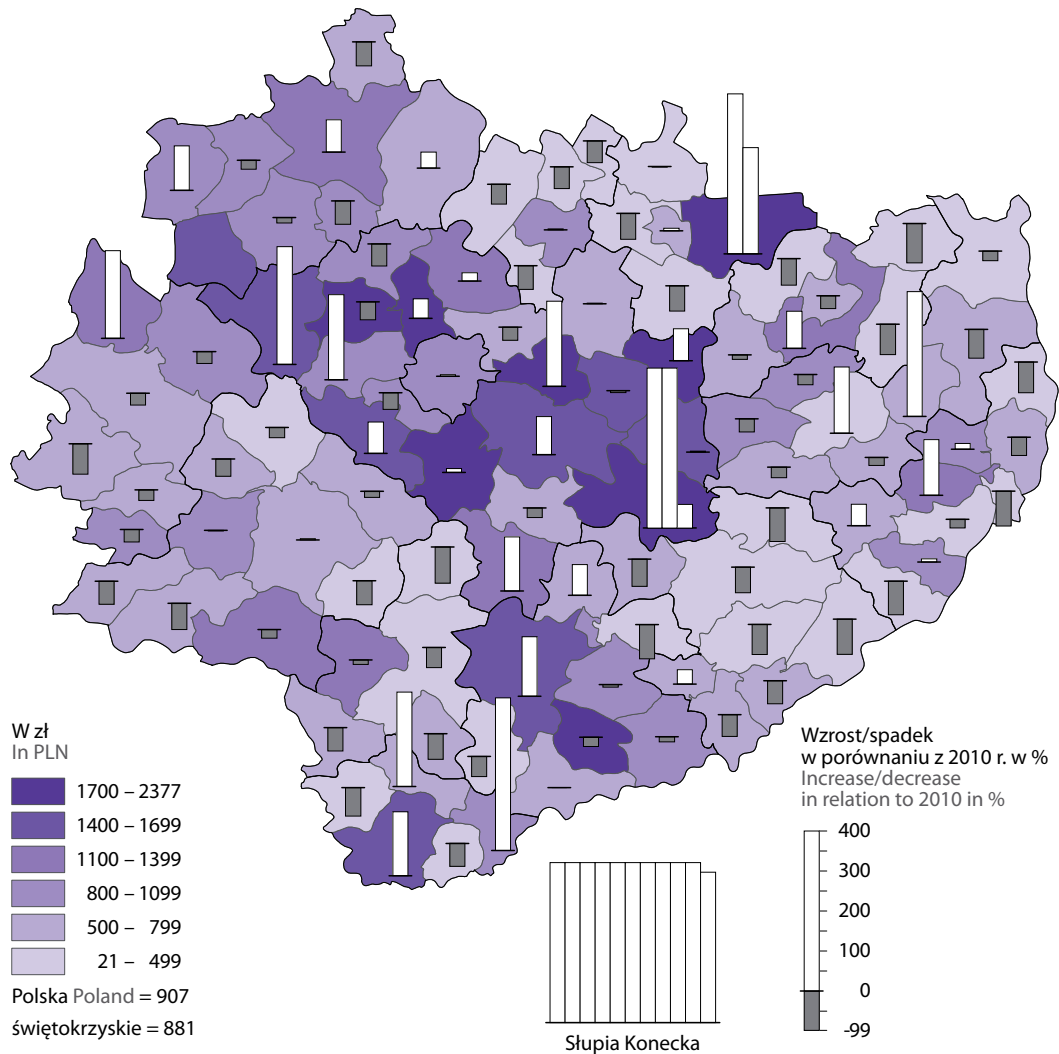
Tablica 47. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Expenditure of local government units budgets

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of invest- ment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4876	4951	6891	7240	16,8
Gminy ^a Gminas ^a	3369	3133	4894	5187	16,3
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	4840	6067	7911	8011	13,3
Powiaty Powiats	995	960	1148	1334	12,8
Województwo Voivodship	437	547	554	483	39,8

^a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding gmina which is also city with powiat status.

W 2020 r. wydatki majątkowe JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie 1237 zł, tj. o 162 zł mniej niż w 2019 r., z czego na każdego mieszkańca przypadało przeciętnie 1217 zł wydatków inwestycyjnych (tj. o 171 zł mniej niż rok wcześniej). W gminach wskaźnik ten dla wydatków majątkowych ukształtował się na poziomie 858 zł (o 29 zł mniej niż w 2019 r.), z czego 846 zł przypadało na wydatki inwestycyjne (o 32 zł mniej). W mieście Kielce omawiany wskaźnik wyniósł odpowiednio 1113 zł dla wydatków majątkowych (o 489 zł mniej), oraz 1065 zł dla wydatków inwestycyjnych (o 527 zł mniej). W powiatach na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 174 zł wydatków majątkowych (o 33 zł więcej niż rok wcześniej), z czego 170 zł przeznaczonych było na wydatki inwestycyjne (o 33 zł więcej w porównaniu z 2019 r.). W budżecie województwa na 1 mieszkańca przypadało średnio 192 zł wydatków majątkowych (o 88 zł mniej niż w 2019 r.). Kwota ta przeznaczona była w całości na wydatki inwestycyjne.

Mapa 49. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2020 r.
 Map 49. Investment expenditure of budgets of gminas^a per capita in 2020

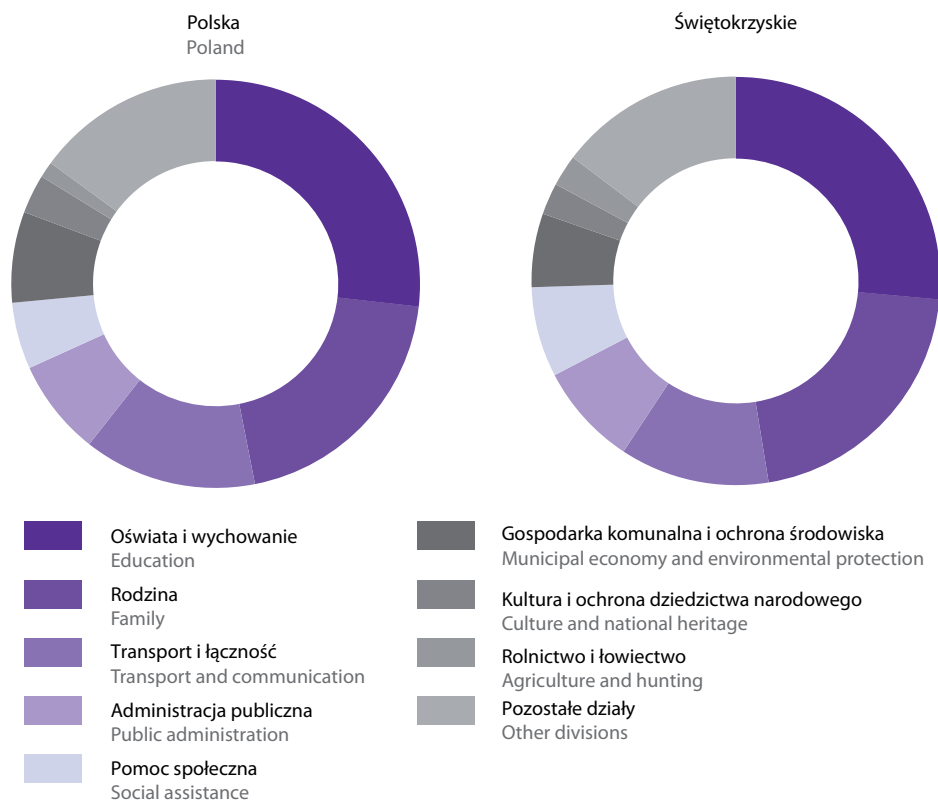
a Wydatki miasta na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gminy i powiatu.
 a Expenditure of city with powiat status concerns the statutory tasks of gmina and powiat.

Najwyższe wydatki majątkowe inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca poniosła gmina Raków – 2377 zł (w 2019 r., 2060 zł) i Górnio - 2116 zł (w 2019 r., 2360 zł), a najniższe gmina Bałtów - 21 zł (rok wcześniej - 1208 zł). Zarówno wydatki majątkowe, jak również inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca powiatów były mniej zróżnicowane niż w gminach. W przypadku wydatków majątkowych kształtowały się w granicach od 474 zł w powiecie kazimierskim, do 67 zł w powiecie starachowickim, z czego na każdego mieszkańca powiatu kazimierskiego przypadało 448 zł wydatków majątkowych inwestycyjnych. W powiecie starachowickim wydatki majątkowe w całości były przeznaczone na inwestycje.

W strukturze wydatków budżetów JST według działów w 2020 r. najczęściej środków przeznaczonych było na oświatę i wychowanie (26,5% wydatków ogółem). Dużą część środków przekazano w ramach działu rodzina (21,0%) oraz transport i łączność (11,8%). Ponadto istotną część wydatkowano także na: administrację publiczną (8,1%), pomoc społeczną (7,1%) oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (5,8%).

Wykres 80. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2020 r.

Chart 80. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2020

Strukturę wydatków ogółem JST według działów cechowała duża stabilność. Różnice do 2019 r. były niewielkie i nie miały większego wpływu na kolejność działów w strukturze.

W budżetach gmin i miasta na prawach powiatu największy udział miały wydatki w ramach działów: rodzina oraz oświata i wychowanie. Wydatki z tych dwóch działów w budżetach gmin stanowiły odpowiednio 28,4% i 27,1% wydatków ogółem, natomiast w budżecie miasta Kielce – 17,8% oraz 28,6%. W budżetach powiatów największy udział miały wydatki z działów: oświata i wychowanie (30,7% wydatków ogółem powiatów) oraz transport i łączność (12,7%). W budżecie województwa najwięcej wydatków poniesionych było w ramach działu transport i łączność (46,5%). Różna struktura wydatków jednostek poszczególnych szczebli samorządu wynikała z odmienności przypisanych im zadań.

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2020 r. jednostki samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim ogółem zamknęły rok budżetowy nadwyżką, podobnie jak rok wcześniej. Wyjątek stanowił budżet miasta Kielce, gdzie wynik finansowy był ujemny, przy czym deficyt był mniejszy niż w 2019 roku.

Jednostki samorządu terytorialnego ogółem w województwie zamknęły rok budżetowy 2020 nadwyżką w wysokości 427,5 mln zł (wobec nadwyżki w wysokości 128,0 mln zł w 2019 r.). Na tę kwotę złożyły się nadwyżki w budżetach: gmin (275,1 mln zł), powiatów (96,5 mln zł), województwa (95,6 mln zł) oraz deficyt miasta Kielce (39,7 mln zł).

Relacja nadwyżki budżetowej JST do dochodów ogółem w 2020 r. wyniosła 4,6%. W gminach relacja ta wyniosła 4,9%, w powiatach 6,5%, natomiast w województwie 13,9%. W mieście na prawach powiatu relacja deficytu do dochodów ogółem wyniosła 2,6%. Dla porównania relacja nadwyżki budżetowej JST do dochodów ogółem rok wcześniej wyniosła 1,5%. W 2019 r. w gminach wskaźnik ten wyniósł 1,1%, w powiatach 8,5%, a w województwie 2,0%. W mieście Kielce, gdzie podobnie jak w 2020 r. zanotowano deficyt, relacja ta wyniosła 3,6%.

Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-642,9	-54,5	128,0	427,5
Gminy ^a Gminas ^a	-465,1	69,9	56,8	275,1
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	-64,7	-113,2	-53,6	-39,7
Powiaty Powiats	-73,0	14,1	110,5	96,5
Województwo Voivodship	-40,1	-25,4	14,3	95,6

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gmina which is also city with powiat status.

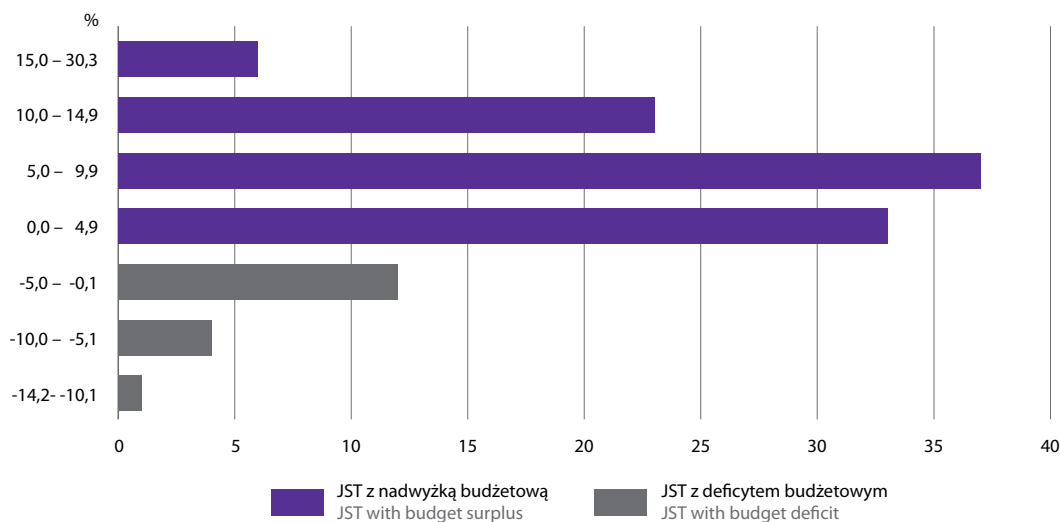
W 2020 r. nadwyżka budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła przeciętnie 348 zł, przy czym w gminach było to 266 zł, w powiatach - 93 zł, a w budżecie województwa - 78 zł. Deficyt w mieście Kielce osiągnął wartość 205 zł na osobę.

Spośród 101 gmin województwa świętokrzyskiego (bez miasta na prawach powiatu) 85 gmin uzyskało nadwyżkę budżetową w wysokości 309,4 mln zł. Pozostałe 16 gmin zamknęło rok budżetowy deficytem na łączną kwotę 34,2 mln zł. Wśród nich 93,8% stanowiły gminy, w których relacja deficytu do dochodów nie przekroczyła 10%. Ponad 10-procentowy deficyt osiągnęła tylko jedna jednostka. Spośród gmin z nadwyżką budżetową najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji nadwyżki do dochodów w przedziale od 5% do 10%; ich udział wyniósł 37,6%. Ponad 10-procentowa nadwyżka wystąpiła w 25 jednostkach (29,4% ogółu gmin, w których była nadwyżka). Dla porównania rok wcześniej nadwyżka, która przekroczyła 10% wystąpiła w trzech gminach.

W przypadku budżetów powiatów, wszystkie uzyskały nadwyżkę budżetową w wysokości 96,5 mln zł.

Wykres 81. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2020 r.

Chart 81. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2020

Gminami, które w stosunku do swoich dochodów osiągnęły największą nadwyżkę budżetową były Bałtów i Bejsce, gdzie ta relacja wyniosła odpowiednio 30,3% i 25,7%. Gminą z relatywnie największym deficytem, w której wydatki przewyższyły dochody o 14,2% był Łągów, a w mniejszym stopniu Chęciny (relacja 9,0%).

W powiatach największa nadwyżka wystąpiła w powiecie staszowskim, gdzie relacja wyniku finansowego do dochodów wyniosła 12,3%.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Do końca grudnia 2021 r. w województwie świętokrzyskim w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 zawarto umowy o dofinansowanie projektów o wartości 16,4 mld zł. Największe środki przeznaczone na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Projekty europejskie realizowane przez jednostki podsektora instytucji samorządowych obejmują część wykorzystywanych w Polsce środków publicznych pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Innymi beneficjentami funduszy europejskich są jednostki podsektora instytucji rządowych, a także sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, do środków europejskich zaliczamy zarówno fundusze pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, jak i środki pozaunijne, których źródłem są: Norweski Mechanizm Finansowy, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Sposób wykorzystania głównej części funduszy napływających do Polski z budżetu UE został określony w Umowie Partnerstwa na lata 2014-2020. W okresie wcześniejszym podstawą były Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013, a środki przewidziane na ten okres programowania były wykorzystywane w niewielkiej skali także po 2015 r. Większa część rozdzielonych w Umowie Partnerstwa

funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz Funduszu Spójności przypada na krajowe programy operacyjne (56,3%), niemające przypisania do konkretnych regionów, natomiast mniejsza ich część została programowo rozdzielona na określone obszary kraju. Dotyczy to 16 regionalnych programów operacyjnych (RPO; 40,7%) oraz PO Polska Wschodnia (2,6%). W okresach programowania 2007-2013 oraz 2014-2020 dodatkowe niewielkie środki były kierowane do obszarów przygranicznych w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna. Poza polityką spójności i Umową Partnerstwa 2014-2020 znajdują się środki przyznane Polsce przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Dysponentami tych funduszy są ministrowie właściwi dla rolnictwa i gospodarki morskiej.

Całkowita wartość realizowanych przez samorządy projektów europejskich obejmuje publiczne środki europejskie uzyskiwane w formie dotacji oraz wkład własny pochodzący z dochodów własnych samorządów lub z kredytów i pożyczek. Dotacje celowe pozyskane z UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 są wykazywane przez samorządy w §205 klasyfikacji budżetowej (zadania bieżące) oraz §625 (zadania inwestycyjne). Pozostałe otrzymane dotacje europejskie zalicza się do analogicznych §200 i §620.

Poniżej przedstawione zostaną wartości całkowite (w mln zł) umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa, m.in. według takich programów jak: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalny Program Operacyjny. Wartość całkowita zaprezentowana zostanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz w odniesieniu do wartości całkowitej dofinansowania w Polsce.

Do końca grudnia 2021 r. w województwie świętokrzyskim wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 osiągnęła 16356,7 mln zł. Ze środków UE pochodziło 10121,8 mln zł, co stanowiło 61,9% ogółu dofinansowania. Całkowita wartość projektów zrealizowanych do grudnia 2021 r. na terenie województwa świętokrzyskiego stanowiła 3,0% wielkości krajowej i w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 13489 zł.

Ponad połowa całkowitej wartości umów (8488,4 mln zł) wykorzystywana były w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, przy czym 69% tej kwoty stanowiło dofinansowanie ze środków UE. Znaczne fundusze (3614,1 mln zł) przeznaczone zostały także na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (w tym 50% pochodziło ze środków UE). Trzecie miejsce pod względem wielkości wydatkowanych środków przypadło na przedsięwzięcia realizowane w ramach programu Inteligentny Rozwój. Ich łączna wartość osiągnęła 1564,4 mln zł. Udział funduszy UE był dla tych przedsięwzięć relatywnie niski i wyniósł 45%. Najwyższy udział dofinansowania ze środków UE występował w projektach z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (87%). Projekty realizowane w ramach tego programu miały wartość 584,6 mln zł. Ponadto 492,6 mln zł przeznaczono na program Polska Cyfrowa. Udział dofinansowania ze środków UE w tej grupie wyniósł 49%.

Tablica 49. Wartość całkowita projektów, w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2021 r.^a

Table 49. The total project value including the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014-2020 in voivodship to end the 2021^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Polska=100 Poland=100	Na 1 miesz- kańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	16356,7	10121,8	3,0 ^c	13489
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	3614,1	1804,9	1,6	2981
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1564,4	700,0	2,0	1290
Polska Cyfrowa Digital Poland	492,6	239,8	3,3	406
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Develop- ment	584,6	508,8	2,3	482
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	8488,4	5856,1	4,3	7000

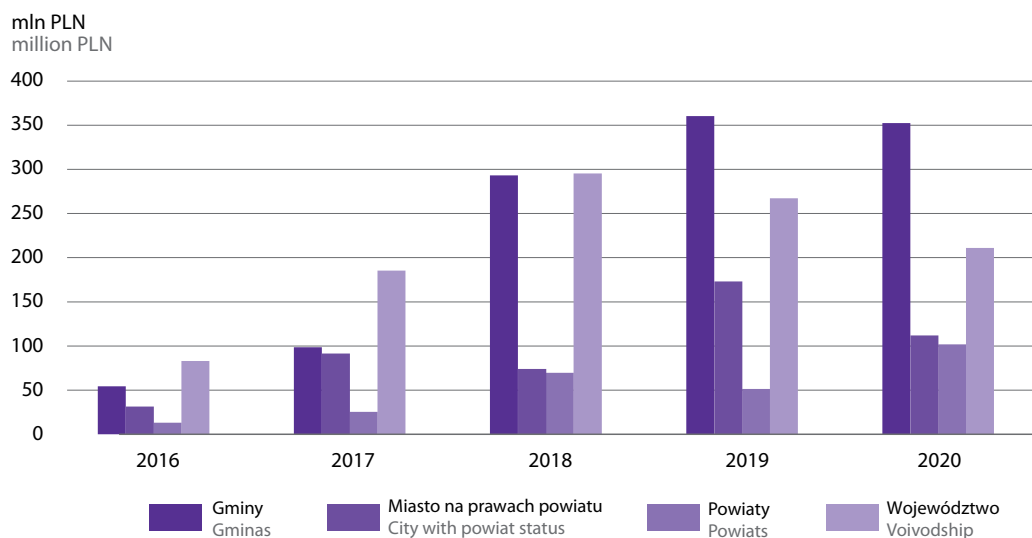
a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

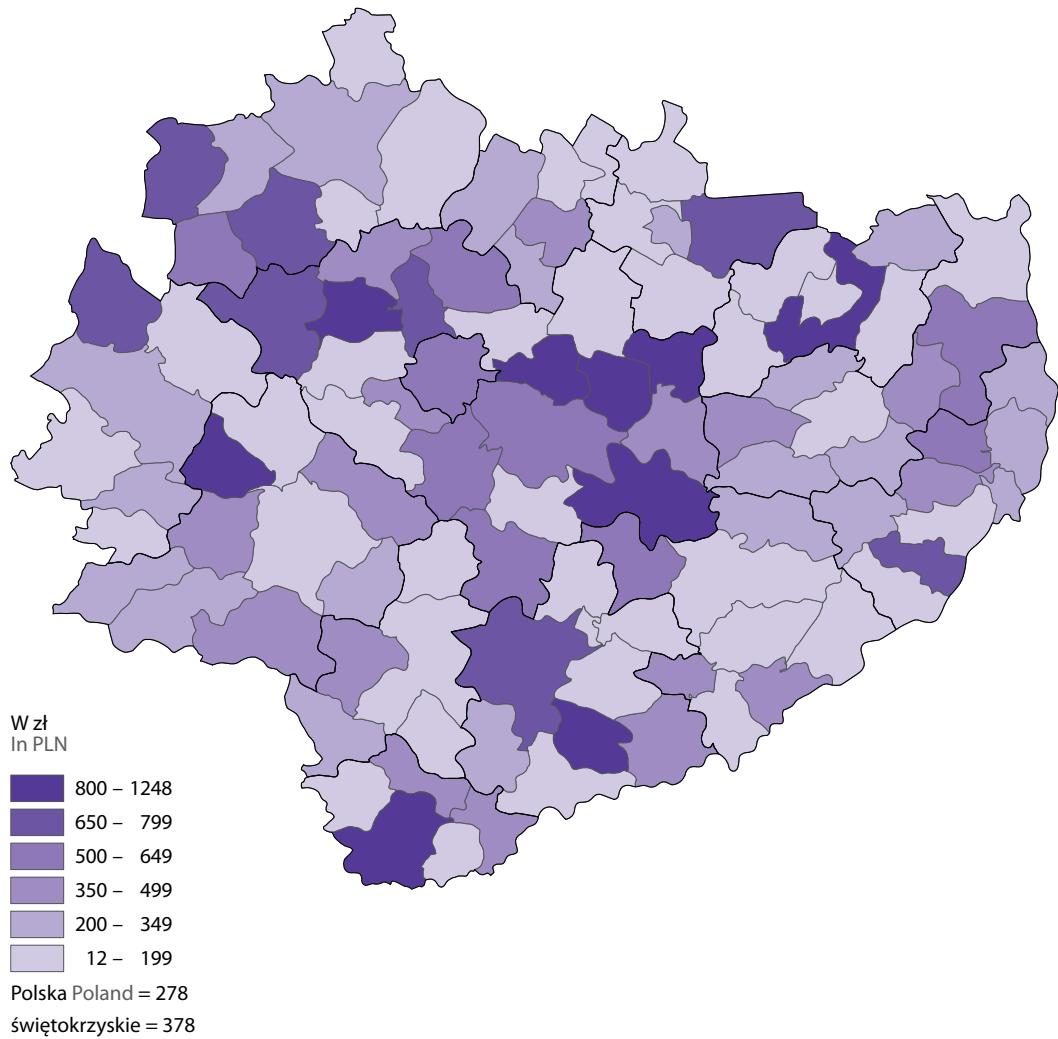
a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 31 December 2021 was adopted. c For Poland included financing value of Operational Programme Eastern Poland.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Wykres 82. Wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorządy na realizację projektów europejskich
Chart 82. Total value of subsidies received by local governments for the implementation of European projects

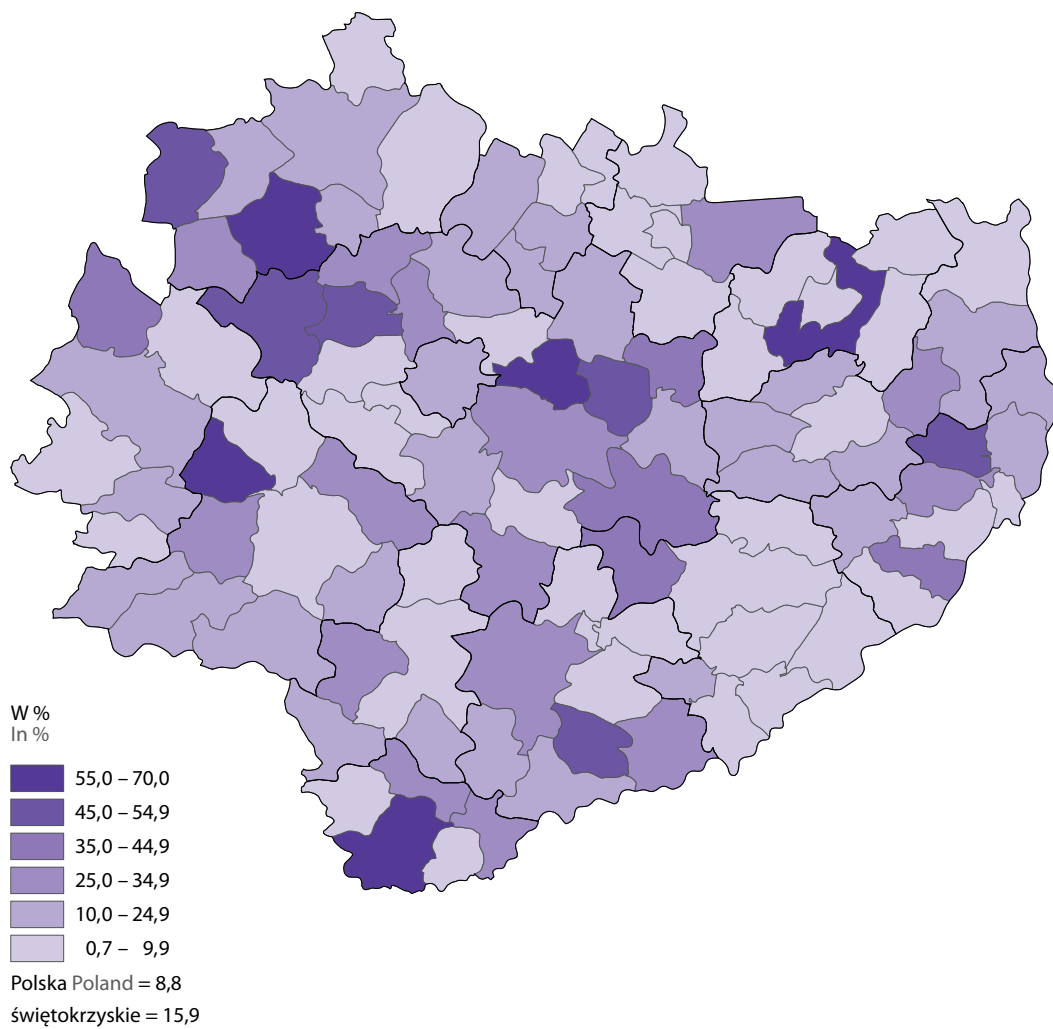

Mapa 50. Dotacje na projekty europejskie^a uzyskane przez gminy na 1 mieszkańca w 2020 r.
 Map 50. Subsidies for European projects^a obtained by gminas per capita in 2020

a Dotacje dla miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
 a Grants for city with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

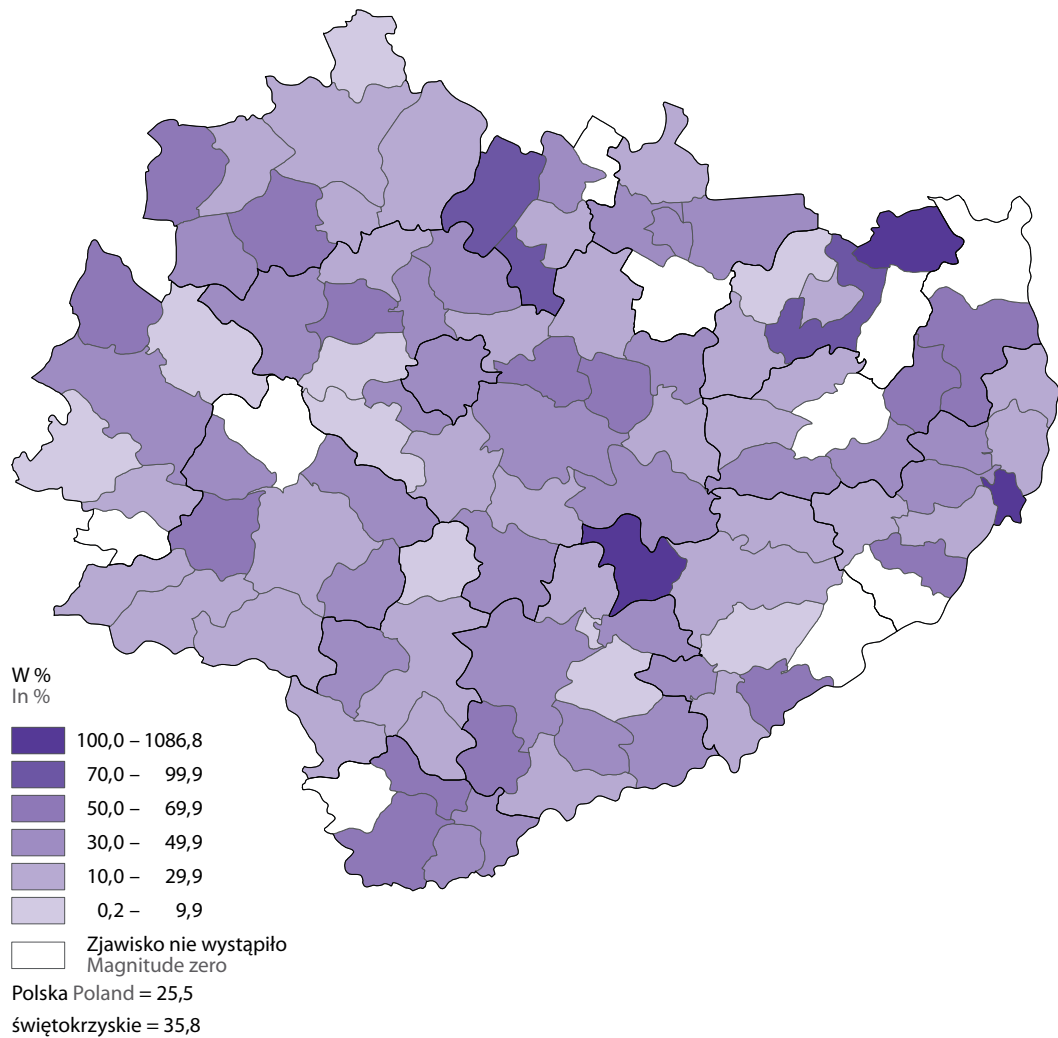
Mapa 51. Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych^a w gminach w 2020 r.
 Map 51. Ratio of the value of subsidies for European projects to own revenue^a of gminas in 2020

^a Dotacje i dochody własne miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Grants and own revenue of city with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Mapa 52. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych^a ogółem w gminach w 2020 r.

Map 52. Share of the European investment grants in total investment expenditure^a of gminas in 2020

a Dotacje i wydatki miasta na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gminy i powiatu.
a Grants and expenditure of city with powiat status concerns the statutory tasks of gmina and powiat.

Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim

Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim
Table 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	584296,4	788669,8	689353,5	737361,8	690560,4	466200,6
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	122191,9	86409,9	63406,4	79775,2	64615,7	58166,9
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,026	0,026	0,025	0,027	0,028	0,028
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	7,0	8,0	7,8	16,4	25,9	26,3
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,2	-1,7	-1,9	-2,7	-2,3	-3,0
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,7	9,1	9,0	8,4	8,5	8,4
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-2,0	-1,8	-1,7	-2,2	-2,0	-1,9
Wskaźnik starości demograficznej w %	102	106	110	115	119	124
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2020/2021	635	666	672	731	790	.
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL (w %) (4 kwartał)	47,1	.	.	.	.	50,0
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL (w %) (4 kwartał)	53,9	.	.	.	.	55,6
Stopa bezrobocia według BAEL (w %) (4 kwartał)	12,3	.	.	.	.	10,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	190	213	218	149	114	87
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w zł	2 900,21	3 022,12	3 158,25	3 194,24	3 303,05	3 470,67
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	310,9	307,4	306,0	302,5	299,8	300,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1416,62	1494,87	1583	1675,09	1732,48	1786,1
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1030,84	1064,93	1119,76	1153,36	1199,74	1202,80
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	11,7	10,6	10,8	11,1	10,2	9,5
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	13,5	17,7	25,7	33,9	38,6	42,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
203503,8	120528,5	286234,7	387731,0	453950,0	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
18992,6	41214,8	74422,2	69250,5	90969,3	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
0,029	0,028	0,028	0,028	0,027	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³
27,3	28,0	27,9	29,5	31,1	.	Share of municipal waste collected separately in total municipale waste in %
-2,7	-2,7	-3,1	-3,5	-6,4	-7,9	Natural increase per 1,000 population
8,5	8,7	8,6	8,3	7,7	7,2	Live births per 1000 population
-1,4	-1,8	-2,0	-2,8	-1,6	-1,9	Net migration for permanent residence per 1,000 population
129	134	138	143	148	152	Old age ratio in %
779	827	863	874	868	.	Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2020/2021 school year
.	.	48,2	50,1	51,7	54,1	Employment rate by LFS (in %) (quarter 4)
.	.	50,8	51,6	54,1	56,0	Activity rate by LFS (in %) (quarter 4)
.	.	4,9	2,9	4,3	3,5	Unemployment rate by LFS (in %) (quarter 4)
35	38	38	53	57	25	Registered unemployed persons per 1 job offer
3 579,30	3 821,36	4 088,80	4 339,56	4 513,57	4 855,22	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ³ in PLN
302,0	303,0	311,1	312,5	312,7	309,7	Annual average number of retirees and pensioners in thousands
1818,86	1866,45	1943,25	2034,25	2152,28	2301,63	Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in PLN
1305,96	1432,68	1549,82	1626,46	1726,92	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
8,6	7,6	6,9	6,3	5,6	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
53,1	58,0	69,4	84,7	90,2	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (cd.)
 Tablica 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	331,7	334,9	338,0	341,4	345,2	349,2
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	24,4	26,6	26,7	26,5	26,4	27,6
Porady lekarskie ^a udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,2	6,4	6,5	6,7	6,7	6,9
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1674	1584	1591	1575	1558	1548
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	95,2	94,8	96,6	97,4	96,2	89,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	4,2	4,3	2,9	2,2	3,4	10,1
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b w mln zł (ceny bieżące)	1824,3	1989,8	1768,8	1493,3	1561,0	1478,5
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	77,7	109,1	88,9	84,4	104,5	94,9
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^c na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	130,6	111,7	95,3	110,4	111,0	207,1
Sprzedaż detaliczna towarów ^d (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	111,5	110,3	102,7	107,6	87,0	91,6
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w km (stan w dniu 31 grudnia)	95,9	99,1	100,5	99,4	101,9	104,9
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	9,3	10,4	15,3	22,2	26,2	27,5
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %						
Ogółem	35,5	36,5	37,1	36,9	38,1	39,3
Gminy ^e	35,1	37,2	39,1	40,3	40,7	42,0
Miasta na prawach powiatu	53,3	49,9	52,4	50,3	51,9	52,8
Powiaty	25,3	23,6	24,2	24,1	25,3	27,6
Województwo	26,4	31,5	23,0	17,9	22,4	21,6

a Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; łącznie z poradami z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym. Od 2012 r. liczba pracujących przekracza 49 osób. c Bez amortyzacji środków trwałych. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących a Including consultations paid by patients; including consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Since 2012 entities employing more than 49 persons. c Excluding depreciation of fixed assets. d Data concern economic entities employing more than 9 persons.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
352,4	356,1	360,2	365,3	370,8	.	Dwelling stocks per 1000 population
27,7	26,4	27,3	27,6	28,4	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³
6,8	6,9	7,1	7,3	6,3	.	Doctor's consultation ^a provided within the scope of out-patient health care per capita
1500	1482	1468	1469	1516	.	Population per out-patient health care unit
95,5	94,2	95,2	95,4	94,3	93,2	Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in %
4,0	5,6	4,0	3,6	4,7	5,6	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^b in %
1108,3	1211,6	1440,0	1610,7	1645,5	1964,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^b in million PLN (current prices)
74,8	109,3	118,8	111,9	102,2	119,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^b (previous year=100; current prices)
106,9	114,9	225,6	226,6	222,3	.	Intramural expenditures on research and development ^c per capita in PLN (current prices)
105,1	106,7	111,7	101,3	94,8	109,8	Retail sale of goods ^d (previous year=100; current prices)
106,2	107,7	109,3	109,9	110,2	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in km (as of 31 December)
20,7	20,4	16,2	21,1	29,6	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
						Share of own revenue in total revenue of local government units in %
39,1	36,8	36,6	38,0	39,1	.	Total
38,2	36,4	35,7	37,5	39,2	.	Gminas ^e
53,9	50,3	52,4	46,4	46,4	.	Cities with powiat status
29,0	29,8	29,9	35,5	34,1	.	Powiats
33,6	22,6	24,5	28,0	32,8	.	Voivodship

łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których przekracza 9 osób. e Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
including consultations provided in out-patients departments of the Ministry of Interior and the Ministry of National Defence. b Data concern economic.
e Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (dok.)
 Tablica 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dotacje inwestycyjne ogółem ^a dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł						
Ogółem	570,9	672,1	584,7	652,8	639,8	707,1
Gminy ^b	278,9	303,6	218,0	212,6	239,4	242,4
Miasta na prawach powiatu	74,4	145,0	81,0	100,8	98,8	114,9
Powiaty	97,4	107,3	66,8	57,7	88,3	82,6
Województwo	120,2	116,2	218,9	281,6	213,3	267,3
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %						
Ogółem	27,7	25,7	22,8	21,0	20,7	21,2
Gminy ^b	28,2	24,2	18,0	15,8	17,1	15,6
Miasta na prawach powiatu	21,2	26,9	21,9	18,5	18,6	23,8
Powiaty	24,5	19,9	14,7	12,8	16,4	13,3
Województwo	41,9	43,7	58,6	58,3	51,3	55,7
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł						
Ogółem	-642,9	-377,3	-294,4	-93,5	-106,7	-54,5
Gminy ^b	-465,1	-230,9	-57,2	55,1	-39,7	69,9
Miasta na prawach powiatu	-64,7	-99,8	-112,4	-37,4	-52,2	-113,2
Powiaty	-73,0	-33,0	-29,5	-16,5	-25,1	14,1
Województwo	-40,1	-13,6	-95,2	-94,8	10,3	-25,4

a Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych. b Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
 a Sum of all types of investment grants. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
						Total investment grants ^a for local government units in million PLN
232,0	410,4	770,7	851,8	605,3	.	Total
91,3	118,2	345,2	389,8	319,4	.	Gminas ^b
34,3	85,1	72,3	183,7	99,0	.	Cities with powiat status
56,5	66,8	119,4	67,7	66,3	.	Powiats
50,0	140,3	233,7	210,5	120,6	.	Voivodship
						Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
9,9	14,0	21,5	20,1	16,8	.	Total
8,0	11,7	19,8	17,9	16,5	.	Gminas ^b
10,7	14,1	15,9	20,1	13,3	.	Cities with powiat status
10,7	12,5	16,8	12,0	12,8	.	Powiats
24,1	36,8	52,7	50,6	39,8	.	Voivodship
						Result of budgets of local government units in million PLN
217,9	-1,6	-361,0	128,0	427,5	.	Total
199,3	4,0	-212,9	56,8	275,1	.	Gminas ^b
-36,4	-41,8	-98,6	-53,6	39,7	.	Cities with powiat status
22,6	6,5	-3,2	110,5	96,5	.	Powiats
32,4	29,6	-46,3	14,3	95,6	.	Voivodship

Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach

Chapter 9. Selected data on Kielce

Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach
Table 51. Selected data on Kielce

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):						
gazowych	324451	291726	301306	297946	293001	308498
pyłowych	397	383	367	272	246	278
Odpady wytworzone ^a (w tys. ton)	124,3	93,3	102,3	126,1	109,1	118,1
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	276,8	253,6	243,1	254,1	270,5	269,9
Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	202 450	201 815	200 938	199 870	198 857	198 046
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,5	0,3	-0,4	-1,3	-1,1	-1,7
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-5,5	-3,5	-3,4	-4,4	-2,9	-3,3
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	53	55	57	59	61	64
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych (w %)	.	8,5	9,9	13,4	14,6	15,8
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia)	10,6	9,9	10,7	11,3	9,8	8,8
Udział długotrwale bezrobotnych (w %)	52,0	53,4	53,0	55,5	60,1	59,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	763	-	687	243	210	-
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,57	2,55	2,51	2,48	2,42	2,39
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2020/2021	847	817	821	850	924	x
Liczba osób na 1 przychodnię	1534	1382	1367	1315	1220	1246
Porady lekarskie ^b udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	8,9	10,1	10,7	11,1	11,4	11,6

a W ciągu roku. Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali
a During the year. Excluding municipal waste. b Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general National Defence.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
						Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity (tonnes/year):
324091	339718	329124	342311	327785	.	gases
233	197	207	216	147	.	particulates
117,4	114,9	128,0	197,0	112,5	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)
266,9	261,5	261,0	259,9	241,7	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
197 704	196 804	195 774	194 852	193 419	191 448	Population (as of 31 December)
-1,4	-0,8	-1,7	-2,5	-5,7	-6,6	Natural increase per 1,000 population
-1,1	-2,9	-3,0	-2,4	-1,8	-2,5	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population
66	69	71	73	75	76	Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31st December)
16,6	17,1	18,1	22,1	23,0	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club (in %)
7,6	5,8	5,5	4,9	5,6	5,2	Registered unemployment rate (as of 31st December)
59,4	57,6	52,7	52,6	54,9	58,6	Share of long-term unemployed persons (in %)
45	31	22	27	26	15	Unemployed persons per a job offer (as of 31st December)
2,36	2,34	2,30	2,25	2,20	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks
922	985	1024	1008	1002	.	Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2020/2021 school year
1149	1047	1025	1015	992	.	Population per out-patients department
11,4	12,3	12,6	12,9	11,2	.	Doctor's consultation ^b provided within the scope of out-patient health care per capita

ogólnych pacjentom niehospitalizowanym. Od 2012 r. łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych. hospitals for non-hospitalized patients. Since 2012 including consultations provided in out-patients departments of the Ministry of Interior and the Ministry of

Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach (dok.)
 Table 51. Selected data on Kielce (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ogółu ludności	8,1	7,4	7,6	8,3	7,8	6,5
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	70,4	83,1	118,1	138,3	153,4
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	141,0	139,0	142,0	144,3	144,3	145,7
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	105,3	102,2	102,9	103,1	101,7	101,0
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	11,9	12,5	13,3	14,4	15,4	17,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^a (w %)	3,1	2,6	1,2	2,2	5,0	15,4
Nakłady inwestycyjne ^{ab} na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	3024	3650	3843	3577	3526	4499
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,7	4,3	4,0	3,3	6,9	4,8
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca (w zł)	2408	2540	2556	2576	2750	2901
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca (w zł)	1096	1615	1287	1068	1098	1530

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Według lokalizacji inwestycji.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b According to investment location.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
6,5	5,8	5,3	5,0	4,3	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population (in %)
160,4	167,3	188,7	234,0	261,0	.	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
146,2	146,6	144,7	147,9	152,4	158,2	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)
99,4	98,6	100,4	102,0	104,8	108,0	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)
18,5	19,6	16,5	17,7	18,7	20,8	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)
5,3	7,7	3,5	2,3	6,5	.	Net turnover profitability indicator ^a (in %)
3317	2825	3903	4240	4037	.	Investment outlays ^{ab} per capita in PLN (current prices)
3,8	3,1	4,6	7,3	8,0	6,1	Dwellings completed per 1000 population
3034	3125	3401	3542	3625	.	Own revenue of the city budget per capita (in PLN)
702	953	1125	1602	1113	.	Property expenditure of the city budget per capita (in PLN)